

Praxis Avrea Qvotidianarvm Rervm Ecclesiastici Fori

In qua Variæ Iuridicæ Resolutiones ex approbatis traditionibus Doctorum,
atque diuersorum Tribunalium, præsertim Rotæ Romanæ, Decisionibus,
excerptæ, continentur; Opvs Qvatvor Partibvs Distinctvm

Continens Tertiam, & Quartam Partem: Quibus, hac nostra editione ab
innumeris mendis repurgata ...

Riccio, Giovanni Luigi

Venetiis, M.DC.LXXIV.

Praxis Variarvm Resolvtionvm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98599](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98599)

- 4 Cessante actu instantaneo non habet locum defensio.
 5 Episcopus excommunicans absque ordine iudiciario incidit in penam cap. sacro de sentent. excomm.

An elapso mense possit Episcopus pro defensione suorum iurium molestantem excommunicare absque monitione.

Vim vi repelli posse non solum humana, sed etiam diuina lege constitutum est, ut ex Cephalo refert Menochius conf. 61. volum. 2. quæ naturalis defensio etiam animalibus competit Plaza in epitome delictor. capit. 29. quod procedere etiam aduersus Cardinales ait Ifern. in const. Regni. ut participatio, & multo fortius contra sacerdotes, & religiosos c. 3. de sent. excom. ubi qui clericum percutit pro sua defensione excommunicationis penam non incurrit, nec in aliquam irregularitatem incidit Cle. 1. de homic. qui optime explicat, idque etiam Monacho aduersus Abbatem conceditur Card. in Cle. 1. ver. præfati quoque de statu Monach. quinimo procedit etiam aduersus Principem Clem. Pastoralis S. ceterum de re iudic. ex quibus clarum erit, quod iudici de facto procedenti iuste resisti possit.

Quare fuit dubitatum, an Regula illa possit Episcopum pro defensione suorum iurium excommunicare subditos nulla præcedente monitione, & ordine iudiciario, procedat elapso mense à die resistentiæ, & videbatur prima facie dicendum affirmatiue resoluendum, cum adhuc vigeat oppressio, & consequenter dum adest eadem ratio eadem debet esse iuris dispositio. Iquod dictum f. de pactis.

Ceterum contrarium respondi ex eo, quod ad hoc ut prædicta excommunicatio Episcopo permittatur necesse est, ut ad sint termini defensionis, unde cum elapso mense cesset actus instantaneus, ac proinde minimè dici possit in continenti. l. 3. §. fin. ff. de vi, & vi arm. l. 1. Cod. unde in Francisc. Marc. decif. 534. latè Anna in conf. 7. propterea sum voti ex prædictis non licuisse præfato Episcopo pro defensione suorum iurium elapso mense à die resistentiæ excommunicare, absque monitionibus, & consequenter incidisse in penas capituli fac. de sentent. excomm. de cuius intellectu latè Marra in decif. 72.

PRAXIS VARIARVM RESOLUTIONVM.

RESOLVT. DIV.

- 1 Pendente purgatione creditoris, debitor non incurrit in excommunicationem, si dilatio præstatur ante commissam penam.
- 2 In prorogatione termini, censetur etiam prorogata pena, quæ erat in primo termino.
- 3 Iudicis tamen consensus requiritur, ne propter creditoris dilationem, quis non incurrat excommunicationem.
- 4 Excommunicatio non potest suspendi, & differri, ut semel sublata, iterum incurratur ob creditoris voluntatem.
- 5 Qui potest virtute bullæ cruciatæ absolueri ab excommunicatione, lata etiam ad partis instantiam, non potest absolueri cum reincidentia.
- 6 Absolutio cum reincidentia, continet in se excommunicationem in casu reincidentiæ.
- 7 In bulla cruciatæ nomini partis non intelligitur iudex, sed pars ad cuius instantiam lata est excommunicatio.

An liget excommunicatio si ante finitum terminum datum à iudice à parte prorogetur.

Iudex præfixit terminum debitori ad soluendum creditori sub pena excommunicationis, creditor

prorogauit intra præfatum terminum, diem solutionis debitoris in hoc casu non esse excommunicationem lapso illo die primi termini, pendente prorogatione alterius censent Barth. in l. 1. §. & post operis num. 6. & Paul. de Cast. nu. 4. ff. de nou. oper. nunciat. quos sequitur Abb. in c. 1. n. 7. locat. in cap. præterea el. 2. num. 4. & ibi Dec. num. 7. de Appellat. qui dicit hanc opinionem veriolem, & magis communem, & idem affirmant Ceuallos in quæstion. 493. Didacus Perez lib. 8. tit. 5. l. 1. pag. 176. versicul. præterea Cardin. in Cle. 1. §. nos itaque numer. 18. de iureiur. Rebuff. in concord. in rubr. de prorogatione dilation. pag. 783. in princ. Lud. Lopez 2. par. instr. confcient. tit. de excommunic. c. 13. pag. 882. vers. tertio decimo Angel. in sum. in verb. excommunicatio el. 2. num. 14. Neuizan. in Sylua nupt. lib. 3. nu. 55. in fin. Felyn. in cap. de causis numer. 2. de offic. delegat. & ibi Dec. numer. 44. Pedraza in explicat. 7. præcept. decalogi §. 15. vers. Però veamos. Alphons. Vega in prima parte sum. capitul. 85. cal. 111. in principio Spin. in Specul. testam. in glo. rubr. in 11. par. numer. 43. quod verum esse intelligo, si consensus creditoris præstatur ante commissam penam, quia post penam, & excommunicationem inflatam, consensus superueniens non tolleret eam Ang. verb. excommunicatio el. 1. nu. 20. vers. intellige Nau. in d. num. 15. & Beia post alios in d. cal. 111. vers. lo qual se pruenca. & quod facta prorogatione non maneat reus excommunicatus satis expresse prob. ca. 1. de locat. ubi excommunicatio lata in fauorem partis cessat accedente consensu illius, cuius conclusionis ratio ea potissimè assignatur, quod in prorogatione termini censetur etiam prorogata pena, quæ erat in primo termino, ut probatur eleganter in l. lecta vers. dicebam, & ibi scribentes ff. si cerpet. ubi prorogatio termini facta debitori super mutuo intelligitur cum vsuris, nullique dubium est penam esse soluere vsuras. Iqui sine ff. de negoc. gest. & quod pena censetur etiam prorogata tenet Bal. in c. per venerabilem col. penult. de elect. & in l. acceptam mutuo in 7. qu. C. de vsuris, & in leg. 1. 10. q. C. de his quæ pen. nomin. Paul. de Cast. in l. cum stipulatus sum mihi à Proculo vers. sed hic quæro, & ibi Alex. in vers. in gl. fin. verb. proficere de verb. obligat. Alex. in leg. 1. §. & post operis vers. tu ergo pro regula, ff. de noui oper. nunciat. Boer. decif. 284. numer. 9. & 10. Fely. in cap. præterea num. 34. vers. & pro hac parte de sponsal. subdens quod in sententia excommunicationis, & in iuramento præfatio de soluendo in termino si creditor concesserit maiorem dilationem, non incidit in periurium, nec in excommunicationem si debitor non soluat in primo termino, quia censetur prorogasse cum appendicibus præcedentibus, scilicet excommunicatione, & iuramento, & cum eisdem qualitatibus, & conditionibus, quæ continebantur in illo primo actu glos. in leg. sed & si manente ff. de precat. & tradunt Felyn. in cap. De causis numer. 20. de officio deleg. Zabarella in dict. num. 18. Anton. Gabr. lib. 2. commun. opin. titul. de dilation. conclus. 2. num. 10. 11. & 12. Ias. in dicto §. & post operis numer. 8. Felyn. in cap. de causis num. 2. de officio delegat. & ibidem Dec. ex num. 45. & in cap. præterea numer. 11. de Appellat. Couarru. in capit. quamuis pactum. 1. par. in initio num. 6. Gutierrez de iurament. confirmat. 1. par. capitul. 49. num. 9. & ratio est, quia ille dies assignatus per iudicem est præfixus in gratiam creditoris, ideo per ipsum potest prorogari, intra quem tamen terminum prorogationis solutione non facta statim pars incidit in excommunicationem, ut ex Ant. Gabr. ubi supra n. 13. & Gutierrez super numer. 11. Rebuff. in d. pag. 783. versicul. si tamen creditor Ioa. Monachus in c. quicumque numero 8. de sent. excommu. in 6. Innoc. in d. capit. præterea de appellat. num. 5.

num. 5. verfic. item si adueniente termino Couarr. in capit. quamvis pactum in 1. part. in initio num. 6. verfic. quo in loco, ubi allegat pro hac opinione Dec. in d. cap. præterea nu. 9. verfic. si tamen, & idem Dec. conf. 145. per totum quam opinionem vt veriolem, & receptiorem sequitur Anto. Gomez. in explicat. Bullæ Cruciatæ in clausula 10. numer. 26. quia cum Index in vtilitatem creditoris protulerit, sequitur bene quod si creditor vult differre terminum, Index in vtilitatem creditoris id etiam velle videatur præsertim cum prorogatio, vt dictum est semper intelligatur facta cum omnibus qualitatibus, & clausulis rei, quæ prorogatur censeturque esse eiusdem omnino nature, vt probat textus in l. 2. §. sed si index ff. de iudi. & in l. Amilius cum glof. ff. de minor. & in l. Labeo 2. in princip. & ibi Bar. & iterum in §. vlt. ff. de arbit. & tradunt Afflict. dec. 110. numer. 1. ad finem Dec. in l. Certi conditio §. si nummos in fine ff. si certum pet. & in confil. 394. numero 5. Tiraquell. in Retract. conub. §. 1. glof. 7. numero 27. Anto. Gabr. lib. 2. commun. opin. tit. de dilat. concl. 2. numero 4. Boer. dec. 284. numero 9. Couarr. in dict. numero 6. verfic. quia prorogatio.

Contrariam tamen sententiam, quod inquam præfatus debitor incidat in excommunicationem si labatur dies, qui sibi fuit per partem prorogatus, nisi in ipsa prorogatione adfit iudicis consensus sequuntur Nauarr. in Man. Prælat. cap. 27. num. 15. Pedraza in summ. in 7. præcept. decalogi §. 15. versiculo Mas si la dilacion. Vega in 1. part. capitul. 85. caf. 111. Lud. Beia in caf. conficent. 47. in princip. Ang. in summa verbo excommunicatio el 1. numero 20. versiculo sed pono. Henriquez libro decimotertio. capitulo 20. numero primo versiculo si index. Rodriguez in summa prima parte capitul. 84. numero quarto ad finem versiculi Gutierrez de iurament. confirm. prima parte capitulo 49. numero 11. in fine, & in allegat. q. numero quarto Graffius libro quarto capitul. 2. num. 41. qui rationem assignant, nam licet excommunicatio lata ad petitionem partis tolli possit antequam incurrat de consensu eiusdem, non tamen potest suspendi atque differri, neque ita mutari, vt semel sublata iterum incurrat, quia id iurisdictionis est, quam pars non potest tribuere l. priuatorum C. de iurisd. omn. iud. quod ampliat Syluest. verbo excommunicatio el 2. numero primo versiculo decimus tertius, etiam si appositum fuerit pactum per partes, vt debitor reincidat in excommunicationem, si non soluat ad diem prorogatum, adhuc enim non incurrit ipsam, si prorogatio non fiat autoritate iudicis, vnde quando creditor prorogat terminum, non videtur illum prorogasse cum pena excommunicationis, quandoquidem non est in sua facultate excommunicationem inducere, vt tradit Angel. addit. in dicto numero 20. in litera F. & ita respectu solutionis, & non excommunicationis censetur facta prorogatio Tabien. in verb. excommunicatio el secundo, numero decimoquarto, quia excommunicatio iudicis, & eius intentio tantum habet relationem ad primum terminum ab eo prefixum, & ideo eo transacto cessabit arg. text. in l. Imp. ff. de postul. cum similibus supra alleg. vnde in termino prorogato per partem sine iudice non potest dari reincidentia, excommunicationis cum iam non adfit iudicis sententia, nec eius intentio, nec vt dictum est excommunicatio ex solo partium consensu possit induci, quo pacto sunt intelligenda quæ in contrarium fuerunt adducta, vt non censetur facta prorogatio cum alijs qualitatibus, quam sibi permittit.

Ex quibus inferitur intellectus ad illam clausulam Bullæ Cruciatæ, in qua datur facultas, vt parte satisfacta possit quicumque sacerdos electus absolvere,

penitentem ab excommunicatione etiam ad instantiam partis lata, nam minime poterit etiam consentiente parte ad reincidentiam absolvere, vt docent Sot. in 4. dist. 22. quæstion. 2. art. 3. Rodriq. in explicat. Bullæ Cruciatæ §. 9. numer. 57. Cordou. de cal. conficent. quæst. 20. verfic. lo segundo. Guttier. allegat. 9. per totum, & maxime num. 9. Rodriguez in summ. tom. 1. capitul. 84. numero 3. Vega 1. part. cap. 85. caf. 111. verfic. la primera, & probatur, quia privilegium non debet extendi ultra id quod verba sonant capit. Porro de Privileg. per Bullam Cruciatæ solum datur facultas absolendi simpliciter, vt ex eius verbis satis aperte constat, ergo non datur facultas excommunicandi: absolutio vero ad reincidentiam continet in se excommunicationem in casu reincidentie, vt supra dixi, ergo sacerdos virtute Bullæ Cruciatæ, vel Iubilæi non poterit ad reincidentiam absolvere, quoniam deficit sibi iurisdicatio quæ ad excommunicationem necessaria est iuxta trad. Henriquez lib. 13. capitul. 20. num. 1. in fine dicens quod quemadmodum Confessarius per Bullam non potest de nouo excommunicare, ita nec absolvere ad reincidentiam, sed simpliciter, & ita quod confessorius electus per Cruciatam, vel Iubilæum, vel per alias Bullas Apostolicas non possit absolvere ad reincidentiam, neque ad tempus, tenet Lopez in Inst. confic. 2. p. tit. de Bull. capit. 8. pag. mag. 830. verfic. igitur his. Memoria tamen recolendum est hic, quia suum aptum obtinet locum, quod alibi dixi pro interpretatione istius clausulæ, in diplomate Cruciatæ concessio, quo conceditur facultas absolendi ab excommunicatione satisfacta parte, vt in nomine partis cui debitor satisfacere tenetur, non intelligatur Index, cui ipso iure applicatur pena pecuniaria, vt explicat Henric. lib. 13. tit. de excommunicatione capitul. 28. numero 1. pag. 1176. vbi addit. marg. in litera L. allegat iura, & Doctores ad quod etiam est consulendus idem Henric. lib. 7. tit. de indulgen. c. 13. numero 1. vbi etiam addit in litera M. pag. 514. ait nomine partis non intelligitur ipse Index, qui forte ex lege vel statuto reus in penam debet satisfactionem pecuniariam, sed per partem in dicta Bulla intelligitur ille, cui res debita est ad cuius instantiam lata est excommunicatio, vt animaduertit Ludou. Lopez in Inst. confic. 2. part. tit. de Bulla capit. 8. verfic. per partem, non vero Iudices excommunicantes, neque eorum officiales, idem etiam asserit Franciscus Ortiz in resol. cal. resol. 9. notab. 6.

RESOLVT. DV.

- 1 Actus correspondenti sunt, quando vnus fit propter alium.
- 2 Actus correspondenti dicuntur vnus contractus.
- 3 Intentio facit actus correspondentes.
- 4 Actum vicinitas inducit presumptionem actus illiciti.
- 5 Multiplicatio instrumentorum auget suspicionem fraudis.
- 6 In materia suspecta sufficit breuitas temporis ad fraudem coniunctionis actuum presumendam.
- 7 Incontinenti dicitur fieri quod fit ex intervallo quando ab initio conuentum est vt illud fieret.
- 8 Dum adhibetur cautela maior, fraus magis presumitur.

Actus correspondenti quinam dicantur.

- 1 Actus dicuntur correspondenti, quando vnus fit propter alium, & propterea de illis iudicatur, quod de vno leg. si ventri. §. 1. ff. de privileg. credit. l. lecta. vers. dicebam, vbi doctores hoc notant ff. si cert. pet. l. patris, & filij ff. de vulgar. & pupill. substit. l. cum antiquitas C. de testamentis Rota dec. 1160. numer. 5. part. 3. libr. 3. diuersi. sac. palat. & decision. 492. num. 2.

num. 2. par. 1. & quando sunt actus seu contractus cor-
 respectui dicitur unus alteri, ita inesse, ut unus cen-
 seatur contractus, Tiraquell. in leg. si inquam verbo
 2 donatione largitus num. 117. cum seqq. C. de reuo-
 cand. donation. Aut. Gabriel conclus. 13. de præsumpt.
 n. 17. Rota decis. 178. numer. 5. par. 2. Mohedan. decis.
 224. alias 3. de simonia num. 1. Paul. Emil. decis. Rotæ
 297. par. 2. Menoch. lib. 3. præsumpt. 12. num. 87. Fla-
 min. Paris. lib. 14. de resignat. benefic. q. 9. num. 12.
 Et duo actus ex vicinitate reputantur pro vno, ut
 probat pluribus Franc. Curt. senior. conf. 45. numer.
 10. Ioan. Andr. Georg. allegat. 32. num. 9. l. 5. §. con-
 uentionales ibi pendunt ex negotio contracto leg. Ti-
 tia §. idem respondit ff. de verbor. obligat. facit leg. 4.
 §. si ab ignoto ff. de manumiss. Alex. conf. 29. num. 19.
 lib. 7. Brunus conf. 38. numer. 13. Ioan. Vinc. de Anna
 allegat. 35. num. 19.

Et intentio est, quæ facit actus correspektiuos,
 non solum in vna, sed in diuersis scripturis Aym.
 Cranetta consil. 170. numer. 6. Mohedan. decisio.
 224. Cæsar de Grassis decisio. 86. numer. 8. & 9. &
 licet dictæ scripturæ non fiant in vno, & eodem die,
 sed diuersis; nam actuum vicinitas præsumptionem
 inducit contractus illiciti, seu vltra leg. post contra-
 ctum, vbi Bartol. ff. de donation. leg. si ventri §. in bo-
 nis supra citata, Soc. Senior. conf. 26. num. 4. lib. 3. Pa-
 ris. conf. 13. n. 56. lib. 1. Rom. conf. 179. num. 14. Mo-
 rot. respon. 38. num. 8. Io. Andr. Georg. allegat. 22. nu-
 6. Cepolla de simulat. contract. præsumpt. 1. n. 1. num.
 34. & seqq. Barbatia conf. 72. num. 2. lib. 4. Pau. Am.
 dec. Rot. 143. num. 5. par. 1. & quia teste Caballin. mil-
 leloqu. 418. par. 1. multiplicatio instrumentorum non
 minuit, sed auget præsumptionem fraudis, vel simu-
 lationis, ut pulchrè Corn. conf. 23. ad finem lib. 3. ma-
 ximè quando sumus in materia suspecta sufficit bre-
 uitas temporis ad fraudem coniunctionis actuum,
 præsumendam l. 1. §. quæ oneranda vers. sed si post in-
 tervallum ff. quarum rerum actio non detur l. dubium
 ibi, breui tempore C. de repudijs, ex quibus iuribus
 apparet hanc præsumptionem non restringi ad vnum
 duos, vel tres, sed ad paucos dies iudicis arbitrio, ut
 rectè tradit Angel. in dicto §. in bonis, Cepolla de si-
 mulation. contract. secundo casu principali, versic.
 quando; Caballinus vbi supr. imò secundum Cra-
 uett. consil. 156. numer. 19. incontinenti fieri dicitur,
 7 quod fit ex intervallo, quando ab initio conueniunt
 est, quod illud fieret, ex Anchar. consil. 7. colum. 2. nu-
 3. incipit in questione agitata.
 8 Quia dum adhibetur cautela maior, magis præ-
 sumitur fraus leg. ita fidei ff. de iure fisci, Tiraquel. de
 retract. linag. §. 36. glof. 2. numer. 35. dicens, quod
 maior fraus præsumitur quando constat in contra-
 rium de eius effectu l. 1. & tot. tit. C. plus valere, quod
 agitur l. multum interest vers. quod si tu quidē emissi
 C. si quis alteri, vel sibi, vbi res gesta potior habetur,
 quam quod scriptura sonat, Cauale. dec. Fiuiz. 1. num.
 94. par. 2. Paris. conf. 54. numer. 16. libr. 1. Auend. re-
 spons. 12. numer. 4. vers. & istud, & ita non sunt atten-
 denda ea, quæ scripturæ, venditionis scilicet ioca-
 lium, & census sonant, sed tractatus, & effectus dan-
 di ad censum pro iniusto pretio iocalia prædicta, ut
 colligatur fraus prætenfa fieri legi leg. sed & Iulianus
 §. proinde ff. ad senatusc. Macedon. Crauetra consil.
 147. num. 9. Mascard. de probat. concl. 815. num. 26.
 Morotius respons. 93. num. 17.

RESOLVT. DVI.

1 *Dictio nisi de sui natura est exceptiua, & in effectu ad-
 uersatur præcedentibus, unde si oratio negatiua præ-
 cedit, dictio nisi ponit, & affirmat, si verò affirmatiua
 præcedit, negat, & priuat.*

2 *Est dictio exceptiua, & necessario significat oppositum
 antecedentis, cui immediate aduersatur.*
 3 *Denotat, & importat conditionem suspensiuam.*
 4 *Facit conditionem in ultimis voluntatibus, secus autem
 in contractibus, quia non facit dispositionem condi-
 tionalem, sed facit sub conditione resolut.*
 5 *Dictio nisi negat potentiam, quando ratio negatiua respi-
 cit futurum tempus, quando ratio negatiua respicit
 præsens tempus, tunc dicitur negare actum.*
 6 *Dictio nisi importat formam, et idem quod non significat.*
 7 *Dictio nisi si subsequitur orationem negatiuam illam tol-
 lit in casu excepto: tamen nihil asserit ex propria vi,
 ac natura negatiua orationis, nisi aliquid extrinsecum
 additum fuerit affirmatiue, vel sub intellectum ex
 materia subiecta.*

Dictio Nisi, quid importet, explicatur.

1 *Dictio ista, Nisi, de sui natura est exceptiua, & in
 effectu aduersatur præcedentibus, unde si ora-
 tio negatiua præcedit, dictio nisi ponit, & affirmat,
 si verò affirmatiua præcedit, negat, & priuat, quas
 regulas ponit Dynus in Reg. peccatum ex numer. 1.
 & ibi addit de reg. iur. in 6. Bar. in l. si eum §. qui
 iniuriarum numer. 3. in fin. & ibi Iaf. ex num. 26. ff.
 si quis caution. Grat. conf. 126. numer. 19. volum. 2.
 Gerard. singul. 46. Surd. decis. 264. num. 17. Gutierrez
 lib. 1. Canon. q. c. 21. n. 2. idem tenet Bart. in l. actione
 n. 1. & ibi Iaf. n. 3. & 4. & Dec. n. 5. & 6. C. de transact.
 vbi easdem regulas latè reassumunt, & easdem pon-
 nit Chassan. in consue. Burg. rub. 1. §. 5. in versic. filia
 grace ex num. 10. & eas latè deducit Mandos. in tract.
 de monitor. q. 31. num. 10. & 11. vbi latè examinat na-
 turam huius dictionis, nisi, quem vide post Dec. in d.
 leg. actione ex n. 5. & Iaf. ibid. ex num. 3. ratio autem
 differentia, quare nonnunquam dictio, nisi, affirmet
 2 nonnunquam verò neget est, quia eius natura est
 aduersari præcedentibus immediate, ut per Dec. in l.
 cap. preterea 1. post princ. vers. & natura huius dictio-
 nis de appellat. Berous in c. quod autem nu. 36. de iur.
 patron. & in cap. nauiganti num. 18. de vsuris Mandos.
 de monitor. q. 31. num. 11. Gomel. in c. 1. num. 88. de
 consil. in 6. Paris. conf. 17. n. 22. & conf. 96. num. 109.
 vol. 1. Grat. conf. 138. num. 9. vol. 1. Bertran. consil. 53.
 n. 1. vol. 3. in 2. par. & conf. 45. numer. 3. vol. 3. in 1. p.
 Rebuff. in concord. tit. de collation. §. statuimus el
 2. in verb. nisi Dec. conf. 386. num. 2. Cepol. conf. 1. nu.
 14. in ciuilibus Rebuff. in tract. de alien. rerum Ec-
 clef. num. 70. quibus in locis plenè examinant Docto-
 res naturam huius dictionis, nisi, & dicunt quod cum
 sit dictio exceptiua necessario significat oppositum,
 antecedentis, cui immediate aduersatur, quod etiam
 asserunt Arch. in cap. cum plures nu. 1. & ibi lo. And.
 numer. 1. de offic. deleg. in 6. Dec. in l. bonorum in 2.
 lect. num. 27. C. qui admitt. & in l. si quis in aliquo nu.
 2. C. de edend. Ale. conf. 83. vol. 1. num. 3. Chals. sup. n.
 13. vbi ait quod ista dictio est exceptiua, & sic potest
 extendi ad casus similes.
 3 Dictio nisi denotat, & importat conditionem sus-
 pensiuam Grat. conf. 138. n. 7. vol. 1. Chals. in consue-
 tud. Burgund. Rubr. 1. §. 5. in verbo filia grace, nu. 12.
 vbi inquit, quod in dispositionibus importat condi-
 tionem aduersatiuam, & resolutiuam, & quod im-
 portat conditionem tener etiam Grat. conf. 54. n. 55.
 vol. 1. & conf. 48. num. 6. vol. 1. Iaf. in l. si eum qui §. qui
 iniuriarum nu. 26. ff. si quis caut. quod procedit, ut fa-
 4 ciat conditionem in ultimis voluntatibus, secus autem
 in contractibus, quia non facit dispositionem condi-
 tionalem, sed facit eam sub conditione resoluti Bar. in
 l. quibus diebus §. quidam Titio ff. de cond. & demoll.
 Iaf. in l. si eum §. qui iniuriarum nu. 26. ff. si quis cautio.
 ubi asserit rationem diuersitatis, & tenet etiam Chals. in
 d. §. 5.*

d. §. 5. uers. filia grace, num. 12. col. 185. & Rip. lib. 1. respon. c. 2. num. 24. ubi dicitur, quod dictio addita verbo presentis temporis in contractibus non facit actum conditionalem, sed resoluendum in euentum conditionis, nisi in contractu sint apposta alia verba suspensiva, sed quod in sententia faciat conditionem suspensiuam, tenet Dec. c. præterea el. 2. in prin. de appellat. & Mandof. in tract. de monitor. q. 3. n. 1. in prin. fol. 134. Bald. in l. quibus diebus §. quidam Titio uers. quero quedam sententia ff. de condit. & dem. & ibi Soc. n. 9. uers. & prædicta, & sciendum est et quod dictio, nisi negat potentiam quando ratio negatiua respicit futurum tempus leg. Titia §. si. de manumif. test. quando uero ratio negatiua respicit præsens tempus, tunc dicitur negare actum, qui actus dicuntur de præsentia, quando in esse deducuntur potentia uero respicit futura, ut tradit Rebuff. in concord. rubr. de collat. §. statumius el. 2. in uerbo nisi uers. nota quod pag. 463. & posita prohibitione alienationis concedit potentiam in illo casu faciendi Paris. conf. 3. n. 35. vol. 2. Dec. conf. 532. n. 1. posita post orationem affirmatiuam nihil plus excipit, quam fuerit affirmatum in oratione præcedenti, ut pulchrè tradit And. ab Exea in c. cum omnes n. 157. de conf. & Dictio nisi importat formam Olasc. dec. 174. n. 2. & idem quod non significat. Grat. conf. 15. n. 15. vol. 1. fol. 3. licet etiam Dictio nisi si subsequitur orationem negatiuam illam tollit in casu excepto, tamen nihil asserit ex propria uia, ac natura negatiue orationis, nisi aliquid extrinsecus additum fuerit affirmatiue, vel subintellec-tum ex materia subiecta unde intelligitur reg. peccatum de reg. iur. in 6. dum dicitur in ea peccatum non remittitur, nisi restituatur ablatum, non sequitur quod statim quod ablati facta est restitutio peccatum dimittatur, sed quod intelligitur est, quod facta restitutione non est locus illi negatiue rationi præcedenti dictionem nisi, sed potius dimitti peccatum, dummodo concurrant alia, quæ ad peccati remissionem necessaria sunt sic dum in eisdem iuris regulis dicitur peccati uenia non datur, nisi correcto, cum ex natura rei appareat peccati ueniam concedi uerè correctis, manifestissimum est dictionem nisi sibi affirmare, & ponere, quod præcedens oratio negauerat, nec hoc ex propria uia, sed ex materia subiecta, & id maxime ea ratione procedit, quod regula illa loquitur de remissione peccatorum, quæ remitti a Deo constat, & tamen non nisi correctis, ergo correctis datur peccatorum uenia.

RESOLVT. DVII.

- 1 *Tabellionatus curiæ Episcopalis an vendi possit.*
- 2 *Alienari non possunt ea, quæ sunt dignitatis Episcopalis.*
- 3 *Reipublicæ præcepta quæ nam sint.*
- 4 *Quæ nam officia locare non licet.*

An Episcopus valeat in suo Episcopatus vendere, vel locare Notarias, uulgo bancas, & Tabellionatus, uel familia officia.

Respondi consultus à quodam prælato, negatiue, & sic quod ipse non ualere vendere, vel locare tales Notarias, & Tabellionatus sui Episcopatus, quoniam supposito clarissimum esse quod Notariæ hæc, & Tabellionatus sint dignitatis Episcopalis, etiam de iure absque dubio non posse vendi, neque ad vitam locari, eo quod esset alienatio secundum gloss. in l. filius familias §. diui ff. de leg. primo leg. 1. §. quod autem ff. de superfl. declarat optimè Molin. de primogen. Hispan. lib. 1. cap. 21. numer. 15. cum sequent. & alienare similes res dignitatis Episcopalis non est licitum, nisi præcedente causa cognitione, & in casu utili, & necessario, ut

per totum titulum ext. de Rebus Ecclesiæ non alienandis capit. sine exceptionem in quæst. 2. & hæc alienatio Notariæ, aut Tabellionatus non solum non est utilis, nec necessaria, verum præiudicialis Reipublicæ, & ipsi dignitati Episcopali, unde in Hispania, ex leg. 4. tit. 25. libr. 4. Nouæ Recopil. innouata, & confirmata per capit. 44. de Cortes de Madrid Anni 1573. iussum extat, quod nulla Tabellionatus officia locentur, & per leg. 8. tit. 3. libr. 6. recopil. id ad omnia officia extensum in Anno 1490. sub leg. 42. titulo secundo, & ex dictis iuribus imponitur poena correctoribus ciuitatum aliud permittentibus, quod si in secularibus officiis id extat dispositum, & prohibitum, in Ecclesijs erit censendum omnino prohiberi, cum propter quod unum quodque tale, & illud magis Auth. multo magis C. de Episcopi, & clerici, Prælatique ad sagittam sunt apposti, & quod non licet secularibus circa hoc neque eis a fortiori licebit, & pro hac resolutione insurgit dispositio Iustiniani in Auth. ut iudices sine quoquo suffragio, quod personæ, quæ publicis officiis addicuntur singula sine mercede percipiant, & præter hæc demum, Sotus de iustitia & iure lib. 3. quæst. 6. Artic. 4. col. 6. inquit quod scriba, aut prætor, aut quicquid alius officialis, qui pretium empti, officij extorquere debet à miseris ciuibus, quoniam putas modo non violabit fidem suam, quam non iniuriam intentabit, ut miserorum pecuniam emungat, nam dato vno principio illicito, ut habetur in D. Aut. ut iudic. sine quoque an certè, necesse est plurimas manus circumire, præcedente enim vno malo sequuntur, & alia l. ex diuerso §. 1. ff. de rei vend. nam quæ malo sunt inchoata principio, vix est ut bono exigantur exitu capit. principatus 1. quæst. 1. & sic illi, qui pauperibus solebant iura remittere, & a diuitibus minora percipiebant iura, nunc habentes pretio, aut annuo censu officia hæc acquisita nulli non parcent, verum exco-riare eos procurabunt, præ ut ad oculum videmus fieri, quod est in maximum Reipub. detrimentum, & finem habendum per dominos in terris suis, quoniam omnes Principatus, Regna, Imperia, Potentatus, legitimos legum, & hominum, ob publicam ipsorum ciuium utilitatem, non etiam ob regentium commodam inuitos creatos, receptos, admissosque fuisse communi frequentissima Philosophorum, & legumlatorum, & Sanctorum sententia proditum, & testatum est, non secus quam reliquos magistratus, ita scriptum reliquit Plato relatus per Ciceronem l. 1. officiorum, omnino inquit, qui Reip. præfunt duo Platonis præcepta teneant, vnum, ut utilitatem ciuium sic teneantur, ut quicquid agant ad eam referent obliti commodorum suorum, alterum ut totum Reipublicæ corpus curent, ne cum partem aliquam tueantur reliquas deferant, subiungitque idem Cicero ut n. tutela, sic procuratio Reip. ad utilitatem eorum, qui commissi sunt non ad eorum, quibus commissa est, gerenda est, idem vult Arist. lib. 5. ethicorum, & 3. Politic. c. 11. Boerius in tract. de regimine Ciu. gl. & Abb. in Clem. vnic. de Baptismo Lucas de Penna in l. militaribus C. de decurio. lib. 10. tradunt communiter Doctores, maxime in l. decernimus C. de Episcopis, & Cl. Alph. Generius in Thef. Christ. relig. c. 54. n. 1. & 19. post S. Thomam in opusculo 21. ad Ducissam Brabantiam, & S. Ireneus lib. 5. contra hæreses Regnum n. non est propter Regem sed Rex propter Regnum, ex quibus fit quod neque Regem decet, nisi ob eius maximam necessitatem, subueniendam vendere, neque locare familia officia secundum Thomam, & Sotum ubi sup. & per consequens multo minus Principibus inferioribus id dicabit, & inter omnes iniustissimè, ac fedissimè inquit Soto in d. art. 4. in fin. Ecclesiastici Antistites huiusmodi officia vendunt, nam præter absurda, quæ superius dicta

dicta sunt, & ipse Sot. ibi refert scandalo Christianos oculos offendunt, gratis in. acceperunt, gratis dent, non solum spiritualia, sed secularia, quæ ad custodiam spiritualium instituta sunt, ut & nouissime inquit & tenet Mich. Salon. in S. Tho. 2. 2. qu. 63. art. 2. col. 1071. & Salze. in addit. ad pract. can. Ber. Diaz c. 4. addit. 2. ex quibus inquit Bar. Soc. conf. 146. num. 2. vol. 1. omni iure prohibitum officia, & potestarias vendi, emens in officia hæc præsumitur, quod omnia mala perpetrabit secundum Paris. de Put. in tract. de Synd. verbo officialis c. 3. num. 2. fol. 139. & vitium Simonie committere inquit Soci. vbi in p. & Reb. in 3. to. consil. Franc. tit. de salarijs taxam prouif. procel. glos. prima art. 1. num. 11. & 2. tom. ti. de magist. artif. art. 3. glo. 1. & Franc. Marc. decis. Delphi. n. 749. emenque officium publicum eius privilegio gaudere non debet ex lege vniuersi. C. de leg. lib. 11. allegato ad hoc per Rebuff. in tract. de nominatio. quæst. 5. n. 11. & in concor. Reg. Francisc. tit. de elect. derog. glos. sanguis pag. 60. cap. ementes male viuunt, quibus de causis decre. 24. actio 3. Concil. Prouincial. Compost. cautum est ne, notoria Ecclesiastica vendi, vel locari possint per Dominos earum sub pena ibi contenta, & iure optimo, plurimum enim nociue sunt locationes ac venditiones talium officiorum neque minores Domini ea possunt permittere, neque facere, & multo minus Antifites, ut dictum est.

RESOLVT. DVIII.

- 1 In dubio præsumitur pro sententia.
- 2 Verbis sententia semper est standum, & præsumendum, omnia legitime præcessisse, licet de eis non appareat per processum.
- 3 Sententia in antiquis, probat acta.
- 4 Non appellans per decem dies, censetur acceptare sententiam.
- 5 Sententia cuiuscunque iudicis transacta in rem iudicatam habetur pro veritate, nec contra eam admittitur probatio in contrarium, nisi per partis confessionem.
- 6 Præsumitur pro sententia sine actis, quando lata est contra absentem, & elapsum est biennium.
- 7 Appellans à sententia, tenetur docere, se iuste appellasse.
- 8 Longum tempus dicitur post biennium.
- 9 Copia copiarum producta in actis facit plenam probationem.

An sententia probet acta in antiquis.

Clerici terræ Chauani prætendunt fundare eorum intentionem aduersus præcedentiam petitam per Clerum terræ Iuliani ex nullitatibus sententiæ antiquissimæ late à quodam Vicario camera-rio ciuitatis Auerse in fauorem ipsorum.

Nullitates minimè obstant, & proinde Dominum vicarium Auerse omnino iudicare debere dictos clericos terræ Iuliani non esse præferendos, nam de iure clarum est in dubio præsumi pro sententia e. in præsentia de renunciatione late Bart. in l. Herennius §. Caia ff. de euictionibus, verbis enim sententiæ semper standum est, & præsumendum omnia legitime præcessisse, licet de eis aliter non appareat per processum, cum ex decursu, & antiquitate temporis omnia necessaria requisita intervenisse, & solemniter præcessisse præsumatur Bal. in c. primo de mil. vafal. qui contum. est, & in c. quoniam contra de probat. Cast. in l. emancipatione C. de fid. instrum. Port. in tr. reg. vtr. iur. in Reg. præsumitur verum vtrum, & quod si processus est deperditus.

Nec obstat dicere de nullitate, quia licet non appareant acta, nihilominus sententia in antiquis probat acta iudicij præcessisse, & processum, quia cum

transuerit in rem iudicatam habet præsumptionem pro se quoad rectitudinem processus, & etiam quoad instantiam vt no. glo. Innoc. Ant. de Butr. & ceteri doc. in d. c. quoniam contra falsam Inn. in cap. Bonæ el. 1. de elect. & in c. cum in iure de off. del. Fed. de Senis in consil. 165. Gul. de Cu. in l. 2. ff. de in ius voc. Domini de Rot. in decis. 417. & videtur casus in d. cap. bonæ & Bald. in l. 1. in fin. C. de exc. rei iud. nam per lapsum decem dierum in non appellando dicitur, quis acquiescere sententiæ l. ad solutionem cum ibi not. C. de iud. Bart. & doc. in l. si quis separatim in fi. ff. de app. ergo non appellans videtur tacite in sententiam consentire l. ab eo C. quo, & quando iud. ca. quoad consultationem de re iud. & sic cum à dicta sententia non fuerit aliter prouocatum, pro veritate seruanda est in l. ingenuum ff. de stat. hom. cap. cum inter vos de re iud. & sic omnino pro sententia ipsa, & qua non fuit appellatum, & quæ transiit in rem iudicatam præsumendum est, vt supra, & idem etiam firmat Ian. in c. cum inter nos, & in c. si cur de re iud. & in c. pactum §. quia verò de off. del. Rot. decis. 216. Item si petatur executio, vbi indefinitè firmat, quod siue sententia fuerit lata in præsentem, siue in contumacem absentem, quomodocumque, quia absentia contumacis repletur rei præsentia c. veritatis de dolo, & cont. capit. 2. de arb. in 6. l. propterandum §. fin. autem reus de iud. ita decidit Anton. de Butr. in prall. capit. quoniam contra falsam, vbi ostendit esse casum in d. c. & tenet Spe. Ioan. Andr. in tit. de sen. prola. §. vt autem lo. Cal. in d. c. quoniam contra Inol. & Ro. in l. 4. §. condemnatum de re iud. & in cap. cum in iure de off. del. & ibi subdit Ioan. de Imo. quod illa est communis opi. & idem firmat Imo. & Anton. de Butr. in capit. in præsentia de renunc. postquam enim sententia transiit in rem iudicatam cuiuscunque iudicis fuerit habetur pro veritate l. res iud. ff. de reg. iur. c. cum inter ff. de re iud. & ex ea resultat præsumptio iuris, & de iure, contra quam non admittitur probatio in contrarium, nisi per confessionem partis Bart. in l. Iulianus verum debitorem ff. de cond. ind. Bal. in l. quis C. de iur. & facit. Ign. Bart. in l. filium C. fam. herc. Cep. in caut. 24. si sententia lata, quia postquam transiit in rem iudicatam præsumitur pro rectitudine, & rectitudine, quando non fuit ab ea appellatum, prout hic, quia omnia præsumuntur recte, & recte, & iuste facta secundum Inn. Pan. & omnes in cap. bonæ de elect. & plenè consuluit Cur. Senior. in consil. 65. 16. co. ver. postquam enim transiit, maximè si esset lata contra absentem, & elapsum fuisset biennium post sententiam, quia tunc præsumitur pro sententia etiam sine actis, secundum Host. in c. cum inter de re iud. & in cap. in præsentia de renunc. quem sequitur Ioan. And. & Card. in cap. quomodo contra falsam de prob. Bal. in cap. 1. de mil. vaf. qui contumax est, & in l. emancipato C. de fide. instr. & in l. 1. versic. extra quarto C. quando liceat tertio prou. Ioan. de Imo. in l. ex hac scriptura C. de don. & ita consulendo tenet Alexan. de Imo. in consil. 22. vol. 2. subdens opin. hanc se solitum tenere semper in legendo, & consulendo quando biennium esset elapsum à tempore sententiæ antequam contra eam opponeretur per dictum Hostien. in d. c. in præsentia, & idem consuluit ipse Alexan. in consil. 136. in 2. vol. nam eo casu post biennium dicitur sententia antiqua, & sic lata de longinquo, & ista est verissima opin. quam etiam tenet Frac. de Are. in consil. 36. & plene Calc. in consil. 15. præsertim, quia appellans à sententia docere debet se iuste appellasse cap. cum in Ecclesia de app. & satis probatur ritè lata eo maxime, quod non probatur contrarium arg. l. super seruis Cod. qui mil. non pos. libro 12. & facit, quia licet petens executionem sententiæ debeat ultra sententiam

tiam producere acta, tamen si transactum est biennium post sententiam, non tenetur acta producere, ita Bal. in l. 1. r. ver. extra quæro ne liceat tertio prou. quia tunc pro sententia transacta in rem iudicatam præsumitur etiam pro rectitudine processus: ita Alexand. in l. 1. 2. lib. 2. ff. quando app. fit, facit etiam bene, quia breue tempus dicitur, quod est ante biennium, & post biennium dicitur longum tempus, vel vetus: ita Io. And. in cap. clerici de vita, & hon. cleric. in gl. in verb. breuiori, & idem, vt supra, quod præsumitur pro sententia lata post biennium sequitur Guid. Papæ in suo tract. de præsump. quia eo casu dicitur de antiquo lata, & eam plenissime tenet Bertrandus Moder. doct. Gallicus in suo consil. 232. addendo eleganter in 3. vol. idem etiam tenet Afflict. in consil. regni vniuersos 4. not. & rectè dixit Host. originaliter post biennium, quia tunc sententia fecisset transitum in rem iudicatam.

Non obstat oppositio partis, quod scriptura producta sit copia copiar, quia respondetur non procedere quando copia copiar esset producta in actis, quia tunc inducit plenam probationem, Moheadan. decif. 1. de fid. instrum. Caputaquen. in decif. 238. num. 4. par. 1. & in decif. 117. numero 4. part. 3. Put. decif. 159. num. 2. lib. 2. & in decif. 99. numero 2. lib. 2. tenuit Rot. diuersorum in decif. 151. lib. 3. & ita nouissime censuit Curia Archiep. Neap. vt refero ego ipse in decif. 198. vol. 1.

RESOLVT. DIX.

- 1 *Conditio adiecta a testatore, debet adimpleri in forma specifica.*
- 2 *Vbi constat de mente testatoris, omnis verborum rigor derelinquitur.*
- 3 *Nunquam verborum interpretatio debet tantum posse, vt voluntatem testantis prosterнат.*
- 4 *In fideicommissis inducendis, sufficit præsumptionibus, & coniecturis voluntatem colligere.*
- 5 *Ingrediendo quis religionem, censetur mori mundo.*
- 6 *Monasterium habetur loco filij, quod non procedit contrario apparente, ex coniecturata mente testantis.*
- 7 *Monasterium excluditur a substituto, quando substitutus est de personis, in quibus cadit affectio, vt si substitutus sit filius.*
- 8 *Dispositio in vno casu extenditur ad alium omissum, similem tamen expresso.*
- 9 *Ex verosimili voluntate testatoris fit extensio, etiam de casu ad casum.*
- 10 *Mors civilis æquiparatur naturali.*
- 11 *In testamentis fit larga interpretatio.*

Monasterium an excludat substitutum vbi contrarium præceperat testator.

IN præsentī dubiosum in opinione substitutum excludere monasterium ex infra dicendis.

- 1 Primo quia conditio adiecta a testatore debet adimpleri in forma specifica. l. Mauius ff. de condit. & demonstrat. quare cum testator præceperit, vt vno ipsorum filiorum decedente in ætate 25. annorum sine filijs, alter succederet, propterea sequitur regula iuris, quod si ingrediatur monasterium in dicta ætate non potest de bonis aliter disponere, sed substitutum succedere in dictis bonis, & ex coniecturata mente testantis fideicommissum inducere volentis, voluntas enim testatoris in primis attenditur, & ipsa totum facit, l. in conditionibus ff. de condition. & demonstrat. l. ex facto ff. de hered. instituend. ibi, & facit quidem totum, & in fideicommissis, sola ipsa seruatur l. penul. ff. de leg. 1. l. voluntas C. de fideicommissis. ipsaque regit, & dominatur l. cum

Aloy. Ricc. Trax. Pars III.

quæstio C. de fideicommissis. etiam contra verbal. leges mei §. cum ita ff. ad Trebellian. & vbi de mente constat in ultimis voluntatibus omnis verborum rigor, & forma derelinquitur inquit Angel. consil. 222. bene, & egregie in princip. hinc Bald. in l. quidam C. de necessarijs seruis hered. institut. dicebat, quod voluntatem testatoris per vestigia inquirere, & scitari debemus, sicut venator leporē, & ea reperta omnino debet attendi, etiam quod verba aliud importare viderentur in eorum interpretatione, quia nunquam interpretatio verborum debet tantum posse, vt voluntatem testantis prosterнат. l. 3. in fin. C. de liber. præterit. l. cum virum C. de fideicommissis. quibus accedit tex. in l. quisquis mihi ff. de verbor. signific. & alius satis egregius in l. vnum ex familia §. si omnia ff. de leg. 2. vbi si omnia fideicommissi verba sint, & c. quæ leguntur, cum ijs, quæ scribi debuerunt congruant rectè dictum, & minus scriptum intelligitur, quem text. ponderat Curt. Iun. consil. 121. numero 10. dicens tex. illum esse semper ante oculos habendum, hocque adeo procedit, vt sufficiat in fideicommissis inducendis, præsumptionibus, & coniecturis voluntatem colligere. l. qui solidum §. 1. & l. cum proponebatur, vbi glof. & DD. ff. de leg. 2. l. heredes mei §. cum ita, vbi doctores præsertim Torniellus numero 22. l. fideicommissa §. item si quis ff. de leg. 3. quæ, & alia extant apud Alexand. consil. 100. numero 5. 47. vol. 4. Curt. Sen. consil. 76. col. 3. numero 2. & 3. Dec. consil. 470. numero 2. & 3. Socin. Iun. consil. 40. numero 7. volum. 1. consil. 167. numero 6. consil. 181. numero 16. vol. 2. consil. 110. numero 14. & seq. vol. 3. Grat. respons. 5. num. 14. vol. 2. Iaf. consil. 52. vol. 3. Marzar. consil. 4. col. 1. & Decian. consil. 50. numero 10. lib. 1. consil. 89. num. 8. lib. 3.

Vnde cum ex voluntate testantis euidenter appareat, vt decedenti infra ætatem 25. annorum alter succedat, illa est attendenda, & ab ea nullatenus recedendum, iuxta tradita in l. non aliter ff. de leg. 3. & latè per Ant. Fabr. in decisione decima septima, de verb. signific.

Et ingrediendo quis religionem censetur mori mundo cap. si religiosus de elect. in 6. capit. placuit, & cap. nullus 2. q. 7. Vantius in tract. de nullitat. in tit. de nullitat. ex defect. mandat. num. 47. Thel. decisione 129. & latè Felyn. in cap. 27. col. 24. de rescript. & proinde vt moriens debebat de suis bonis disponere vt præceperat testator.

6 Non obstat monasterium haberi loco filij cap. in præsentia de probat. auth. nisi rogati C. ad Trebell. latè Mastrill. in decif. 155. & excludit alios heredes substitutos §. sed & hoc præsentī Auth. de Sanctiss. Episcop. plures recentet Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 83. num. 58. versic. secundum caput Ripa in lex facto §. si quis ita el. 1. numer. 36. versic. circa, secundum ff. ad Trebellian. text. in Auth. nisi rogati C. ad Trebell. Tiraquell. ad leg. si vnquam C. de reuocand. donat. in verb. libertis numer. 91. versicul. ex quibus etiam.

Quia respondetur illud minimè procedere contrario apparente ex coniecturata mente testantis, prout in casu nostro, vbi testator vocauit totam familiam Spinulorum, supradictis decedentibus absque filijs: testatorem enim eo casu in suo testamento legem dicere posse, vt scilicet decedentibus institutis sine filijs exclusa Ecclesia, vel Monasterio, quod quispiam ex institutis ingrederetur, fiat locus substituto, licet negauerint aliqui, Bart. nimirum consil. 1. lib. 1. Felyn. in cap. in præsentia num. 33. de probat. Ruin. consil. 189. num. 13. lib. 2. Curt. Iun. consil. 193. num. 17. lib. 2. affirmarunt tamen longè plures Alex. consil. 121. num. 13. lib. 2. Corn. consil. 18. num. 17. lib. 4. Ruin. consil. 94. n. 20. lib. 2. Dec. consil. 259. num. 3. versic.

Y

3. verſ. circa primum, idem conſ. 426. num. 2. Odd. in tract. de compendioſ. in 6. par. artic. vltim. verſic. quoad primam, & ita deciſum fuiſſe pluries à Rota Florentina teſtatur Marzar. in epit. de fideicommiſſo q. 31. Vincent. de Franch. deciſ. 29. par. 1. num. 7. Oſaſch. deciſ. Pedemont. 126. Bal. conſ. 407. num. 13. verſ. tangitur etiam de illa vol. 1. quidquid dicat Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 83. num. 16. verſ. nunc ſuper eſt, vt diſluamus.

Et maximè monaſterium excluditur à ſubſtituto, quando dictus ſubſtitutus eſt de perſonis, ex quibus cadit affectio, vt in caſu, de quo diſputamus, in quo maxima verſatur teſtatoris affectio, ne bona exeant à familia, vnde Menoch. in ſupra cit. præſ. 83. reſert monaſterium excludi per ſubſtitutum, ſi nimirum ſit ſubſtitutus filius ex hæredis proprio corpore procreandus, & de legitimo matrimonio n. 27. vbi de communi poteſt Calcan. conſ. 7. n. 24. & alios ibi allegatos Bal. conſ. 407. n. 13. vol. 1. ſi ſit ſubſtitutus filius alter teſtatoris Ripa in l. ſi ex factis §. ſi quis rogatus el. 1. num. 41. ff. ad Trebell. Grat. conſ. 111. num. 9. vol. 2. & de magis communi Oſaſch. d. deciſ. 126. n. 26. & alia plura, quæ videre poteris apud recitatos DD. inter quæ illud non eſt minimi momenti quando hæres monaſterium ingreditur, vt data opera ſubſtitutum excludat Bal. in Auth. niſi rogati num. 24. verſ. quæro quid ſi rogatus C. ad Trebell. Anchor. Roman. Earb. & alij quam plures, quos reſert Menoch. d. præſumpt. 83. n. 7. verſ. declaratur ſexto, libro 4. vbi etiam de communi, & de communi Dec. in cap. in præſentia, num. 204. verſ. quid autem de probat.

Accedat pro confirmatione principalis concluſionis, quod ſi teſtator fuiſſet interrogatus, vel cogitaſſet de ingreſſu religionis idem, & ſimiliter diſpoſuiſſet leg. Titius §. Lucius, vbi Bart. Caſtrenſ. & reliqui ff. de liber. & poſthum. gloſ. in lege tale pactum §. ſin. vbi Iaſ. ff. de pactis Tiraquell. in leg. ſi vnquam num. 59. C. de reuocan. donation. Berous conſ. 73. Ann. conſ. 84.

Et licet caſus religionis non fuerit proniſus, nihilominus diſpoſitio concepta in vno caſu, extenditur ad alium omiſſum ſimilem tamen expreſſo, & eundem effectum habentem l. ſi in fine ff. mand. & tradit Bart. in l. Gallus §. & quid ſi tantum num. 3. verſ. 1. caſu, aut caſus omiſſus ff. de liber. & poſthum. quem ibi DD. ſequuntur.

Immo innumeri alij tenuerunt, quod ex verſimili mente teſtatoris fiat extenſio etiam de caſu ad caſum quales fuerunt Angel. in diſt. §. & quid ſi tantum, col. 3. verſ. fallit etiam, & ibi Garzias num. 86. Crot. num. 27. Iaſ. in leg. Titius §. Lucius n. 7. ff. de liber. & poſthum. & conſ. 115. num. 4. vol. 4. & alij quos reſert, & probat Molin. de primogenit. Hiſpan. lib. 1. cap. 4. num. 25. quibus addo Crauet. conſ. 115. n. 7. Mant. conſ. 22. num. 72. lib. 1. Marzar. conſ. 4. pag. 28. & 31. & conſ. 5. pag. 47. conſ. 6. pag. 55. Cephal. conſ. 252. num. 21. lib. 2. & Rim. Iun. conſ. 21. num. 59. lib. 1.

Et quod mors ciuiliſ æquiparetur morti naturali eſt tex. in leg. Deo nobis, vbi DD. communiter C. de Sacroſanct. Eccl. & proinde quemadmodum moriendo naturaliter non poteſt diſponere de prædictis bonis, ita & ciuilitur.

Addo denique in teſtamenti fieri largam interpretationem leg. in teſtamenti ff. de reg. iur. & ſic in hæredis inſtitutione, vt per Dec. in d. l. in teſtamenti, & Ann. in conſ. 84.

RESOLVT. DX.

1 Inhibitio operatur, vt omnia remanere debeant in eodem ſtatu, in quo erant tempore emanatæ inhibitionis.

2 Propter irretractabile præiudicium, recedendum eſt à regulis iuris communis.

3 Inhibitio ne ædificet non eſt inhibitiō ne reſiciat.

4 Reſiciens Eccleſiam funditus deſtructam dicitur de nouo facere, & acquirit ius patronatus, antiquis patronis excluſis.

Si inhibitiō ſit alicui ne ædificet, pendente lite, an poſſit reſicere, vel reædificare.

Circa propoſitam quaſtionem, cum caſus occurreret

1 Pro negatiua conſiderabam, quod inhibitiō operatur, vt omnia remanere debeant in eodem ſtatu, in quo erant tempore quo emanauit inhibitiō, & ſic præſeruantur iura partium Feder. de Sen. conſil. 290. & dixi ſupra quaſtione 22. numero 4. ſed tempore præſentatæ inhibitionis inſectum ſupponitur ædificium, ergo remanere debet in eodem ſtatu, in quo reperitur, ita vt ultra procedi non poſſit: inſuper ſupponimus caſtrum, quod reſiciendum erat alias dum in priore forma erat fuiſſe inexpugnabile, & ſi nunc reſiceretur eandem qualitatem inexpugnabilitatis re aſſumeret, quo ſit vt aſſumemus, quod ſi hodie caſtrum huiusmodi eſſet in ſuo priori 2 eſſe propter irretractabile præiudicium, quod imminere poſſet, ne poſtea irrecuperabile redderetur, recedendum eſſet à vijs ordinarijs, & à regulis iuris communis, inter quas illa eſt, quod prius cognoscatur cauſa poſſeſſorij, quam domini, ſeu proprietatis, & quod ſpoliatus ante omnia reſtitui debeat, l. ſi de poſſeſſione C. vnde vi leg. ſi quis ad ſe fundum C. ad l. Iul. de vi publ. cap. in litteris, & cap. conquirente de reſtit. ſpoliat. cap. nullus cap. 2. quaſtione 2. cum alijs, tamen ſi imminet, vt præmiſi, præiudicium irretractabile admittitur quaſtione, ſeu cognitio domini, prout ſi ageretur, vt dixi de recuperando fortitio, ſeu caſtro difficilis expugnationis, prout voluerunt Paul. Caſtr. & Iaſ. in leg. 2. C. de edit. Diu. Adria. tollen. & alij, quos citat Marchef. in 14. formula commiſſi. in ver. in primis quaſtione 4. iuxta nouam impreſſionem vbi etiam oſtendit idem dicendum eſſe in attentatis, quod in poſſeſſorio, cum hoc caſu non ſit conſtituta differentia inter remedium poſſeſſorum, & attentatorum, melius eſt igitur occurrere in tempore, & ſic ſtatim facta inhibitione, ceſſet omnis reſectio, & omnis munitio ne præiudicium, aliquid irretractabile ſequatur.

In contrarium, quod imo reſectioni, ſeu reædificationi locus eſſe poſſit probatur, quia ſi dicamus inhibitiō, ne ædificet, non per hoc cenſeri debet inhibitiō, ne reſiciat. Hac enim inter ſe longe diſſerunt iuxta text. in l. 3. §. reſicere ff. de itin. act. priuati §. reſicere in l. 1. §. penult. ff. de mort. infer. l. 4. C. de oper. publi. l. 1. §. ſi quis ædificium, & ibi Iaſ. poſt alios numero 1. & ſequent. ff. de nou. ope. num. idem Iaſ. in l. ius ciuile num. 11. cum ſequent. ff. de iuſt. & iur. gloſ. vlt. & docto. & ibi D. meus num. 96. & ſeqq. in capit. cum acceſſiſſent de conſtit. idem Dec. & Cagno. in l. domum ſuam ff. de regul. iur. & cum reſicere non ſit aliquid de nouo facere, nec innouare, idem dicendum erit, vt etiam ſi in inhibitione non dicatur expreſſe, quod non poſſit ædificare, ſed ſolum ne aliquid attentet, nec nõ dicitur attentare ſi reſiciat. Hac autem diſtinctione vtendum erit, vt ceſſent, & tollantur omnia contraria, videlicet aut ſupponimus ædificia non eſſe penitus diruta, vel ſolo æquata, quo caſu procederet prima opinio negatiua; tunc enim reſiciens rem penitus deſtructam diceretur facere, & ædificare capit. conſultuit, & ibi Abb. & Felynus poſt alios de iudic. Hoſtien. in tit. de Eccle. ædific. in fine, & dixit gloſ. in cap. 3. de iur. patr. quod reſiciens Eccle-

4 Ecclesiam funditus destructam, dicitur de nouo facere, & acquirat ius patronatus antiquis exclusis, & quod talis resectio sit noua constructio probant Moder. Alten. in tract. de resect. Iason. & alii idem Iason in l. quominus ff. de sum. nec mirum si hoc casu resectio prohiberetur, quia esset impropria resectio, sed edificatio ex integro, & esset nouum edificium, quod (vt premisimus) interdictum fuit. Aut loquimur in vera, & propria resectione, & procedat secunda opinio, & sic cessabunt omnia, quæ in contrarium adducta fuerunt, & adduci possent.

Nec illud argumentum, obstat, quod si castrum prius inexpugnabile ad eandem formam reduceretur, in qua prius erat, parare posset præiudicium irreparabile, tum quia nulli iniuria fieret per resectionem, & reductionem ad eandem priorem formam, quo casu præalleg. tex. ibi, dum non officiat iniuria, & ibi declarant ff. de reg. iur. & per alios ibi supra; tum quia non esset præsentis speculationis considerare, quale præiudicium afferri posset per resectionem, dummodo, vt premisi, non excederetur addendo, vel minuendo, & circa alia, de quibus Ang. & Iaf. numero 9. & seq. in allegat. l. ius ciuile ff. de iust. & iur. & pro hac opinione, quod post præceptum sibi factum reiciens non dicatur innouare, consuluit in causa propria Alciat. consil. 100. incip. Alciati in causa numero 8. vol. 5.

RESOLVT. DXI.

- 1 Clericus tutor, non potest coram laico conueniri.
- 2 Clericus non potest esse tutor, nisi propria voluntate legitimam acceptet.
- 3 Clericus etiam volens, non potest se submittere laicorum iurisdictioni.
- 4 Tutor legitime datus, censetur datus etiam super bonis quæ sunt extra dantis iurisdictionem, quod procedit etiam in testamentario.
- 5 Administrator tenetur exhibere libros, cum redditur ratio administrationis.
- 6 Contra administratorem, qui non consecit libros, iuratur in litem.
- 7 Lex de iurando in litem, non habet locum contra Ecclesiasticos.

Clericus tutor an possit conueniri pro reddenda ratione administrationis coram iudice laico.

2 **A**D propositum dubium respondi quod non, ex quo de iure clericus, neque vt tutor, neque vt quilibet administrator poret coram laico conueniri. l. si quis ad declinandam C. de Episcop. & cleric. & scribit Alexander in consil. 98. vol. 2. & in primis quantum pertinet ad tutelam considerandum est clericum non posse esse, vel dari tutorem, nisi is propria voluntate legitimam acceptet auth. presbyteros C. de Episcop. & cler. in versicul. sua sponte &c. sed hæc voluntas exercenda tutelæ non potest parere præiudicium iurisdictioni Ecclesiasticæ, quia dispositum est, vt etiam si is voluerit non possit se submittere iurisdictioni laicorum cap. si diligenti de for. compet. item quotiesconque tractatur de iurisdictione iudicis super ipso tutore, semper doctores nostri considerant illum esse iudicem competentem, siue super tutelâ, dandâ, siue exercendâ, cuius iurisdictioni persona, quæ tutelam exercet subdita est, licet etiam bona alibi sita sint Alexander in consil. 44. num. 17. vol. 5. per textum in leg. 1. in fine, ff. de tutor. & curator. datis ab his, & l. propter litem §. licet ff. de excusat. tutorum, & plenè not. per doct. in l. 1. C. vbi tutor, & in l. si curatores per illum textum C. de excusat. tutorum, atque scribit Alberic. in rubric. C. de in litem dando tut.

Aloyf. Ricc. Prax. Pars III.

4 tore, quo casu sic legitime datus, qui de sua iurisdictione fuerit omnibus censetur datus bonis, etiam sitis extra ditionem dantis §. datus instit. de excusat. tutor. Alexander in consil. 128. numero 5. & seq. vol. 1. per textum in lege propter litem §. licet ff. de excusat. tut. & lege magis puto §. illud ff. de rebus eorum, & licet contrarium velit glossa in l. non solum §. qui testamento ff. de excusat. tut. tamen eam ibi reprobant Dyn. & Iacobus de Aret. atque Cyn. in lege locum C. qui petant tutores, & sequitur Tiraquell. in tract. de iure primogenit. quest. 46. num. 20. & num. 26. vbi allegat plurimos doctores pro hac opinione, & ita respondit Paulus de Castro in consil. 412. num. 1. vol. 1. Ioan. Faber. instit. de Attiliano tutore num. 3. & hæc opinio procedit non solum in tutore dativo, sed etiam testamento, prout ita respondit Socin. Junior. in consil. 148. numero 2. vol. 1. quia non qualitas tutoris, sed iudicis, vel superioris dantis inspicitur Dec. in consil. 150. nu. 9. ex quibus satis clare licet intelligere iurisdictionem respectum bonorum tutelæ dependere principaliter a persona, quæ tutelam exercuit, vt subdita sit iurisdictioni illius iudicis, sed clerici nullo modo sunt subditi iurisdictioni laicorum, neque volentes possunt fieri subditi; ergo nullo modo cogi possunt ad reddendam rationem administrationis coram iudice seculari.

5 Confirmari potest, nam cum quilibet administrator teneatur reddere rationem cum exhibitione librorum secundum Bartolum, & alios in d. l. 1. §. officio ff. de tut. & rat. distrahent. Bald. in consil. 152. ad euentiam vol. 3. Angel. in consil. 297. puncta sunt multa, & in consil. 286. quoniam in facto in fine Paris. in consil. 189. vol. 1. etiam si vt amicus administrauerit, quia licet non ita exata diligentia libros conficere debet, tamen adhuc cum libris quomodolibet confectis tenetur conficere inuentarium, Speculat. in tit. de instrumentor. editione §. 14. vers. sed cum teneatur inuentarium, & ibi Bald. in additionibus in versic. executor tenetur Bertachin. in tract. de Episcop. in 6. p. 4. lib. num. 32. scribit Ioan. de Canib. in tract. de ultim. voluntat. in 2. par. versic. deinde, alias aduersus administratorem iuratur in litem, Bursat. in consil. 105. n. 5. & n. 7. vol. 1. qui attestatur esse communem opinionem cum alijs ad hoc scriptis per Gabriel. in d. consil. 148. & Menoch. de arbitrar. casu 208. n. 19. atque per Cacharan. decil. 65. & quod contra administratorem bonorum non facientem inuentarium iuratur in litem diffusè probat Riminald. Junior. in consil. 53. vol. 1. sed leges de iureiurando in litem loquentes non habent locum contra Ecclesiasticos, quare concludendum est non posse clericos tutelam, siue testamenti executionem suscipientes cogi coram iudice seculari ad reddendam rationem, sed coram Ecclesiastico Iudice dumtaxat conueniendos esse.

RESOLVT. DXII.

- 1 Clausula motu proprio aufert surreptionem.
- 2 Clausula motu proprio non aufert surreptionem in præiudicium tertij.
- 3 Motus proprius non tollit ea, per quæ potest reddi gratia nulla.
- 4 Clausula motu proprio non aufert surreptiones in præiudicium tertij si ius ad rem esset acquisitum.
- 5 Clausula motu proprio operatur in præiudicium tertij cum verba expressa hoc important.

Clausula motu proprio an auferat surreptionem in præiudicium tertij.

1 **C**lausula motu proprio aufert surreptionem, vt est tex. apertus in cap. si motu proprio de præbend.

Y 2

bend. in 6. & decidit Cassad. in decil. 3. sub titul. de pens. numero 4. & sequent. Dec. in consilio 33. num. 20. & in consil. 341. numero 4. glos. in clem. iras in vers. directa. de præb. Cald. in consilio 13. de rescript. Gram. in cons. civil. 100. Gigas de pensionibus quæst. 22. num. 7. tamen cum in facti contingencia euenisset limitari tex. & iura supradicta, quod licet dicta clausula auferat surreptionem, tamen non procedit quoties agitur de præiudicio tertij, vt in proprijs terminis sequuti sunt Alexand. in cons. 215. volum. 2. Dec. in cons. 407. & Bellamer. in decisio. 393. vbi dicit, quod motus proprius minimè tollit ea, per quæ potest reddi gratia nulla, quæ non venit ex dolo, vel culpa impetrantis, sed potius ex verisimilitudine mentis ipsius concedentis, sequitur Gozad. in cons. 5. num. 9. Paris. cons. 1. num. 75. & sic fuit resolutum per Rotam in antiq. in decil. 445. & in nouis in decil. 522. imò secundum Doctrinam Soccin. in cons. 120. col. 5. vol. 3. hæc omnia procedunt non obstante, quod præiudicium tertij esset, & versaretur in sola possessione, de qua Princeps minimè fuit informatus, vt etiam sequuntur Butr. in cap. cum in nostris col. 6. de concessione præbendæ, vbi & Abbas num. 19. & Fely. in capitul. nostra in vers. 11. nota. de rescriptis, qui etiam in cap. ad aures col. 3. versic. 4. casus eodem citato tit. de rescriptis, dicit etiam, si ius ad rem esset quæsitum, nam hoc non obstante, per hanc clausulam motu proprio minimè tollitur tale ius in tertij præiudicium, vt post eum voluit Ruin. in cons. 63. colum. pen. vol. 5. vt dixit Ias. in Authent. quas actiones C. de Sacrosan. Eccl. col. 4. licet idem Fely. vbi supra dicat non procedere quotiescunque, verba expressa importarent tertij præiudicium, vt dicit Ias. in leg. si. ff. de constit. Principum versic. 3. limit. col. 6. Abbas in cap. 2. col. penult. vers. si autem sunt privilegia de immunitate Ecclesiæ Beltrand. in cons. 35. vol. 1.

RESOLVT. DXIII.

- 1 Pretium rei feudalis non est feudale, sed vide n. 8.
- 2 Pretium datum loco fundi dotalis adiudicati non subintrat in locum ipsius.
- 3 Subrogatus sapit naturam eius, in cuius locum subrogatur.
- 4 Pensio subrogata in loco alterius pensionis sapit naturam ipsius.
- 5 Permutatio rerum assumit naturam permutatarum.
- 6 Res fideicommissio supposita permutata fideicommissaria efficitur.
- 7 Refertur decif. Sacri Concilij.

An res libera permutata cum re fideicommissio subiecta assumat naturam fideicommissi?

Plura proposita mihi sunt facti species, si res libera permutata cum re fideicommissio subiecta assumat naturam fideicommissi, in cuius dubitationis resolutione videbatur negativè respondendum. 1 ex illa iuris regula, quod pretium rei feudalis non sit feudale, neque ex pretio feudi empte res feudales sunt, nisi id expressè actum sit. Afflic. in capitul. 1. de feudo non hab. prop. nat. feud. numero 11. & 12. Andr. in cap. 1. §. si vasallus de feudo suo col. fin. si de feud. defunct. militis Molin. de primogenitura Hispan. lib. 4. cap. 4. n. 28. par. 2. Loffred. cons. 111. num. 10. cum sequente de Franch. in decil. 64. num. 3. item ad hanc opinionem amplectendam ostendebat mihi text. in leg. cum in fundo §. si fundus ff. de iure dot. 2 vbi pretium datum loco fundi dotalis adiudicati non subintrat in locum ipsius nisi modo, & forma, prout

in tex. habetur, prout pro hac parte etiam facit tex. in l. si prædia in princ. ff. de donat. inter vir. & vxor. vbi si donauit concubina quædam mobilia, donatio vti concubina facta valet, si postea duco in vxorem, & loco priorum datorum mobilia concedo alia, erit nouus contractus permutationis, & hæc secunda non sunt loco priorum.

Cæterum his nihil frustrantibus contrarium respondit, ex eo, quod subrogatus sapit naturam eius, in cuius locum subrogatur, cum omnibus suis qualitatibus ex text. in leg. si cum §. qui iniuriarum ff. si quis cautionibus, & ex leg. si donata res §. si sponsus ff. de donat. inter virum, & vxor. leg. si pater ff. de adimendis legatis, & ex l. Imperator §. si ff. de legat. 2. & l. si & rem & pretium ff. de petit. hereditatis, & in l. 1. §. hæc actio, & ibi Bar. ff. si quis testamento liber esse iuss. fuerit, & l. res quæ ex dotali, & l. ita constante ff. de iure dotium, & l. filia §. Titia, & ibi Socin. ff. de cōditionibus, & demōstrat. & l. si cum dorem §. si. ff. soluto matrim. & l. vlt. §. & vt plenius de rei vxorie actione Tiraquell. in tract. de vtroque retract. l. 1. §. 32. fol. fi. a n. 2. cum sequen. & hinc pensio, quæ subrogatur in locum alterius pensionis sapit naturam ipsius Ruin. in cons. 269. Gabriel. lib. communium conclusionum conclus. 2. num. 54. de regulis iuris Caroc. de locat. & conducto q. 36. p. 2. & permutatio rerum assumit naturam permutatarum: And. in cap. 1. §. factorum col. 2. quæ sit regalia Socci. in cons. 168. vol. 2. Dec. cons. 3. & cons. 50. & cons. 183. Afflic. in decil. 336. Anna in sing. 993. Vrsill. in addit. ad Afflic. in d. decil. 136. vbi ait rem permutatam cum dotali effici dotalem, & iuxta hanc meam opinionem consiluit Ias. in cons. 231. cui assentiri nixi sunt Alciat. cons. 66. num. 19. lib. 9. Mandel. cons. 67. n. 21. quibus in locis concludunt hæredes bona aliqua alienantes, & ex pretio nonnulla alia comparantes fideicommissio restitui debere, tãquam subrogato in loco bonorum fideicommissio sequuntur Menoch. cons. 70. libro 1. vbi inquit rem cum re fideicommissio supposita permutatam fideicommissariam effici Decian. cons. 9. n. 25. lib. 1. & cons. 52. n. 33. Mantica. de coniecturis victimarum voluntatum libro 7. tit. 8. n. 26. & fuit decifum in Sacro Consil. Neap. teste Anna in singulari 204. vbi inquit fuisse decifum, quod pretium peruentum ex venditione rerum feudalium deberet consignari creditoribus feudatarij cum assensu in causa Martini Securæ, & multis causis.

Non obstant in contrarium allegata, & primo, quod pretium rei feudalis nō sit feudale, quia respon- 8 deo, quod in contrarium est autoritas Luc. de Pen. in l. 1. col. 3. C. de imponenda lucratia descript. lib. 10. Afflic. in ca. 1. n. 8. & 9. de vasal. decrep. etat. in vsibus feudor. Castaneus in consuet. Burgund. in tit. de scrip. §. 2. vers. & quæstum n. 7. qui omnes vno ore affirmant, quod res siue feudalis, aut emphyteutica, aut libera, empta de pecunia alterius rei feudi, vel emphyteuticæ, vel patrimonij antiqui est in eius locū subrogata, vel etiam habita ex permutatione rei antiquæ iudicatur, vt antiqua, & patrimonialis, & in ea succedunt omnes, qui in talibus patimonijs, aut feudis antiquis debebant succedere, & non qui solum in bonis acquisitis his succedunt.

Non obstant secundo alia iura pro contraria parte etiam allegata, quia loquuntur in casu suo satis directo, vt in dictis iuribus apertè videri potest.

RESOLVT. DXIV.

- 1 Pragmatica disposens, quod index non interueniat in causa, in qua coniunctus doctor est advocatus vsque ad quartum gradum: intelligitur de gradus computatione secundum ius civile.

- 2 *Gr adus computari debet ex illo iure, à quo procedit dispositio.*
- 3 *Ad cognoscendam proximitatem, computatio est facienda secundum ius canonicum in matrimonijs, secus in reliquis dispositionibus, & successiombus, & retractibus etiam in terris Ecclesiæ.*
- 4 *Statutum prohibens eligi in rectorem propinquum vsque ad talem gradum intelligitur secundum ius civile.*
- 5 *In beneficijs, & Cappellanjs collatiuis, non datur successio, nec dilatio iure hereditario.*
- 6 *In causa mere beneficiati attenditur computatio secundum ius canonicum.*
- 7 *In materia prophana causa sunt decidenda secundum leges, si canones non contradicunt.*
- 8 *Statutum imponens penam contrahentibus in quarto gradu intelligitur de computatione secundum ius canonicum.*

Pragmatica prima de suspicione officialium prohibens ne iudex interueniat in causa, in qua coniunctus doctor est aduocatus vsque ad quartum gradum, de quo gradu intelligitur.

FVit in anno 1555. edita pragmatica, quod iudex non interueniat in illa causa, in qua coniunctus doctor est aduocatus vsque ad quartum gradum, unde cum fuisset interrogatus, de quo gradu dispositio illius pragmatica intelligeretur, respondi esse intelligendam iuxta dispositionem computationis iuris civilis, vt docuerunt Rom. in lege si aui Cod. de successorio edito Ann. in singulari 399. vbi de simili pragmatica Regni mentionem facit, & assignat rationem, quod computatio debet procedere ex illo iure, à quo originem habuit dispositio, unde cum dicta pragmatica processit à legibus civilibus, nimirum iuxta illius tramites computari debet, & gradus, sequitur Viuius in decis. 319. & ante omnes hoc etiam voluit Isernia in cap. 1. in vers. hoc quoq; de his qui feudum dare possint, licet in ad cognoscendam proximitatem computatio sit facienda secundum ius canonicum tamen illud procedit quoad matrimonia tantum, non autem in reliquis dispositionibus, & successiombus Bar. conf. 224. numero 2. libro 1. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glof. 9. num. 23. ad medium, vbi de proximiorē retrahente, quod computatio gradus fiat secundum ius civile, nam ista computatio est propria & naturalis cum ius civile procedat per gradus, per quos non vadit ius canonicum, sed per saltus, idē cum sit inducta tantum in causa matrimonijs, in ceteris standum est regulæ Socci. in conf. 94. n. 16. lib. 1. Corneus in conf. 248. num. 7. col. 2. libro 3. quod habet locum etiam in terris Ecclesiæ, vt per eundem in d. conf. 248. sequitur Gozad. in conf. 19. Surd. in conf. 568. numer. 13. vol. 4. Bal. in l. 2. ad finem versic. sed hic quero C. de successorio edito, vbi de statuto prohibente eligi in rectorem ciuitatis eum, qui habet propinquum vsque ad talem gradum, quod intelligitur iuxta ius civile, latē Cequal. q. 398. num. 9. vbi in fine intelligit procedere in rebus secularibus, & inter personas seculares, & in statutis, quæ sunt partes iuris civilis, & appellatur ius civile illius Ciuitatis l. omnes pupili ff. de iust. & iure Bald. in leg. 2. in final. versic. ē contra mihi videtur C. de success. edit. vbi ampliat ad contractus, & alias dispositiones.

Propterea inferitur, quod si debet conferri cappellania ex dispositione defuncti proximiori fiet computatio secundum ius canonicum, & non civile, quia in beneficiis, & cappellanjs collatiuis non datur successio, nec dilatio iure hereditario c. apostoli. 8. q. 1. neque in foro Ecclesiæ. seruantur decisiones iuris civilis, quando inimici sunt contrarij, prout in specie Aloys. Ricc. Prax. Pars III.

concludit Cequal. q. 398. n. 29. subdens tamen hoc procedere quando causa esset mere beneficialis, & fundator cappellaniæ esset clericus in sacris constitutus, quasi tunc potius sit disponendum secundum regulas iuris canonici, quam civilis, & dicit esse notandum, & sic fuisse iudicatum, & alibi non reperiri, quare in cappellanjs, quæ fundantur sine autoritate Episcopi, & quæ non habent requisita in beneficijs Ecclesiasticis, si vocentur clerici consanguinei, dubia quoad eos orta definitur per leges, & iura de maiori loquētia, prout in causis Hispaniæ, latē Gonzal. de alternat. glof. 1. in prin. num. 34. Rot. diuers. decis. 100. par. 2. n. 6. vers. 2. non obstat Gomez. in l. 4. n. 65. in fine, & regulare est, quod causæ sunt decidende secundum leges, si canones non contradicunt, cum distinctionibus, de quibus per glof. in cap. 2. de reg. iur. in 6. Bar. in l. priuilegia. n. 2. C. de sacrosan. Eccl. Dec. in c. clerici de iudicijs, & in c. 2. in prin. num. 2. de testibus.

Quæ tamen sunt intelligenda, dummodo non simus in materia spectante ad canones, quia tunc verba statuti, quamuis laicorum intelliguntur secundum canones, prout in statuto imponente penam contrahentibus in quarto gradu, intelligitur in de computatione secundum ius canonicum, quia agitur de materia matrimonijs, spectante ad sacros Canones, Dec. in cl. 1. de iudic. & in cap. 2. in prin. num. 3. de testibus Io. Andr. ad Specul. de success. ab intest. §. 1. vers. & quia de gradibus Alex. in l. si aui in fin. num. 7. vers. limita tamen prædicta, C. de success. edit. & sic sum in voto.

RESOLVT. DXV.

- 1 *Filius familias de iure communi ex contractu mutui tantum non obligabatur beneficio Macedoniani, de quo dubium erat an locum haberet quādo asseruerat se patrem familias, sed in alijs contractibus obligabatur.*
- 2 *Hodie verò per Regiam pragmaticam omnes contractus filij familias sine presentia, & consensu patris sunt nulli non obstante falsa assertionē cum iuramento, quod habet seorsum à patre.*
- 3 *Si quis allegat titulum solemnem, vel legitimum puta stipulationis, quia ex præstatione decennali probatur titulus allegatus præcessisse, adeo quod eius virtute potest debitor in futurum compelli.*
- 4 *Ex longa patientia decennali præsumitur dominum consensisse, quod emphyteuta alienaret ius suum.*
- 5 *Si quis per decennium rem tenuit tanquam emphyteuta, & pro ea soluit debitum canonem præsumitur emphyteuta, & solemniter inuestitus.*
- 6 *Ecclesia, vel cappellania decennio edificata patiente diœcesano præsumitur edificata cum Episcopi auctoritate.*
- 7 *Ex possessione decennali præsumitur titulus diuisionis inter fratres qui decem annis reperiuntur diuisim possedisse.*
- 8 *Qui per decennium se gessit vt notarius præsumitur creatus solemniter notarius stante statuto, quod in nor, vel mulier non possit obligari sine consensu propinquorum per lapsum decennij præsumitur talem solemnitatem statuti intercessisse.*
- 9 *Si filius familias habitans seorsum à patre per decennium præsumatur emancipatus, & domicilium acquiratur per decennium.*
- 10 *Ad effectum contrahendi sufficit, quod filius familias per momentum habitauerit seorsum à patre referatur decisio magnæ curiæ, & Sacri Concilij.*
- 11 *Vivere seorsum non tantum respicit habitationem, sed etiam separationem bonorum.*
- 12 *Pater, & filius sunt vna identitas personarum, & domicilium vnius censetur alterius.*

Quod nam temporis spatium exigatur ut filius familias dicatur habitare seorsum a patre, ad effectum contrahendi virtute pragmatica per excellentem ad Senatus consultum Macedonianum.

EX patris potestatis iure descendit illud, quod ex Senatus Consulto Macedoniani beneficio cautum fuit, ne filij familias ad restitutionem pecuniarum, mutuo acceptarum absque patris consensu cogi possint, ut toto titulo ff. & Cod. ad Macedonianum, quod laudabile iuris communis beneficium per huius Regni pragmaticas multipliciter ampliatum fuit, dum enim illud beneficium in uno tantum casu filij familias prospexit, si quidem ex reliquis contractibus obligari poterant leg. filius familias ff. de action. & obligat. leg. tam ex contractibus ff. de iudic. cum alijs adductis per Gomez. in libro variarum resolut. capitul. primo, numero secundo, libro 2. & in capitulo 15, numero 11. cum alijs seq. & per Afflict. in decisione 308, numero tertio, sed si pecuniam mutuo accipiebant illis exceptio Macedoniani ne molestari possent succurrebat, ut cauetur in leg. prima, & toto titulo ff. & Cod. ad Macedonianum, & per belle explicat Gomez. in dicto libro variarum resolut. capitulo 6. numero secundo, iam plenius hoc beneficium fuit ampliatum per Regiam pragmaticam per excellentem sub rubrica ad Senatus Consultum Macedonianum, quae sancit, ut omnes contractus, qui quomodo-cunque aguntur a filijs familias absque consensu, & praesentia paterna sint nulli, insuper, quod attentata iuris communis dispositione dubitationis articulus apud nos insurgebat si dicti Senatus Consulto beneficium locum haberet quoties filius familias falso asseruerat cum iuramento vivere seorsum a patre Canar. de executione instrum. in q. 18. n. 30. & seq. per eandem Regiam pragmaticam videtur esse resolutum, quod minime obstante dicta falsa asserptione iurata, nulla sit obligatio, idque a Principe seculari fieri potuisse pluribus probat Caraut. in Commentar. ad eadem pragmaticam §. 17. nu. 3. cum seq. cap. habetur per Gutierrez in repetition. authent. sacramenta puberum num. 45. cum pluribus sequentibus C. si aduers. venditionem post Gramat. in conf. ciuili 159. & in decis. 12. sed quia filij familias ex huiusmodi falsa asserptione in periculum incidebant aliquando criminali poena fuisse punitos testatur Vrsill. in luenbrat. ad Affl. in citata decisione 308. numero 16. hac de causa alia fuit edita pragmatica 64. §. 9. sub rubr. de offic. procuratoris Caesaris, qua fuit sancitum, quod filius familias pro huiusmodi falsa asserptione iurata nullam poenam incurrat, nam qui contrahit cum filio familias, eius conditiones scire tenetur, imo ex privilegio concesso ad supplicationem fidelissime Ciuitatis Neapolis, fuit specificè ordinatum, quod in obligationibus filiorum familias nullo modo notarij apponantur clausulas, quod viuunt seorsum a patre, & si iecus quam de consensu, & praesentia patris fiant, sint nullae, ut patet in capitulo decimo, inter gratias concessas per Ducem Ossunae insertas in volumine capitulorum, & privilegiorum Ciuitatis Neapol. cuius etiam meminit Rouris in citata pragmatica per excellentem numero 1. sub rubrica de Senatu Consulto Macedoniano.

Sed deueniendo ad casum propositum, quod similiter temporis spatium exigatur, ut filius familias dicatur habitare seorsum a patre ad effectum contrahendi virtute dictae pragmaticae per excellentem ad Senatum Consultum Macedonianum, prima facie videtur dicendum, quod requiratur decem annorum spatium, ex eo quod si aliquis allegat titulum solemnem, vel legitimum puta stipulationis, quia ex pra-

statione decennali probatur titulum allegatum praecessisse, adeo quod eius virtute potest debitor in futurum compelli pro ista conclusione facit, quod decedit tex. singularis in l. si filius familias C. de petitione hereditatis, quem Bart. dicit esse singularem de possessione decennali, quae in filio facit praesumi iussum patris, lege qui in aliena in principio versiculo sed si non adierit ff. de acquir. heredit. & per ista iura consuluit Alexand. in conf. 105. volumine 4. colum. penult. quod ex longa patientia decennali praesumitur dominum consensisse, quod emphyteuta alienaret ius suum, & facit, quod notat Bald. Angel. & moderni in d. leg. qui in aliena in principio per illum tex. quod si Praelatus diu fuerit in possessione praeturae praesumitur, quod rite fuerit institutus, & facit simile, quod si aliquis per decennium rem tenuit tanquam emphyteuta, & pro ea soluit, debitum canonicum praesumitur emphyteuta, & solemni inuestitus, & idem in eo, qui decem annis tanquam vasallus possedit castrum praesumitur inuestitus de feudo gloss. in l. 2. in gloss. magna Cod. de iure emphyteuta Bart. in l. 3. §. ex contrario ff. de acquir. poss. & in leg. litibus Cod. de agri, & censit. libro 11. Bald. in cap. cum Ecclesia Sutrina ad finem de causa posses. & propriet. Ang. Moderni in l. praetor in princ. ff. de edendo, & facit text. in cap. primo, qualiter olim feudum poterat alienari Fely. in cap. sicut de re indic. col. 15. Alex. in conf. 79. vol. 1. Soc. conf. 50. lib. 4. & ad idem extenditur, quod vult Archid. in c. nemo de concessione distinct. 1. quod Ecclesia, vel cappella iam decennio aedificata patiente diecesano praesumitur edificata cum Episcopi auctoritate, & dicimus, quod ex possessione decennali praesumitur diuisio inter fratres qui decem annis reperiuntur diuisim possedisse glo. est singularis, & ibi magis communiter approbata in l. penult. C. commun. diuidun. Bal. in l. 1. in 3. col. 6. de fideicommiss. & in leg. si certis annis C. de pact. & facit, quod vult Bal. in l. 1. C. de fideicommiss. col. 4. vbi qui per decennium se gessit ut notarius, praesumitur solemni creatus, & hinc stante statuto, quod minor, vel mulier non possit obligari absque consensu propinquorum, per lapsum decennij praesumitur talem solemnitatem statuti intercessisse, secundum Bal. Ang. & Imol. in leg. sciendum est ff. de verb. oblig. & hanc opinionem, quod requiratur decennium sequutus est Bal. in l. 2. ad finem ff. de adoptione, & in l. 1. C. si aduersus rem indicatam Iaf. in d. lege si certis annis Cod. de pact. num. 12. vbi dicit, quod si filius per decem annos habitauit seorsum a patre praesumitur emancipatus, ut in domicilij acquisitione sequitur Accurs. in l. haeres absens §. proinde in verb. debet, vbi item rationem cursus temporis ff. de indic. & in l. 2. in verbo constituerint, & in l. 3. in verb. incolas Cod. de incolis lib. 10. Bal. in consil. 393. Alex. in d. l. 2. C. de incolis lib. 10. Roland. a Valle in conf. vigesimo nono, n. 63. & seq. volumine secundo, Ruin. in conf. vigesimo octauo, numero secundo volumine primo, Bursat. conf. trigesimo sexto, numero sexto, volumine primo, & reliqui, quos citat Mascard. de probationibus conclus. 535. num. 6. & 7.

His tamen nihil obstantibus contrarium resolendum censeo, & sic, quod non requiratur decennij spatium, sed sufficere, quod momento temporis habitasset seorsum a patre tempore obligationis, ut teneat obligatio per ipsum facta, non obstante dicta pragmatica, ex quo non determinatur tempus requisitum ad habitationem, & simpliciter loquitur, & verba sunt accipienda prout sonant, ergo simpliciter est intelligenda, & consequenter momento sufficit, ut in proprijs terminis consuluit Castren. in consil. 172. & sequent. Vrsil. in additione ad Afflict. in decisione 308. numero 18. & 19. vbi

vbi refert Sacrum Concilium Neapolitanum post magnam Curiam Vicarie in hac sententiam determinasse. Verum hac decisio est intelligenda dummodo filius faceret aliquem actum, ex quo posset argui, quod habeat animum habitandi seorsum a patre, ut quando separatur a patre non solum quoad habitationem cum vxore, & familia, sed etiam cum bonis, nam vivere seorsum non respicit simpliciter habitationem, sed bona, & separationem bonorum, & reddituum, ut plenè probat Caruit. in citat. pragmat. per Excell. §. 13. num. 1. cum sequent. filius enim non dicitur seorsum a patre habitare quamvis cum vxore, & familia separatim habitet in alio loco, nam cum

11 pater, & filius sint vna identitas personarum, domicilium vnius censetur domicilium, & habitatio vtriusque, ut notabiliter inquit Bald. in conf. 234. libro 1. Roland. a Valle in conf. 54. numero vigesimo tertio, & sequenti libro, & ideo dicta Regia Pragmatica per excellentem, quæ excludit a beneficio Macedoniani filios, qui viuunt seorsum a patre non est simpliciter intelligenda respectu illorum filiorum, qui seorsum habitant cum familia, si inuicem sibi honores præstant, & durat eadem reuerentia, & alimentorum præstatio, ut benè animaduertit Scaglion. in commentario eiusdem pragmatice num. 47.

RESOLVT. DXVI.

- 1 Sententia quæ non est lata iuxta formam rescripti inuálida est.
- 2 Ablatium absolutum inducit formam.
- 3 Nulla causa excusat ab obseruantia forme.
- 4 Vtilitas Ecclesiæ debet esse euident.
- 5 Humanum indicium fertur circa certam, & non circa occultam.
- 6 Clausula vocatis vocandis, requirit citationem partis.
- 7 Ex productione rescripti resultat scientia, & approbatio.
- 8 Cum extat certus contradicitor non sufficit processus factus per affixionem.
- 9 Notario sine testibus non creditur.
- 10 Terrula ad hoc ut possit alienari, requiritur præcisa necessitas, quod prædium sit exiguum inutile, & longe distans.
- 11 Decimarum, tametsi exiguae sint, laici tamen sunt incapaces.

Alienatio bonorum Ecclesiæ non facta seruata forma rescripti Papæ an sit nulla.

In hac quæst. respondi cum decif. Rotæ in vna Ferrarien. bonorum 16. Iunii 1614. coram Dunozet. cuius tenor est.

- 1 Fuit resolutum sententiam esse inuálidam, quia, lata vigore rescripti, si ineuidentem non seruata illius forma c. cum dicta, & ibi doct. de rescrip. Abb. conf. 41. num. 3. lib. 1. Gozad. conf. 67. num. 2. Card. Seraph. decif. 337. n. 60. & in puncto respondet Rota in Cortonen. rescissionis locationis 26. Ianuarij 1590. coram Orano, aderat enim in literis præter alia clausula, quatenus illis rebus, & bonis prædictis prius coram nobis specificatis, & c. formæ inducitur propter ablatium absolutum l. a testatore ff. de condit. & demonstrat. Paris. conf. 14. numero 14. Caputaq. decif. 150. numero 1. & par. 1. & tamen non præcessit talis specificatio, cuius omissio non potest excusari, eo quod bona, quæ concedebantur essent incognita, tum quia respectu validitatis actus nulla, tametsi iustissima causa excusat a seruatione formæ, ut post Bald. scribit Dec. conf. 466. numero 14. & Franc. Becc. conf. 66. numero 26. tum quia Summus Pontifex sic scribendo excusationem hanc rejicit, nec
- Aloyf. Ricc. Prax. Pars III.

voluit admittere assumptum illud partium, quod ea, quæ concedebantur, essent penitus incognita tamquam aduersus naturam rescripti, pro quo instabant nam cum validitas alienationis tota penderet ab utilitate Ecclesiæ, quæ debet esse euident cap. sine exceptione ibi, quod non sit dubium profuturum Ecclesiæ 12. q. 2. c. 1. ibi præsertim cum euident necessitas, vel utilitas subesset, de reb. Ecclef. non alienan. in 6. Card. Seraph. decif. 508. in princ. & num. 11. Rota decif. 65. num. 17. & decif. 178. n. 10. par. 2. vix est quod utilitas certa aliqua ratione posset haberi, nisi mediante specificatione huiusmodi, cum humanum iudicium circa manifesta feratur, non autem circa occulta, can. erubescat distin. 32. & denique, quia excusationem hanc non patitur ipsa principalis ratio adiucendi clausulam hanc, quæ est, quia cessante specificatione Episcopus pro tempore existens non sit certus de quantitate bonorum in alienatione comprehensorum, in quo plurimum etiam fauor versatur, & utilitas Ecclesiæ, & ne quando ipsa liquidatione bonorum litigare cogatur glof. in capitul. peruenit in verb. existere, vbi etiam Butr. numero 6. & 7. de arbitri. prout esse quoque nullam dixerunt DD. ex defectu citationis Episcopi, vel eius promotoris omnino necessaria, tam vigore clausulæ vocatis vocandis c. exhibita, vbi Abb. in vlt. notab. de iud. Card. confil. 63. in princ. Rota decif. 30. de rescript. in nou. quam vigore alterius clausulæ, si tibi constiterit glof. in capitul. præfenti in verbo. constiterit de censib. Abb. in cap. conquerente numero sexto, de restit. spoliar. Aegid. decifione 68. Card. Seraph. decifione 601. Qui defectus non potest euitari sub prætextu, quod supplicatio cantet etiam nomine Episcopi, ut propterea clausula vocatis debeat intelligi de alijs, qui forsan possent prætereire interesse ratione possessionis, vel proprietatis Rot. decif. 636. n. 4. par. 1. nam præter id, quod non contra de mandato Episcopi in personam eius, qui dictam supplicationem porrexit ad tex. in cap. nonnulli §. cum autem de rescriptis, & solus Marchio potuit eam porrigere, motuum forte procederet si Papa simpliciter rescripisset iuxta supplicationem. Verum cum rescriptum nouam formam pro validitate contractus adiecerit mandando prius bona specificari, per illud fuit acquisitum nouum ius Ecclesiæ extra instrumentum, & extra supplicationem, unde cum non possit inferri a supplicatione ad scientiam qualitatem rescripti ab illa difformis, & separati, arg. leg. non est ferendus ff. de transactionib. non potuit valide procedi ad excusationem talis rescripti, nisi pro hoc nouo interesse legitime citato ipso Episcopo, aut eius mense promotore l. de vnoquoque ff. de re iudicat. atque ita visum fuit non posse huic propositæ facti speciei applicari supra relata decif. 636. quia in casu illo rector Ecclesiæ supplicationem porrexerat, & mox illam signatam cum instrumento locationis produxerat, ex qua productione resultabat nedum scientia, sed etiam approbatio respectu rescripti, & illius formæ, & confessio contentorum in scripturis productis Aymon. coas. 201. nu. 5. Paris. conf. 125. num. 20. lib. 1. & conf. 79. num. 3. lib. 3. neque dici potest nil potuisse opponi per Episcopum, aut per dictum eius promotorem, imò verisimiliter curasset, ut diligenter specificarentur, & liquidarentur bona in feudata, illorumque qualitates, & quæ impena foret necessaria pro illis ad cultum redigendis, ut omnibus tandem diligenter perspectis, possit instare, vel pro confirmatione contractus, vel pro declaratione illius nullitatis. Unde fit ut non præmissa tali citatione non possit dici quicquam gestum per delegatos causa cognita, ut in fortioribus terminis videlicet in facto ipsiusmet Episcopi non vocato promotore mensæ, alias considerauit Rota.

Y 4 apud

apud Card. Seraph. decis. 1395. sub num. 7. & euentus docuit propter dictam citationem non fuisse factam dictam specificationem, & ex his corruit totus processus veluti factus per affixionem, & cum tamen exararet certus contradicitor. capit. ultimo de elect. in 6. Cassad. decis. ultima n. 6. vt lite penden. quem ideo oportuerat citari personaliter priusquam processus decerneretur per affixionem, aut per edictum Abb. in cap. ex tua n. 3. de cleric. non resident. Rota dec. 8. & ibi adden. de dolo, & contumac. in nou. Caputaq. decis. 117. n. 1. par. 1. Card. Seraph. decis. 973. n. 4. & decis. 1276. n. 4. vltra quod fuit per indices mandatum exequi citationes ad valuas Cathedralium. Adria, Ferraria, & S. Stephani Rodigij, & tamen non apparent executæ vniformiter ad omnes prædictas Ecclesias iuxta dictum decretum, vnde consequitur nullitas actus Bald. in leg. non sunt liberi in prima lectura ante primum numer. vers. sic remota forma, de statu hominum Achil. decisione 14. de dolo, & contumac. Caputaq. decis. 160. incip. citatio lib. 1. in impress. & de executione ad valuas Ecclesiæ S. Stephani Rodigij aliter non constat, quam ex simplici assertionem notarij, cui sine testibus non creditur. Put. decis. 5. lib. 3. & quod executæ fuit ad valuas Ecclesiæ Cathedralis Ferraria, minus quoque legitime apparet exequuta cum non fuerit lecta, neque ibi dimissa per aliquod temporis intervallum, prout requiritur Cassad. decisione 4. de dolo, & contumac. Rot. d. decis. 8. eodem titul. in nou. & in nouissimis decisione 325. num. 6. lib. 3. par. 3. neque obitare putarunt domini id, ad quod refugiebant informantes pro D. Marchione videlicet sustineri infestationem hanc etiam sine beneplacito Apostolico, quia propter incertitudinem videtur intrare dispositio. capit. terrulas 15. quæst. 2. nam præterquam quod iudicarunt illud prorsus esse extra terminos susceptæ disputationis restrictæ, ad validitatem sententiæ delegatorum, censuerunt ex facto tolli, cum illa incertitudo reducibilis esset ad certitudinem per specificationem de iure omnino necessariam, secundo quia agitur non de terrulis, sed de bonis magni redditus, & vt intret dispositio dict. tex. multa debent concurrere, videlicet præcisa necessitas, quod prædium sit exiguum, quod sit inutile, & denique, quod sit longè distans, vt ibi scripserunt Gemin. in 1. not. Archidiano. in 10 verbo quicumque, & Aegid. sub num. 2. vers. nam si magna, & remouet omnem difficultatem, quod infestationem etiam decimæ, quarum, tametsi exiguæ sint, laici sunt penitus incapaces sine beneplacito Papæ cap. quamuis vbi gloss. in verb. concessit de decimis Caputaquen. decis. 241. num. 3. par. 1. Card. Seraph. decisione 1424. ad fin. vnde etiam tale beneplacitum expressum reseruatum fuit, quæ sanè reseruatio operatur, vt actus antea gestus nullum producat effectum Verall. decisio. 205. numero 3. parte prima, Mohed. decis. 1. de Simon. & quod interim sit locus poenitentia, vt respondit Rota in vna Siracusana Præsentiarum 5. Decembris 1588. coram bone memo. Cardinale Platto, ex quibus ita fuit decisum vtrique parte informante.

RESOLVT. DXVII.

- 1 Nemo potest admitti ad confessiones secularium, nisi sit approbatus ab Episcopo.
- 2 Propter iuris assentiam datur manutentio Episcopo.
- 3 Immemorabilis, quod inferior possit approbare confessarios, sublata est per Concilium.
- 4 Inferior probare debet immemorabilem per tres conformes.

Ius approbandi confessarios ad quem spectet.

Respondi cum decis. Rotæ in vna Calaguritana. iurisd. Attrebatensis cuius tenor est.

Proposito dubio an Episcopus Calaguritans sit manutenendus in approbandis Confessariis Ecclesiarum S. Crucis, & S. Michaelis Oppidi de Hegera, in quarum Ecclesiarum clericos, & cappellanos Abbati S. Mariæ, ordinis Sancti Benedicti competit iurisdicatio priuatiuè Domini pro Episcopo respondetur, nam decretum Concilij Tridentini sessio. 23. cap. 15. de reformatione disponit, quod nemo admitti possit ad confessiones secularium audiendas, nisi approbatus ab Episcopo, ita quod assentientia est clara, propter quam datur manutentio absque alia probatione possessionis, vt in cap. cum personæ de priuilegiis in 6.

Non obstant in contrarium adducta, quod enim attinet ad immemorabilem, illa non est probata, & probata non releuat, vt pote sublata per Concilium, quod Abbas sit nullius diocesis, ideoque ipse possit suos clericos, & cappellanos ad audiendas confessiones approbare fuit decisum 4. Iulij 1603. & 16. Iunij 1604. coram R. P. D. Pegna, & 26. Iunij eiusdem anni, & nouissime 5. Maij 1608. coram memoratissimo Illust. Cardinali Mantica, quia loquitur in casu specialiter præseruato a Concilio, & in quo ius commune non refragabatur, sed suffragabatur, vt in ea dicitur.

Nec facit, quod donec Abbas probare potest se habere territorium separatum, non debeat sua quasi possessione priuari, vt in Conchen. iurisdictionis 4. Decembris 1592. coram Illust. Cardinali Mantica, quia loquitur in casu specialiter præseruato a Concilio, & in quo ius commune non refragabatur, sed suffragabatur, vt in ea dicitur.

Hic autem ius refragatur, tam quoad approbationem confessariorum, quam, quoad status nullius diocesis, vltra quod mens, & verba Concilij stant pro Episcopo, quia ratione Illust. Congregatio, Sacri Concilij interpret. in causis matrimonialibus, & criminalibus, in quibus Concil. non subleuit immemorabilem declarauit Episcopum manutenen. esse, in earum cognitione, donec per tres conformes inferior immemorabilem probet, & secuta est Rota in Baren. iurisdictionis 18. Maij 1609. coram R. P. D. meo Coccino.

Postremo, quod attinet ad sententiam arbitralem Roberti a Sede Apostolica confirmatam, in ea nullum legitur verbum de approbatione Confessariorum, eadem loquitur de iurisdictione competente, Abbati, potest intelligi de iurisdictione contentiosa, non de voluntaria, non potest fieri illatio de exemptione clericorum ad exemptionem loci, præsertim cum verba sententiæ sint stricti iuris, nec debeant plus operari, quam de necessitate important, vt in terminis istius sententiæ fuit dictum in hac causa 12. Ianuarij 1609. coram me.

RESOLVT. DXVIII.

- 1 Alienans feudum cum clausula, salvo assensu domini, &c. si tradat possessionem ante assensum perdit feudum.
- 2 Contraria opinio videtur verior, dummodo postea infra annum recipiatur investitura.
- 3 Qui alienat feudum irrequirit domino, non videtur alienare nisi dominium vile, quod habet, & non leditur dominus.

663

Alienans

Alienans rem Ecclesiæ cum clausula salvo assensu Apostolico, si possessionem tradit an rem amittat ultra censuras.

Respondi ad propositam questionem à simili ut in feudo, quod alienans feudum sine consensu Domini hac clausula, salvo, & reservato consensu domini, & non aliter nec alio modo, & realem possessionem tradens, secundum aliquorum opinionem amittit feudum non obstante dicta protestatione, & clausula. Menoch. in consil. 2. causæ Serra num. 84. artic. 3. ita videtur regula generalis quam latè sequitur, & dicit communem Decius consil. 160. num. 4. dicens, quod ab ea in iudicando, & consulendo non est recedendum, & ita iudicatum fuisse in Consilio Neapolit. testatur Gramma. decision. 49. numero 5. & ita observari in practica Alcia. 753. num. 2. dicens idem esse, si per clausulam constituti facta esset traditio, & hanc opinionem testatur magis communem, & sequitur Paris. consil. 86. num. 14. & seq. lib. 1. Bero. consil. 120. num. 3. lib. 1. Rol. consil. 51. num. 3. lib. 2. & vult etiam Alciatus procedere si ita sit recuperata, qua de re vide Ant. Gammam decision. Lusitan. 274. & communem etiam attestatur Rub. in l. non solum §. morte num. 469. de oper. nou. nunc. sequitur etiam Felynus in cap. quæ in Ecclesiis num. 25. de const. post Bal. in l. voluntas C. de fideicō. Curt. de feud. p. 4. quib. ex causis feud. amitt. vers. 2. i. quæro ius in d. §. morte.

2 In contrarium, quod talia verba (& non aliter &c.) excusent valsallum voluit Abb. in cap. 2. extra de feud. Bal. in cap. 1. qui feud. dar. polys. Cur. Sen. conf. 8. vilo instrumento, quos sequitur Rip. consil. 3. libro 3. & latius in cap. cum M. Ferrarien. n. 70. de const. vbi dicit ab hac opinione non recedendum, & eam esse communem, & hanc etiam sequitur rub. d. §. morte n. 469. & ita iudicatum in sacris audientis Sabaudia; & plures allegat pro hac sententia Dec. consil. 1. nu. 32. volu. 3. & in patria nostra hæc videtur recepta sententia, modo infra annum postea recipitur inuestitura, vel à partibus contractus petatur approbatio, postquam fuit ad effectum deductus, & quod dicit Alc. de rei recuperatione non observatur quod intra tempus inuestituræ recuperaretur de quo vide Corbul. de caus. ex quib. emph. iure suo priuatur tit. de caus. priu. ob alien. ampliat. 29. quod tamen dubium haberet locum in contractu perfecto circa solutionem laudemij, ut dicemus suo loco, & hæc opinio fortius obtinebit quando facta est cū clausula geminata, non aliter nec alio modo, nam tūc magis communis est opinio, quod caducitatem euitet alienans, ut dicit Clar. in §. emphyteusis q. 13. & quicquid dixerit Corbul. in tit. de caus. priu. ob alien. ampl. 13. circa veritatem huius opinionis ego semper tenui verissimam modo non transierit in contemptum ob non impetratam tempore debito confirmationem, nam qui hoc modo non vendit dat ius vtile, quod habet reservato consensu domini, & conditionalis efficitur venditio, quæ semper nulla est, donec fuerit approbata, & non ledit dominum suum, ut etiam a priori opinione recedendo tenuit Menoc. consil. 38. n. 24. & seq. & pro hac parte pondero tex. in l. necessario §. quod si pendente, emptor non efficitur Dominus, & dixi ad rem istam latè dec. 843. & plenè examinat Rol. consil. 63. lib. 4. post Caphal. consil. 118. Surd. consil. 482. num. 9. lib. 4. Retenta igitur hac secunda opinione poteris colligere resolutionem questionis propositæ.

RESOLVT. DXIX.

- 1 *Claves sunt pars rei, & per eas intratur ad possidendum.*
- 2 *Per claves intelliguntur traditæ res ipsæ, dummodo titulus præcedat.*

- 3 *Traditione clauium intelligitur tradita possessio, si tradens claves possidet.*
- 4 *Duo non possunt in solidum possidere.*
- 5 *Tradens claves extra domus præsentiam, videtur tradere illius possessionem.*
- 6 *Clauium traditio non sufficit ad possessionem mercium, quæ continentur in domo.*

An per traditionem clauium rei Ecclesiasticæ alienatæ cum clausula salvo assensu Apostolico censeatur translata possessio ante assensum, ita quod contrahentes incidant in censuras.

Dixi, quod sic, nam concurrebant omnia, quæ sunt necessaria, ut clauium traditio inducat translationem possessionis, nam per claves intratur ad possidendum, & claves sunt pars rei Bal. in l. 2. C. de verb. signif. & in l. 1. C. de crim. expilat. hered. & notat Alex. in l. 1. col. 19. post med. vers. sed sufficit eas num. 78. ff. de acq. polys. & ibi Cast. in fi. prin. vers. dic ergo, quod volendo num. 18. Dec. consil. 56. in causa appellationis num. 2. versic. & huiusmodi traditione colum. 2. post med. Tiraq. de iur. constit. par. 2. ampliat. 3. num. 3. & 4. Mascard. concl. 298. n. 78. Rebuff. de mater. possessor. in præfat. num. 57. vsque ad 66. tom. 3. fol. 231.

Præsertim, quia constat de titulo, tunc enim traditio clauium probat rei consignationem, ac possessionem, nam aliàs illo non probato censetur talis traditio facta causa custodiæ, Caphal. consil. 225. num. 25. & 26. lib. 2. Affl. dec. 299. ad fin. num. 32. vbi quod etiam debet esse titulus validus Rip. in l. 1. n. 59. vers. tertio requiritur ff. de acq. polys. vbi vult, quod titulus sit habilis ad acquirendam possessionem Dec. consil. 35. nu. 38. & lib. 2. vbi quod claves conferuant res ipsas, adeo ut perinde sit ac si res ipsæ traditæ fuissent dummodo titulus præcedat, Honded. consil. 100. num. 52. l. 2. vbi quod tam retentio clauium, quam redditio illarum, indicat solum custodiam quando deficit titulus Anchar. in clem. Sanè n. 5. de heretic. vbi, quod debet procedere titulus habilis ad translationem domini Ias. in l. 1. §. si iusserim in fin. de acqu. polys. vbi, quod debet præcedere titulus puta venditio, vel similis iuxta doctrinam Bar. in l. cum pater pluribus per illum tex. ff. de legat. 2. Mascard. conclus. 298. in fin. & latè addit ad Abb. in c. 2. num. 11. in verb. clauium de consuetud. Dec. consil. 56. in causa appellationis n. 2. Rebuff. de mater. possessor. in præfat. num. 67. & 68. tom. 3. fol. 232. vbi etiam requirit, quod tradens claves possideret, prout est casus noster, cum secus sit si alius possideret, quia tunc non transfertur, quod non habetur cum etiam duo in solidum non possint possidere l. si ut certo §. si duobus vehiculum ff. commodat. cum etiam non auferatur possessio à tertio ipso non audito c. licet Episcopus de præben. in 6. Socin. consil. 131. n. 8. lib. 1.

Quod magis est, quia sumus in ipsa domo, cuius claves traduntur, nam quamuis illas tradam extra domus præsentiam, videor tradere possessionem domus, quasi partem rei tradendo dicat totam rem tradidisse, ut dictum est, cum aliud sit in rebus seu mercibus in domo, seu horreo inclusis, nam tunc ita demum transfertur possessio, si apud horrea claves tradantur, licet recipiens claves tunc non aperuerit: diuersum est si traditæ sint extra præsentiam horrei, quia nisi is, qui recipit claves aperuerit horrea non acquirit possessionem mercium, nam claves non dicuntur pars mercium sicut domus l. fundi de act. empt. & ideo non censetur tradita possessio mercium, quamuis aliud sit ipsa domo, seu horreo vendito, prout in specie distinguit dicens multum notandum Rebuff. de mater. possessor. in præfat. n. 63. vsque ad 67. tom. 3. fol. 223.

R E-

RESOLVT. DXX.

- 1 Per possessionem iure familiaritatis, nemini est ius acquisitum, nec alicui præiudicatum.
- 2 Cum vnus habet titulum, & alter possidet, præsumitur possidens facere iure familiaritatis, nisi contrarium probet.
- 3 Iurisdictio, quæ spectat in solidum primogenito, non videtur communicata alijs fratribus, quamuis simul cum eo alijs fratres exercuerint, quia præsumitur fecisse iure familiaritatis.
- 4 Vfus ex causa seruitutis, debet esse sciente, & patiente aduersario, aliàs non esset probata possessio.

Possidens iure familiaritatis rem Ecclesiæ pendente assensu Apostolico an incidat in penas Paulinæ.

- C**um possessio, de qua agitur intelligatur iure familiaritatis per consequens nullum est ei ius quæsitum nec alicui præiudicatum, l. qui iure familiaritatis ff. de acqu. poss. prout de filio, qui fundum matris coluit, & possedit, qui non dicitur id fecisse iure suo, sed familiaritatis, adeo vt non ex hoc mater priuetur sua possessione, quod etiam dicendum est in muliere vnâ cum viro domum habitante, item fratres, bona fratris administrante, & filio, qui negotia patris pertractauit cum similibus casibus, quos adducit Menoc. de arbitr. cal. 160. num. 12. vsque ad 21. post Bart. Alex. & alios in d. l. qui iure familiaritatis ad cuius materiam multa Tiraq. de iur. primogen. q. 25. nu. 2. Alex. conf. 88. n. 6. l. 2. & conf. 213. cod. l. Gozad. conf. 99. n. 7. Cephal. conf. 4. & n. 38. cum seq. Curt. iun. c. 6. l. 108. n. 26. Ruin. conf. 34. n. 13. l. 1. & conf. 162. num. 26. l. 3. Dec. conf. 400. viso legato n. 5. latè Suarez ad l. 8. for. lib. 3. tit. de adit. heredit. n. 7. cum seq. fol. 507. Mascard. de probat. concl. 1197. p. 3. fol. 140. Quæ etiam procedunt, quamuis titulus sit inutilis Aym. conf. 61. n. 2. Cephal. conf. 4. num. 39. Alciat. præsumpt. 23. reg. 2. Socin. confil. 13. num. 17. lib. 3.
- 2 Vnde cum vnus habet titulum, & alter possidet, præsumitur possidens facere iure familiaritatis, nisi probet quod vsus est iure proprio Abb. Castr. Rom. & alijs, de quibus per Surd. conf. 260. num. 17. & 18. vbi etiam de iurisdictione, quæ si ex dispositione auctorum spectat in solidum ad vnum fratrem primogenitum, non tamen illa videbitur communicata alijs fratribus, quamuis simul cum eis longo tempore fecerit actus iurisdictionales, quasi videantur isti fratres admissi ad exercitium dictæ iurisdictionis ex quadam familiaritate fraterna, Castr. conf. 179. in causa n. 4. l. 1. Natt. conf. 502. n. 16. cum declarationibus, de quibus per Tiraq. de primogen. q. 25. & regulariter vsus debet esse tanquam ex causa seruitutis sibi debita, patiente, & sciente aduersario, aliàs non esset probata possessio Alex. qui testatur ita feruari in l. si certis annis in fin. vbi Salic. etiam in fin. C. de pact.

RESOLVT. DXXI.

- 1 Qui decimas subtrahunt, aut impediunt, sunt excommunicati.
- 2 Negans decimas soluendas esse est hæreticus.
- 3 Non soluentes decimas multas penas incurrunt.

Parochus non soluentibus decimas an possit denegare sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum.

- R**esponso patet ex Trident. sess. 25. de refor. c. 12. ibi qui decimas subtrahunt, aut impediunt excommunicantur, nec ab hoc crimine sine plena resti-

tutione sequuta absoluantur, quia detinentes decimas committunt crimen sacrilegij, & reatum damnationis æternæ incurrunt c. decimas 16. q. 7. ideo prius admonentur, & si non soluant excommunicari possunt, nec sunt absoluedi nisi integrè satisfaciunt.

- 2 Imo si quis negaret decimas esse soluendas iudicaretur tanquam hæreticus; quia negaret debitas esse de iure diuino, & simul præceptum Ecclesiasticum, quo quantitas decimarum taxata est, vt post alios notat Ioan. a Capistran. in tract. de auth. Papæ in 2. p. secundæ par. principalis num. 80. vt legitur tom. 13. tract. par. 1. fol. 42.
- 3 Insuper in varias alias incidunt penas, qui decimas non soluant; nam priuantur bonis temporalibus ex iusto Dei iudicio, quia illa amittunt, & paulatim consumuntur, vt docet Andr. in consil. Regni incip. quanto sub tit. de decimis, & vltra quod sunt in continuo peccato mortali, iudicantur tanquam sacrilegi, & homicidæ, ac mortui priuantur Ecclesiastica sepultura, & sic de alijs, vt post alios probat Rebuff. in tract. de decimis qu. vlt. vt legitur tom. 15. tract. par. 1. fol. 42. cum seqq. Quare ad dubium Respondetur ex prædictis, quod si tales personæ cum possint, & debeant soluere decimas, illas renuntiant soluere, stante quod sunt in peccato notorio, potest denegari sanctissimum Euch. sacramentum.

RESOLVT. DXXII.

- 1 Compatronus non potest se ipsum presentare ad Ecclesiam vacantem.
- 2 Inter presentantem, & presentatum debet esse differentia.
- 3 Potest patronus consentire presentationi de se factæ.
- 4 Quando proceditur per viam seruitutis publici, tunc electus consentire potest suæ electioni, & auget numerum vocum.
- 5 Compatronus presentatus publice debet consentire, & non se presentare, quia aliàs esset ambitiosus.

Compatronus, an possit consentire presentationi de se factæ per alios compatronos, ita vt vox eius auget vocem ad sui commodum.

- L**icet compatronus non possit se ipsum presentare ad Ecclesiam vacantem, & presentatio per eum de sui persona facta vti ambitiosa de iure non valeat; cap. per nostras extra de iure patron. & ibi not. Canonisti omnes, & est ratio secundum gloss. ibi quia debet esse differentia inter presentantem, & presentatum, sicut inter instituentem, & institutum, inter dantem, & recipientem cap. fin. de institution. & inter baptizantem, & baptizatum cap. debitum extra de baptis. & est recepta ab omnibus conclusio per alias etiam rationes Roc. Curt. in suo tractat. de iure patron. in verbo Honorificum numer. 20. & plenius Casar. Lambertin. in suo tract. lib. 2. part. 1. in primo artic. 8. quæst. princ. & procedit etiam conclusio in beneficijs paruis, & simplicib. Abb. post Ioan. Andream in dict. cap. per vestras, licet Lambertin. contra in artic. sequen. ac etiam si procurator constitutus ad presentandum presentaret compatronum constituentem, Io. Andreas Card. & Abb. in d. cap. per vestras Lambert. in 9. artic.

- 3 Attamen si alij compatroni presentauerint eum, potest ipse accedere cum suo voto, & consentire illi presentationi de se factæ, & data paritate vocum patronorum contrariarum, vox sua, & accessus suæ vocis augebit numerum ad sui fauorem, ita vt præualens in vocibus, concurrente in ceteris idoneitate institui debeat, & sic concludit Roc. dict. loco, & latius Lambertin. d. lib. 2. par. 1. in artic. 8. q. princ. per

per totum ubi retulit, quod & si glo. in dict. c. per vestras aliud videatur sensisse, attamen illa glof. improbat ab Hostien. Io. Andrea Cardin. & Abb. ibi distinguendo tamen, quod aut proceditur ad electionem per viam scrutinij secreti, & eo casu vox sua non faciat numerum, aut proceditur palam, prout in presentationibus patronorum, & eo casu vox vnus de corpore consentiens presentationi, & nominationi de sua persona faciat, & augeat numerum, sicut contingit in electionibus, quæ sunt non per modum clandestini scrutinij, nam electus potest cum voto suo accedere, & consentire electioni de se factæ ab alijs electoribus, & data paritate vocum contradicentium, iste electus cum sua voce augeat numerum, tex. ad hoc iuxta communem intellectum in cap. cum in iure ext. de electio. ubi ibi per Abb. sub num. 5. & 6. & clarè idem Abb. in suo consil. 15. n. 3. lib. 2. & si hoc est in electione, fortius ergo in presentatione, quæ minus iuris tribuit, & refert Lambertinus eiusdem opinionis Philip. Andr. Barbat. Firman. & plures alios per textum in d. cap. cum in iure.

Quare conclusio sit quod consensus vnus ex compatronis accedens nominationi, & presentationi factæ de sui persona per alios compatronos, augeat, & facit numerum, & si voces sunt æquales, vox sua augeat, & ipse obtineat, si verò pars sua minor esset vna voce, vox sua, quia facit numerum æquabit voces, & locus erit gratificationi superioris data paritate in ceteris, & sic tandem concludit idem Lambertinus, cum quo transeundum esse putauimus, tenendo pro indubitato vnum ex patronis posse præferre compatronum, glof. Inno. Goff. Hostiens. & Ioan. Andr. in cap. consuluit eod. tit. Ioann. Andr. & Abb. in d. c. per vestras, plenè Lambertin. loco præalleg. in 5. artic. Roc. Curt. in verbo honorificum in 4. quæst. princip. quo casu compatronus præfatus debet consentire non se compræferre, quia ambitio esset vt idem Lambertin. ait in sexto, & septimo articulo.

RESOLVT. DXXIII.

- 1 Signatura Papæ retrahitur ad diem parue datæ.
- 2 Quousque paruus consensus non sit extensus, resignantem potest penitere.
- 3 Resignationes non possunt expediri nisi prius expressus consensus fuerit præstitus in cancellaria.
- 4 Signatura Papæ habet tacitam conditionem, dummodo resignantes persistant in eadem voluntate.
- 5 Resignans non obstant resignatione facta per procuratorem in curia, potest resignare in manibus ordinarij.
- 6 Parua data facit actum perfectum.
- 7 Consensus perfectus est ille, qui datur in cancellaria, per quem abdicatur ius à resignante.
- 8 Quando actus est informis, & res integra, admittitur variatio.
- 9 Superioris auctoritas non debet illud.
- 10 Stylus curiæ facit ius.
- 11 Resignatio facta coram ordinario, & admissa, statim operatur, quod beneficium vacet.
- 12 Mutatio voluntatis resignantis debet intimari procuratori constituto.

Resignans beneficium quando possit penitere, vel cogatur ad renunciandum.

Pro huius articuli dilucidatione est sciendum, effectum parue datæ esse, vt sequuta signatura Papæ in supplicatione apponatur illa parua data, quam uis signatura longo post tempore secuta fuerit, Gratia. n. quæ per eandem signaturam recipit perfectionem fingitur obtenta ex die, quo parua data facta

fuit, itant non detur probatio in contrarium ideo reijciuntur articuli tendentes ad probationem, quod gratia alio die facta sit, & omnia quæ post paruum datam gesta sunt sequuta signatura Papæ retrahuntur ad diem, quo obtenta est parua data, & perinde est ac si sub eodem die cuncta facta fuissent, cum etiam solum inspiciantur literæ, quæ sub eadem data sunt expeditæ, & secundum eas iudicatur, neque aliud inquiritur, prout latè omnia supradicta explicat Gabr. consil. 193. n. 1. vsque ad n. 8. lib. 2. post Cassad. decis. 1. & 2. de renunciat. Rot. per Card. Paleott. decis. 72. in fin. & huiusmodi stylus facit ius, & habetur pro lege, etiam contra dispositionem iuris communis Abb. in c. ex literis n. 6. de consil. Fely. n. 9. vsque ad n. 23.

Secundo est animaduertendum, quod in resignatione facienda datur supplicatio, & si resignans est præsens, ipse præstat consensum, alias ipso absente, procurator cum eius speciali mandato, quem consensum notarius non extendit, sed solum annotat à tergo mandati diem, in quo consensus præstatur; qui dies vocatur paruus consensus, vel parua data, si resignatio præcedit extenditur consensus sub eadem die dicti parui consensus, vel de nouo præstatur, & donec ille paruus consensus non est extensus resignans potest penitere, & fit intimatio procuratori reuocationis mandati, quia alias semper procurator posset præstare consensum, & facere esse locum resignationi, itant ista extensio consensus fiat etiam post mortem resignantis, cum retrahatur ad diem parui consensus, vt dictum est, & latius omnia declarat Paris. de resignat. benefic. lib. 1. quæstione 12. per tot. & lib. 8. quæst. 8. & facta resignatione dantur sex menses ad illam publicandam, qui quando currant cum alijs casibus, in quibus conceditur prorogatio secundum formam constitutionis Greg. XIII. de public. resign. ponit idem Paris. de resignat. q. 7. lib. 11.

Tertio notandum est, quod per regul. Cancell. 43. prohibentur expediri resignationes, nisi prius expressus consensus fuerit præstitus in Camera, seu Cancellaria, in qua cum non adhibeatur paruus consensus, ille non sufficit, sed iterum est dandus; Papa enim non admittit resignationem, nisi constet de mente resignantis, & signatura Papæ habet tacitam conditionem quatenus supplicantes persistant in eadem voluntate, quo casu gratia trahitur ad diem parue datæ, cum præsertim Papa, non datarius concedat gratias, & consensus super parua data nullum ius tribuit, & res est adhuc integra, & est locus penitentiae; Vnde de stylo curiæ etiam huiusmodi paruus consensus, vt plurimum remaneat apud ipsas partes nō apud Notarium, & interim licet vnicuique res pro arbitrio suo tractare, quod non concederetur, si iste paruus consensus esset irrevocabilis, cum etiam iuxta eundem stylum, Curia post porrectam supplicationem, & solutam compositionem ante extensum consensum, possit resignans penitere, ultra quod etiam secundum regulam de præstando consensu, Papa denegat extensionem, post quindecim dies à tempore missæ supplicationis ad registrandum, propter fraudes, quæ fiebant, dum differebatur extensio consensus, cum interea status beneficiorum esset incertus, quod ideo continebat, quia interim in arbitrio cedentis erat, an valeret resignatio nec ne, prout omnia prædicta colliguntur ex Cassad. Put. Mohedan. & alijs de quibus in decisione Rot. coram Card. Paleott. Compottellan. Archidiaconatus 21. Octobris 1587. quæ est inter decis. Rot. diuers. 458. num. 1. vsque ad num. 8. p. 3. lib. 3.

Ex istis colligitur in casu mihi proposito, veriorum esse opinionem, quod resignans potuerit non obstante resignatione facta per eius procuratorem in Curia resignare secundo loco in manibus Ordinarij, nam ante extensionem parui consensus, & parue datæ, sub

sub quibus prima resignatio fuit facta, licuit resignantem mutare voluntatem, & alteri resignare, ut dictum est supra, & est etiam decisio Rotæ coram Card. Lancelotto in vna Barchin. parochialis de Corneliano 13. Decembris 1571. post Mohed. decis. 186. & alios ibi allegatos, illa enim parua data non facit actum perfectum, nisi super ea sit extensus consensus, unde non mirum si est licita penitentia, Caputaqu. decis. 237. p. 1. cum consensus formalis, & perfectus sit ille, qui datur in Cancellaria, per quem abdicatur ius a resignante, non per alium, late Paris. de resignat. lib. 8. quæst. 8. num. 40. & 41. cum seq. unde quamuis consensus semel præstitus non debet renouari, c. quod semel de regul. iur. in 6. tamen iste non dicitur præstitus, cum sit solum adhibitus super parua data, & sic super actu informi, & non perfecto quo casu res dicitur integra, & potest admitti variatio, ias. in l. fin. de pact. Alex. in l. si pecuniam de condic. ob caus. Rota diuersi. in specie decis. 458. num. 9. p. 3.

Non obstat, quod clericus possit cogi ad renunciantum beneficium, quando petijt, & obtinuit licentiam renunciandi, c. quidem 12. de renunc. cum variatio in iure sit prohibita, Clem. vnic. eod. tit. Maxime personis Ecclesiasticis, Felynus in c. cum olim, numer. 5. de re iudic. Syllu. de benef. q. 16. præsertim quia paria sunt cedere, & cedere velle, post obtentam licentiam Anchar. in d. c. quidam, & ibi Anan. num. 2. vbi etiam Abb. & Butr. num. 10. quod hoc non permittitur, quamuis solum quis petierit præambulum ad aperiendum viam cedendi, cum non debeat illud auctoritas superioris, in qua ratione fundatur potissimum tex. in d. c. quidam, ut ibi notat Host. & Egid. in princ. Card. in 1. & 2. oppos. num. 5. idem Host. in summ. de renunciat. numer. 6. vers. non potest Petr. Rapenn. in compen. iur. canon. par. 3. tit. de renunciat. col. 8. vers. & nota pulchrum sum. Anton. p. 3. tit. 19. c. 5. in fin. Syluest. in verb. renunciatio, & ibi Tabien. num. 11. quamuis etiam non fuerit ius tertio quesitum cum Doctores solum se fundent, ut enitetur illusio superioris, & variatio. Caual. quæst. 283. num. 9. post Paris. de resignat. lib. 3. quæst. 18. num. 64.

Quia prædicta procedunt de rigore iuris, quæ de stylo Curie non seruantur, qui stylus facit ius cap. quam grani de crim. fals. Fely. in c. ex parte il. n. 16. de rescript. Dec. conf. 699. nu. 5. etiam contra dispositionem iuris communis, Gabr. conf. 193. num. 1. lib. 2. & ita in specie concludit Put. decis. 204. lib. 2. Achil. decis. 1. de renunciat. Mohed. decis. 11. & 189. Ant. August. Cott. Accorambon. & alij, de quibus per Paris. de resign. benef. lib. 3. capitulo 18. vbi de recepta, & communi obseruantia attestatur, & latius libro primo, quæst. 12. numero decimoquarto. Caual. quæst. 283. in fin. parochialis de Corneliano 13. Decembris 1571.

Qui stylus fundatur in illa ratione, nam admissio, & signatura gratiæ, quæ perficit resignationem, habet tacitam conditionem, quatenus supplicantes persistant in eadem voluntate, & ob id consensus retrahitur ad diem datæ supplicationis, & literæ sub eodem die expediuntur, unde ante præstitum dictum consensum resignatio non dicitur in totum perfecta, ex supra allegatis, & declarat late Bursat. conf. 393. per tot. lib. 4. ideo ante præstitum consensum in Camera, semper licitum erit poenitere, ne cum post correctam supplicationem, sed post admissam resignationem a Summo Pontifice, & manu eius signatam per verbum fiat ut petitur, vel fiat motu proprio, & illam registratam, & post solutam compositionem, quod procedit etiam quod interuenerit iuramentum, siue quis poeniteat, ut alter resignet, siue ut velit pro se retinere, siue resignatio sit simplex, seu ex causa per-

mutationis, itaut si post prædicta moriatur resignans semper dicatur vacare beneficium per obitum, non per resignationem, cum requiratur consensus præstans in Camera, seu Cancellaria quicquid sit in resignatione facta coram Ordinario, quæ statim admittit operatur, ut beneficium vacet, & res non dicitur amplius integra, neque per consequens sit locus poenitentiae, prout omnes prædictos casus multis comprobat Paris. de resignat. quæst. 18. lib. 3. n. 15. & 26. vique ad num. 55.

Inferitur etiam ex prædictis, quoad secundam dubitationem, idem esse quando resignatio facta in curia per procuratorem, & per eum præstitus fuerit parvus consensus, quemadmodum quis potest poenitere in resignatione facta per se ipsum, multo magis per alium, cum in vtroque casu mihi eadem ratio. Gabr. conf. 198. num. 3. lib. 1. Bursat. conf. 394. l. 4. Put. dec. 206. lib. 3. & est tex. in Cle. vnic. de renunc. vbi Card. & alij intelligunt tam de expressa, quam de tacita reuocatione, constituendo alium procuratorem ad renunciandum propter generalitatem verbi quomodolibet per Card. Lancell. d. Barchinonen. parochialis.

Quæ tamen sunt declaranda dummodo huiusmodi mutatio voluntatis fuerit intimata procuratori, prius constituto ad resignandum, nam alias non precedentem ista intimatione procurator poterit consentire resignationi, & valida erit resignatio etiam si consensus fuerit præstitus post mortem constituentis, Caputaqu. decis. 224. par. 1. & decis. 110. p. 2. vbi quod d. Clem. vnic. dum loquitur de reuocatione procuratoris multo magis militat in mutatione voluntatis re non integra, cum iam ante mutatam voluntatem procurator porrexerit supplicationem ipsius resignationis, & supplicatione data fuerit, & sic actus resignationis est quasi perfectus, & procurator incepit tractare negotium resignationis, etenim ille est stylus curiæ, & per quem in resignante licita est poenitentia ante extensum consensum, est exorbitans a regulis iuris, unde est intelligendus, facta scilicet intimatione requisita per Clem. vnic. de renunciat. prout declarat Rot. coram Card. Lancelotto. Barchinonen. parochialis de Corneliano 28. Ianuar. 1572. itaut ista intimatio sufficiat non solum si fiat procuratori, ut dictum est, sed etiam si fuerit facta in Camera, seu cancellaria, vel ipsimet resignatario, aut per literas scriptas ipsi procuratori, & in alijs casibus, de quibus per Paris. resignat. q. 25. 26. 27. & 28.

RESOLVT. DXXIV.

- 1 Beneficium simplex sufficit, quod conferatur idoneo.
- 2 Beneficia curata etiam reseruata, requirunt concursum.
- 3 Examen per concursum fieri debet ab examinatore synodali.
- 4 Concursus non habet locum, quando cura est penes collegium.
- 5 Concursus debet fieri in parochiali de iure patronatus Ecclesiastico.

Concursus an requiratur in beneficiis simplicibus.

Beneficia an debeant per concursum prouideri est distinguendum, quia si beneficium est simplex, sufficit quod conferatur idoneo, nec necesse est quod fiat concursus ad effectum ut magis idoneo conferatur gl. in cap. Monasterium 16. quæst. ult. cap. tertio vers. quia in minoribus, vbi Abb. de iure patronat. idem Abb. in cap. constitutus il. 2. & ibi Franch. num. 4. de appellation. Caputaqu. decis. 69. lib. primo in manuscript. Crescent. dec. 12. de concess. præben. & idem velle videtur Concilium Tridentinum postquam in sim-

in simplicibus nullam præscribit formam examinis,
& concursus, sed tantum requirit habilitates de iure
communi necessarias capitulo 4. cap. fin. de reformat.
fefs. 22. & cap. 13. fefs. 7. sicque tenuit Rota in vna Ca-
laguritana reductionis motus proprii 29. Martij 1595.
coram Card. Seraphino.

In beneficijs verò curatis iuxta eiusdem Concilij Tridentini præscriptum [els. 24. capitul. 18. debet fieri] 2
prouisio per concursum, quamuis conflet de referua-
tione, vt quia beneficium vacet in mensibus Aposto-
licis, nam adhuc debent proponi edicta ab Ordina-
rio, & facto examine ab eo, siue eo impedito ab eius
3 Vicario, atque ab alijs examinаторibus non minui-
quam tribus in Synodo Diocesana deputatis illi, qui
fuerit ab examinаторibus approbatus, & ab Episcopo
electus collatio Ecclesiæ a Papa facienda est, & non
alteri, & dispositio Concilij procedit etiam in benefi-
cio referuato, vel affecto specialiter vigore indulti,
seu priuilegij in fauorem S. R. Ecclesiæ Cardinalium,
seu Abbatum, vel Capitulorum, vel etiam si eius cura
Episcopo incumbat per vnum, vel plures administretur,
in Ecclesijs verò collegiatis licet opinio Oldr. in
conf. 67. num. 1. quod beneficium non dicatur cura-
4 tum quando cura apud plures residet tanquam repu-
gnans Concilio reprobat per Rotam in vna Gerun-
den. Sacristia, quæ habetur inter impressas diuers. de-
cis. 48. n. 8. par. 1. tamen communiter approbatur; si-
mili quoque modo Concilium Tridentinum locum
habet, quamuis beneficium vacet per resignationem
in curia, dummodo resignatio sit simplex, & etiam si
Ecclesiæ sit patrimonialis vel recepticia, in quibus
consueuerit Episcopus vni vel pluribus curam anima-
rum dare, item procedit in beneficio referuato quod
fit iuris patronatus Ecclesiastici, quia nulla habet ra-
tione patronorum ordinarius debet edicta concursus
5 apponere & idoneum eligere, ac Romam mittere cum
fide a Summo Pontifice instituenda, sicut fit in alijs
quæ non sunt de iure patronatus; & adhuc concursum
admitti debent tam nominati a patronis quam alij vt
censuit congregatio eiusdem Concilij in vna Floren-
tiæ parochialis Anno 1599. quam declarationem se-
quuta fuit Rota in dicta Florentina 28. Maij eiusdem
anni coram Iusto, in qua fuit tentum quod nominato,
seu præsentato a patronis ante concursum non potest
dici aliquod ius quæsitum.

RESOLVT. DXXV.

- 1 Quando beneficium parochiale resignatur in manibus Pa-
pae, non fit concursus.
- 2 Concursus non fit in beneficio iuris patronatus laicorum.
- 3 Concursus non fit quando approbatus non vult consentire
pensioi impositae per Papam.
- 4 In parochiali exigui redditus non requiritur concursus.
- 5 Quando parochialis est iuxta dignitati, non fit concursus.
- 6 Quando beneficium est litigiosum non fit concursus.

In quibus casibus in prouisione parochialium non requiratur concursus.

Sed quævis in beneficijs curatis regulariter fiat
promissio per concursum, vt dictum est, tamen
istud fallit primo quocienscunque resignatio fiat in
manibus Papæ ad fauorem certæ personæ, & ratio
est, quia resignatio huiusmodi non inducit propriam
vacationem Cassad. dist. decif. 3. de renun. Par. decif.
337. numer. 1. lib. 1. & dec. 314. num. 2. lib. 2. Gabr.
conf. 199. numer. 1. & seq. lib. 2. & consequenter dis-
positio Concilij super concursu in ea locum non habet,
sed resignatarius promissus à Papâ, vel mandatum
de providendo in forma dignum obtinens solum exa-
minari debet absque concursu, & approbari si idon-

Secundo fallit quando beneficium est iuris patronatus laicorum, nam tunc presentatus a patrono debet simpliciter examinari, & si idoneus fuerit reperitus institui, vt in eodem Concilio disponitur d. c. 18. f. 24. vers. quid si iuris patronatus, nisi ab eodem patrono plures fuerint presentati, quia tunc inter eos debet fieri concursus iuxta declarationem aliis factam ab eadem Sacra Congregatione.

3 Tertio fallit, quando approbatus per concursum, & electus non vult consentire pensioni, quæ a Papa, super beneficio de tempore prouisionis reſeruatur, nam ipſo ſic reſcillante. Papa ſolet beneficium alteri conferre abſque concuſſu pretio ſolo examine ſimplici ad curam animarum cum derogatione expreſſa, vel tacita dicti Concilij propter decretum irritans, vt tenuit Rota in dicta diſpoſitione 48. num. 2. & 11. par- tima diuerſorum vbi dicitur, quod non ſufficit Pa- pam habere noticiam dicti decreti, vt illi derogatum cenſeatur: neque obſtat hoc caſu quod approbato per concursum ſit acquiſitum ius ad rem, vigore dicti Concilij, quoniam quando collatio ſpectat ad ſolum Papam tanquam de beneficio reſeruato non dicitur acquiſitum ius ad rem conſiderabile, v. ſuit tentum per Rotam in vna Deſuſen. parochialis 12. Februarij 1593. coram Penia, & in vna Placentina parochialis de Anno 1585. coram Cardinale Serraphino.

4 Quarto etiam fallit si parochialis adeo exigui redditus sit, ut examinis per concilium operam non ferat, aut nemo sit qui se dicto examini querat subijcere, aut ob apertas factiones seu dissidia, que in aliquibus locis reperiuntur facile gravioris rixæ, aut tumultus possint excitari, nam in hoc casu poterit dictum examen omitti, & priuatim aliud adhiberi, ut disponit Concilium in dict. c. 18. ad finem s. si tamen.

5 Quinto fallit quando parochialis est vnita alicui dignitati, hoc enim casu cessat prouisio per concursum, vt sacra Congregatio censuit.

6 Sexto fallit quando beneficium est litigiosum, quia tunc si alter colligantem cedat, vel decedat, siue possessor parochialis sit, siue non, cum ab Ordinario alius subrogari nequeat, ne multiplicentur colligantes cap. 1. & 2. vt lit. pen. lib. 6. Cle. prima eodem tit. solet Papa alium colligantem gratiose subrogare, quoad ius, & possessionem defuncti, absque alio consensu, secus si vterque colligans, obijciat, quia tunc fiet prouisio per contrarium, ex quo per partem vtriusque lis dicitur extingui, vt in d. Cl. 1. 1. pen. vbi Vitalin. n. 2. & 34. Card. decil. 3. n. 3. eodem titulo.

RESOLVT. DXXVI.

- 1 Episcopus in electione facienda de magis idoneo, debet se
regulare secundum iuris dispositionem.
- 2 Quando plures presentati sunt pares, Episcopus potest
gratificari.
- 3 Quando Episcopus dolose, & irrationabiliter indicat in
electione magis idonei datur appellatio.
- 4 Pro indicio Ordinarj presumitur.

A iudicio Episcopi in electione magis idonei pro
regimine Parochialis an detur
appellatio.

IN huiusmodi concursu, & electione. facienda Episcopus tenetur iudicium suum regulare secundum iuris dispositionem, nam quicquid sit in beneficijs simpli-

simplicibus, quo casu quando duo sunt presentati, vel plures est in arbitrio Ordinarij attendere merita & gratificari vt per Ancharan. in Clem. plures num. 14. versiculo primo casu, & ibi Card. §. fin. sub numero 1. versiculo primo autem de iure patronat. & fuit tentum in vna Aquilegen. iuris patronatus de Anno 1585. & de Anno 1586. 5. Maij coram Joanne Baptista de Rubens. Adeo quod si ex duobus presentatis Episcopus instituerit vnum non sit amplius quarendum de meritis, sed satis sit quod is, qui fuit institutus sit idoneus, quamuis potuerit eligi alius idoneus, vt declarat Dec. conf. 129. sub numer. 2. quem sequitur Lambert. de iure patronat. in 3. par. lib. 2. q. 5. art. 2. in fine, & tradit Butr. in cap. tuam per illum tex. sub nu. 13. de atate, & qualitate. Nihilominus in concursu ad beneficia curata, in quibus dispositio Concilij procedit ex pluribus idoneis iudicatis ab examinatore Episcopus debet eligere magis idoneum, quia Concilium non dat Episcopo facultatem eligendi quem velit, sed quem magis idoneum indicauerit, quod quidem iudicium tenetur Episcopus regulare secundum dispositionem iuris, vt dixi, vnde a dicto iudicio admittitur appellatio secundum constitutionem Pij Quinti super collatione parochialium edita, & potest appellans preelectum prouocare ad nouum examen, & si ipse in eo magis idoneus repertus fuerit reuocare electionem primam ipse parochialem obtinebit, ita fuit decisa Rotam in vna Dertufen. Parochialis 18. Decembris 1581. coram Gypso.

Sed illud temperari debet, vt procedat quando iudicium Episcopi est irrationabile. Nam ex constitutione Pij Quinti non conceditur simpliciter appellatio, sed solum quando Episcopus dolose & irrationabiliter iudicat, vt probant verba constitutionis expressa alias ad hoc ponderata per Rotam in vna Rauennaten. parochialis 2. Decembris 1592. coram Cardinale Arigonio, & de huiusmodi irrationabilitate, & dolo Episcopi liquido constare debet, cum in dicta Bulla verba ponantur in conditione, ibi confitto, de prioris eligentis irrationabili iudicio, l. Lucius, & ibi not. ff. de condit. & demonst. Alex. in l. Imperator sub n. 4. & 5. de leg. 1. Dec. in rubr. de probation. n. 115. & fuit relatum in vna Pamphilonen. beneficij 17. Maij 1577. coram Cardinale Blanchetto, & in vna nullius parochialis concursus 4. Octobris 1600. coram Gregorio XV. pro iudicio enim Ordinarij presumitur in c. presentia de renunciatione, quod etiam colligitur ex dicta constitutione, & quod de Ordinario dicitur habere locum etiam in Episcopo subrogato ad l. si cum §. qui iniuriarum ff. si quis caut.

RESOLVT. DXXVII.

- 1 Idoneus dicitur ille, de cuius qualitatibus Episcopus est melius informatus.
- 2 Preferri debet is qui est magis utilis Ecclesie, & habitat in loco beneficij, & potest residere.
- 3 Dignior dicitur is qui iuxta munus, & rem cui praeferendus est aptior apparet.

Quis dicatur magis idoneus in materia concursus.

- 1 Est etiam aduertendum, quod in hac materia ille magis idoneus reputatur, & ceteris preferri debet, de cuius moribus vita, & alijs qualitatibus Episcopus est melius informatus, Caputaqu. decil. 406. & post alios Lambert. de iure patronat. lib. 2. & 7. q. princ. patre prima articulo.
- 2 Similiter qui habitat in loco beneficij, & potest residere, & prouidere necessitatibus Ecclesie tamquam magis utilis ceteris preferri debet iuxta traditionem per eundem Lambert. de iure patronat. in 3. p. lib.

2. question. 5. art. 17. in fine, & melius in fine dict. q. versicul. collige ex omnibus dictis & c. vbi concludit semper esse preferendam vtilitatem Ecclesie omnibus alijs qualitatibus presentati, quod procedit, quamuis alij sint Doctores, quia non propterea sunt iudicandi digniores, sed is qui iuxta munus, & rem cui praeferendus est aptior eius ministerio apparet, vt post alios aduertit Couar. in regula peccatum part. 2. §. 7. num. mihi 4. versicul. dignior vero, & tenuit Rota in vna Beneuentana parochialis 13. Iunij 1590. coram bo. me. Orano.

RESOLVT. DXXVIII.

- 1 Ordinarius potest admittere aliquem ad concursum post lapsum termini.
- 2 Intereit Ecclesie quod plures oppositores concurrant.
- 3 Iudex potest expectare reum contumacem, etiam contradicente actore.
- 4 Vocati ad synodum recedere non debent non finita synodo etiam si fuerit prorogata.
- 5 In electionibus, & prouisionibus non circumducitur editum, secus in iudicijs.

An Episcopus possit aliquem ad concursum admittere non obstante, quod terminus ab ipso praefixus iam sit elapsus.

- 1 Notandum est, quod Ordinarius potest aliquem ad concursum admittere non obstante quod terminus ab eo praefixus sit elapsus, & aduersarius qui comparuerat durante termino contradicat, vt fuit resolutum per Rotam in vna Calaguritana dimidii beneficii 22. Aprilis 1602. coram Ortembergo, idque aequitas, & fauor Ecclesie suadere videtur cuius intereest plures oppositores concurrere, & hanc opinionem tanquam receptiorem, & de iure veriorum approbauerunt Domini argum. l. & si post tres ff. si quis caut. si enim iudici circa iudicia data est potestas parcendi reo contumaci expectando eum actore etiam contradicente, c. consiluit, & ibi glos. in verbo gratiam, & singulariter Felyn. num. 1. de offic. delegat. l. 1. C. quomodo, & quando iudex l. si cum dies §. si quis ex arbitratoribus ff. de arbitris quanto benignius est hoc fieri posse in electionibus, & prouisionibus, aliisque extra iudicialibus?
- 2 Ita in electione si quis vocetur ad electionem faciendam, nec veniat ad diem per capitulum assignatum, & capitulum dicat expectandum esse, praesentes non possunt recedere non finita electione, sicuti vocati ad synodum recedere non debent, nisi finita synodo, vel ad alium terminum prorogata. Nec enim in electionibus & prouisionibus sicut in iudicijs circumducitur editum, c. Ecclesia il 2. & ibi glos. 1. & 2. de election. Inn. in d. c. consiluit num. 3. Host. n. 5. Butr. n. 27. & fuit decisa in Firmana parochialis 6. Martij 1592. coram Cardinale Pamphilio, ibi non solum agebatur de potestate, verum etiam de necessitate admissionis.

Non obstat conf. Old. 3. quia ibi agebatur de accusatione, & oppositione criminum, quae statum hominis respicit, ideoque lapsus temporis a iudice praefixi omnibus viam claudit vt amplius audiri non debeant, aliud est si quis ius suum, vel sibi debitum prosequatur, aliud etiam respectu superioris, vt ad deliberationem, & negotij expeditionem per proposita intra tempus viam aperiat Old. d. conf. 3. num. 6. & 7.

RESOLVT. DXXIX.

- 1 Praestatio vocis est fructus canonicatus.
- 2 Eligere est fructus possessionis, non autem proprietatis.

3 Pos-

- 3 *Possessio non titulus est causa acquisitionis fructus.*
 4 *Ex solo titulo beneficii absque possessione quis non gaudet privilegio fori.*
 5 *Baro si solum habet possessionem debet habere vocem in parlamento.*
 6 *Ad dominum spectat dare suffragium, quando nullus est in possessione.*

An obtinens solum titulum Canonicatus absque tamen possessione possit dare vocem in Capitulo.

Canonicatus beneficium circa duo præcipue versatur scilicet habere itallum in Choro, & vocem in capitulo, ut probat text. & quod ibi notatur in cap. Iacobus de simonia Bald. conf. 63. vol. 1. Alexander conf. 16. vol. 3. & conferunt adducta per Panormitanum in quaest. 3. quare fuit apud me dubitarum an obtinens solum titulum canonicatus, absque tamen possessione possit præstare vocem in capitulo, sicut ceteri canonici, iuxta terminos Clementinæ ut ij qui de ætate, & qualitate, & prima consideratione mihi persuadebatur prædictum canonicum minime esse admittendum, si quidem præstatio vocis est fructus Canonicatus, Cardinalis in citata Clementina quaest. 3. Felyn. in cap. cum olim de majoritate, & obedientia Alciatus respons. 7. Moneta de optione quaest. 4. n. 7. Mastrillus dec. 18. vol. 1. ubi ait quod præstatio vocis est fructus Canonicatus, & alios allegat Decianus respons. 8. n. 228. qui loquitur in fortioribus terminis Petrus à Biach in suo tract. electio. cap. 28. par. 1. ubi pro indubitato hoc firmat Nicolaus Mil. in suo repertor. in verb. canonicus cui collata est præbenda; ubi post alios dicit, quod licet canonicus, qui habet titulum possit dare vocem, tamen non procedit quando alius est in possessione, & bona fide, quia ille erit vocandus, ex quo eligere est fructus possessionis, non autem proprietatis, & possessio, & non titulus est causa acquisitionis fructus, ut notabiliter tradit Bartolus in l. 3. §. ex contrario ff. de acquirenda possessione Guido Pap. decif. 318. & quando cum possessione agitur bona fides semper fit acquisitio fructuum l. certum C. de rei vindicatione de Franchis decif. 31. Anna allegat. 113. volum. 1. & Beninten. in decif. Rotæ Bononiensis decif. vigesima, & ad hoc facit Glos. notabilis in l. si ut proponis C. eod. tit. hinc etiam provenit, quod ex solo titulo beneficii absque tamen possessione non gaudet quis privilegio fori, sicut reliqui obtinentes beneficia iuxta formam Concilij Tridentini sess. 23. canon. 11. ita Clar. quaest. 36. num. 18. Farinac. de exquisit. quaest. 8. num. 23. referens in vrbe iudicatum Zenera lib. 1. quaestionum canonicarum quaest. 4. num. 7. addebatur supradictis illud simile, quod traditur à Barone, qui & si non habeat titulum, sed tantummodo realem possessionem, quod ipse debeat habere vocem in parlamento, dixit Io: Franc. de Pont. in conf. 31. num. 17. & 19. subdens in tantum hoc esse verum, quod sequuta sententia contra possidentem non retrahent voces datæ, præsentationes factæ, & familia tanquam fructus ad possessionem legitime spectantes, & allegat eundem Innocent. in cap. Cumana col. fin. de election. ubi dum tradit quod ad dominum spectat dare suffragia, etiam si non esset in possessione, subdit hoc intelligi quando nullus alius est in possessione, vel si sit quis in possessione, sed mala fide, unde dum quis est in possessione iuridica, & bona fide, tunc hic est fructus possessionis, & possessor facit suum ad text. in cap. consultationibus extra de iure patronat. ubi Abb. & Butr. & idem dixerunt post multos, quos allegant Thom. Zerol. in Praxi Episcop. in verb. ius patronatus. Desider. Guid. inter decif. Triuif. 45. numer. 80. & seq. Menoch. conf. 90. à num. 116. cum seq. lib. 1. & ita cen-

sui in supra dicta causa mihi commissi habita pro absoluta prima consideratione.

RESOLVT. DXXX.

- 1 *Quando is, qui consensum præstare tenetur non vult consentire potest superior in eius contumaciam præstare consensum.*
 2 *Index potest compellere maritum ad dandum consensum, seu licentiam uxori ad faciendum omne illud, quod sine eius licentia non potest facere, alias solus index hoc præstare potest.*
 3 *Si actus super quo fuit præstitus consensus sit nullus, tenetur quis de nouo præstare consensum.*
 4 *Stante iusta causa non præstandi consensum: superior non poterit ad id cogere, quod si coegerit, potest appellari.*

An qui debet præstare consensum possit ad illum præstandum cogi, & qua via.

Fuit quaesitum si ille, qui debet præstare consensum, & tamen consentire recuset, an possit compelli, & respondi, quod potest adiri superior ut mandet consentire debenti, quod consentiat, aut in eius contumacia ipse superior loco eiusdem consensum præstabit, & tali casu si absque aliqua causa iuste consentire recuset, superior consentiet, ac eius consensus sufficet, l. cum non solum §. necessitatem C. de bonis, quæ liberis cap. nullus 17. in fine, & ibi glois. fin. & omnes de iure patronatus Abb. conf. 65. quidam Raynerius in §. dubio lib. 2. Felynus in cap. cum venerabilis num. 33. verif. si Episcopus iniuste recuset consentire, de exceptio. latissime Lambertin. de iure patronatus, lib. 1. p. 2. quaest. 1. art. 20. per totum num. 3. 4. & 5. adducit in proposito 24. doctrinas similes, & à num. 6. usque ad finem ponit 9. declarationes, seu limitationes in articulo sequenti, materiam reasumit, Ludouicus Gomefius in regula de imperand. benefic. per obitum famil. Cardin. vacan. quaest. 30. & Mandos. ibidem quaest. 32. num. 1. & 2. Rodericus Suarez in titulo de las deudas à num. 21. & seqq. Roland. à valle conf. 59. numero. 17. lib. 4. Menochius de arbitrarijs cas. 183.

Sic etiam per legem 57. Tauri quæ est l. 4. tit. 3. lib. 5. recopil. disponitur, quod Index potest compellere maritum ad dandum consensum, seu licentiam uxori ad faciendum omne illud, quod sine illius licentia non poterat facere, alias ipse solus Index eam præstare potest, ubi omnes Scribentes copiose tradunt, & Acebedus ponit ex num. 29. usque ad 98. 21. ampliationes, & decem limitationes.

Similiter si actus, super quo fuit primo præstitus consensus fuit nullus, tenetur de nouo præstare consensum si ille qui ad præstandum fuit obligatus, ut actus valide fiat Put. dec. 258. n. 1. & 2. ac per totum l. 3.

Paria enim sunt non præstare consensum, vel iniuste præstare Alexander in l. quoties numero 5. ante medium versic. paria enim sunt C. de heredib. instit. Put. decif. 160. num. 6. lib. 2.

Quando autem primus consensus fuit valide præstitus tunc secundus nihil valet, nec est locus variationi Caputaquen. post alios decif. 54. num. 3. & 4. ac per totam par. 2.

Si verò adest aliqua iusta causa denegandi consensum, tunc minime potest quis per superiorem compelli ad consentiendum Abbas in c. licet n. 9. de regularibus Lambertinus de iure patronatus lib. 1. par. 2. quaest. 1. artic. vigesimo, numero decimo tertio, ubi etiam addit quod si superior compelleret ad consentiendum in hoc casu, quod esset locus appellationi ad superiorem superioris sui.

RE-

RESOLVT. DXXXI.

- 1 Cuilibet liberum est emere, vel vendere.
- 2 Permutatio similis est emptioni, & venditioni.
- 3 Prohibita alienatione, prohibita etiam est permutatio.
- 4 Validum est argumentum à resignatione ad permutationem.
- 5 Pensio sapit temporalitatem.
- 6 Pensio non potest permutari cum beneficio.

An pensio possit permutari, vel in alium transferri inuito titulari,

Series facti, quæ mihi propofita fuit talis est: quidam pensionarius obtinens pensionem super certo beneficio cupiebat eandem pensionem cum dicto beneficio, quod obtinebatur à titulari, permutare, & proinde in eundem titularem transferre præfatam pensionem, fuit dubitatum si hoc de iure fieri potuiffet contradicente ipso beneficiario titulari, à quo solvebatur dicta pensio, & dubium faciebat pro opinione affirmatiua, quod quemadmodum cuilibet liberum est emere, vel vendere l. durum C. de contrahenda stipulatione leg. nec emere C. de iure deliberand. sicut & locare l. ne cui C. locati l. inuitos Cod. eodem, ita & consequenter permutare, postquam permutatio similis est emptioni, & venditioni l. 2. C. de rerum permutacione cap. nulli de rebus Ecclesiæ non alienand. hinc est, quod prohibita alienatione censetur pariter prohibita permutatio l. fin. Cod. de rebus alienis non alienandis latè Cappella Thol. decis. 27. Guid. Pap. decis. 92. accedebat etiam supradictis validum esse argumentum, de resignatione ad permutationem, vnde cum liberum sit cuilibet beneficium suum alteri resignare, accedente tamen superioris consensu cap. admonet de renunciatione capitulo 1. eodem titulo ita & permutare.

5 Carterum supradictis minime suffragantibus contrarium resolvendum censui, tum quia pensio sapit temporalitatem ad tradita in capitul. postulasti de rescriptis, & in Clement. per literas de concessione, præbendæ Crescent. dec. 14. de sent. & re iud. non potest cum beneficio, quod est spirituale, permutari capit. exhibita de rerum permutacione Afflictus decif. decima septima, tum etiam quia cum huiusmodi permutatio fieri nequeat, nisi coram summo Pontifice capit. ex parte, & quod ibi communiter notatur de officio delegat. Garzias dec. 3. Faber. decif. 5. de sacrosanct. Ecclesijs, propterea huiusmodi permutatio fieri minime solet in præiudicium tertij cap. quamvis de rescriptis in 6. Rot. Auenionen. decif. 8. latissime Felyn. in cap. inter quatuor de maiortate, & obedient. cum non sit de mente principis privilegia in alterius præiudicium concedere l. nec aus C. de emancipat. liberorum l. prima si quis a Principe ff. ne quod in loco publico, etiam si vtatur clausula plenitudinis potestatis Marlianus Rot. Genue in dec. 20. & consequenter non intelligitur concessa prædicta gratia a summo Pontifice inuito eo, à quo dict. pensio est soluenda.

Gravis tamen dubitatio fuit, an idem dicendum veniret, si ille, in cuius fauorem transfertur, esset decrepitu, & censui similiter iuxta prædicta.

RESOLVT. DXXXII.

- 1 Præsumpta mens testatoris habetur pro expressa.
- 2 Quando dilatio est concessa favore hæredis, ille potest renunciare iuri suo.
- 3 Rogatus restituere bona fideicommissi, potest in vita sua restituere.

Pauperibus alicuius Parochiæ legatum relictum post mortem hæredis, an hæres possit illum soluere in vita sua in præiudicium futurorum pauperum.

Indubitabilis est questio, si legatum relictum pauperibus talis parochiæ, vel castri per mortem filij, vel alterius possit de eius consensu solui presentibus pauperibus in præiudicium futurorum pauperum, vel si mandetur restitui post quatuor menses pauperibus, possit statim fieri restitutio, Bart. sane in l. cum pater 77. §. à filia num. 1. per tex. ibi ff. de leg. 2. dicit quod non, quia esset in præiudicium futurorum pauperum, quod dicit esse notandum, & perpetuo menti tenendum, & Bart. sequuntur ibidem Imola, & Castrenf. n. 2. idem tenet Bart. in l. post mortem n. 2. C. de fideicommissis, & ibi Imol. n. 3. Castrenf. n. 2. Salicet. eo. n. 2. & infinitis vicibus se ita practicasse dicit Angel. in eo. l. post mortem n. 2. Iaf. n. 6. qui plures casus in facti contingentia afferunt, & communem opinionem esse dicunt Rom. conf. 45. circa primum n. 1. & 2. ac per totum: Alex. post alios, quos refert in l. stipulatio ista §. si quis dolum n. 6. ff. de verb. obligat. Dec. conf. 146. in testamento num. 2.

Ceterum contrarium tenent Bald. & Fulgosius n. 2. in d. l. post mortem C. de fideicommissis Anch. conf. 122. circa primum num. 4. Abbas in conf. 11. factum sic proponitur num. 1. lib. 2. Dec. sibi contrarius in l. cum tempus 17. num. 2. & 3. ff. de reg. iur. qui mouentur ex sequentibus rationibus: prima, quia huiusmodi restitutio inter pauperes est principaliter facta pro salute animæ defuncti, cui expedit quod celerime provideatur.

Tum quia si testator cogitasset de voluntate grauati bene permiffisset, quod statim fieret restitutio, & sic talis præsumpta mens testatoris habetur pro expressa leg. licet Imperator 14. ff. de leg. 1.

Tum quia huiusmodi legatum non videtur incertum, nec conditionale cum Deo censeatur relictum, iuxta illud quod vni ex minimis fecistis, mihi fecistis.

Tum quia illa dilatio fuit adiecta ad fauorem hæredis, seu grauati, qui favori suo renunciare poterat l. si quis in conferendo Cod. de act. cum similibus.

Tum etiam, quia licet persona singularis, vel particularis sit certa, tamen vniuersalis est incerta, & necessaria, idest collegium pauperum, argumento tex. in authentic. omnes peregrini C. communia de successione, & comprobatur autoritate Domini dicentis pauperes autem semper habebitis vobiscum.

Tum denique, quia testator non videtur habuisse magis affectionem ad vnos pauperes, quam ad alios, nec ad futuros, quam ad presentes, sed ad genus personarum pauperum, & pietatem, & sic eius voluntas verificatur in presentibus pauperibus.

Et pro hac opinione videntur text. expressi in l. uxorem §. Scuola ff. de leg. 3. & in d. l. post tempus C. de fideicommissis, vbi habetur, quod rogatus restituere bona fideicommissi poterit viuens cum voluerit illa restituere, & hanc sententiam contra Bartol. cum Bal. & alijs supra relatis tenent quam plures recentiores Couar. in c. tua n. 3. de testam. Padilla in l. vnum ex familia in princip. num. 12. ff. de leg. 2. Anton. Gomezius in l. 17. Tauri n. 7. Menchaca de success. creatione p. 1. §. 7. n. 19. Spinus de testamentis gl. 28. n. 71. Aluarius Valascus in consultationibus Lusitanis consultat. 102. n. 27. vbi post Padillam vbi supra num. 13. dixit Modernam praxim hanc postremam opinionem admisisse: firmat eam Mantic. de coniecturis lib. 8. tit. 5. num. 20.

Adde etiam, quod si testator reliquit aliquibus certis pauperibus, quos nominauit certas quantitates, &

tes, & postmodum mandauit reliqua bona sua distribui inter pauperes per suos testamentarios eligendos, quod prædictis pauperibus certis, & nominatis à testatore nil amplius possunt testamentarij distribuere, nisi illud duntaxat, quod testator specialiter illis reliquit lex 3. titulo 10. partit. 6. vbi Gregor. Lopez post alios bene declarat, & an per testamentarium possit eligi vnus pauper tantum, & quando vide Menoch. de præsumptio. lib. 4. præsumptione 125. ex num. 20.

RESOLVT. DXXXIII.

- 1 Testator non potest in suo testamento derogare legum sanctioni.
- 2 Testator fundans hospitale, non potest statuere, quod Episcopus illud non possit visitare.
- 3 Non potest testator prohibere, quin elapso anno exequutio deuoluatur ad Episcopum, quando non prouidet sibi de exequutore in suo testamento.
- 4 Testator habet facultatem remittendi ea quæ sunt ad sui fauorem, non autem derogandi legibus.
- 5 Testator non potest auferre ius accrescendi heredi vniuersali.

Num testator aliquid legans in suo testamento, possit statuere, quod R. Fabrica non se intromittat.

STante Pontificia sanctione qua cauetur, vt omnia legata ad pias causas si infra Annum exequutioni non mandentur, illa applicentur fabricæ Diui Petri.

- Pro resolutione difficultatis videtur dicendum resolutioni conditionem istam non impedire, quo minus fabrica non conuequatur legatum, secundum legem circa statutum, & pro rei dilucidatione supponendum est, quod testator in suo testamen. nihil potest dispo- nere contra statuta, & sanctiones legum, idque probatur, nam testator non habet facultatem in suo testamento derogandi legum dispositioni, prout voluit Ias. in l. nemo potest. digestis de legat. primo, & Abb. in cap. requisiti de testament. & hac de causa ipse Testator non potest facere, quod actiones personales ex testamento, quæ sunt perpetuæ finiantur ipso iure, ceteriori tempore, loco, vel conditione Ias. in d. leg. nemo potest n. 8. Præterea testator fundans Hospitale clausula adiecta, in suo testam. vt Episcopus illud visitare non possit, d. clausula non obstat quin Episcopus illud visitare possit iuxta dispositionem Sacri Concilij Trid. sess. 7. cap. fin. & per text. in cap. sua nobis de testam. & ibi Couar. n. 6. & 8. & Rota decisione 868. in antiquis: & ratio est, quia testator facere non potest, quin leges in casibus suis locum suum habeant, ita voluit etiam Nauar. consilio tertio, de religio. domi. Zerola in Prax. Episco. in verb. Hospitali- tale versicul. ad secundum vltimus testator non potest prohibere, ne elapso anno exequutio deuoluatur ad Episcopum quando non prouidet sibi de alio exequutore in suo testamento, Ias. in leg. si fundam sub conditione §. Stichum ff. de leg. 1. numero decimo secundo, & confirmantur dicta, nam sicuti testator non potest prohibere solemnitatem actus à iure ciuili requisitam in testamentis, quia & contra legem, vt voluit Vinc. de Franc. in decisione 429. eodem modo neque poterit disponere contra statuta fabricæ præfatus testator requirentia sibi competere tale legatum elapso anno non adimpletum; nam.
- 4 testator habet facultatem remittendi ea, quæ sunt in sui fauorem, secus autem derogandi legibus; aliquid inducentibus pro forma, & validitate alicuius actus, ita Ias. in dicta leg. si fundum sub conditione, §. Stichum.

Aloyf. Ricc. Prax. Pars III.

Nec obstat si dicatur, quod voluntas testatoris est seruanda, & quod ipsa voluntas lex sit in rebus suis, vt est text. in §. disponat Authent. de nup. Dec. consil. 101. nam respondetur id intelligendum in iustis, & non in iniustis, & ideo voluntas testatoris attenditur circa ea, quæ dependent ab eius sola voluntate, quæ non sint contra leges, prout dixit Surdus decis. 62. num. 29. vbi habetur, quod leges in testamento locum habent non obstante contraria testatoris voluntate, vel dispositione quam rem ipsemet confirmat in decis. 101. num. quinto, cum qua opinione concurret Flauius Amen. in additiones decision. de Franchis decis. 429. citata.

- 5 His accedit, quod testator per suam dispositionem auferre ius accrescendi heredi vniuersali minimè potest, & ratio tota pendet ex eo, quia testatoris voluntas habetur pro lege in iustis, secus in illicitis: ita Rota Rom. in nouis. decis. 1. de testa. alias 333. sic voluntas testatoris erit seruanda quando ei lex in contrarium non resistit, vt voluit Bal. in l. præcibus num. 44. C. de Impub. & ali. substitution. & olim fuit decis. testatur Farinac. in suis decis. decis. 460. in fine parte prima, tomo primo.

Quare ex deductis bene concludendum dispositionem prædictam à testatore factam minimè obtinere, priuilegijs fabricæ quo minus possit legata relicta ad pias causas sibi applicare non exequutioni mandata elapso anno.

RESOLVT. DXXXIV.

- 1 Priuilegia personalia non debent personam egredi.
- 2 In dubio priuilegium censetur personale.
- 3 Quilibet respectus personalis sufficit, vt gratia dicatur personalis.
- 4 Quando persona est propria, & immediata causa, beneficium est personale.
- 5 Priuilegium Clementina de sequestratione posses. & fruct. non habet locum in successore.
- 6 Personalis actio non sequitur successorem.
- 7 Ex identitate rationis, non fit extensio de persona in personam.
- 8 Ius capiendi possessionem nomine camere, est personale.
- 9 Datio executoris gratia fit intuitu eius, cui fit gratia.

Declaratur regula illa priuilegium personale non egreditur personam.

- 1 **R**egula Iuris est priuilegia personalia non debere personam egredi, maxime quando persona ipsa fuit causa, vt concederentur, sed extinguuntur cum ipsa. Paulus in fine ff. de acquirenda hereditate Bal. in rubr. quæst. 4. C. de iuris Ias. in leg. 1. numer. 11. ff. de constitution. principum Vvsembecius consilio quadagesimo quinto, numero trigessimotercio vol. 5. Canalcan. decisione Finiz. vigesimanonatum. 4. par. 5. Peregrin. conf. 12. num. 4. lib. 2. Surd. conf. 103. numero decimoquarto, & conf. 127. numero 67. libro primo, & consilio 444. numero primo, libro tertio Magonius decisione 98. numero 15. Barbosa. in leg. quia tale numero quarto, ff. solut. matrimonio.

Et mutatione personæ quæ fuit immediata causa concessionis, & priuilegiij illud extinguitur, lege licitatio §. fin. ff. de publi. & vectigalibus Tiraqu. tract. cessante causa parte prima num. 127. Soc. conf. 135. libro secundo Gomel. in regula de triennali quæstio. 3. Alexand. Raud. consilio primo, numero 492. libro secundo.

- 2 Et confirmatur, nam in dubio concessio & priuilegium personæ priuata concessa censetur personalia, glossa in summa 21. quæst. secunda, versiculo

Z in

in dubio autem cap. possessionis 16. quæst. prima, cap. cum venissent de institut. vbi glos. verbo præsumitur, & Abb. numero decimo tertio. Dec. in leg. in omnibus, num. 3. ff. de regul. iur. Marc. Anton. Eugen. conf. 92. numero septimo. Vrsil. ad Afflict. decisio. Neapol. 128. numero 1. qui num. 2. ait quod quando est nominata persona nomine proprio, aut aliquod privilegium conceditur ad hæredes non transit, Gregor. Lopez in leg. 27. tit. 34. parte 7. glos. 1. personalia enim iura non transeunt ad hæredem leg. 1. vbi Doctores ff. de mandatis principum Petr. Surd. tract. de alimen. tit. 2. quæst. 15. numero 202. Bald. in leg. idem §. personale ff. de pactis leg. cum patronus ff. de legat. 2. Aluar. Valasc. in praxi partit. cap. 26. numero 9. Ioann. Monachus in cap. primo num. 11. & seqq. versic. sed illa non obstant de filiis Præbyteror. libro 6. vbi inquit, quod privilegium personale cum persona durat, Bald. in leg. cum patronus numero 1. ff. de legat. 2. & l. si quis §. quod autem numero 2. ff. quod quisque iuris, & in lege prima in additione numero 1. ff. de constitut. princip. in leg. maritum num. 2. ff. solut. matrim. Surd. consil. 444. numero 1. lib. 3. Caualc. decis. 19. num. 30. part. 2. & comprobatur Jacob. Consenatus lib. 2. singul. quæst. iuris, quæst. 12. num. 13. dicens quod privilegia viventi concessa eo mortuo amplius concessa non videntur, l. Neratius ff. de regul. iur.

Rursus quia negari non potest, quod gratia nominandi iudices executores, & procedendi via executiva vigore processus fulminati non sit personalis cum referatur expressè ad pensionarium, vt autem gratia non realis, sed personalis dicatur sufficit quilibet respectus personalis, Bald. consil. 217. numero 3. libro 3. & quicquid minimum personalitatis apparere, vt ex Simone de Pretis consil. 260. num. 46. tradit Bursattus consil. 31. num. 50. Cassanate consil. 13. num. 7. vel quod possit colligi potius fauor personæ, quam rebus impensis. Bertrandus consil. 286. art. 1. volum. 2. Berous consil. 133. num. 1. vol. 1.

Et quod in casibus, in quibus persona est propria, & immediata causa, beneficium sit personale, & cum persona extingatur ex cap. privileg. de regul. iur. in 6. vbi Dyn. num. 6. leg. privilegium, l. in omnibus 68. ff. eodem tit. l. 1. ff. de constitution. principum, ibi personam non egreditur, leg. Lucius 37. ibi Paulus respondit vsum aquæ personalem ad heredem Seij quasi vluarij transmitti non oportere ff. de seruitut. rusticorum prædiorum, Roder. Suarez consil. 7. num. 11. Ioann. Faber. in §. quodcumque ergo versicul. item est concessum numer. 2. instit. de iure nat. gent. & ciuil. Franch. decis. 694. numer. 1. dicens quod confessio facta intuitu personæ etiam quod effectus realis resultet personam non egreditur Rot. Romana decis. 777. num. 2. par. 3. lib. 3. nouissimarum Sacri Palatij Doctores communiter in leg. fin. ff. de interrog. action. & faciunt tradita per Card. consil. 145. qui vult quod privilegium Clementinæ primæ de sequestratione possessionis concessum habenti diffinitiuam sententiam pro se, non habet locum in eius successore, ex quo est privilegium personale competens illi, qui sententiam pro se obtinuit, quæ quidem qualitas in subrogato non currit, glos. in reg. is, qui in ius in fin. ff. de reg. iur. in sexto.

Ex quo fit quod ius personale, vel personalis actio non sequitur successorem, l. 1. §. si hæres, ff. ad Senat. consultus Trebellian. & ibi notat Barr. ad idem facit l. fin. ff. de contrahend. empr. & l. fin. C. de hæreditar. action. l. aris alieni, Cod. de donationibus. Ludouicus Gomef. regul. cancell. de triennali possessore, quæst. 13. versic. quid tenendum cum sequent. vnde Bellamer. decisio. 156. rubr. vt lite pendente, dicit quod mortuo actore, moritur cum eo sua petitio per-

sonalis, authen. de nupt. §. deinceps collat. 4. in quibus, vis iuribus, quæ certis personis singulariter, & in privilegium sunt concessa, quod ad alias non transeant per leg. ex pluribus ff. de administrat. tut. l. non solum §. si puella ff. de ritu nuptiarum, l. cordonem, ff. de oper. libert. tradunt Tiraquel. de retract. Lignag. §. 26. glos. 1. num. 58. Vvesembec. consil. 45. de regul. ribus numero 33. volum. 1. Ant. Thesau. qu. Forens. 5. num. 2. & quæst. 90. num. 4. & quod etiam ex identitate rationis non fiat extensio, de persona ad personam ex Butr. in cap. sanè de privileg. Bald. in leg. 1. in princ. C. de legibus tradunt Dec. in l. in omnibus n. 6. ff. de regul. iur. Surdus de aliment. tit. 2. q. 15. n. 94. & in materia rescriptorum, quod sint merè personalia, nec transgrediantur personas in eo contentas, capit. P. & C. de offic. delegat. cap. fin. de præbend. in 6. capit. eam te de rescript. & cap. cum olim eodem tit. de offic. delegat. tradit Bald. in cap. fin. de rescript. Roman. consil. 388. num. 4. Rot. decis. 10. num. 1. vt lite pendente in nouis Vvesembec. vbi proximè num. 32. quemadmodum executor, & delegatus ad tempus ipso elapso non potest exequi, Soccin. iun. consil. 132. num. 7. vol. 2. Odofred. in l. si index ff. de iudicijs Berous consil. 14. num. 8. vol. 3. Aufer. ad Cappellam Tholosanam decis. 336. Canalcian. decis. 22. num. 20. par. 1. & in conseruatore ad certum tempus dato. Rota decis. 5. n. 1. de offic. deleg. in antiquis.

Et in comprobationem facit etiam quod ius breuius de capienda possessione beneficij nomine camere cum sit ad utilitatem prouisi, & impetrantis, vt gratia eius melius executioni mandetur, iuxta constitutionem 24. Gregorij XIII. & per Nicol. Garzia in tract. de benefic. 6. par. cap. 3. num. 13. & 14. Hieronym. Gonzal. ad regul. 8. Cancellar. de alternatiua mensium glos. 35. ex num. 113. est personale, & expirat per mortem obtinentis ante captam possessionem nomine camere, vt post Lancelott. attentat. 6. par. cap. 3. num. 23.

Ratio autem executionis gratiæ fit fauore, & respectu personæ, cui gratia fit, vt tradit Gigas de pensionibus quæst. 69. numero 3. quare cum pensio censeatur vñsfructus, qui extrahitur ex proprietate beneficij, vt tenet Imol. in Clem. 1. §. 1. quæst. 3. de suppl. neglig. Prælat. Hieron. Gigas quæst. 1. in fine quæst. 51. num. 17. quæst. 83. in fine Ioannes Baptista Ferret. consil. 388. num. 22. & pensionarius equiparetur usufructuario Bald. in leg. habentes ff. de usufruct. Gigas de pensionibus quæstio 52. numero 4. Ioann. Baptista Ferret. vbi proximè num. 8. Gambar. lib. 6. de offic. & potest. leg. de latere numer. 220. sequitur quod pensio finitur, seu extinguitur morte pensionarij quomodocumque sit constituta, sicut annua præstatio, & usufructus §. finitur instit. de usufruct. leg. in singulos ff. de annuis legatis. Gambar. lib. sexto, de offic. & potest. leg. de latere, Gigas de pensionibus quæstio. 12. numero primo, vbi ponderat quod semper in literis pensionis apponitur clausula, tibi quoad vixeris, relata ad personam pensionarij, vt notant etiam Achilles de Grassis decis. 246. alias 15. de pension. num. 2. quæ clausula legitur in Bullis pensionis, de qua agitur, verba autem quoad uitam, quoad uixeris, uel donec uixeris ui sua gratiam, ac dispositionem personalem reddunt Bald. in præludijs feudorum numero 50. Hieron. Gabriel. consil. 84. num. quinquagesimo sexto, libro primo.

RESOLVT. DXXXV.

- 1 Præsentatio à principio nulla, non conualidatur.
- 2 Attenditur tempus commissi delicti.
- 3 Spectatur initium delicti, vt sciatur ad quem pertineat punitio.

- 4 In natalibus spectatur initium.
 5 In statuto penali est ponderandum initium temerarie absentia: si statutum imponat penam se absentandi per quindecim dies, si quis obtinuit licentiam se absentandi per quindecim dies, & post illud tempus non residet per alios quindecim, non incurrit penam.
 6 Non dicitur accessisse ad hostes qui cum eis erat.
 7 Statutum prohibens acquisitionem, non prohibet retentionem.

An ætate superueniente lite pendente super eadem ætate proficiat minori, cui collatum fuit beneficium.

FActi series mihi proposita ita se habet: fuit præsentatus ad beneficium iuris patronatus quidam minor ætatis quatuordecim annorum, & sic contra formam Concilij Tridentini quæstione vigesimatercia, Canon. 11. & cum per competitores fuisset oppositum de inualiditate præsentationis ob defectum dictæ ætatis; fuit igitur dubitatum si pendente lite, dictus præsentatus efficiatur ætatis quatuordecim annorum reconualecat præsentatio à principio nulla, & respondi minimè reconualidari, nam initium spectandum est lege tertia §. scio, digestis de minoribus, lege si filius digestis de verborum obligationibus, lege si procurator, digestis de mandat. lege item illa §. primo ff. de constitut. Sicil. titulo de pœn. contum. Ioann. Cephal. consilio 91. numero vigesimo septimo, latè Iason. in lege clam possidere à numero decimoquinto, digestis de acquirenda possessione. Mandol. regul. decima octaua Cancellaria de ætate, pro canonicis quæstione duodecima, numero duodecimo. Ioann. Monachus in capitulo si eo tempore, numero tertio de rescriptis libro sexto, dicens magnum esse habere bonum primordium, lege cum filius §. hæres, ff. de legat. secund. lege si tamen, ff. ad Senatus consultum Macedon. ibi quia initium contractus spectandum est: sic initium, & caput rationis attendi debet & secundum ipsum tota ratio intelligi, leg. Prætor ait §. initium: vbi DD. ff. de edend. Hieronymus Grat. respons. 53. num. 62. volum. 1. & initium, spectamus etiam in delictis fauore rei, l. si quis 1. ff. de furtis, ibi non posse eum manifestè conueniri; quia origo furti in seruitute facti non fuerit manifestata: hinc Thom. Grammat. decis. 10. num. 3. ait quod si clericus commississet delictum, demum duxisset uxorem, non posset per facilem cognoscere, quia attenditur status, in quo erat tempore commissi delicti, ex doctrina Bald. in l. affines, cod. communia vtriusque iudicij, & ex alijs Vinc. de Franch. decis. 412. num. 3. & decis. 571. num. 2.

Vnde bannitum offendens eo deinde à banno exēpto non tenetur, l. qui cum maior, versicul. sed si minor ff. de bon. libert. l. quod ait lex §. ait vbi Bart. ff. ad l. Iul. de adulter. DD. in l. Gracchus, cod. eodem Bart. in l. si constante §. si uxorem ff. solut. matrim. Hippolit. de Marfil. singul. 225. Anton. de Burgos in cap. cum dilecti numero 41. de emptione, & venditione.

- 3 Similiter spectatur initium delicti vt sciamus ad quem pertineat eius puniatio, Bart. in d. l. quod ait lex §. 1. ff. ad l. Iul. de adulter. Abb. in cap. fin. num. 2. de sentent. excommunication. Bald. in cap. primo, in §. iniuria de pace iurament. firm. in verbo feudum, & in capitulo olim ad fin. de dol. & contum. Iason. in leg. more numero 22. digestis de iurisdic. omn. Iud. Roland. à Valle consil. 77. incip. Magnificus numero sexto lib. quarto, facit quod notat Bald. in capit. innotuit numero 11. versiculo item, vbi de elect. vbi dicit, quod vbi de natalibus quærimus, initium spectandum est, per textum quem dicit solemnem, & optinum,

Aloys. Ricc. Prax. Pars III.

in leg. quid ergo in princip. digestis de his qui notantur infam. Rolandus à Valle consil. 100. numero 28. libro 2.

Sic initium, & origo possessionis debent inspicere ad vluacionem, l. clam possidere in principio, vbi Alexand. numero 7. ff. de acquirend. possess. Bart. in leg. iusto errore §. si possessionis numero 1. ff. de vluacione. Iason. in leg. si is, qui pro emptore num. 54. eodem titul. Bald. in l. cum ancillis numero 10. C. de incest. nupt. Petr. Gregor. in sintaxi artis mirabilis tom. 1. lib. 2. cap. 18. num. 2. cum principium sit pars potissima cuiuslibet rei, vt in leg. 1. ff. de orig. iur. & ait Phylolophus lib. 1. ethicor. Paul. Fusc. in tract. de visitat. lib. 1. cap. 1. num. 2. decis. Rot. 11. num. 2. tit. de iure patron. in antiqu. Lucian. in dialog. de domo Angel. de Sancto Ioanne consil. 19. num. 3. est inspiciendum, l. quamquam, vbi Bart. numero 1. ff. de aqu. plu. arc. quia bonum initium est valdè considerandum, secundum Rimald. in leg. vt vim num. 38. ff. de iust. & iur. & in l. posthumo num. 311. C. de bonorum possess. contra tabulas, & in leg. precibus num. 287. C. de impuber. & alijs sublit. nam teste Bald. in dict. l. 1. numero 11. principium bonum processum bonum facit Ioann. Salisterien. in Policr. libro 9. de curia leg. nugis cap. 20. & finem licitum, qui alias illicitus esset, leg. qui cum natu maior §. 1. ff. de bonis libertorum. Hugo Cellus consil. 65. incip. ex processu numero secundo post Bartol. in leg. quod ait lex §. quod ait ff. ad leg. Iul. de adult. sicut è contrario, vbi principium est vitiosum, processus est vitiosus, idem Bald. leg. 3. numero 1. Cod. commun. de vluacp. Crauet. in respons. pro genero numero 37. Policrat. lib. 8. cap. 23. Angel. de Perus. consil. 268. incip. statutum Dalmatiæ numero secundo, versicul. & ideo, vbi interpretatione eiusdem statuti, quo disponebatur quod nullus masculus ante ætatem quatuordecim annorum, aut femina ante ætatem duodecim annorum posset testari, vel de suis bonis ali-quod ordinare, & quod talis decedentis bona deuenirent ad propinquiores, & intelligantur propinquiores omnes illi, qui fuerint ex linea parentelæ, vnde bona defuncti exiuerunt, ait, ad initium exitionis, vt ita dixerim, statutum refert argu. text. in Clement. exiui de Paradiso, de verborum significat. pro quo est pulcher text. in leg. Cæsar. 15. ff. de publicat. & vectig. in illis verbis, si inde exisset non videri contra legem fecisse, propterea quod iam initio euectæ cotes viderentur, cum ex portu nauis profecta esset, Lalsarte de decim. vendit. cap. 19. numero 102. ergo in nostro casu solum initium spectandum est leg. tertia §. scio, digestis de minor. quoniam ad ipsum initium statutum se retulit, & ad exitionem, vt ita dixerim, vt patet ex illis verbis positis in statuto es obligado à pedixantes, que salga de la Ciudad ante el Pitauro la licentia, more solito, & ibi si de otra manera se absentare pierda la spirancas y pan: ex quibus verbis patet quod solum habuit considerationem, quod præbendatus non exiret, nec absentiam faceret licentia more solito non petita.

Et magis in nostris terminis facit notabilis determinatio. Felyn. in capitulo quoniam frequenter, §. porro vt lit. non contest. num. 23. versicul. etsi statutum, & Iason. in leg. clam possidere in princip. numero 17. digestis de acquirend. possessione. vbi aiunt, quod si statutum priuat ipso iure absentantem se à beneficio sine licentia vltra quindecim dies, & aliquis cum licentia pro certo tempore se absentat, & si post illud tempus stet absens vltra alios quindecim dies non incurrit penam statuti, quæ fuit doctrina Cardinalis Zabarell. consilio 132. incipit Titius Archipræsbyter numero 1. vbi in simili statuto priuationis

tionis poenam ponente absentanti se a beneficio licentiam se absentandi, & si post tempus licentiae steterit absens ultra dictos dies in statuto expressos, quia statutum inquit ponderat initium temporariae absentiae argum. text. in capitulo dudum & primo iuncta glossa verbo. electionis de elect. quae ait initium spectandum esse, & capitul. Principatus 1. quæstione prima, & capitulo si sacerdotes 16. quæst. 3. capitulo præcepta 55. distinct. capitulo post cessationem de probat. & l. quod initio ff. de regul. iur. l. denique §. 1. ff. de minoribus l. cum quædam ff. de iurisd. omn. iudic. leg. si procuratorem ff. mandat. leg. si tamen ff. ad Macedon. leg. prima ff. de poenis leg. prima Codic. de testament. leg. secunda §. qui ad munera ff. de vacation. munera l. licet §. si filius ff. de pecul. capitulo eam, & de rescriptis capitulo proposuisti de foro competentis glossa verbo per collusionem in lege eum qui §. in popularibus ff. de iur. expressius glossa in Clemen. vnic. verbos scienter de consanguinit. & affinit. vbi dicit, quod is, qui contraxit matrimonium in gradu prohibito ignoranter non incidit in poenam illius clementinae, licet postea cohabitaret scienter, quam glossa sequitur ibi Cardinal. quæst. 3. & in dicto cons. 131. numero 1. & Fely. dict. num. 23. vers. & si in cap. examinata col. 4. num. 7. vt lite non constat. Ias. in d. clem. possidere num. 16. Francus in cap. decreuit de hæret. lib. 6. vbi gloss. fin. eandem sententiam probat, quam etiam sequuntur Couar. in 4. decretal. par. 2. cap. 6. §. 5. num. 19. & Nauar. in Manuali cap. 27. num. 141. vers. sexto, qui omnes sequuntur d. gloss. dicentes eam singularem Emanuel Suarez, & Fichard. inter commun. opin. doctorum lib. 9. tit. 7. C. ad l. Iul. de adul. num. 131. Iul. Clar. lib. 5. sentent. §. incestus vers. sed poene facit Oldrad. cons. 43. versicul. sexto facit quem refert, & sequitur Thom. Grammat. decis. 15. num. 5. quod non potest dici accessisse ad hostes, qui cum eis erat citra tamen vltim, & opem armorum, idem decis. 18. num. 14. & facit in simili gloss. in d. cap. si quis iubente 31. q. 1. verb. occidisse, quæ tenet, quod qui mortem alicuius coniugis ratam habuit, si tamen non præcepit eam fieri non prohibetur cum superstite contrahere, quod etiam tenet gloss. final. in capit. 1. de conuers. infidel. facit bona determinatio Alexandri cons. 83. incip. visa facti narratione numer. 4. lib. 2. vbi ait, quod statutum loquens, contra ingredientem possessionem non habet locum in retinente ipsam ante sibi traditam, nam ingredi est quando ab initio ingreditur, vt in d. l. clam possidere in princip. & in l. si id quod §. 1. ff. de acquirend. possels. & in cap. 1. de eo qui mitt. in possels. lib. 6. & in capitulo eum, qui de præb. eodem lib. sed qui non apprehendit de nono, sed continuat possessionem non dicitur eam ingredi, sed retinere, vt in cap. ex literis de desponsat. impuber. & in d. l. si id quod ff. de acquirend. possels. & in cap. monacum 2. q. 1. leg. 1. C. commun. de leg. gloss. verbo innouare in clem. 2. vt lite pendente 10. And. in rubr. eod. tit. Bertrand. cons. 253. incip. testes num. 1. vol. 2.

Similiter statutum, quod prohibet acquisitionem non prohibet acquisitionum retentionem teste Abb. in cap. iudæi numero 2. de iudæis, & Sarracenis, ex quibus omnibus comprobatur dicta resolutio Cardinalis, & Felyni, & sequacium vbi supra dicentium, quod statutum, de quo loquitur, solummodo habet pro delinquente eum, qui temere, & non petita licentia se absentat, & eadem causa ipsum mulctat non eum, qui petita licentia ante discessum post eam remanet absens pluribus diebus, quam in statuto contentis, & cum statutum præfatæ Ecclesiæ supra relatum sit conforme illi de quo præfati DD. loquuntur, quia solum differunt in eo, quod poena grauior,

in vno quam in altero statuitur, sequitur, quod Cardinalis decisio debet locum habere in casu nostro, nam quæ differunt secundum plus, aut minus non differunt substantia leg. fin. ff. de fund. instr. vbi Bar. & alij leg. humilem C. de incest. nupt. vbi gloss. vltima Petr. Greg. in Syntaxi artis mirabilis tom. 1. libro 2. cap. 9. num. 6. & ita non potuerunt tolli D. Ludonico fructus, & pitantia ablata cum absentiam fecerit præuia licentia.

RESOLVT: DXXXVI.

- 1 Cappella est causa pia, & locus Ecclesiasticus erectus ad diuini cultus augmentum, & pro suffragiis defunctorum.
- 2 Cappella dicitur locus in Ecclesia, vel extra eam Deo dicatus.
- 3 Tempore interdicti celebrari non debet in cappellis, sicut in Ecclesia.
- 4 Cappellæ tanquam accessoriae dependent à locis, in quibus sunt.
- 5 Priuilegium concessum Ecclesiæ intelligi debet concessum per triginta passus circum circa.
- 6 Captus in scalis, vel in Porta Ecclesiæ dicitur captus in Ecclesia.
- 7 Accessorium iudicatur eiusdem naturæ sicut principale, & num. 8.
- 9 Religiosa sunt quæ religiosis adhaerent.
- 10 Contentum sequitur naturam continentis.
- 11 Appellatione Ecclesiæ venit cappella, & altare.
- 12 Magis dignum trahit ad se minus dignum.

An interdicta Ecclesia possit in cappellis, celebrari.

PRO dicti quæsti resolutione respondetur negatiue; nam cappella est causa pia, & locus Ecclesiasticus, & pius erectus ad diuini cultus augmentum, & suffragia animarum facienda pro fidelibus defunctis alicuius familiae Roccus de Curte de iure, patronat. verbo in Ecclesia numero 13. & dicitur cappella locus in Ecclesia, vel extra eam Deo consecratus capitul. Ecclesiæ de consecrat. distinct. prima, capitul. ad hæc de religiosis domibus Paul. de Citradinis de iure patronatus parte 3. causa prima, acquirendi num. 79. cap. concedimus de consecratione distinctione 1. & per totum 16. q. 2. cap. peruenit eum seq. 16. quæst. 1. & in tit. de cappellis monachorum ideo tempore interdictis non debet in cappellis celebrari, sicut nec in Ecclesia, gloss. in clemen. 2. verbo cappellis de sententia excommunicationis, & ibi Cardinalis opin. 1. Paul. de Citradinis vbi proxime qui assignat rationem, quod cappellæ tanquam accessoriae dependent à locis, in quibus sunt, & vt accessoriae cum eis transeunt, & Lambertinus lib. 1. par. 1. quæst. 11. principali artic. 6. num. 1. sicut Ecclesia sequitur naturam hospitalis, cui annexa clement. 2. vbi Cardinalis de prebendis addit. ad Ioan. Andr. in cap. cum secundum leges n. 5. de hæreticis lib. 6. vltius, quia videmus, quod priuilegium concessum Ecclesiæ dicitur etiam concedi per triginta passus in circuitu eius, cap. quisquis inuentus 17. quæstion. 4. cap. sicut antiquus cap. diffiniuit eadem causa, & quæst. Abbas Henricus, & Doctores in cap. Ecclesiæ de immunit. Ecclesiarum Couar. lib. 2. variarum cap. 20. num. 5. l. 4. tit. 13. par. 1. Anton. Gomes. tom. 3. variar. c. 10. n. 1. & 2. Angel. in tract. de maleficijs verbo in scalis S. Petronij num. 3. dicens ex eo, quod captus in scalis, vel ostio Ecclesiæ dicitur in Ecclesia captus leg. præfenti §. sanè ff. de his, qui ad Ecclesias confugiunt, vbi Bartol. ergo multo magis hoc dicendum est in cappella ista, quæ est annexa accell-

accessoria, & incorporata in ipsa Ecclesia Cathedrali, & ad quam per Ecclesiam ipsam patet aditus, nam accessorium dicitur quid indiuiduum est à principali ratione descendenti leg. tunc inutile ff. de pecul. legat. Bartol. in leg. grecæ §. illud numero 4. ff. de fideiussoribus Menoch. de retin. posses. remed. 1. num. 129.

7 & accessorium debet iudicari eiusdem naturæ, cuius est principale, leg. etiam, ubi Bartol. & alij C. de iure dotium l. inter focerum §. cum inter versic. fin. ff. de pactis dotalibus leg. fin. §. 1. in fine de leg. 3. Iaf. in l. si ex toto 8. n. 6. ff. de legat. 1. & in leg. quod in rerum §. si quis post num. 2. eodem titulo: Et secundum eam regulari, secundum Menoch. conf. 26. num. 35. lib. 1. & de presumptionibus lib. 4. præsumpt. 86. num. 16. l. cum principalis ff. de regul. iur. Nauar. consilio 23. numero 1. de præbend. ex vulgari iuris regula, quod accessorium sequitur naturam principalis cap. si super gratia de offic. delegat. in 6. leg. fundi ff. fundo instruct. leg. 1. cum sequent. ff. de pecul. legat. 10. And. in cap. volentes numer. 2. de priuileg. in 6. Rebuff. responsi. 48. versic. non obstat, & ita idem dicendum, & iudicandum est de cappella prædicta, quod de Cathedrali Ecclesia, cui accedit, quia de accessorio idem iudicandum est, quod de eo, cui accedit l. sed addes §. si quis ad mulierem ff. locati l. si quando cum similibus Cod. de bonis vacantibus libro 10. Menoch. de presumptionibus lib. 4. præsumpt. 110. num. 36. Florian. de Sancto Petro in l. quæ pater inter filios num. 5. ff. famil. ercisc. vnde dicamus, quod legata vacca venit vitulus, qui lactatur: Florianus ubi proximè n. 6. allegans pro eo l. si vt certo §. vsque adeo ff. commo-
 10 modati Iaf. in leg. si extraneus num. 14. ff. de condict. causa data: maxime hoc dicendum est inspecto, quod cappella prædicta in tantum est connexa Ecclesie Cathedrali, vt non alia ex parte, quam per Ecclesiam ipsam possit ad eam aditus patere, connexorum autem idem est iudicium, quanto de iudicijs c. præterea de transactionibus c. de iure patronatus Paul. de Cita-
 9 dinis par. 3. causa 6. acquirendi n. 25. c. translatio de constitutionibus Abb. in cap. querelam 24. num. 9. de elect. Paul. de Castr. conf. 12. n. 14. lib. 3. nam ea quæ
 9 religiosis adhærent religiofa sunt l. quæ religiosis 44. ff. de rei vendicatione cap. quod in dubijs de consecratione Ecclesie, vel altaris. Gregor. Lopez in l. 14. tit. 10. par. 1. glof. 3. & in leg. 2. tit. 12. q. 7. glof. 6. post medium, atque ita cappella prædicta iisdem priuilegijs, quibus Ecclesia potitur, & gaudet, etiam gaudere debet: Pro quo magis in terminis facit, quod cappella accessoria Ecclesie eius vti debet priuilegijs, glof. 1. in cap. cum cappella versic. in primo casu de priuilegijs, quam sequitur, & approbat Alexan. conf. 193. ex themate n. 5. vol. 2. Anton. de Butr. in dicto cap. cum cappella num. 5. dicens, quod si Abb. quæsiuit priuilegium, quod monasterium suum esset exemptum cum omnibus cappellis suis, si tempore accedente acquisiuit cappellas prioribus accessorias, tunc eodem participant priuilegio, facit, quod contentum
 10 sequitur naturam continentis leg. adeo §. insula ff. de acquir. rer. domin. l. ad testium §. final. ff. de testam. l. quod sine §. materia ff. de periculo, & commodo rei vendite Hieronym. Gonzalez ad regul. 8. Cancellarie glof. 10. num. 10. facit Bar. in l. si finita §. ex eod. edicto num. 5. ff. de damn. infect. ubi per eum tex. post Guillelm. de Cuneo ait, quod si Imperator concessit priuilegium Castro, videtur etiam concessisse villæ, quæ sit ei iuncta l. prædijs §. Balneas cum seq. ff. de legat. 3. l. Seia §. Tiranna ff. de fundo instructo l. si quādo C. de bon. vacat. lib. 10. Paul. de Castr. conf. 373. num. 2. lib. 1. Abb. in cap. quia monasterium n. 5. de religiosis domibus: Facit etiam, quod quilibet cap-
 11 pella, vel altare dicitur Ecclesia, & Ecclesie appellatione continetur, vt ex d. cap. cum cappella de pri-
 Aloys. Ricc. Prax. Pars III.

uilegijs c. 1. & per totum de cappellis monachorum, & argumento notatorum per glof. in cap. fin. ne Prælati vices suas in 6. tradit Lambertinus in tractatu magno de iure patronatus lib. 1. par. 1. §. quæst. principali artic. 19. n. 1. Anton. in cap. recolentes num. 6. de statu monachorum Aufer. quæst. 57. Rebuff. in tract. de pacificis possessoribus num. 89. quia ubi est eadem ratio, ibi debet eadem esse iuris dispositio l. illud ff. ad l. Aquiliam l. à Titio ff. de verborum obligat. cap. inter cæteras de rescrip. Alexand. conf. 53. n. 3. lib. 4. Cephal. conf. 1. num. 33. tom. 1. sed sic est, quod eadem est ratio in cappella, quæ in Ecclesia, ergo idem dicendum est in vno, quod in alio casu, & ita in proprijs terminis, quod pro fundanda cappella, vel alia simplici Ecclesia vendere quis locum prophatum cogatur, maxime si communis sit cum fundante authoritate Bal. in l. vnica n. 12. C. de communi feruo manumisso, tradit Cæsar Lambertinus in tract. de iure patronat. lib. 1. par. 1. quæst. 3. principali artic. 14. n. 8. circa finem, eam subiungens rationem, quod cum vna pars, sit deputata pro huiusmodi causa pia,
 12 quæ est magis digna trahit ad se minus dignam, & ita socius cogitur vendere partem suam argum. cap. vnico de iure patronatus in 6. & eorum quæ de virtute mixturæ idem Lambertinus tradit dict. par. 1. quæst. 1. principali articulo. 6. vnde apparet in huiusmodi priuilegio cappellam cum ipsa Cathedrali Ecclesia concurrere.

RESOLVT. DXXXVII.

- 1 Tempus capiendi possessionem non est à iure præfixum.
- 2 Tempus ad confirmationem præsentati non est à iure præfixum.
- 3 Sententia lata contra iuris constitutionem est nulla ipso iure.
- 4 Forma non seruata actus redditur nullus.
- 5 Novus beneficiatus censetur res, & iura sui beneficii possidere.
- 6 Ius in re acquiritur in spiritualibus, ex solo titulo, etiam absque traditione, & ratio ponitur n. 7.
- 8 Priuatio restringenda est, quia odiosa.
- 9 Iudex non nisi ex iusta causa, & maturè debet priuare quem suis beneficijs.
- 10 Priuatio regulariter non inducitur, nisi ex gravi delicto.
- 11 Priuatio non imponitur nisi in casibus à iure expressis.
- 12 Citatio personalis exiguitur quando de graui præiudicio agitur.
- 13 Reo semel personaliter citato, & non comparente, sententia non dicitur nulla ex defectu citationis.

An Episcopus possit priuare aliquem beneficio ex eo quod cum non cepisset possessionem sui beneficii intra sex menses, requisitos non exhibuerit bullas dicti beneficii

Cum casus accidisset in quadam dicecesi, in persona Archid. N. fuit priuatus suo Archidiacono: quam tamen priuationem dixi non posse de iure subsistere ex sequentibus.

Nam licet bullis expeditis omnino sit capienda possessio, vt ait Couar. lib. 3. variarum resolut. cap. 16. glof. in cap. 2. verbo signum de consuetudine in cap. ex ore in verb. anulo de his, quæ fiunt à maiori parte capituli, & in cap. cum quis de præbendis in 6. & latè auctor Praxis Episcopalis parte 1. verb. beneficia §. 3. circa finem, verum tamen dictum tempus non est à iure præfixum, vt in proprijs terminis voluit Boer. in decis. 24. n. 10. & in decis. 312. in 1. col. circa medium allegat Panorm. in cap. capitulum col. penult. versic. his præmissis de rescriptis, ubi ad hoc tres casus distinguit, sicut etiam non est præfixum
 Z 3 tem-

2 tempus ad presentati confirmationem Abb. in cap. 2. num. 12. & seq. de concess. præben. Rota decif. 4. de iure patronat. in nouis Selua de beneficijs 3. parte. quæstion. 64. n. 1. & idem in beneficijs resignatis ex causa permutationis, ad quorum collationem tempus præfixum non fuit Franch. in cap. unico nu. 10. de rerum permutatione lib. 6. Feder. de Senis de permutatione beneficiorum quæstion. 19. & Garfia de beneficijs parte 10. cap. 4. num. 2. igitur nulla fuit sententia priuationis.

Et licet per regulam cancellariæ sancitum repariatur, vt si ille cui beneficium intra mensem in partibus, & intra sex in curia Romana fuerat collatum non adeptus fuit possessionem, possit illo priuari vt referunt, ac sequuntur Boer. & Garfia locis ante signatis Tepact. lib. 1. variarum iuris sentent. num. 10. tamen ad presentem articulum eius dispositio non potest applicari.

Primo quoniam, vt ex processu apparet, priuatio fuit intra dictum tempus sex mensium, & sic illo minime elapso non est locus regulæ, quare sententia redditur nulla ipso iure, tanquam lata contra iuris constitutionem l. Paulus ff. de re iudicata cap. 1. vbi Abb. & reliqui eodem tempore enim inducit formam auth. quæ supplicatio, vbi glosa C. de precibus Imperatori offerendis latissime Ias. in leg. 1. C. si contra ius, vel utilitatem publicam, quæ ad vnguem est seruanda leg. Iulianus ff. ad exhibendum, & forma non seruata actus redditur nullus, Viuius cum innumeris per eum adductis in decif. 350. & ad hoc facit text. in leg. Fulcinius §. 1. ff. ex quibus causis in posses. vbi quando lex considerat actum cum certa qualitate, non sufficit actum fieri sine prædicta qualitate, quare cum per regulam fuerat consideratum qualitas illius temporis debet in totum seruari, & consequenter si intra tempus priuatio contigerit censeri debet nulla ipso iure tanquam facta absque qualitate temporis.

5 Secundo, quia nouus beneficiatus censetur res, & iura sui beneficii possidere, vel quasi sine noua apprehensione, vt pulchre decifum refert Guid. Pap. in decif. 355. Rub. in decif. 99. ex quo in beneficialibus possessio continuatur idem Guid. Pap. in decif. 629. & propterea iure optimo voluerit Castad. in decifio. 21. numer. 9. ius in re in spiritualibus ex solo titulo

6 etiam absque traditione acquiri, & ratio est, quia

7 ipsa Ecclesia possidet, & ex quo ipsa non moritur, nec mutatur c. liberti 12. quæst. 2. facit tex. in leg. iubeamus in fine C. de sacrosanctis Ecclesijs leg. raptore verfic. sin autem diaconissa ibi, & plenam possessionem earundem C. de Episcopis, & clericis, & in Ecclesijs, cuiusque beneficiatum ipso iure transfertur possessio Archidiacon. in cap. moderatione 16. quæst. 1. addit. ad Guid. Pap. in resignata decif. 355. & Bald. in leg. fin. C. de sacrosanctis Ecclesijs, vbi hanc possessionem appellat civilissimam.

8 Tertio quoniam priuatio est odiosa, vt dixit Artaman. consil. 22. & latè Ias. in l. 2. ff. de officio procuratoris Cæsar. & proinde restringenda argumento tex. in cap. odia de regulis iuris cap. statutum de electione in 6. & leg. cum quidam ff. de liberis, & posthumis, quare in dubio illam regulariter non induci, præterquam in casibus à iure expressis, vt notabiliter voluit glos. communiter sequuta in capit. final. de iure patronat. Nauar. consil. 8. num. 4. verfic. 6. de prebendis, vbi dicit iudicem non debere esse leuem, & facilem ad condemnandum, & priuandum quem suis beneficijs, nisi ex graui vrgenti, & iustissima causa Zerol. in prax. Episcop. par. 2. verb. priuatio latè Merend. consil. 91. numer. 5. & sequent. allegat. tex. in cap. inuentum 16. quæst. 7. vbi non debet suo iure, quis priuari, nisi pro grauissima culpa, pro quo addu-

citur etiam cap. satis peruersum 56. distict. vbi satis peruersum est quem beneficio priuari pro leuitate animi iudicis, facit cap. cognoscentes de constit. priuatio enim regulariter non inducitur, nisi propter graue delictum, vt homicidium, simoniam, & perurium, Selua de beneficijs parte 3. quæstion. 2. Diaz in prax. cap. 131. Rebuff. in praxi tit. de modis amittendi beneficium cap. 61. & 62. & mouentur omnes, ex eo quod supra dixi priuatio non imponitur, nisi in casibus à iure expressis Achil. de Grafs. in decif. unica de iniurijs Rota diuersorum in decifion. 269. num. 2. par. 1. imò dicit Abb. Panorm. in capit. 1. de probationibus, nec Papam posse quem beneficijs priuare absque graui causa, & si in beneficialibus plenissimam obtineat potestatem cap. licet, & ibi plenè per DD. de præbendis lib. 6.

Optimè etiam confert pro nullitate præfata sententia, illam scilicet latam absque citatione personali, quæ tamen de iure requiritur glos. in clem. final. de vita, & honest. clericorum Mohed. in decif. fin. de dolo, & contumacia plenè Fel. in cap. cum contingat colum. pen. de rescriptis Roman. consil. 481. Crauer. consil. 182. num. 82. vbi semper citatio personalis exigitur quoties de graui agitur præiudicio, nec hoc casu sufficiunt coniecturæ, Sarnen. in compendio veriusque signaturæ num. 82. Rota in decif. 770. in antiquis, & aliter facta priuatione censetur nulla sententia ipso iure, vt in proprijs terminis refert fuisse decifum Verall. in decif. 117. par. 1. & idem Verall. in decif. 375. par. 2. vbi etiam refert alias idem iudicatum fuisse, & idem in decif. 135. parte 3. vbi limitat dictam doctrinam quando reus semel personaliter citatus fuit, & non compareret, & idem Verall. in decif. 114. par. 1. ampliat supradictam etiam si priuatio non competeret aliqua defensione, quia satis est, quod in potentia possit ei competere, quæ poterat allegari per priuatum, si fuerit citatus, & ita refert per Rotam resolutum fuisse, & in casu quo dictus Archidiaconus potuisset priuari, non debebat Episcopus obseruare formam traditam à Concilio Tridentino, scilicet quod prius in dicta Ecclesia ter successiue citaretur, Abb. in capitul. 67. & Seraphin. in decif. 35. par. 1. & per spatium sex mensium priuatio contingat, vt in Concilio.

RESOLVT. DXXXVIII.

- 1 Deficiente forma à lege tradita, corrumpit alius.
- 2 Forma dat esse rei, atque illius perfectionem.
- 3 Forma nihil addi, vel detrahi potest.
- 4 Paria sunt aliquid agi contra legem, vel non seruari formam.
- 5 Non valet sententia lata contra statutum.
- 6 Omnis forma censetur lata propter publicam utilitatem.
- 7 Clausula annullatiua inducit formam.

An consensus præstitus per procuratorem, qui reuocatus est, & formam, ac fines mandati non obseruauit, actus sit nullus, & resignatio inde secuta infirma.

Respondeo resignationem inde secutam nullam, & inualem esse ex eo, quod deficit forma, a lege tradita, & consequenter corrumpit actus, l. cum hi §. si prætor ff. de transact. leg. scimus §. si vero postquam C. de iure deliberandi Bartol. in consil. 193. incip. quamuis, maxime dicto numer. 2. par. 1. l. certa forma C. de iure fisci libr. 10. Abb. in c. prudentiam 21. num. 5. de offic. delegat. melius in cap. cum post 46. n. 1. de elect. & in cap. 1. numer. 1. de auctoritate, & vsu Palij Alexan. consil. 18. incip. viso numer. 14. vol. 7. Grammat. decif. 79. num. 11. & 14. Rebuff.

buff. tom. 2. constit. Regia Franciæ trac. de rescissio-
ne contract. is in præfat. n. 22. Faber in §. sed ne hu-
ius instituit. de eo cui libertatis causa bona addicun-
tur qui de electionis forma loquitur, forma autem
iure præscripta tunc seruanda est cum seruari com-
mode potest, Couar. in cap. alma mater par. 1. relict.
§. 11. n. 7. vers. igitur, & materia habet vim talem,
quod ubi ea deficit, substantia etiam deficere dica-
tur Bal. num. 4. in leg. non codicillum C. de testam.
& modi, & formæ defectus semper vitiat actum, Bal.
2 in l. testamentum num. 2. cod. tit. forma enim dat esse
rei, atque ipsius esse perfectionem, secundum Tira-
quell. in leg. si vnaquam verbo reuertatur n. 67. C. de
reuo. donat. Iaf. in leg. cum quis n. 12. ff. de iuris, &
facti ignorantia, & in l. nemo potest lect. 1. num. 13. &
lect. 2. num. 3. ff. de l. 1. Christophor. de Castell. consil.
17. n. 9. Boer. decis. 1. n. 39. & sequente Menoch.
de adipisc. possess. remed. 4. n. 710. Dec. in leg. semper
in stipulationibus 34. n. 4. ff. de reg. iur. decis. Rore
2. n. 5. de iure patronatus in antiquis Tiraqu. leg. 16.
conubia gloss. 4. numero 4. Rebuff. in repit. cap. nulla
versicul. 7. queritur de concess. præbend. & taliter,
quod ab ea non est recedendum leg. Iulianus §. si quis
ff. ad exhibendum l. proponeretur in fin. de iudicijs,
l. Scia 6. ff. de auro, & argento legato l. si is, qui
quadringenta §. quædam ff. ad l. Falcid. Azo. in summa
numero 15. C. ad exhibend. Bal. in l. pro hæredita-
rijs num. 6. C. de hæredit. action. & in l. seruum §. pu-
blice num. 4. ff. de procurat. idem in tractat. de pact.
num. 18. & in §. nos autem n. 34. in l. tit. de Attil. tut.
Paul. de Caltr. in d. leg. si is §. quædam num. 2. ff. ad
l. Falcid. Alexand. conf. 137. incip. in causa, & lite
num. 15. vol. 2. dicens ad vnguem obseruandam esse,
Iaf. in l. 1. num. 7. 18. & seq. ff. de liber. & posthu. &
in l. hæc verba num. 37. ff. de leg. 1. Ozerius in princ.
num. 34. instit. de testam. & in princ. num. 8. instit. de
vulgari Rolan. à Valle conf. 72. incip. stante statuto
num. 57. & seq. vol. 3. & conf. 72. num. 40. vol. 2. &
3 formæ nihil addi nec detrahi potest l. 1. §. opus no-
um ff. de noni oper. nunc. Bal. in leg. quoties num. 4.
C. de suis, & legitimis hæredibus post Bart. à se alle-
gat Alex. conf. 42. num. 16. vol. 1. qui plures alle-
gat Tiraq. de retract. conuent. §. 4. gloss. 6. n. 31. Ro-
land. à Valle conf. 73. incip. viso testamento numero
39. vol. 4. & conf. 33. incip. visis ac diligenter n. 3.
vol. 2. Rebuff. in repet. l. quo iussit in præfat. num. 18.
ff. de re iud. Boer. dicta decis. 1. num. 45. & a forma
contractus stricti iuris recedendum non est, l. si fer-
uum 91. §. effectus cum sequente ff. de verborum obli-
gat. Florian. in l. Lucius num. 13. ff. de legat. 2. forma
enim mutata, rei mutatur substantia Lopez in leg. 19.
tit. 2. par. 3. gloss. 1. iunctis quæ tradit Rebuff. in c. nul-
la vers. 7. queritur de concess. præbend. & neglecta
forma, quidquid agitur infirmatur l. 1. C. de prædijs
Curialium lib. 10. Bal. in l. diligenter num. 1. ff. man-
dati Alexand. conf. 138. incip. viso pusto numero 8.
vol. 7. Tiraquell. de retract. lignag. §. 8. gloss. 7. num.
6. Ozerius in princ. instit. de exhæredatione libero-
rum num. 2. Rolan. à Valle conf. 30. num. 16. & con-
sil. 60. num. 24. & conf. 63. num. 30. volum. 4. iun-
ctis, quæ tradit Euerard. in centiloquio argumeto-
rum loco a defectu formæ num. 1. & 2. Parique sunt
4 aliquid contra legem fieri, vel non seruata forma le-
gis authent. qui res cum ibi notatis C. de sacrosanctis
Ecclesijs Abb. in cap. super quætionem §. verum n.
4. de offic. delegat. vnde formæ omisso etiam in actu
fauorabili impedit legis dispositionem l. qui Romæ
§. Flauius Hermes ff. de verborum obligat. Bal. in l.
si quis mihi 28. §. si coram num. 2. ff. de acquir. hæ-
red. & in l. idemque 5. num. 2. ff. de pignor. action.
idem in l. Celsus num. 4. ff. de recept. arbit. & num. 1.
in dicto §. Flauius Syluester Aldobrandin. in §. eadem
Aloys. Ricc. Prax. Pars III.

lege num. 8. instit. quibus ex causis manumittere non
licet Rolan. à Valle conf. 72. num. 99. Lopez in leg.
9. tit. 16. par. 6. gloss. 7. Tiraq. dict. lib. 1. de retract. §.
1. gloss. 21. num. 71. & sententia lata contra formam à
statuto traditam non valet, Paul. de Caltr. conf. 34. in-
cip. visis, & ponderatis omnibus num. 1. vol. 3. etiam
si defectus sit modicus in forma, quia vitiat ipso iure
actum, Iaf. in l. si vnus num. 4. C. de testam. Fely. in
cap. cum dilecta vers. amplia num. 10. in princ. de res-
criptis Tiraq. d. num. 11. & tract. de iudicio in rebus
exiguis seru. vers. hoc autem, & ita in terminis formæ,
& solemnitis præfixæ alienationi rei Ecclesiasticæ
Abb. in cap. 1. num. 17. de integr. restitut. quia quæ-
libet forma à lege tradita censetur in dubio substan-
tialis Alexand. conf. 50. incip. in causa, & lite num. 5.
lib. 5. Iaf. in leg. moribus §. prius autem num. 12. ff. de
vulgari. Laurentius Siluanus in tractat. de feudi reco-
gnitione quæst. 7. nu. 1. & 2. Rolan. à Valle conf. 43.
incip. in præsent. consultatione n. 13. vol. 2. & conf.
33. incip. Illustris num. 9. vol. 3. post Bal. in leg. com-
parationes num. 8. C. de fide instr. Tiraq. de retract.
6 lignag. §. 36. gloss. 2. num. 26. forma enim omnis cen-
setur propter publicam vtilitatem inuenta Paul. de
Caltr. in l. testandi causa numero 3. C. de testamentis
præcipue cum clausula annullatiua, & irritans in di-
ctis iuribus ponatur, quæ formam substantialem effi-
cit, vt per text. in l. 2. iuncta l. statutis vers. hinc di-
cimus C. de sentent. ex periculo recitandis, tenent
Aegidius magister in tract. de bonis proscriptorum
cap. 18. n. 1. Gutierrez lib. 3. præf. q. 54. n. 7. gloss.
in clement. 1. verbo inhibentes de iure patronatus,
sequuntur allegati per Auend. respons. 40. n. 2. vnde
etiam si renunciatum esset prædictæ formæ, non vale-
ret renunciatio.

RESOLVT. DXXXIX.

- 1 Excommunicatio lata vigore monitorij absque clausula
iustificatiua, est nulla.
- 2 Quando non tenet præceptum, nec tenet excommunicatio.
- 3 Mandata que non sunt cum causæ cognitione, sed ex ab-
rupto non habent vim definitiuæ, vel interlocutoria;
nec transeunt in rem iudicatam.
- 4 Præceptum factum absque clausula iustificatiua in re
magni momenti non tenet.
- 5 Que desiderant causæ cognitionem, per libellum non pos-
sunt expediri.
- 6 Per clausulam si te grauatum senseris, præceptum resol-
uitur in citationem.

Monitorium sine clausula iustificatiua an inducat nulli-
tatem censurarum.

Dixi monitorium intimatum cuidam cum censu-
ris fuisse nullum, ex quo sub censuris intra cer-
tum terminum factum sine clausula iustificatiua si te
grauatum senseris intra talem terminum compareas,
1 & excommunicatio per illud lata est etiam nulla, vt
resoluit Nauar. consilio 13. incip. cuidam numero 1.
de clerico excommunicato, vel interdicto minist. &
consilio 35. incip. inter numero 2. de sententia ex-
communicat. & in capitul. cum contingat de rescrip-
tis 8. causa numero 2. & 5. Probus in additionibus ad
Ioan. Monachum in cap. 2. numero 27. de constitut.
in 6. Gutierrez dicto cap. 4. canon. quæst. numer. 18.
post Bal. in leg. 1. num. 14. C. de re iudic. & clericus
in leg. 1. num. vlt. in final. verb. C. quomodo, & quan-
do iudex, & in l. consulta dualia num. 1. C. de testa-
2 mentis, vbi ait, quod quando non tenet præceptum
non tenet excommunicatio, & ante eos Innocentius
in cap. proposuit de concess. præbend. num. 10. in fin.
Oldrad. conf. 81. num. 7. Dec. conf. 124. num. 3. nam

Z 4 vt

vt proximè diximus, & tradit Innocent. in cap. tua de cohabit. cleric. num. 7. 8. huiusmodi monitiones per clausulam audientie promissuam non iustificatas, contra eum, qui excusationem habet iniustas, & nullas esse, neque vim citationis habere, idem in cap. cum venissent de in integr. restitution. numer. 8. dicens, vel dic melius talia mandata, quæ non sunt cum causa cognitione, sed ex abrupto non tenere vim sententiarum diffinitiuarum, vel interlocutoriarum, & ideo non transire in rem iudicatam, etiam si non appelletur argum. l. ea quæ cum alijs Cod. comminat. vel Epistol. Probus in additionibus ad Ioan. Monachum in capitul. 2. de constitutionibus in 6. Palat. Rub. in tract. de beneficijs vacantibus in curia §. penult. colum. 2. Messia ad l. Toleti par. 2. fund. 17. num. 6. Lopez in allegat. l. 22. tit. 22. part. 3. glof. 3. & 4. qui omnes ponderant text. in dict. l. nec quicquam §. vbi decretum ff. de officio Proconsulis, & legati, secundum intellectum Iacobini, qui communiter recipitur, ex quo, & alijs Iaf. ibi col. 2. numero 6. ait præceptum executium factum sine causæ cognitione, & clausula iustificatiua esse ipso iure nullum, & posse sperni, & inobedientem non incurrere in pœnam eius, maximè in casu præiudiciali, & magni momenti, vti est casus iste censurarum sacerdotis respectu, vt tradit Parlador. dict. num. 22. sequutus Bartol. in dict. leg. r. C. de executione rei iudic. ex leg. fin. C. comminat. vel epistol. ibi quod magno conflictu sententiæ discerni solet, id paucis literis temerè descriptis definiti fas non est, dict. §. vbi decretum ibi omnia quæcunque causæ cognitionem desiderant per libellum expediri non possunt: nam ad minus requiritur clausula illa iustificatiua si te granari sentias, compareas, per quam clausulam præceptum executium resoluitur in citatorium, iuxta glof. singularem verbo pro contumacia in capitul. ex parte de verborum significat. & in l. g. de pupillo §. meminisse ff. de noui oper. nunciat. quas sequitur Nauar. dict. consil. 35. numer. 2. de sentent. excommunicat. & in dict. cap. cum contingat. 8. causa num. 5. & 6. Messia dict. l. Toleti tit. de los terminos par. 1. fundam. 11. num. 1. eo ipso, quod monitus comparet, & se opponit Iaf. in d. l. nec quicquam §. vbi decretum num. 5. & 6. Viuius inter communes opiniones tit. C. de execut. rei iudic. num. 95. Marant. in specul. aduocat. tit. de sentent. numer. 27. Parlador. dict. num. 22. Alexan. consil. 143. viso statuto Mediolanensi n. 6. lib. 7. & consil. 255. numer. 7. vol. 6. alij relati per Rebuff. dict. tract. de liter. obligat. art. 6. glof. 2. num. 4. Causal. decis. Finiz. 19. num. 1. Guttier. dict. cap. 4. n. 18. Paul. Castr. consil. 20. num. 42. lib. 3. Neuius dict. lib. 3. num. 51. Ferrer. consil. 209. n. 2. tom. 1. nam eo casu dictum monitorium, & præceptum tali clausula iustificatum non continebit grauamen, dict. leg. de pupillo §. meminisse ff. de noui oper. nunciat. capitul. dilecto de appellationibus Aldobrandin. in §. qui autem numer. 5. insit. de excusat. tutor. in cap. ex parte 1. col. vltim. de verborum significat. & in cap. 1. n. 6. de caus. possels. Caphal. consil. 100. processus nu. 2. tomo 1. Nauar. in dict. cap. cum contingat causa 6. num. 5. nam iudex non excommunicat, nisi alternatiuè in casu quo non soluerit, aut contumaciter non comparuerit, vt notant doctores in dict. leg. de pupillo §. meminisse: vbi Ripa numer. 24. Afflict. decis. Neapol. t. 167. numer. 4. Parlador. dict. numer. 22. Viuius vbi proximè: nam praxis hæc fuit adinuenta pro faciliiori exitu iudiciorum secundum Abbatem in dict. cap. ex parte Bald. in l. seire oportet in princip. ff. de excusat. tutor. & in leg. ius alimentorum ff. vbi pupillus educari debeat Corset. in singulari in verbo citato l. 1. & alij relati per Rebuff. vbi proximè num. 5. & 6. Palat. Rub. in tract. de beneficijs vacantibus in curia §. 15. Messia in leg. Regia Toleti titulo de los

terminos fundam. 11. par. 1. num. 1. Guttier. dict. cap. 4. num. 18. Orosius in d. §. vbi decretum.

RESOLVT. DXL.

- 1 Hæres conductoris potest cogi ad perseuerandum in locatione.
- 2 Loca pia non possunt conductiones facere, nec fideiubere pro conductore.
- 3 Argumentum de fisco ad Ecclesiam valet.
- 4 Fiscus succedens pro tempore anteriori vitur iure priuati pro posteriori vitur suo priuilegio.
- 5 Ecclesia succedens prescribenti prescribit suo priuilegio.
- 6 Priuilegiatus succedens conductori potest in conductione perseuerare.
- 7 Difficultas excusat à pena.
- 8 Priuilegium fisci, vel Ecclesiæ transit etiam in voluntarium successorem.
- 9 Fiscus, vel Ecclesia succedens laico trahit causam ad sum indicem.

Ecclesia hæres conductoris an possit cogi ad perseuerandum in conductione.

- 1 Hæres conductoris regulariter potest cogi per locatores in conductione perseuerare, quia hæres succedit in omnibus obligationibus defuncti, ita nouissimè concludit Rota Lucensis decis. 85. numer. 1. dubitatum fuit, an istud haberet locum in Ecclesia, hospitali, aut alio loco pio, & talia loca si succedant non teneri perseuerare in conductione, etiam quod hereditatem sibi relictam acceptauerint: facit primo, quia ista loca non possunt conductiones facere quemadmodum de milite Ecclesia, & Ecclesiastico tradunt Cyn. & Bald. in l. milites C. locat. imò nec fideiubere pro conductoribus nec Cabellas conducere Carroc. de loca par. 2. cap. final. num. 7.
- 2 Secundo valet argumentum de fisco ad Ecclesiam, vel alium pium locum, vt per Euerard. in loco à fisco ad Ecclesiam ista enim æquiparantur leg. fin. C. de sacros. Eccles. Tiraquell. de priuileg. pia causa Abb. consil. 108. vbi additio, sed in fisco quando succedit in ius priuati attenditur tempus sui ingressus, vt suo priuilegio vitur, quia regula est, quod pro tempore anteriori vitur iure priuati, pro tempore vero sequenti vitur iure suo priuilegiato, quando in ius alterius succedit per text. in leg. fiscus ff. de iure fisci, & in leg. cum quidam §. fiscus ff. de vsur. & alijs similibus adductis per Peregr. de iur. fisc. lib. 6. tit. 2. nu. 35. vnde quemadmodum fiscus non teneretur pro tempore sui ingressus perseuerare in conductione attentato illo priuilegio, idem in hoc pio loco dicendum est, quod præsertim à principis patrimonio descendit, sic, & in præscriptione dicit Iason. in auth. quas actiones numer. 36. C. de sacros. Eccles. quod quando Ecclesia succedit priuati, contra quem erat inchoata præscriptio, præscribitur secundum priuilegium, quod habet Ecclesia.
- 3 In contrarium facit, quia conductori succedens priuilegiatus potest non obstat prohibitione in conductione perseuerare Caroc. dicto loco numer. 10. per glof. in cap. 1. ne cler. vel mona. si potest adhiberi, ergo cogi poterit, ne locator sit in damno, & ne ipse teneatur ad interesse vti hæres, vt dicit glof. & est textus ibi in l. decurio 4. ff. de decur.
- 4 Sed responderetur, quod illud est inductum fauore Ecclesiæ, vt possit, si velit perseuerare, ergo in eius odium non est extendendum; vltius animaduertendum est, quod nullo modo fieri posset, vt perseueraret in locatione domus istius, quia longè plus esset damnum, quam utilitas, nam necesse esset deputare æcono-

oeconomum, & gästaldum cui annuum stipendium tribuendum esset, & non posset curam bonorum habere Ecclesiae unde stante difficultate excusari debet, quia difficultas excusat a pena capitul. breui de iure iur. leg. sciendum ff. de vltur. & lesio enormissima in eius damnum resultaret ex contractu auctoris, & res tractu temporis efficeretur iniqua, & esset reparanda, vt dixi decil. 226. & 239.

Nec est, quod dicatur, quod habet arbitrium Ecclesia, si non vult pati damnum, remittendi hereditatem, quia hereditatem potest retinere tanquam legatum pium in casu, de quo agebatur, erat anterior pius locus pro interesse ex suo contractu, & priuilegium fisci, & Ecclesiae, vel alterius loci pij transit etiam in voluntarium successorem, qualis est heres vt in ea questione, quae controuertitur, an succedens in ius priuati teneatur stare colono, tenent doctores, quos sequitur Caphal. in consilio 255. numer. 461. & in fisco Peregr. dict. lib. 6. tit. 4. numer. 40.

Item fiscus succedens priuato non tenetur sequi causam coram iudice priuati vertentem, sed trahit ad suum iudicem, ex communi, de qua per Dec. in cap. quia n. 10. de iudic. & in Ecclesia, & clerico, qui succedit laico esse magis communem opinionem colligimus ex traditis per Anton. in capit. quia verb. de iudic. Cagnol. in l. 2. Cod. de pactis inter emp. numer. 186. Maran. de ordine iud. fol. 121. numer. 13. Ripa. in capitulo decernimus numer. 22. de iud. & in herede Iafon. in l. emancipati numer. 3. Cod. de collat. Valsqu. de success. creat. §. 22. numer. 70. Spin. in specul. testam. glol. 33. numer. 72.

RESOLVT. DXLI.

- 1 Quoties disponitur in aliquo negotio esse eligendos peritos, non sufficit vnus, nisi quis esset electus de communi partium consensu.
- 2 In actu a mera vnus voluntate dependente, vt in hereditatis additione, an vnus tunc sufficiat interpres, vide remissive.
- 3 Vnus quando est peritissimus, sufficit in negotio, in quo standum est peritis.
- 4 Sufficit vnus peritus, quando in loco non est peritorum copia.
- 5 Quando in provincia desunt Episcopi, qui debent consecrare electum, debent aduocari ex alia provincia.

An quando in aliquo negotio standum est peritis sufficiat vnus peritus, an vero duo.

Generale est, vt quoties de eligendis in arte peritis tractatur non sufficiat vnus, sed opus sit duobus, si haberi possunt, secundum Bart. in l. 2. in fina. versic. C. de ponde. & aur. illa. libr. 11. in l. pri. column. 2. versicul. sed quæro debet ne duobus ff. de ven. inspi. in l. pri. §. final. columna 1. versicul. sed tunc procedit dubium, & ibi Paul. Castrensi. in fine versicul. Roma. colum. 1. versic. inducitur autem, text. iste, & colum. sequent. in princip. Alexand. colum. 1. versic. secundo ex eodem text. & colum. sequent. Iafon. colum. 3. versicul. secunda conclusio Bartol. & colum. seq. Clau. Aquen. colum. 1. post princip. versic. ex glol. in quantum Bartol. & Andr. Alcia. in repet. colum. 4. versicul. & pro hac parte, & versicul. limita istam, quidquid in lectura dixerit ff. de verborum obligation. vbi limitant id non procedere, si quis electus esset de communi partium consensu, aut per vniuersitatem ad aliquod officium destinatus, ex quo defendi potest praticari iudicium recentiorum, qui hodie in faciendo iudicio, an vulnus sit mortale, vel non, vel ex eo sit reman-

sura cicatrix, nec ne, vnum tantum chirurgum sive Phisicum adhibent, nam si id faciunt de consensu partium, licet plurimis, sed malè id obseruent, etiam sine partium consensu sustinetur: Eandem etiam conclusionem repetit idem Bartol. in leg. final. circa fin. & ibi Hypp. Marfi. columna penultim. versicul. vltorius, in quantum Bartol. ff. ad leg. Corn. de Sicar. & idem Bartol. in progm. digesto. circa finem princip. & ibi Bal. columna secunda, versic. sed an credatur vni, & Hyeronim. Cagno. columna decima prima, versic. concludit tertio Bartol. & iterum idem etiam Bartol. in l. comparationes, in secun. lectu. cir. finem versicul. secundo not. & ibi Bald. & Saly. columna penult. versicul. venio ad sextam questionem. C. de fid. instrum. iterum etiam Bald. in consil. 136. proponitur, quod Titius, columna prima, versicul. & si dicitur, quod vbi libro secundo, in leg. directas C. de testamen. manumiss. vbi id intelligit modo ille vnus honesta sit persona, in capitul. causam matrimonij columna prima, versicul. item no. quod cuiuslibet, extra de proba. vbi eod. modo id dicit procedere modo quis sit fide dignus, subdens etiam non esse constituendam inter mecanicas, & alias artes differentiam; Ang. in §. quod autem, in authent. de non alie. aut permu. reb. Ecclesi. & in auth. vt prapo. nom. Imperat. circa finem in l. hac edictali. §. his illud, colum. prima, numer. 4. C. de secun. nupt. & in leg. qui luminib. circa princip. ff. de serui. vrba. predio. Roma. in consilio vigesimo, viso puncto, post medi. versicul. non ob secundum, Anch. & Butri. in capitulo proposuisti, & ibi Francisc. Aretin. colum. secunda, versicul. circa primum, qui hanc communem opinionem asserit, Felyn. columna tertia, versicul. secunda conclusio, & Dec. columna quarta, versicul. expeditis notabilibus extra de probatio. Ang. Aretin. in tractat. male. in versicul. vna alia percussione, in princip. iterum Alexand. in consilio trigesimo quinto, vltima scriptura, columna final. in secundo dub. libro primo, repetition. in consilio 179. libro secundo, vbi dicit communem esse contra Ang. opinionem, id procedere etiam si de literarum Græcarum, aut Hæbraicarum interpretatione tractetur, super quo videbis ipsum etiam Alexand. in dict. leg. prima, §. final. columna prima, & secunda, & ibi Areti. columna tertia, versicul. & ad materiam, & Clau. Aquen. columna prima, ff. de verborum obligation. Felyn. in dict. capitulo proposuisti, columna quarta, versicul. fallit tertio, & ibi Deci. columna quinta, versiculo ex qua communi opinione extra de probation. ita tamen, vt animaduertas lector, quod dum Deci. ibi pro opinione Ang. contra Alexand. citat Bald. in dict. l. directas Cod. de testament. manumiss. Bald. ibi loquitur quando eo in loco non nisi vnus interpres requiritur, vti & eum supra retulimus, & principalem hanc conclusionem sequitur, iterum, idem Alexand. in consilio 148. excellentissime Domine, columna secunda, versiculo, & in specie libro secundo, Paris de Pute. in tractat. Syndi. in versicul. negligentia infra quantum columna final. versicul. dic ad hoc, vt excusetur, iterum etiam Iafon. in l. admonendi, in repet. columna octuagesima tertia, versicul. bene facit, quod in simili tenet Bartol. sub numero 196. in antiquis impressio. & columna septuagesima secunda, numero 179. in nouis ff. de iure iurand. Soci. iun. l. in consilio 61. in presenti, columna final. versicul. ad hoc maxime, libro primo, dum allegat Bartol. dict. progm. digesti. Guid. Pap. in consilio 177. nobilis, columna secunda, versicul. & licet, & decisio. 394. de medicis doctoribus circa finem, & videtur sequi etiam Andre. Tiraquel. in repet. l. si vnquam, in versicul. suscepit liberos, numero 239. C. de reuocat. donatio, dum se remittit ad nonnullos ex præallegatis.

Quid

Quid autem si simus in actu a mera vnius voluntate dependente, vt in hereditatis additione, an tunc vnus sufficiat interpres, videbis Bartol. sufficere sententem in leg. mutum cir. med. vers. si verò per se non intelligit, & ibi clarius Alex. idem quoque assentem, columna secunda, versicul. item in quantum Bartol. secundo membro, & Ias. circa finem, vers. in secundo membro, de quo etiam per Francisc. Aretin. ibi col. secunda, in fin. vers. secundo adde, & columna sequen. ff. de acqui. heredi. & hæc opinio, quam supra ex communi omnium calculo recensuimus, sequenda est.

Quamquam etiam sunt, qui hac in re aliter voluerint, vt per Tiraquel. vbi supra, & qui latius distinxerunt, vt per Abb. in dicto capitulo proposuisti columna secunda, versicul. nunc discutiamus, & seq. de probat. super cuius distinctionis veritate videbis Aretin. ibi columna secunda, versicul. circa primum, & Felyn. columna quarta, versicul. ad hanc fallentiam, & Dec. colum. etiam 4. versicul. quod autem dictum est, & Alex. in dicta leg. prima §. final. columna secunda, in princip. versicul. licet in hoc solus D. Abb. & ibi etiam Aret. columna prima, in fin. versicul. extra glos. & colum. sequent. Andr. Alciat. in lectu. columna secunda, in versicul. interpretem, in princip. ff. de verbo. obligat. Io. Mari. Rimin. in dict. l. iuris ignorantia columna quarta, in fi. & ibi Philip. Deci. in princ. lectu. ante fin. versiculo & quod dictum est, & iterum in secun. lectu. colum. final. versicul. limitatur secundum Abb. C. qui admitt. eundem Felyn. in capitulo significasti columna secunda, versicul. secunda conclusio, iuncto versicul. fallit tertio, & iterum versicul. sed hanc fallentiam, extra de homic.

3 Si tamen vnus esset peritissimus, generaliter sufficeret vt probat textus in leg. septimo mensis ff. de statu homi. & faciunt notata per Ioan. Andream in capitulo primo de constitut. in 6. per Abb. in capitulo calumniam, circa fin. extra de penis, & per Andr. Alciat. in dict. l. prima §. final. in versicul. interpretem in princ. ff. de verborum obligationib. & expressius in consultore, id voluerunt Ioan. Mari. Rimin. in dict. l. iuris ignorantia columna secunda, versicul. aliquando vero, & tertio, & ibi vterque Dec. scilicet Lancellott. post princip. versiculo an autem vt quis, & Philipp. eius frater, in prima lectura columna final. versiculo si tamen esset, & iterum in secunda lectura columna etiam fin. versiculo similiter si esset vnus, Cod. qui admitt. Francisc. Aretin. in dicto capitulo proposuisti columna tertia, versicul. si verò locus, & ibi etiam Philipp. Deci. columna quinta, versiculo, & secundam opinionem communem, extra de prob. Felyn. in dicto capitulo significasti primo, columna tertia, in princip. extra de Homic.

4 Declara quarto, vt si in loco habitationis non adsit peritorum copia, teneatur quis adire peritos loci viciniore, secundum Andr. Tiraquell. in tractatu de pen. Cau. 11. columna final. versiculo, & hoc quoque intellige, & in tractat. retract. titulo secundo, §. quarto, in glosa septima in fin. vbi alios citat. concordant. ita tamen, vt illi addere possis, idem etiam voluisse Fulgos. in dict. l. iuris ignorantia, post princip. versiculo sed si sit in loco proximo Cod. qui admitt. Alex. in l. si ab hostib. columna tertia, vers. sed iuxta hoc quæro. ff. solut. matrim. & Francisc. Aretin. in l. continuus §. item, qui insulam, cir. princ. ff. de verborum obligation. vbi Aretin. hoc confirmat per text. in cap. si fortè, quod est vltim. 65. distinct. vbi quando in prouincia desunt Episcopi quos alterius Episcopi consecrationi interesse oportet de alia sunt prouincia assumendi, & per text. in cap. Pontifices

7. q. prima, vbi dicitur loco Episcoporum auxilium esse a Sacerdotibus implorandum.

RESOLVT. DXLII.

- 1 Hora canonica sine interruptione recitanda.
- 2 Si impedimentum necessarium interueniat, licita est interruptio.
- 3 Quid si impedimentum sit necessarium, & longa interruptio officium ab initio est inchoandum.
- 4 Beneficiatus an aliquo casu excusetur a recitatione horæ canonice remissuè.

Hora canonica potest interrumpi a beneficiato.

IN hac questione respondi cum Gasp. Thesaur. quæ. Forens. q. 100. cuius tenor est.

Fuit a me quæsitum a Reuerendissimo Abbate, nunquid hora canonica, quæ solet recitari per Ecclesiæ presbyteros, aut prælatos, possit interrumpi, & respondi, quod regulariter non potest cum illa sit sine interruptione recitanda Nauar. de hor. canon. c. 10. num. 38. Sor. de iustit. & iur. lib. 10. q. 5. cal. 3. Graff. 2. par. decif. lib. 3. cap. 17. num. 14.

Sed si aliquid acciderit medio tempore, per quod impedimentum iustum oriri possit, tunc licita erit interruptio, Nauar. capitulo vigesimo primo, numero septimo, Medina de orat. q. 16. in fine Rodriguez in summa parte prima, cap. 143. in fine modo tamen, interruptio sit ad breue tempus, de quo non potest dari certa regula, cum id ex circumstantijs pendeat, de quibus nihil certum determinari potest; sed prudentis confessoris iudicio remittitur, qui iuxta casum cõtingentem discernere poterit lepram à lepra Azor. lib. 10. cap. 5. q. 17. de orat. si autem per longi temporis spatium cedat ininterruptio est ab initio officium inchoandum.

Quando beneficiatus ab hora canonica excusetur vide Brunor. a sole q. 40.

RESOLVT. DXLIII.

- 1 Mulier ignorans primum virum viuere, si secundo nubat parit filios legitimos, & è contrario.
- 2 Cognati ex ignorantia nubentes faciunt filios legitimos.
- 3 Nati ex matrimonio putativo, sed nullo sunt legitimi, quando matrimonium fuit clandestine contractum.

Ignorantia existentis impedimenti in matrimonio, an faciat filios legitimos, & quando id locum habeat.

IN hac questione respondi cum Thes. quæst. 94. cuius tenor est.

Ignorantia existentis impedimenti in matrimonio excusat contrahentem, & reddit filios legitimos, qui ex eo matrimonio nati sunt, licet matrimonium dissoluatur: hæc est regula, quam DD. eliciunt ex cap. ex tenore, qui filij sunt legitimi, vbi text. format casum in eo, qui viuente prima vxore cõtrahit cum secunda illo ignorante, quod ipsa viuat, & idè erit casus quando secunda vxor est nupta, & contrahit cum soluto ignoras, quod maritus primus viueret, & eam sequitur Oldr. conf. 256. n. 4. Abb. in cap. cum inhibito de cland. desponsat. num. 9. Io. Lup. de matrim. secunda parte princip. numero 14. & 18. Crot. Cephal. Grammat. Ruin. Dec. Ias. Didac. Ancharan. Paril. Cassador. & Mascard. quos allegat Ceual. in qq. prætic. quæst. 697. idem est in matrimonio putativo quando inter contrahentes erat cognatio, & durante vita vixerint vt vir, & vxor, nam filius habebitur pro legitimo, consuluiffe dicit, & post multa defendit Iacob.

Iacob. Cancer. Var. resolut. parte tertia, capitulo decimo primo, de sponsalibus numero 59. & seqq. etiam quod sine dispensatione, & contra formam Concilij fuisset contractum matrimonium.

Ampliant aliqui istam regulam, vt procedat existente bona fide vnus ex coniugibus, vt ad illegitimitatem inducendam vtriusque contrahentis mala fides requiratur, vt notat Tellus Fernandez in l. 6. Tauri n. 8. & sentit Cancer, dicto cap. 11. numero 61. & 62.

Sed contrariam opinionem aduersus regulam principalem tenent alij interpretes grauissimi, qui contra regulam predictam tenuerunt filium natum, ex tali matrimonio putatiuo non esse legitimum, & re vera quomodo fieri potest, vt filij legitimi dicantur, qui ex illegitimo matrimonio nati sunt, cernaturque coniugium dissolutum in conspectu omnium, & filij contrarium representent? illamque opinionem dubio carere, quando vnus ex contrahentibus, qui sciebat impedimentum, mala fide accessit; Non est enim dubium quin filij isti inspecta scientia illius contrahentis, qui sciens viuente vxore prima, vel primo marito nubit, nascantur ex damnato, & punibili coitu, cum tale matrimonium puniatur criminaliter, vt dixi libro secundo, quaestione 14. & tali casu non solum illegitimus, seu naturalis, sed Spurius omnique successione incapax filius dicitur ex latē per me congestis dicto lib. 1. quaestione 14.

Regulam istam ego aliquando disputando dicebam esse intelligendam quando impedimentum, quod ab initio extabat fuit semper occultum, & in ea credibili ignorantia coniuges mortui sunt, tunc enim equitas suadet, vt filij, qui ex illo putatiuo matrimonio nati sunt pro legitimis habeantur, & veritas superueniens illis nocere non potest.

Verum à regula discedere durum esset, quia illa prima opinio, & humanior, & magis communiter recepta, vt ex supracitatis doctoribus licet colligere, & in dubijs opinionibus tutius est mitiorem partem sequi, & quae pro legitimatione facit etiam contra communem opinionem, vt dicit Cassador. decisione prima titulo de sponsalibus num. 8.

Limitatur tamen, & restringitur quando matrimonium clandestinè, & non praecedentibus denunciationibus esset celebratum, nam tunc filij nati sunt illegitimi capitulo ex tenore numero quarto, dicitur autem clandestinè contractum, quando non publicè contrahitur, etiam si non adsint denunciationes, & eandem partem defendunt Socin. numero quadragesimo octauo, allegans multos, qui communiter tenent istam limitationem Innocent. Hostiens. Ruyn. sibi contrarius Oldrad. Ceph. Socin. iun. glos. Bartol. Peregrin. in articulo vigesimo quarto, numero 74. quos ad longum recenset Ceval. in dict. quaestione 697. numero quarto, & seqq. qui latè defendit tam ex textu claro in dicto capitulo, cum inhibicio §. si quis vero, quam ex Concilio Tridentino capitulo primo, sess. vigesima quarta, de reformat. matrimo. istam partem, & bene dicit quod prima fronte ab illis doctoribus, qui conscrutantur viscera iuris teneatur prima opinio propter text. in princip. allegatum, nam vt dicit Cancer. numer. 66. vterque coniugum sciunt impedimentum, & in mala fide existunt.

Secundo limita si matrimonium fuisset secutum, cum ea, cum qua prius fuisset scienter commissum adulterium, & in adulterio fuissent nati; nam tunc ex matrimonio subsecuto illi filij non efficiuntur legitimi non obstantibus denunciationibus.

Nam doctores loquuntur de filijs natis in figura matrimonij, ita loquitur text. in dict. cap. ex tenore.

Tertio limita quando agitur de praedicio tertij substituti, nam tunc talis fictio non debet nocere veritati in praediciu vocatorum, vide ad materiam Vincent. de Franch. decisio. 130. Socin. iun. consil. 86. libr. 2. Caphal. consil. 82. numer. 24. Costa de iur. & fac. ignor.

RESOLVT. DXLIV.

- 1 *Patiens morbum caducum est irregularis.*
- 2 *Laborans morbo caduco est irregularis, etiam si semel ceciderit.*
- 3 *Semel passus morbum caducum non potest ordinari, etiam si videatur sanatus.*
- 4 *Non potest eligi nec postulari laborans morbo epileptico.*
- 5 *Laboranti morbo caduco, non potest fieri collatio beneficii.*
- 6 *Semel morbosus praesumitur in morbo permanere, nisi contrarium probetur.*

An qui semel incidit in morbum caducum sit irregularis.

- 1 **P**atiens morbum caducum est irregularis, quia, morbus epilepticus est nimis turpis, & flagitiosus, atque illo laborans est inhabilis ad ordines sacros. Egidius in capitul. cum inter numero 23. de elect. Butr. in capitul. penult. notab. 3. de corpore vitiatis Paul. Amilius decis. Rotæ 48. num. 3. & 238. numero 3. parte 2. nec ascendere potuit ad sacros, & presbyteratus ordines capitul. maritum iuncto capitul. communiter 33. distinct. vbi glos. verbo de ijs Guillem. Archidiac. & communiter doctores dicunt quod furiosi, lunatici, caduci, & demoniaci promoueri non debent, nec etiam postquam liberati fuerint ordinari, & sequitur Syluester in summa verbo corpore vitiatis numero quinto, versic. octauo dicens id procedere etiam si laborans morbo caduco semel tantum ceciderit, Nauar. in Manuali Hispano capitulo 27. numero 203. & in latino numero 187. dicens, quod epilepsiam habens, quam alij morbum caducum, seu cadendi appellant est irregularis, secundum Aluarum Pelagium libro primo, de Planctu Ecclesiae capitul. 48. litera F. versic. epilepsis, qui duobus modis id enuncire asserit, quos philosophicè declarat Selua de benefic. tertia parte, quaestione 5. numero 22. Bargof. in tractat. de irregular. parte prima, quaestione 6. numero 15. & parte 5. §. de corpore vitiatis numero 19. Duaren. libr. 4. de sacris Eccles. ministr. capitulo tertio, dicens de correptis morbo comitali, quod qui subito concidit, cuius ex ore spuma mouetur, vt inquit Celsus cum membrorum, ac neruorum distentione is ad rem diuinam in Ecclesia faciendam inutilis est, nam in hoc morbo solus Papa dispensat, quia est intantum irregularis, quod qui semel tantum fuit eum passus nunquam ordinari valeat, & si videatur ex toto curatus argum. capit. fin. versic. non enim 15. quaestione 1. ibi, non enim potest ad sacerdotium prouehi is, qui aliquando insaniuit iuncta l. furor. ff. de sponsalibus, imo etiam ordinatus non potest celebrare si multoties cadit, nec etiam si raro, si spumas ore eijciat glos. dict. verb. de ijs, Villadiego de irregularitate capit. 1. numero 30. in fine, & cap. 15. in princip. & text. in cap. in literis 4. quaestione 2. glos. in summa ibidem Rebuff. in tractat. de pacific. posses. numer. 272. Ioan. Andr. in capit. cum inter 21. num. 22. de elect. vnde morbo epileptico laborans, sicut nequit eligi, ita nec postulari, quia est ad beneficia inhabilis cap. cum inter proximè allegato, vbi Innocent. & Abb. n. 2. & 7. glos. in summa dicta causa 7. quaest. 2. Hostiensis in summa de postulatione
- 2
- 3
- 4

latione praelatorum numero 4. Flamin. Parif. lib. 5. de resignat. benefic. cap. 6. numero 105. Duaren. lib. 4. de sacris Ecclesiis ministerijs capit. 4. Paul. Emilius dict. dec. 48. num. 4. & 5. decif. 238. numero 1. & feqq. parte 2. Gregor. Lopez in l. 24. tit. 5. par. 1. glof. 1. Rebuff. dict. nu. 272. Petr. de Biaxio in tract. directorij conficiendarum electionum part. 2. capit. 5. versicul. super. Firman. in tract. de Episcopo libr. 3. in vltima parte, quæst. 7. & libr. 2. par. 1. num. 56. Ioan. Corrafius in Paraph. sacerdot. par. 3. numero 6. cap. 6. dicens, quod cum epilepsia laborans valido corpore non sint, nec sine scandalo ob subitariam totius corporis conuulsionem diuinis possint deferuire dict. cap. in literis, ad beneficium promoueri non possunt dict. capitul. cum inter, & dict. cap. communiter 33. distinct. glof. proximè allegata Cardinal. in dict. capit. communiter versic. dicunt Tancred. & Goffred. Alexand. in l. furiosum colum. 3. C. qui testam. facere possunt Mandol. in tract. de casibus annalibus n. 87. cap. 1. 7. quæstion. 2. Aluar. Pelagius, vbi proximè, alias enim præsentatio sicut collatio morbo caduco laboranti facta est nulla ipso iure Hostiens. Ioan. And. Cardinal. Abb. & Imola in dict. capit. cum inter de elect. Io. Selua de benefi. 3. par. quæst. 5. n. 32. Flamin. Parif. vbi proximè num. 106.

Et deueniendo ad articulum propositum, dico talem esse irregularem ex præsumptione iuris, nam semel morbosus in morbo permanere præsumitur, de quo tetigit glof. verbo ostendere in capitulo indicas 3. quæstione nona, quæ iuncto textu vult, quod qui semel fuit furiosus præsumitur semper furiosus, nisi contrarium probetur, & idem tenet glof. in capitul. final. verbo competere de success. ab intest. quam sequuntur ibi Imol. Ioan. And. de Butr. & Abb. & And. Siculus.

RESOLVT. DXLV.

- 1 Tales testificationes suscipimus quas præsentis testes dicunt.
- 2 Pro recognitione cedularum non sufficiunt testes, qui dicant habere notam manum.
- 3 Quando scriptura est de partibus, testes asserentes cognoscere scripturam probant.
- 4 In scripturis antiquissimis non requiritur recognitio.
- 5 Registrum recognoscitur per testes habentes notam manum.
- 6 Scriptura priuata testatoris non probat, nisi testes deponent vidisse scribere.
- 7 In recognitione librorum sufficit, quod testes deponent habere notam manum.
- 8 Recognitio porrectionis supplicationis probatur per registratores.

Testes deponentes de recognitione registri an sufficiat, quod dicant se habere notam manum, absque eo, quod viderint scribi.

Perplexum nimis, & vagum est sententia illa, quam nostratibus infrascripti (generalitatem sequentes) amplectuntur dum dicunt, quod testes, vt scripturam alicuius priuatam legitimè recognouisse dicantur, debent fuisse præsentis tempore, quo ab illo fuit scripta, adeo vt non sufficiat si alias eundem scribere vidisse, ac ipsius characterem notum se habere assererent, prout voluerunt Alexandr. consilio 150. numero decimo sexto, libro quinto, & consil. 76. numero octauo, libro tertio, Aretin. consil. 64. numero septimo, Socin. consil. 274. libro secundo, Corneus consilio 58. numero secundo, libro tertio, Dec. consilio 61. numero tertio, versicul. & absque dubio concludendum est Ripa

in l. admonendi numero 104. versiculo sexto existitur ff. de iureiur. Marfil. in rubr. de probat. numero 249. Ruyn. consil. decimo primo, numero sexto, & consil. decimo secundo, sub numero octauo, versicul. & istud est de iure regulare libro tertio, & consil. 194. in fine numero decimo secundo, libro secundo, & rursus consilio 131. numero decimo nono, libro primo, ac consilio 46. numero quarto, iuncto numero precedenti libro quarto, Parif. consilio decimo nono, numero 43. & sequen. libro tertio, Afflict. decisione 181. numero octauo, Aymon. de antiquit. temp. 1. parte section. quaritur etiam in hac materia numero 59. & 60. Grammat. decisione 84. & 43. ad finem Conarui. practic. quæstion. capitulo 22. numero primo, in fine, & numero secundo, versicul. secundo, hoc ipsum, & miror professò, quod Rebuffus, qui tractatum de chirographorū & schedularum recognitione in primo tomo constit. Franciæ conscripsit, conclusionem hanc non examinauerit; Moder. in prax. Capitoli fori libro tertio, capitulo 3. numero nono, Grauar. ad Vestr. vbi statim dicam. Menoc. de arb. iud. cal. 114. numer. 22. Iosep. Lodou. decisione Perusina septima, numero decimo septimo, & decimo octauo, vbi de communi testatur latè Nouarius in sua praxi de recognitione Apocæ quæstion. mouentur ex §. si quis igitur ibi. Etenim tales testificationes suscipimus, quas præsentis testes dicunt, quia his præsentibus subscripsit, qui documentum fecit, & hunc nouerunt, in authent. de instrument. cant. & fid. col. sexta, vbi etiam est glof. in verbo, neque enim, per rationem, quia taliter testificantes facilissimè decipi possunt, cum hominum character diuersis ex accidentibus variari per sepe soleat, vt latius per Imperatorem habetur in dict. authent. in principio tituli, & per glof. in verbo facimus in præcitato §. si quis igitur, & tradit Alexand. consil. 181. numero tertio, versicul. bene possent libro secundo, & Grauar. ad Vestr. libro sexto, capitulo primo, litera I. numero vigesimo quinto, in fine, & numero 26. Moderni in dict. decisione Perusina septima, numero decimo octauo, post Corneum dict. consilio 58. numero secundo, versicul. & quia concludendum est. Grammat. dict. decisione 84. numero secundo, Conarui. vbi dixi numero quarto, in fine, hanc etiam generalitatem, Rota videtur sequuta, vt per Puteum decisione prima incipien. in recognitione de fide instrumentorum, vbi simpliciter loquitur de priuata cedula, & Caputaquens. decisione vigesima septima, incipien. licet stylus notorius libr. primo, vbi loquitur de scripturis. Illustrissimus Cardinalis Paleotus tunc Rotæ auditor in decisione 145. incip. Romana 200. milium, ibi primo Domini concluderunt quoad primam partem, dubij cedulam non esse sufficienter recognitam &c. & alias coram R. P. D. Robulterio in illa Toletana. matrimonij die 13. Februarij 1572. ibi in prima Domini firmanunt regulam pro d. Ioanne, quod pro recognitione huiusmodi cedularum, regulariter non sufficiunt testes, qui dicunt habere notam manum, quia viderunt illum alias scribere, & cetera, & rursus in illa Romana donationis 50000. coram Domino Oradino inter Illustrissimas Magdalenam de Vrsinis, & Portiam etiam de Vrsinis de Core incipien.

In prima parte quo ad recognitionem conclusum, fuit scripturam fuisse sufficienter recognitam esse, manu Domini Lelij, quia Domini in diuersis causis tenuerunt, quod de iure communi licet testes deponent se recognoscere scripturam priuatam, quia habuerunt notam manum, non sufficienter recognoscant.

Nonnulli tamen casus sunt, in quibus receditur à supracitata conclusione.

3 Primus est in recognitione instrumentorum præsertim de partibus, & manus notarij, dummodo testes manum, personam, & scribentis scripturam se recognoscere affirmant, vt per Caputaquens. præcitata decisione vigesima septima, libro primo, & habetur in illa Romana donationis 50000. inter Illustrissimas Magdalenam de Vrsinis, & Portiam de Core incipien. in prima parte, quoad recognitionem ibi quo vero ad manum Notarij tentum fuit bonam esse recognitionem, quia testes eam recognoscunt, nec in instrumento Notarij requiritur, quod testes viderint eum scribere, & ita solent tenere Domini, & habetur in illa Barchinonensi matrimonij coram Domino Robustio 31. Ianuarij 1565. & nota, quod in antiquissimis non requiritur recognitio, vt fuit resolutum in vna Romana Castri Orciani 4. Februarij 1575. coram dom. Cotta. incipient. conclusum fuit instrumentum anni 1286. Habere omnia requisita ad validitatem instrumenti, & quia sumus in antiquissimis, Domini communiter tenent, quod non requiratur recognitio per obseruantiam Rotæ visum fuit Domini habere locum in instrumentis antiquis, sed non in antiquissimis, citat inter alios Couaruu. practic. qq. capitulo vigesimo primo, numero sexto, versicul. secundus casus, & habetur in repertorio Anton. Augustini de fide instrument. commun. versiculo decimo septimo, vbi ex Puteo decisione nona, de fide instrumen. dicitur requiri probationem, quod ille reputabatur pro Notario, idemque forsan dici posset de recognitione manus alterius publici officialis, vel secretarii, quorum manus est adeo nota, prout illa notariorum, videtur enim, quod militet eadem ratio.

Secundus est in recognitione registri, in quo præstenditur constare de sententia, & re iudicata, nam recognoscitur per testes, qui habeant notam manum, absque eo, quod viderint scribi Peregrin. dict. decisione 277. de fide instrument. libro primo, & præsertim si registrum præfatum erat antiquum. Achill. eadem decisione secunda, de fide instrum. incipien. quicquid sit in apoca ex ratione, nam in registro integro non potest ita de facili falsitas committi, prout in apoca.

Tertius est casus in recognitione scripturæ testatoris, qui locum pium instituit, tunc enim illa exacta probatio remittitur, sed sufficit recognitionem fieri eo modo, quo aliæ scripturæ recognoscuntur, vt dixi supra numero vigesimo tertio, ex Puteo, dicta decis. decima septima, de fide instrument.

6 Contrarium in scriptura priuata testatoris, vt nisi testes dicant vidisse scribere non probent Ruyn. dicto consilio decimo primo, numero sexto, octauo, & nono, libro tertio, & Paris. consilio decimo nono, numero trigesimo septimo, libro tertio, dixi in cons. 41. n. 92. rogatus ab Excellen. ac in omni virtutum, & honestatis genere perspicuo speculo domina Lucida. Patecorua mihi fratria, seu sorore, vel matris, domina admodum singularis, cui singulares ob eius animi dotes me plurimum debere fateor.

7 Quartus est casus in recognitione librorum, in quibus testes deponere sufficit se munum recognoscere, & quod iudicio suo partitæ sunt scriptæ manu talis Bald. in authent. sed nouo iure num. 8. C. si certum petatur Alexan. dicto consilio 76. numero 8. libro 3. Dec. d. capit. 2. n. 76. de fide instrument. Ruyn. dicto consilio 11. num. 8. & 9. libr. 3. & dicto consilio 70. num. 4. libr. 4. vide magis communi testatur Menoch. de arbit. iudic. dicto casu 114. numero vigesimo tertio Put. dicta decisione 1. de fide instrument. dicens, in recognitione librorum non requiritur illa exacta ratio, prout in recognitione cedulæ priuatæ Peregr. Fab. dicta decis. 277. incipient. in causa Ro-

mana de Pichis eodem tit. rationem affert, nam in librorum recognitione cessat illa falsitatis suspicio, quæ ita facilliter committi potest in apoca, vt in dicta authent. de instrumentor. caut. & fid. in princip. & per Socin. in d. l. si ita scripsero numero 3. versicul. sed si vis Bartolum defendere ff. de condit. & demonstrat. & dixi supra de registro, ita alias Domini mei de Rota tenuerunt coram Domino Seraphino in illa Romana grani die 14. Decembris 1571. incipiente.

Fuit resolutum constare sufficienter de signatione grani ibi nam quicquid sit de iure Rota admittit recognitionem testium dicentium se habere notam manum scribentis etiam in libris.

8 Quintus casus est in recognitione porrectionis supplicationis, quæ probatur per testes registratores supplicationum, qui deponunt se cognoscere manum, & signum porrigentis absque eo, quod dicant interfuisse Caputaquens. dec. 205. incipient. porrectio supplicationis lib. 1.

Sextus casus est in recognitione cedulæ cambii, & eadem ratione cedulæ banci, quæ à communiter accidentibus fieri solent absque testibus, vt in illa decisione vndecima, Miscellaneorum libro primo, incipient. Veneris 26. Aprilis 1560. tenuerunt Domini, & conferunt superius dicta limitatione 5.

Alios casus ponit Vrsil. in dicta decisione Afflict. 181. in prima, & secunda colum. quos (ne longior fiam) non examino, alterum vide per Gabriel. de testibus concl. 1. num. 40.

RESOLVT. DXLVI.

- 1 Assesores iudicum non habent iurisdictionem.
- 2 Index Ecclesiasticus potest laicum sibi eligere in assessorem.
- 3 Assesores laici quare non dicantur tractare negotia Ecclesiastica.
- 4 Laicus potest dare consilium in Ecclesiasticis.
- 5 Princeps laicus potest habere Ecclesiasticum pro suo Consiliario.
- 6 Ecclesiastici possunt esse consilij Principum, etiam in criminalibus.
- 7 Assessor laicus in causa Ecclesiastica debet esse canonista, secus in causa profana.
- 8 Assessor laicus non proferit sententiam in causis spiritualibus.
- 9 Assessor nullus proferit sententiam, neque potest iudicare.
- 10 Assessoris officium quale sit.
- 11 Consilium potest haberi ab eo, qui illud negotium tractare prohibetur.

Laicus potest esse assessor iudicis Ecclesiastici, non tamen potest proferre sententiam in spiritualibus.

1 Assesores iudicum non habent iurisdictionem. Specul. in titul. de assessoribus §. officium numer. 1. & ibi Ioan. Andr. in additio Bartol. in l. præcipimus §. quod si a iudice C. de appell. Bald. in authent. ad hæc C. de iudic. & in l. r. C. qui accus. non poss. Castr. in rubrica ff. de offic. assessor. num. 1. Iaf. num. 2. Curt. Iun. num. 2. & sequent. Iaf. in l. r. n. 16. ff. de offic. assessor. & ibi Curt. Sen. n. 16. Paris de Put. in tr. de iudic. in vers. assessor. n. 5. Dec. c. si pro debilitate num. 7. de offic. deleg.

Et ideo concluderunt scribentes iudicem Ecclesiasticum posse laicum sibi eligere in assessorem Hostiens. in capit. contingit de arbitr. Archid. in cap. plures 16. quest. 1. Geminian. in capit. statutum §. assessorem de rescript. libr. 6. Abbas in capit. decernimus num. 13. de iud. post ceteros canonistas, ibi Dec. num.

131. & seq. testatur hanc esse communem opinionem Stephan. Aufrer. in tractatu de potest. secular. in Ecclesiast. regula 4. Fallent. 34. nec dicuntur assessores tractare negotia Ecclesiastica, quia ipsorum officium est dumtaxat consulere l. r. & l. consiliarijs ff. de offic. assessor. l. consiliarios C. de assessor. & fuerunt inuenti ad supplendam imperitiam iudicum, vt consuluit, & declarat Angel. in consil. 274. Franch. in addition. ad Abb. in dict. cap. decernimus in additione, quæ incipit de hoc an laicus, & tale consilium etiam a laico potest haberi in Ecclesiasticis, vt dicit Innoc. quem ibi sequitur Dec. in dict. cap. decernimus, sicut è contra Principes laicos potest habere Ecclesiasticum pro suo consiliario, qui posset leges, & statuta facere, quæ criminales controuersias concernant, aut Principi consulere, vt committentibus certa delicta irrogent penam mortis, aut aliam corporalem gloria not. in cap. ex litteris in versiculo consuluit de excess. prel. vbi Abb. communiter omnes canonistæ Innocen. in capitul. ad audientiam de homicid. Specul. in tit. de dispensationibus §. iuxta versicul. si quid iudex. Abbas in cap. i. de furt. summa Siluestrin. in versicul. homicidium in 3. quest. 5. versicul. quartum. Maiolus in tractatu de irregularitat. lib. 2. cap. 9. num. 9. ex quibus apparet hanc esse communem sententiam.

Declaratur hic articulus, vt laicus possit esse assessor iudicis Ecclesiastici hoc modo, nam si est merus ciuiliſta potest esse assessor in causa prophana, in causa autem Ecclesiastica laicus assumptus in assessorem debet esse canonista, ita declarat Geminian. in cap. statutum in princip. de rescript. libro 6. Dec. in cap. sciſcitatus ante finem de rescript. Sebastian. Sapia in additionibus ad Abb. in dict. cap. decernimus in additione, quæ incip. iudicis Ecclesiastici.

Secundus articulus est, an laicus assumptus in assessorem a iudice Ecclesiastico poterit proferre sententiam in spiritualibus, & Stephan. Aufrer. post alios, quos allegat in dict. regula 4. Fallent. 34. dicit quod non, ego verò puto frustra quæri hanc questionem nam regulariter nullus assessor potest iudicare, neque sententiam proferre gloſ. in lege prima in versic. Epistolis ff. de offic. assessor. & ibi Bartol. num. 3. Iaf. num. 16. Cur. Iun. numero 17. Alberic. num. 7. Iac. de Nigr. numero 27. Alberic. in l. 2. num. 5. ff. quod quisque iur. Paris de Put. in tractatu de Syndic. in versicul. assessor. capitulo primo num. 27. Alex. in Rubrica num. 27. ff. de offic. eius cui mand. est iurisdic. Iaf. in l. si procuratori in princ. de verb. oblig. & ratio est, vt dixi, quia assessores iudicum nil aliud sunt quam consiliarij iudicum, eorumque præcipuum officium est iudices adiungere, atque instruere dict. l. consiliarij, & l. fin. ff. de offic. assessor. & dict. l. consiliarios, & in l. consiliarijs leg. non minus l. liceat omnibus Cod. de assessor. §. festinabis auth. vt defuncti, seu Funer. eorum Spec. in tit. de assessoribus §. assessor. Ripa in d. cap. decernimus num. 57. de Iudic. Cassan. in Catalog. glor. mundi par. ... & 27. considerat. vers. & aduertendum Lancelot. Corrad. in templo Iudicum lib. 2. cap. 6. §. 5. num. 2. & certum est in iure, quod qui consultor esse potest, & ab eo consilium haberi etiam in talibus causis, atque negotijs, quorum ipse principaliter l. quidam decedens, & ibi Doct. ff. de admin. tutor. Doctor. in l. Titium, & Meuium ff. eodem tit. Dec. in dict. cap. decernimus num. 27. facit tex. in capit. de Constantino-politana Ecclesia distinct. 22. cap. fin. dist. 38. & cap. si habes 24. q. 3.

RESOLVT. DXLVII.

Laicus potest conueniri pro bonis Ecclesiæ coram Iudice Ecclesiastico, quod amplia vt num. 2. 3. 4. Vide etiam numero 5.

6 Spolium probatur per negationem restitutionis.
7 Spolium dicitur sacrilegium, quod est mixti fori.

Pro bonis, & fructibus Ecclesiæ laicus conueniri potest coram Ecclesiastico Iudice.

Respondendo quod sic, ex infra dicendis primo cum indubitatum sit in iure laicum pro bonis Ecclesiæ posse conueniri coram Ecclesiastico Iudice cap. si clericos, & ibi Doctor. omnes de foro competenti, capitul. 2. de priuileg. Aufrer. de potest. secular. reg. 4. Fall. 5. num. 23. fol. 417. & numer. 39. fol. 426. Zab. consil. 146. numero 1. Rom. consil. 159. numero 3. Nauarr. de redd. Eccl. questio. prima cas. 9. Gabr. consil. 37. num. 10. volum. 2. Quinimo Narr. consil. 27. numero secundo, dicit Iudicem laicum esse incompetentem.

Et hoc verum esse dicitur, siue agatur actione real. li, seu personali de communi Fely. in dict. capit. si Clericus nu. 4. & de magis communi Oſalch. dec. 32. numer. 3. Berret. conf. 8. vel si agitur ad rescissionem contractus, cum attendenda sint bona Ecclesiæ, quæ habent hoc priuilegium, non autem actio intentata, siue personæ conuentæ quicquid dicat Oſalch. decil. 78. numero 15. per l. 2. C. vbi, & apud quem, qui textus intelligendus est, quando actor, & reus sunt sub eodem iudice seculari, nec agitur de bonis priuilegiatis, vt hic.

Item ampliatur etiam si laicus contentus negaret bona esse Ecclesiæ, secundum Abb. in dict. cap. si clericus numer. 12. & 15. vbi se restringit ad summariam cognitionem, & in cap. nouit num. 19. de iudic. Aufr. de potest. Eccles. num. 39. fol. mihi 426. Berret. d. conf. 8. num. 3. Borgn. decil. 2. num. 33.

Quod suadetur tum ex eo, quod iudex, cuius iurisdic. negatur potest de iure cognoscere, an sua sit iurisdic. cap. super de rescript. cap. persone de priuileg. in 6. Rot. Rom. in nouis de excep. decil. 6. numero 3. appellat. dec. 24. Tum quia quando non negatur rem esse Ecclesiæ, res ipsa vt priuilegiata tribuit iurisdictionem, non autem confessio secundum Abb. in d. c. si clericus num. 15. & colligitur ex d. cap. Tum quia talis cognitio in dubio spectare debet ad digniorem, & sic ad iudicem Ecclesiasticum Couar. pract. q. cap. 33. num. 1. & capit. 34. Bols. de foro compet. num. 155. Cabal. Milleloq. 838. part. 2. tum demum, quia alias dispositio d. cap. si clericus posset reddi faciliter inutilis, & frustratoria, cum quilibet posset negare rem esse Ecclesiæ Abb. in d. cap. si clericus num. 15.

Secundo principaliter adducitur, nam hic actum fuit de spolio c. ne de viro ca. qui distulerit 12. quest. 2. Abb. in d. c. si clericus num. 3. & 13. Fely. in capit. Eccles. S. Marię num. 11. de const. Federicus de Sen. consil. 245. in fin. Marant. de ord. iud. vers. seculari, vel Ecclesiasticum num. ... part. 4. Farin. d. questio. 8. num. 152. Caualecan. decil. 45. numero 72. part. 1. Cou. var. resol. lib. 1. capit. 4. num. 2. & pract. quest. cap. 6. num. 1. vers. imò, & in hoc & c. Menoch. de recuper. poss. rem. 14. num. 205. & rem. 1. num. 89. vbi dicit spolium probari per negationem restitutionis, vel solutionis: stringitur, quia spoliū dicitur sacrilegium quod est mixti fori, vt alias dictum est, & insuper tunc agi dicitur de peccato cap. nouit, de iud. Abb. in cap. insinuante num. 9. de offic. delegat. Fely. in cap. cum venissent num. 9. de iud.

Tertio proponebatur hic actum fuisse remedio declarationis excommunicationis, de qua in sacro Concilio Tridentino sess. 22. capit. fin. de reform. & in Bulla Ccenæ Domini, quæ declaratio spectat ad iudicem Ecclesiasticum dumtaxat, capit. si iudex de sent. excommun. c. veniens de renunc. Cald. de foro comp. consil.

conf. 9. Sylu. nup. lib. 3. numer. 58. & clarè habetur in sacro Concilio Tridentino de Reform. sels. 25. cap. 3. circa fin.

RESOLVT. DXLVIII.

- 1 Officialis ad maiora promoueri non debet pendente inquisitione, quod amplia, etiam si habuerit malum nomen vt patet num. 2.
- 3 Dignitas non debet sequi criminofum sed pena.
- 4 Officia Ciuitatis obtinere quis non potest pendente debiti solutione.
- 5 Amplia vt nec conducere gabellas possint, nec fideiubere, qui sunt debitores ciuitatis.
- 6 Honores consequi non potest, qui obligatus est ad ratiocinia, vide etiam num. 7.
- 8 Prælatus accusatus de dilapidatione bonorum Ecclesiæ non potest pendente accusatione ad Archiepiscopatum promoueri.
- 9 Simonia accusatus pendente accusatione nec promouetur, nec promotus exercet.
- 10 Tutor accusatus de suspecto interim non exercet tutelam.

Dispositio textus in c. omnipotens Deus extra de accusat an procedat post annum.

- 1 **R**egula sit pro huius articuli discussione nimis graue esse, vt honoretur inquisitus cum ante inquisitionis capita, & requiri, & discuti debeant iuxta decif. SS. PP. in cap. omnipotens Deus extra de accus. & in iure ciuili text. in l. reus delatus ff. de muner. & honoribus vbi in glos. habes contextus, quorum melior est in l. vnica C. de reis postulat. libr. 10. ibi reos criminis postulat. nouos honores appetere non debere antequam purgauerint innocentiam suam a parentibus nostris, & a nobis saepe rescriptum est, ad idem text. in l. libertus §. in questionibus ff. ad municipalem, ad idem Petr. de Greg. in syntag. iur. libr. 47. capit. 10. numer. 3. Cabed. decif. 84. Mastrill. de magistr. libr. 2. capit. 9. numero 7. & Ioseph. Ludou. in Rota Perul. dec. 24. quonimo, nec malum habens nomen ad aliud officium debet nominari, vt dicit D. de Ponte. de potest. Proreg. in tit. de election. offic. §. 5. ex Cassan. in consuetud. Burg. §. 6. in rub. iust. & droit. referendo sequitur Mastrill. loco vt sup. num. 11. ad quod allegat text. in l. sancimus Cod. ad l. Iul. repetun. cum concord. & prædictorum rationem ponit Imper. in l. ne quis officialium Cod. de decur. lib. 10. vbi utiq; namque criminofum non dignitas debeat, sed poena.
- 3 comitari, cum necesse sit, vt viuat inculpabiliter, vt dicebat Cassador. qui sui præsentiam nouit Principibus offerendam, & ad prædictorum Coronidem habemus item in iure, quod prohibetur quis assumi ad officia ciuitatis pendente debiti solutione vt in l. prima Cod. de debit. Ciuit. lib. 10. Bald. decif. 90. & quos congerit Mastrill. de magistr. libr. 2. cap. 12. numero 49. vbi num. 54. ex Auend. Petr. de Greg. Thol.
- 5 ampliat etiam ad conductores gabellarum, & ad ipsos fideiussores, obligatus enim ad ratiocinia non potest interim ad honores vocari cap. vnico de obligat. ad ratiocin. l. oficiales Cod. de Episcopis, & cler. Sayr. decif. 27. de accusat. quinimò pendente inquisitione prohibetur etiam disponere de rebus proprijs cum præsumatur, illud in fraudem fieri l. post contractum ff. de donat. quemadmodum Prælatus de lapidatione bonorum Ecclesiæ accusatus pendente accusatione non potest assumi ad Archiepiscopatus dignitatem, nec eiusdem Ecclesiæ bona interim administrare text. est singul. in cap. venerabilis extra de offic. deleg. & latè per Farin. dec. Rotæ 197. & Grafs.

decif. 3. de accus. illud ampliat etiam in inferiore Prælato, & in Simonia crimine quid diuinus legimus propter enormitatem delicti, vt pendente accusatione non solum promoueri verum etiam promotus exercere in capit. tanta extra de Simon. quemadmodum nec tutor accusatus de suspecto interim exercet tutelam l. eum apud quem C. de suspectis tutoribus latè Montera in dec. Rotæ Arag. 39. his non obstantibus regulam prædictorum iurium limitabam cum Sayr. in decif. 7. de probat. vbi dicit iura illa tantummodo procedere quoties opinio eiusdem accusati apud bonos, probosq; viros esset grauata, secus verò si per maleuolas tantum personas esset inquisitus, quam decif. secutus fuit Nauar. in proprijs terminis conf. 3. de accusat. & alleg. text. in terminis in capit. qualiter, & quando il. 2. extra de accus. & hanc limitationem in indiuiduo militare in casu meo apparet cum opinio Sayri adeo non fuerit ex inquisitione aggrauata ad suum proregem, qui vir bonus dicitur argum. l. continuus §. cum ita ff. de verbor. obligat. leg. penult. ff. de procur. facit l. 3. ff. si quis caution. vt illum ad hanc dignitatem nominauerit omnium enim nobilium, probatarumq; personarum, testimonium pro se habere dicitur, qui principis conscientiam tenet ad text. in leg. omnium Cod. de testamen. quare Andreas in capit. sancimus il. 2. quo tempore miles satis peccare in conspectu multorum dixit, qui in conspectu principis sui delinquit, ita vt tanquam facti notorium non possit probabiliter negari cum facti notorium sit, quod exhibet, & offert se oculis omnium, vnde publicè fieri dicuntur, quæ apud magistratum fiunt in leg. 1. §. vnusquisque, & §. in publicum ff. de fugit. quare statim puniuntur, & absque causa cognitione secundum aliquos omne crimen, quod coram magistratu committitur, de quo apud Lucam de Penna multa leguntur in l. quoties numero 2. Cod. de dignit. libr. 12. & si bannitus ad officia admitti potest quo fuerit probando guidatus a principe, vt dixit Bald. in l. creditores Cod. de fideicom. & sequitur Mastrill. libr. 2. capit. 22. numero 59. quare non item officialis a principe nominatus.

Propterea proprius reducendo punctum Sayr. in limit. considero promouendi probatam vitam non ex vulgi opinione, quæ qualis sit apud Ciceronem in oratione pro Murena videre est, sed ex ipsius Præf. Prætorio attestationem habendam esse, & hoc est text. notab. in d. l. sancimus C. ad l. Iul. repet. ibi qui ad honores non ambitione vel prælio sed probata vitæ, & amplitudinis tuæ solent testimonio promoueri: Proregis enim partes sunt, an verè voces illæ contra officiales sint, an vero ad libidinem per clientelas effusæ ad Principem referre: pulcherrimus ad hoc, & notabilis est text. in l. iustissimos C. de offic. Reçtor. prouin. præsumitur enim Principis attestatio dolo, & fraude facta iuxta ea, quæ Boer. de autho. Mag. consil. numer. 149. circa finem, & Principes præsumi factorum Domestico- rum scientiam habere dixit de Ponte in consil. 2. numero 56. & text. in leg. consensu §. super seruis C. de repud. & Bald. in l. quicumque C. de seru. fugitiuis, & a maleuolis personis inquisitiones iudicum procedere, & in terminis est decifio dict. capit. qualiter, & quando, vbi habemus non curandum esse de inquisitione Magistratus propter inimicos, quos sibi fecit condemnando, fama enim, quæ originem habet a maleuolis personis non probat Ascia determ. 73. numero 12. odia verò inuidias, seditiones, atque alia incommoda pati magistratus legimus apud Cicer. in orat. pro Sexto, & in orat. pro Flacco, & in l. 1. offic. & apud Plat. in l. Cornicularij num. 1. Cod. de apparit. præf. præf. libr. 10. & Fr. Anton. de Comos in Microcosm. 2. par.

2. par. dialog. 2. & in Andr. de HERN. patet exemplum, & ideo cautus prouidus officialis in preterita censura quindecim mille sententiarum ab ipso latorum, fidemque maiestati transmissit, vt inde videret, totidem inimicos habere in Regno. Quare cum in his inquisitionibus promiscue omnes recipiantur in testes, nec reperantur, nec detur copia eorum depositionum, nec repulsa admittatur, de cuius ratione latè docet Ioan. Pedin. de maiestat. Princip. in verb. sed etiam per legitimas numero 147. cum pluribus sequentibus, & refert Rouit. in pragm. 1. num. 5. de muner. official. oculatissimos iudices, ac vna simul mitissimos hic requirerem.

Limbo secundo d. decision. cap. omnipotens Deus vt non procedat si inquisitio infra annum non terminaretur, cum suspicio ista non promouendi ad maiora annalis sit dec. est in terminis in d. l. reus delatus ff. de muner. & honor. ibi sed post annum quam delatus est patere non prohibetur, & sic cum generalis hæc censura immortalis videatur non sine errarij, & ipsi us Reipub. detrimento cum propterea nullus magistratibus debitus habeatur honor, non video quo iure transactio anno inquisitionis non possit nominari.

Limbo tertio prædicta cum Franc. in dec. 8. quando inquisitio non esset de commissis in officio iuxta distinctionem Bart. in l. libertus §. in pensionibus ad municipal.

Vel quarto, quando ex illa transactione non posset ab officio remoueri.

Vel quinto, si veniret priuandus, nullum tamen in informatione capta substantiale pro fisco appareret, ne quis ante probationes iniuriam patiatur iuxta dec. l. 3. Cod. vbi Sen. vel Claris. quæ in suo proprio casu loquitur, ita vt limitarem regulam prædictam quando non esset coniunctus officialis, & bonæ esset famæ, quæ precipue ex Proregis attestazione, vt diximus habetur ad quod facit, quod dominus de Ponte in decisione 7. num. 10. & 11. præsertim cum sint etiam qui dixerunt iudicium suspensionis posse procedere per solas coniecturas, cum tamen illud priuationis fundari debeat in veritate probationum, in suspensione tamen requiratur, vt summarie audiat inquisitus dando ei capita ex quibus suspensio præstenditur, & profecto calus mei consiliarij, & suspensionem, & priuationem sapit, cum non consultando debito eum priuent honore, & expectando finem inquisitionis debiti iuris suspensionem inducunt.

RESOLVT. DXLIX.

- 1 Prærogatiua nulla videtur deferre crucem cum velo, vel sine velo.
- 2 Ex decore maiori maioritas apparet dignitatum.
- 3 Quilibet secundum dignitatem suam vestiendus est.
- 4 In sacerdote requiritur ornatus exterior.
- 5 Deferre crucem ante se proprium est Archiepiscoporum in signum iurisdictionis.

Canonici Regulares an possint in processionibus deferre crucem.

IN occurrenti facto dicebam quæstionem hanc a nemine esse tactam, non enim reperi iure causam prærogatiuam esse crucem deferre cum velo, vel sine velo.

Tamen potius prærogatiua dicenda sit, vt cum velo deferatur, nam ex decore maiore, & ornatu maioritas apparet dignitatum, vt in cap. vt Apostolicæ depriuil. in 6. & melior. tex. in cap. 1. in authen. de Prejud. Palestin. ibi venustumque se præbere tanto redimitus honore, cum quilibet etiam seruus vestiendus

sit secundum dignitatem suam leg. sed, & si quid §. sufficienter ff. de vfufr. plura Caranit. in Rit. 101. numer. 7. & Cauens. in Rit. 235. Boer. de author. Mag. consil. num. 150. & in add. Frecc. de sub feud. lib. 2. cap. 6. num. 42. & lib. 1. cap. 4. num. 5. fol. 23. Nauar. lib. 1. tit. de maior. & obed. conf. 1. num. 5. Quare ornatus exterior requiritur in Sacerdote cap. 1. & 2. 41. distinct. & ideo clericum vt laicus incedentem, percuti posse præter pœnam Canonis, si tamen clericum esse ignoretur, dicit glos. in cap. in audientia in verb. iniuriam extr. de sentent. excommun. & in cap. si iudex illo eodem tit. in 6. prima facie quis præsumitur, qualem eum vestes indicant. Item apud labeonem §. si quis virginem ff. de iniur. Paris de Put. in tract. Syndic. in vers. nunciatis cap. 1. & plenè notat Specul. in tit. de Aduocato §. sequitur, & Lucas de Penna in l. 2. Cod. de vestibus. Holober lib. 10. Quod si sine velo crucem deferre prærogatiuam esse dicendum sit, cum ceteri clerici, & ipse Illustrissimus Ordinarius sine velo crucem deferant arg. l. 2. C. de vestibus. Holober. lib. 12. & cap. denique 21. distinct.

Allegare secundo possent Canonici Regulares, quod cum ipsi clerici sint, & vt clerici præcedant Monachos Nigros in processionibus ex sententia Summi Pontificis, merito ne vna eademque res diuerso iure censeatur contra iuris regulam, dicendum est Priuilegio illo, si quod est, vti posse.

His non obstantibus considero deferre ante se crucem propriam esse Archiepiscoporum in signum eorum iurisdictionis cap. 1. vt lit. pend. cap. antiqua extr. de priuil. & melior text. in clem. Archiepiscopo de priuil. & inde fuit dubitatum an in locis exemptis suæ Prouinciæ, vel ad eam declinans crucem deferre possit, & posse fuit decusum in d. cap. Archiepiscopo, & in decis. Franc. 211. & ratio primi dubij est, quia durante reliquiæ suæ iurisdictionis antequam loca facta essent exempta, & ratio dubij esse posset, quia transitus per aliam Diocesim non habetur in consideratione, sed attenditur locus, quo Archiepiscopus pergere destinavit arg. l. nihil interest ff. de capt. & postlim. reuerf. & eorum quæ per glos. in cap. 1. 27. qu. 2. nec in modicis est facienda vis in l. in rebus ff. Commod. leg. scio ff. de in integr. restit. leg. Senatus §. Marcellus ff. de leg. 1. ad quam regulam latè Tiraquell. in tractat. de minim. siue exig. in indic. exigen. Afflicti. in cap. imperialem in fine 12. notab. de prohib. feud. alienat. per Federig. & Anna pater. in consil. Regni si quis aliquem numero 44. si ergo deferre crucem Archiepiscopi dignitatis, & iurisdictionis est, ergo necessario sequitur nullum subditorum illam deferre posse maiore suo non annuente arg. cap. denique 21. distinct. vbi nec benedicere subditos potest, ita vt cum roget, iube Domine benedicere, & similiter temperare nos monet Imperator Theodosius à speciei possessione, quæ soli Principi, eiusque domui dedicantur in leg. temperent Cod. de vestibus Holober. lib. 11. & vestes, & colores Principis nemini assumere licere legimus in l. 1. Cod. quæ res vend. non poss. & in l. sacri affatus Cod. de diuers. rescript. quid simile legitur, & apud Flau. Vop. in Aureliano legimus.

RESOLVT. DL.

- 1 In affectuone alicuius beneficii nobilem, vel ignobilem admittere spectat ad Archiepiscopum data paritate literarum.
- 2 Iura tribuunt nobilibus præstationem honoris ex debito.
- 3 Consuetudo contra præuenientiam, quod honor debeatur nobilibus non valet.
- 4 Inter pares dignitates præfertur meliori natus sanguine.

5 Vbi datur inaequalitas respectu subiecti cessat prerogatiua temporis.

An in affectu dignitatis, seu alicuius beneficii, Nobilis praefendus veniat Ignobili.

- 1 Consultus a quodam Archiepiscopo respondi partes D. Archiepiscopi esse in admittendo ad beneficium nobilem data paritate literarum motus ex eo, quod iura nimium tribuant nobilitati, & nobilibus personis praestationem honoris ex debito, vt legimus in l. 2. Cod. de officio diuersorum iud. in leg. potioris Cod. de officio rector. prou. faciunt dicta per Cassian. in Catal. gloria mundi parte 8. confid. 50. Tiraquell. ceterique DD. de nobilitate tractantes, & consuetudinem contra praenientiam honoremque nobilibus debitum non valere, dixit Ferret. de subf. in fine in quaest. inter Barones & electos numero 35. quare in expectatiuis nobilem precedere ignobilem dicebat Boer. & si ignobilis in Curia Romana staret. in tract. de auctorit. Mag. consil. num. 156. quod est nobile ad limitationem l. iuris peritus ff. de excusat. tur. & in specie de prerogatiua nobilis ad popularem Aduocatatum videtur tex. in c. de multa extra de praebendis ibi circa sublimis, & literatas personas argumentando ab ordine verborum, & facit tex. in cap. interim ibi vniuersi nobilibus ciuitatis, & in cap. iudicem post princip. ibi conuenit vnumquemque nobilium in Authent. de defens. Ciuit. coll. 5. & melior. text. in l. honor. §. de honoribus ff. de muner. & honor. & plura Mastr. in tract. de Magistrat. lib. 2. cap. 8. in princip. & de Ponte de potestate Proregis in tit. de electionibus officialium §. 5. n. 9. hinc Gabriell. commun. opi. nobilem virtuosum praefert virtuofo ignobili, & Nat. conf. 637. num. 22. quod inter pares dignitates praefertur qui melior natus est sanguine, & Carait. Ritu 101. quod nobilis Doctor praecedat ignobilem, & Salicet. in l. societates ff. pro socio, quod in Canonicatibus assequendis nobilis, & literatus praecedat literatum tantum, & Boer. de Auctoritate Mag. conf. n. 80. quod inter Canonicos antiquior praecedat, nisi posterior maior sit nobilitate, vita, vel scientia, & Cynus in leg. prouidendum C. de postul. quem sequitur Afflict. in constit. sancimus in princ. de matr. public. contrah. quod qui virtute sua pollet, & parentum hic est praefendus, & Doctor miles simplici Doctori praefertur secundum Alexand. in l. Centurio §. col. ff. de vulgar. & pupill. ita vt DD. ferre omnes nullam temporis habuerunt rationem in Doctore aduersus prerogatiua nobilitatis, & in specie Boer. in d. tract. de auctoritate Mag. consil. num. 61. post Fely. in rubr. de maioritate, & obedient. in princ. dixit Episcopum de meliori sanguine praecedere Antiquiorem, & num. 63. de consuet. in Gallia seruari scribit, vt ceteris paribus tantum prioritas temporis admittatur in prerogatiuis, & quod Doctor lun. qui habet aliquam dignitatem annexam prerogatiua temporis locum habeat, dixit Alexand. in leg. cum quid numero 3. & Purpur. num. 65. & Cagnol. num. 40. & 48. ff. si cert. petat. quos sequitur D. praefertur antiquiori, ita vt ceteris paribus tantum praepetor. Fabius de Anna in conf. 22. numer. 10. & conf. 135. numero 13. Gemin. in cap. 1. si Doctor. & cap. si Episcopos 17. dist. Bal. in leg. nemini C. de aduocat. diuers. iud. Barbat. consil. 57. vol. 2. Dec. conf. 161. Frecc. de subfeud. lib. 2. cap. 4. numero 36. Nata conf. 62. num. 3. volum. primo 11. & Calsand. dicta par. 8. conf. 27. multa scribit pro hoc argumento quemadmodum Marzar. conf. 26. numero 55. & 56. non valere argumentum ab antiquitate dixit quando adfunt accidentia, quae sunt maioris ponderis, & vbi datur inaequalitas respectu subiecti cessat prerogatiua.

Aloys. Ricc. Prax. Pars III.

ua temporis, pro quo est glos. in l. prima C. de anno Ciuil. lib. 11. nihil enim altius est dignitate dicit tex. aduersus temporis prerogatiua, in l. 1. C. de consul. lib. 12. nec est exonorandum omnino tempus dicit Imperator. in §. finali in auth. de Menach. vbi glos. notat, argumentum pro nouis Doctoribus, nam quamuis prima Rom. Reipub. iuuenta Lacedemoniorum exemplo summus honor etati tribueretur; subsequenter tamen temporibus illud vfu esse desijt, ac ceteris paribus tantum ratio habita est in lib. 2. cap. 15. scribit, & quod nobilis rationis huius qualitas in dignitate politus dicatur, cum idem sit nobilitas, quam dignitas originale fuit dictum Bart. in leg. 1. §. praeterea n. 46. C. de dignitat. lib. 12. notat D. Mastrill. de Magistr. lib. 2. cap. 8. num. 40. & 17. & cum nobilitas sit maiorum gloria, vt definit Aristot. sequitur, quod nobilis praecedat antiquiorem Aduocatatum tex. est in terminis in l. vnicuique C. de proxim. sacris. lib. 12.

RESOLVT. DLI.

- 1 Consuetudo quod in tribunali aduocati nobiles tantum sedeant, ignobiles vero non, est inualida, vide etiam num. 2.
3 In aula Sacri Concilij nemo armatus introire potest.
4 Miles non potest portare arma in palatio Principis, quod ob reuerentiam prohibitum est, vt patet n. 5.
6 Ob reuerentiam etiam delinquens in Ecclesia non gaudet immunitate Ecclesiae.

An valeat consuetudo alicuius tribunalis, qua cautum est, vt nobiles tantum aduocati sedeant, non autem ignobiles.

- 1 Quid sit inualida, & quod ambo federe debeant faciunt adducta Mandel. consilio 203. volum. 2. & consilio 642. volum. 4. ita vt de Franch. ratione doctoratus etiam Medicos illam habere dicat in decision. 564. illos propterea coram iudice debere federe videtur dicendum, praesertim cum ab officialibus honorandos eos etiam legimus in leg. ne quicquam §. circa ff. de offic. procurat. Caesar. in leg. 2. & 3. ff. de offic. diuers. iudic. ipsumque Principem illis reuerentiam ferre dixit Cuius post Soc. Nepo. in conf. 39. num. 28. vol. 2. in cap. si aliquem in verbo maritata numero 148. ex text. in l. quicquid C. de aduocat. diuers. iudic. & honor consideratur in sedendo iux. l. Deo nobis C. de Episcop. & clericis cap. conuenientibus §. sancta Synodus 1. qualt. 7. & cap. Episcopi vel praesbyt. 7. qualt. 1. notat Bald. per illum tex. in leg. quoties C. vbi Senat. vel Claris. maximaeque dignitatis esse federe coram Principe. Dixit Mastrillus de Magistrat. lib. 5. cap. 7. num. 25. & in specie debere Aduocatos federe dicit Mangrel. decision. suo tempore nostri fori in addit. ad Bartol. in leg. quisquis C. de postul. & Gomef. in l. Taur. 83. numero 57. in 8. priuil. allegat Fely. in rub. de magistris Carait. in Rit. 101. numero 5. & Iacob. Benn. de priuil. Iuriscons. par. 3. priuil. 59. cui ministrat consuetudo sedendi in supremo Italiae Consilio apud nostrum Regem, vbi militantes in memorabili illo Iudiciali certamine reintegrationis tribunalis M. R. Conf. quare quod a supremo illo tribunali obseruatur ab omnibus videtur obseruandum arg. §. sed hodie inst. de satisf. & in leg. de quibus ff. de leg. ex duorum iurium decisionibus dicebam alias in secundo intellectu ad Edictum de Candidatis Italiae leges Hispaniae in defectum nostrarum a nobis esse obseruandas cum sit Nobilis illa Regia noua Roma, nec liceat a capite membra discedere capitul. non licet de praescrip. capitul. nullas 93. distin. cap. 2. extra de

A a paro-

parochiis, quare Romana Ecclesia exemplum dicitur aliarum Ecclesiarum, capit. quis nesciat, & cap. nolite 11. distin. & ideo quod ab ipsa statuitur ab omnibus aliis debet observari Loffred. conf. 8. numer. 23. Cur. in tract. de feud. in 1. q. col. pen. Luc. in leg. 2. C. de vendit. Rerum fiscal. lib. 10. Frecc. de subfeud. lib. 2. quæst. 4. num. 2. Mastrill. decision. 130. numer. 13. vnde nuper consultus respondebat solertissimus Alumnus meus D. Ioannes Maria Nouarius, quod cum hereditarium sit Regnum Hispaniarum, non apparente Inuestitura hereditarium præsumatur feudum allegabat Curt. in diuers. feud. in versicul. nunc de altera numer. 143. Lanar. consil. 100. De ponte in Repet. capitul. 1. de iucc. feud. lect. 2. numer. 19. & si extra Regnum sit contrarium, & procedat, quod dixit Lipar. ex Andr. in capitul. 1. in §. huius autem generis numer. 11. in verb. & heredib. ex quibus caus. feud. amitti, nec novum, & si diuersa sint tribunalia iurisdictionis, vt consuetudo vnius loci extendatur ad alium Corn. consil. 319. volum. 3. de Bortis in addit. ad Bartol. in leg. omnes populi de iust. & iur. Alphon. in rubr. de offic. eius numer. 108.

His non obstantibus distinctionem in hoc dubio 2 faciendam existimo, quam colligo tex. in leg. 3. ex C. vbi Senat. vel clar. vbi viri Illustres sine administratione in inclita Vrbis P. P. præfectura, & apud ipsum Præfectum Vrbis, qui Germaniæ est cum P. Præfect. potestatis, vt in leg. 2. ff. de aduoc. diuers. ind. leg. 1. C. de offic. præfect. prætor. lib. 10. leg. 2. C. vbi Senator. vel Clariss. notat Surg. de Neap. illust. post Io. de Plat. & Cassan. quos allegat in lib. 1. capitul. 14. num. 18. fedendi prærogatiuam non habent, in Provinciis verò, & sic coram minoribus Iudicibus sedere legimus, sic pariter dicam Ego quod, aut sumus in tribunalibus, vbi sub nomine Regio fertur sententia, & ibi Aduocati propter eminentissimæ Sedis reuerentiam sedere possint, & si magistratus prius fuissent, vt dict. leg. 3. cum qua concordat tex. in leg. quisquis ff. de postul. qui de præfecti Vrbis Tribunali loquitur, & in cap. 1. in authent. ab Illustribus Coll. 5. quicquid pro concordanti allegat glos. in verbo sedere, cum ille non debeat dum causæ facta, panduntur.

In præfecti enim Præt. præfectura ipse Princeps pronunciare dicitur, & sic pro sapientie, & luce dignitatis suæ, est ac si ipse Princeps indicasset vt in leg. 1. in fine ff. de off. præfect. Prætor. leg. præfecti ff. de minor. leg. 1. §. a præfectis ff. de leg. 3. facit tex. in cap. nos si incompetenter 7. q. 7. ibi quemadmodum si præfens fuisset vestra Imperialis gloria, quod considerat Andr. in cap. Imperialem §. præterea si inter duos de prohib. feud. alien. per Federic. & multa habentur apud Mastrillum de magistr. lib. 5. c. 10. num. 14. & inde est, quod cum ipsius Principis sit Tribunal, eiusque consequatur prærogatiuas non potest ibi sedere Aduocatus, quemadmodum nec armatus quilibet in Aula Sacri Concilii introire, constat enim Palatium, in quo iustitia administratur de regalibus esse ad tex. in capit. vnico in verbo Palatio, quæ sunt regalia Capyc. in inuest. feud. in verb. feudor. Clausulæ in vers. hospitii cum cumulatis per D. Mastrill. libr. 3. cap. 9. num. 4. & in palatio Principis militem arma ferre non posse habemus nouo iure feudorum in capit. si quis rusticus arma §. nemo de pac. tenen. & ibi Jacob. de Aluar. & Afflict. in const. intentionis n. 14. Anna pater in repet. const. terminum vitæ n. 3. & non nulla habes apud Mastrillum de Magistr. lib. 3. d. c. 9. num. 48. vbi illud limitat cum Frecc. de subfeud. libr. 2. in fi. in 4. differ. inter feud. reg. & alia nobil. in Principe, & aliis titulariis, quos armatos in palatium introire scribit, & in 15. differ. dicit magnos Barones etiā accusatos, & in ius vocatos

federe iux. l. final. & ibi Bal. in verb. sedendi C. vbi Senat. vel Clariss. quemadmodum, & alia habent specialia, vt in leg. prima Cod. de præpos. sac. Cubic. lib. 12. & in l. 1. C. de sentent. pass. ita vt qui sedet coram Principe, & armatus etiam in Palatium introire possit, cum illud ratione reuerentiam prohibitum sit, non autem propter suspectum mali animi, vt putat Andr. ibi & si eius ratio congruat, tit. de pac. tenen. sub quo est text. & pro ea ponderat Andr. qui magnus fuit obseruator literæ, vt similiter notat Camer. in capitul. imperialem fol. 49. liter. E, in leg. qui dolo ff. ad leg. Iul. de vi pub. & consonant dicta per Mastrill. in d. cap. 9. lib. 3. numero 57. vbi multa erudita leguntur more suo. Generaliter enim videmus præsertim in Hispaniæ Ecclesijs obseruari, vt si armatus, aut cum Calcaribus Ecclesiam quis ingreditur illico Clerici Calcaribus, & ense illum spoliant, non recusat, faciunt in nostros S. C. Apparitores, quos posteros vocant, quod ratione reuerentiæ ex Theod. Iunior lege ab Ephesino Concilio vniuersali approbata orig. nem habere scribit Bosl. de iure stat. Eccl. lib. 5. fol. 449.

Eiusdem reuerentiæ causa in Ecclesia delinquentes immunitate non gaudent, vt in cap. fin. de immunit. Eccl. quemadmodum si in palatio, & Regio hospitio deliquerint, acrius puniuntur secundum Guilhem. de Benedict. in cap. Rainutius num. 898. in verb. & uxorem, quam decif. ad delinquentes in Sacro Concilio, alias ex prædictis extendebam, quod tamen cessante ratione non procedit in Aulico, vt solemniter more suo Frecc. lib. primo de subf. in cap. de mag. Senescall. quemadmodum clericus, vel etiam laicus, qui seruit Ecclesiæ delinquens in ea non comprehenditur in dispositione cap. final. de immunit. Eccl. & si ratione contemptus omnes comprehendat, quamvis exempli gratia duo tantum delicta ibi exprimantur, vt late D. de Ponte in decif. 14. quod allegabam pro quodam fisci Patrono, qui Consiliario in aula mendacij probum obstruxerat, & plura dicemus pro quodam patritio Aulico mei Principis, quo excepto semper locum delictum aggravare habemus, vt in l. aut facta §. locus ff. de pen. quod est ratio decisionis cap. primo vers. vt cum sororem quibus mod. feud. amitt. & faciunt dicta per Camer. in capitulo primo numero 10. an agnat. ita vt non ex alio, nisi ratione reuerentiæ, quam Deo, & Principi debemus prædicta hodie esse affirmarem, quod eo magis adducor, vt dicam, cum illud obseruari videam, & si dolus ille malus, vnde in dicta l. qui dolo arma in iudicio prohibentur propter deuotionem, & obediuntiam in Regem nostrum hodie cesset, nec mali animi suspicio potest in vassallis tam Catholici nostri Regis præsumi quicquid exinde mali nostris temporibus alijs Principibus accidisse viderimus, sed satis, superque probatum credo et si aliter And. dixerit ratione reuerentiæ in Palatio Principis militem arma ferre non posse, & ad rem redeo.

Porro in S. C. huius ciuitatis sub nomine Regio sententiam dicunt, itaut iuxta l. 1. ff. de officio præfect. Prætor. non admittatur appellatio, sed tantum executæ sententia supplicatio, præstita tamen a victore cautione in casu retractationis sententiæ, vt in authent. quæ supplicatio C. de precibus Imper. offerend. & in l. vnica C. de sentent. præf. Præt.

RESOLVT. DLII.

- 1 Separatio matrimonij quoad thorum an fiat pernoctatione vxoris extra domum viri.
- 2 Separatio thori an fiat ex suspitione.

De

De separatione matrimonij an possit fieri ob solam per-
noctationem vxoris contra volun-
tatem viri.

FVi sapius interrogatus de pulchra, & non facili
quæstione, quæ ta est, an ex sola pernoctatio-
ne vxoris extra domum viri contra eius voluntatem
possit peti separatio Thori non probata aliter forni-
catione.

Et breuiter deductis difficultatibus resolui, quod sic,
nam suspicio adulterij sufficit ad separationem leg.
consensu Codic. de repud. glos. in cap. non oportet
dist. 81. & in l. fin. verfi. commune laicorum C. de re-
pud. Burlat. conf. 228. num. 12. vol. 2. qui alios allegat:
tamen intellige prædicta, quædo ignoratur quo vxor
fuerit, vel si ad locum suspectum accesserit, vt ad
balnea iuxta glos. in d. cap. non oportet. Poterit
enim esse, quod ex rixa habita cum viro se contulerit
ad domum parentum, vel fratrum, aut aliorum con-
fanguineorum non suspectorum, index ergo arbitra-
bitur: contra, etiam si vir accesserit ad balneum mu-
lierum, vel cum mulieribus iuerit.

RESOLVT. DLIH.

1 Pro ampliatione piorum locorum quis cogitur vendere
rem suam quod procedit etiam pro ampliatione atrij,
vt patet, num. 2.

2 Propter publicum ædificium priuata possunt dirui.

4 Immunitas Ecclesiæ extenditur etiam ad atrium.

Priuilegium Ecclesiæ vt possit vicinum compellere ad
vendendum, an extendatur pro ampli-
atione Atrij.

Regulam illam, quod pro ampliatione Eccle-
siarum, monasteriorum, & aliorum piorum lo-
corum quis cogitur suam rem vendere ad text. in leg.
si quis sepulchrum ff. de religiofis, & sumptibus funer.
abundè D. Nonarius in collect. ad pragmat. 3. de
Monialib. latè tradit Aluar. Valasch. in decif. 22.
Gram. decif. 75. Thel. lib. 1. quæst. Forens. quæst.
62. Franciscus Marc. in decif. 536. par. 1. Giurb. decif.
86. de Franch. decif. 223. & latè ego ipse in decif. 138.
& 147. par. 1. de quibus mentionem facit Nouar. de
elect. for. quæst. 27. sect. 2. Dixi consultus proce-
dere, & habere locum etiam pro ampliatione atrij,
vt in proprijs terminis aduertit Tapia in pragma. de
monialibus, & meritò, nam si propter publici ædi-
ficij constructionem priuata dirui posse probat text.
in leg. præscriptio, & leg. omnes Cod. de operibus
publ. concludimus ergo, & fortius idem dicendum ad
fauorem Ecclesiæ, ipsiusque atrij, cuius fauor, & com-
modum ne dum priuata, sed publicæ vtilitati præpo-
nendus est leg. fin. Cod. de sacrosanct. Eccles. §. si mi-
nus authen. de non alienandis rebus Ecclesiæ, ideo
religionis fauore non solum ad ipsius Ecclesiæ, vel
monasterij constructionem, & constructi ampliatione
quis cogi debet ad vendendum, sed etiam pro ipsius
Ecclesiæ atrio ampliando, vt videmus pro monasterij
viridario, eiusdemque viridarij ampliatione iuxta
Doctrinâ Cost. de remedijs subsidiar. remed. 76. n. 9.
Maceraten. lib. 1. resolution. 112. cal. 29. vbi dicit hoc
procedere pro omni eo quod connexum esset mona-
sterio, vel Ecclesiæ, vnde cum secundum istos pro vi-
ridarij ampliatione quis cogitur rem suam vendere, eo
magis hoc debet procedere pro atrij ampliatione ar-
gum. text. in leg. multo magis Cod. de Sacrosanct. Ec-
cles. in atrio enim consideratur publica vtilitas, quæ
non subsistit in viridario, in quo monachorum tantû
vtilitas apparet, in atrio verò totius populi, quare
omnino venit dicendum priuilegiū Ecclesiæ extendi
Aloys. Ricc. Praxis, Pars III.

etiam ad atrium, prout dicimus quod immunitas ip-
sius Ecclesiæ, vt ad eam fugientes sint tuti, ita quod
nequeant extrahi, extenditur etiam ad atrium ad text.
in cap. quisquis 17. q. 4.

RESOLVT. DLIV.

1 Legatum Ecclesiæ construendæ debetur cum fructibus
medij temporis.

2 Ecclesiæ construendæ bona relicta possunt per exequuto-
res à quolibet possessore aduocari.

De legato factō Ecclesiæ construendæ, an debeatur cum
fructibus medij temporis.

De huiusmodi quæstione interrogatus breui-
ter consultus respondi, quod sic, per text. in
leg. si ita relicta §. Pegafus ff. de legatis secundo,
vbi dicitur, quod si relinquitur prædium in certum
diem puta post decem annos, vel cum legatarius
erit pubes debetur prædium cum fructibus medij
temporis, si dies fuit apposta fauore legatarij, non
hæredis, sed in casu Ecclesiæ construendæ apponitur
dies fauore Ecclesiæ, quia si fuisset constructa tem-
pore testamenti testator reliquisset de præsentī, non
in diem, facit text. in cap. nos quidem de testamen-
tis, vbi debetur relicta Ecclesiæ, sine diminutione,
ita tradit Zabarell. & Abbas in cap. nos quidem post
conf. Bart. & Francisci, quos allegat, sed non expri-
mit numerum consiliorum.

Notandum est etiam secundum Angel. in consilio
129. incip. bona dicti testatoris quod si est factum le-
gatum omnium bonorum hospitali construendo pos-
sunt executores si bona relicta ab alijs detinentur in-
tentatis actionibus competentibus auocare à quoli-
bet possessore iuxta text. in leg. si quis ad declinan-
dum, & l. nulli Cod. de Episcopis, & clericis, & leg. si
quis sepulchrum §. funeris ff. de religiofis, & sumptibus
funer. cum alijs. Attamen vide Gratianum ponnulla
vtilia scribentem de legato factō Ecclesiæ constru-
endæ discip. Forens. tom. 2. cap. 358.

RESOLVT. DLV.

1 Emptor rei Ecclesiæ sine solemnitate an recuperet præ-
tium.

2 Dolus maior attenditur quando incurrit cum minori.

3 Emptor rei Ecclesiæ sine solemnitate potest repetere præ-
tium etiam si sit malæ fidei emptor in odium prælati
malè alienantis, sed non ab Ecclesiâ.

4 Procurator confraternitatis malè alienans tenèbitur de
emissione.

Emptor rerum Ecclesiæ sine solemnitate, an recuperet
pretium.

Variæ quidem, sed notabiles ad hanc quæstio-
nem adducuntur opiniones, nam glos. in ca-
pitul. ad audientiam de reb. Ecclesiæ non alienandis
distinguit inter bonæ, & malæ fidei emptorem, post
quam distinctionem pulchrè subdit malæ fidei em-
ptorem pretium non recuperare, quæ opinio mul-
torum quidem auctoritatibus comprobatur. Sed
contrariam sententiam aliquando fui sequutus, &
per glossam in authen. qui res de sacrosanct. Eccle-
sijs, vbi dicitur, quod etiam malæ fidei emptor,
vel conductor possit repetere, quod dedit, quia sicut
dolus præponderat culpæ leg. item obsterrix §. fin. ff.
ad legem aquil. ita dolus maior videtur præponde-
rare minori, & maior dolus videtur esse in præ-
lato malè alienante rem Ecclesiæ, vel Oeconomo
propter officium, quod habet, cum sit magis ob-

A a 2 ligatus

ligatus ad defendendum iura Ecclesie, quam sit dolus emptoris, qui non habet officium, propter quod teneatur ad conseruandas res Ecclesie, & sic videtur quod mala fidei emptor, vel conductor possit agere ad repetendum id, quod dedit, idem voluit glos. in cap. hoc ius versiculo qui verò 10. questione secunda, Bal. in dicta Authen. qui res tenuit quod licet Ecclesia de rigore iuris civilis lucratur pretium datum, vt in leg. iubemus §. sane. Codice de sacrosanctis Ecclesijs, & dicta auth. qui res; tamen de æquitate canonica videtur quod Ecclesia si fuit ex pretio locupletata, debet illud reddere emptori, aliorum verò diuersa est opinio.

Sed breuiter dicam communi calculo receptionem, & saniorē sententiam esse Imole in dicto capitulo ad audientiam de rebus Ecclesie non alienand, & sic consului, debet enim distingui inter emptorem bonæ, & malæ fidei, quam præcipue tenent Innocentius ibi, expressè Ioannes Andreas Calderinus in capitulo si quis eadem titulo, & Florian. vnde inquit Imola difficile esse in praxi obtinere contra multorum opiniones, saltem in foro Ecclesie, & præcipue quia glos. legistarum videtur tenere opinionem glos. in d. c. ad audientiam excepta glos. in d. auth. qui res, ponit etiam suam opinionē Imol. quod emptor male fidei non habet actionem de euictione simpliciter, sed solum ad petendum id, quod dedit, & sic ultra datum non possit agere de interesse, vt patet in d. auth. qui res canonizata 10. q. 1. cap. hoc ius §. qui verò, & quod possit agere, ad pretium contra prælatum male alienantem, & non contra Ecclesiam, vt habetur in dicto versiculo, qui verò, & in dicta authen. qui res & in §. si quis igitur in authen. de non alienand. & sic speciale hoc casu in odium malæ alienantis rem Ecclesie, vt teneatur ad restitutionem pretij, etiam emptori malæ fidei, licet non ad aliud interesse sit cut in simili est speciale in lege finali §. emptor Cod. communia de legat, vbi emptor malæ fidei agit ad pretium recuperandum contra venditorem, sed non ad aliud interesse, vt male alienantes sint segiores in alienando, & pigri per id quod habetur in dicto §. si quis igitur, sed vt ipse Imola subdit in praxi difficile obtineretur propter autoritatem glosæ Innocent. & aliorum supradictorum, opinionem tamen Imolæ sequitur Bertrand. consilio 317. vol. primo, par. prima, & consilio 154. vol. secundo, numero 13. vbi cum malæ fidei emptores fructus suos non fecerint, debent illos in pretium compensare, & cum reparationibus, si quas fecerunt, & dicit idem Bertrand. consilio 126. vol. secundo par. prima, quod procurator confraternitatis, siue eleemosynæ, si perpetuo locauit, seu alienauit sine decreto, & contra ius, rectores moderni possunt recuperare, & ipse tenebitur de euictione non confraternitas adnot. per glos. per Franc. de Plat. in leg. 1. C. de venden. reb. ciuitat. lib. 10. & ex his apparet, quod Ecclesia non tenetur restituere pretium, sed prælati male alienans,

RESOLVT. DLVI.

- 1 Refertur casus questionis.
- 2 Adherens muro Ecclesie in exteriori an gaudeat immunitate.
- 3 Intellectus ad Bullam Greg. XIII. de confugientibus ad Ecclesiam.
- 4 Priuilegium, quod est fauorabile debet ampliari.
- 5 Quæ religiosis adherent religiosa sunt.
- 6 Contentum sequitur naturam sui continentis.
- 7 Priuilegium concessum Ecclesijs conceditur etiam per triginta passus in circuitu eius.
- 8 Accessorium est quoddam indiuiduum à principali ratione dependentia.

9 Accessorium debet iudicari eiusdem nature, cuius est principale.

10 Accessorium sequitur naturam principalis sui.

11 De accessorio semper indicandum quod de eo, cui accedit.

De quodam pictore pingente in pariete Ecclesie par-
tis exterioris, quem amplexus fuit tempore, quod
a birroarijs erat capiendus an gaudeat
immunitate Ecclesie.

1 Talis casus fuit mihi propositus: Quidam pictor
pingebat in muro Ecclesie in parte exteriori, &
via publica, quia erat de homicidio inquisitus bir-
roarij curiæ volebant illum capere, quibus visis ipse
2 pictor parietem, in quo pingebat amplexus fuit, dubi-
tatur nunc, an gaudeat immunitate Ecclesie, &
primo intuitu videbatur negativè resolvendum, quon-
iam priuilegium immunitatis Ecclesijs concessum
fuit cap. inter alia cap. immunitatem, & c. fin. de im-
munitate Ecclesie, & appellatione Ecclesie venit
tantum, quod est intus Ecclesiam, sed non quod foris
Turrecremat. in cap. Ecclesie Felynus cap. exceptio-
nem numero 4. de exceptionibus, & Bulla Gregorij
XIII. indulgens immunitatem delinquentibus intel-
ligitur de confugientibus intus Ecclesiam, vt voluit
Ambrosinus quest. 3. Ital. de immunit. Ecclesie qua-
stione 15. Farinac. conf. 76. volum. primo, nec ap-
pellatione Ecclesie venit pars exterior muri Ecclesie,
quæ viam publicam spectat secundum Archidiaconum
in cap. vnico, de reliquijs, & veneratione Sanctorum
in sexto.

Cæterum contrariam sententiam vtiorem, & se-
curiorem de iure esse sensi ex infra dicendis, tum
primo, quia priuilegium immunitatis est fauorabile,
4 & propterea ampliari debet argumento text. in cap.
odia de regul. iur. in 6. & cap. statutum a contrario
sensu de elect. quos ad hoc propositum allegat D. Na-
uar. in sua vtili praxi electionis, & variationis fori
quest. 5. num. 5. sectione secunda, facit etiam, quod
ea quæ religiosis adherent religiosa sunt lege, quæ
5 religiosis ff. de rei vindicatione cap. quod in dubijs
de consecrat. Ecclesie, vel altaris Lopez in leg. deci-
ma quarta titulo decimo, par. prima glos. 3. & in
lege secunda titulo duodecimo parte septima glosa
sexta post medium, vnde euenit quod cappella an-
nexa Ecclesie gaudeat eisdem priuilegijs quibus gau-
deat Ecclesia glos. prima in capitulo cum cappella
versiculo in primo casu de priuilegijs, quam sequi-
tur, & approbat Alexandr. consilio centesimo no-
nagesimo quinto, ex themate numero quinto, vo-
luntarie secundo, Butrius in dicto capitulo cum cap-
pella, numero tertio, facit etiam, quod contentum
6 sequitur naturam sui continentis lege adeo §. insula
ff. de acquir. rer. dominio lege ad testium §. finali ff.
de testamentis lege quod si neque §. materia ff. de
periculo, & commodo rei venditæ Gonzalez ad re-
gulam 8. Cancell. glos. 10. numero 10. facit Bar. in
lege si finita §. ex hoc edicto numero 5. ff. de damni.
infect. vbi per eum textum post Guglielmum de
Cuneo ait quod si Imperator concessit priuilegium
Castro, videtur etiam concessisse villas, quæ sit ei iun-
ctæ l. prædijs §. balneas cum sequent. ff. de legat. 3. l.
Seiz §. tyrannæ. ff. de feudo instructo l. si quando C.
de bonis vacantibus li. 10. Paulus de Castro in consilio
373. num. 2. lib. 1. Abbas in cap. quia monasterium
num. 5. de religiosis Domibus.

7 Vtius insurgit pro comprobatione nostre inten-
tionis quod priuilegium concessum Ecclesie dici-
tur etiam concedi per triginta passus in circuitu eius
cap. quilibet inuentus 17. questione 4. cap. sicut an-
tiquitus cap. diffiniuit ead. causa, & questione Abb.
Henri.

Henricus, & Doctores in cap. Ecclesiæ de immunitate Ecclesiarum Couar. lib. 2. variar. cap. 20. n. 5. l. 4. tit. 13. par. 1. Gomez tom. 3. variar. cap. 10. num. 1. & 2. Angel. in tract. de maleficijs, verbo in scalis sancti Petronij numero 3. dicens ex eo quod captus in scalis, vel ostio Ecclesiæ dicitur in Ecclesiâ captus leg. præfenti §. sanè ff. de his qui ad Ecclesiâ confugiunt, ubi Bart. ergo multo magis hoc dicendum est in casu nostro de pariete, qui est annexus, & accessorius, & incorporatus ipsi Ecclesiæ; Nam & accessorium dicitur quid indiuiduum principali ratione dependentis leg. tunc inutile ff. de pecul. legat. Bart. lege. Grece §. illum, numero quarto ff. de fideiusoribus Menoch. de retinend. possels. remed. primo, numero 129. & accessorium debet iudicari eiusdem naturæ, cuius est principale lege etiam, ubi Bartol. & alij Cod. de iure dorum lege inter locerum §. cum inter versiculo final. ff. de pactis dotalibus leg. final. §. primo in fin. ff. de legat. 3. Iafon in lege si ex toto. numero 6. ff. legat. 1. & in lege quod in rerum §. si quis post numero 2. eod. tit. & ex vulgari iuris regula, quod accessorium sequitur naturam principalis capitul. si super gratia de offic. delegat. in sexto leg. fundi ff. de fund. instruct. l. 1. cum seq. ff. de pecul. legat. Ioan. Andr. in cap. volentes numero 2. de priuileg. in sexto, Rebuff. respons. 48. versiculo non obitat, & ita idem dicendum, & iudicandum est de muro prædicto, & de accessorio idem iudicandum est semper, quod de eo cui accedit leg. sed addes §. si quis ad mulierem ff. locat. leg. si quando cum similibus Codic. de bonis vacantibus lib. 10. Menoch. de præfumptionibus lib. 4. præfumpt. 110. num. 36.

RESOLVT. DLVII.

- 1 Beneplacitum Summi Pontificis præsumitur interuenisse post triginta annos.
- 2 Assensus Apostolicus an præsumatur interuenisse post triginta annos, si ex inspectione instrumenti apparet non interuenisse.
- 3 Qui ab initio sine Papæ licentia cum Ecclesiâ contraxit, & possessionem accepit semper contra iura præsumitur, quod post adeptam possessionem non amplius curauit de impetranda licentia.
- 4 Semel malus semper præsumitur malus.

Regula illa quod assensus Apostolicus ex lapsu triginta annorum præsumatur, an locum habeat quando ex inspectione eiusdem instrumenti apparet non interuenisse.

Vera, & indubitabilis est, & apud omnes recepta conclusio, vt beneplacitum Summi Pontificis post 30. annos præsumatur interuenisse in alienatione rerum Ecclesiæ, vt trado ego ipse in decision. 116. par. 2. ubi latè D. Nauar. in allegatione sua illic inserta, ubi hoc optimè, vt solet firmat Cardin. Seraph. decis. 671. post Anchar. in consil. 136. Gemin. consil. 87. Dec. consilio 36. & alios, sed difficultas est quando ex inspectione instrumenti apparet non interuenisse, an tunc procedat supra dicta conclusio, & multi tenuerunt non præsumi propter euidentiā facti: ita Paul. de Castr. consilio 48. volum. 1. incip. in causa, quæ vertitur inter Reuerendum Patrem, quem refert, & sequitur Alex. consilio 1. vol. 4. col. penult. numero 21. Iaf. in leg. bonorum C. qui admitti num. 15. vers. quinto limita Afflic. decis. 107. in causa Dominæ Aloysiæ, ubi quod multum operatur euidentiā facti Bal. in l. 1. C. de adilit. act. & tollitur præfumptio per id quod contrarium apparet l. cum multa C. de donat. ante nupt. & multi alij sequuntur hanc opinionem, quos refert Anton. Gabriel. comm. conclus. de Aloys. Ricc. Praxis, Pars III.

præfumpt. conclus. 1. n. 57. contrariam opinionem tenet Felyn. in cap. sicut de re iud. numer. 33. vers. septimo, & ultimo declara post Anchar. quem ipse allegat consil. 136. propter cursum 30. annorum, qui facit præsumi solemnitate, & esse purgatum omne vitium.

Declarat tamen Paul. de Castr. & Alexand. in loc. cit. vt eorum opinio procedat, quando in instrumento enunciat solemnitas, sed non est integrè descripta, tunc clarè constat ex inspectione de solemnitate non adhibita, secus quando in instrumento nihil dicitur de solemnitate, tunc in facto antiquo præsumitur, vt latè per Felyn. in loc. cit. idem tenet Crauet. de antiq. tempor. parte tertia numero 27. qui alios allegat. Secundo declarat Felyn. quando consensus debisset requiri a principio a persona tali, cum quæ non fuit sequuta diuturna obseruantia actus, neque aliqua continuata eius notitia, tunc enim non esset inducta præfumptio, quod illa persona consensisset, quia cessat ratio, quare ex diuturnitate temporis præsumitur interuenisse, est enim ratio, vt inquit, diuturna obseruantia, & scientia, & patientia eorum, cum quibus res est gesta, quæ facit præsumi, quod si a primordio actus fuisset minus sollemnis non fuisset tolleratus, sed impugnatus ab habentibus notitiam defectus sollemnitaris, vnde infert post Alexan. quem allegat, quod si Episcopus iurauit non alienare inconsulto Romano Pontifice, & reperitur facta alienatio, quæ de licentia Papæ nihil exprimit, certè ex diuturnitate temporis non præsumitur dicta sollemnitas, cum non constet verè, vel præfumptiuè Papam habuisse scientiam dicti contractus, & sequitur, & de hac decis. nunquam obliuiscaris.

Infert etiam, quod si apparet testamentum Cardinalis Antiquum non præsumitur testatus de licentia Papæ, & per consequens præambula licentia, sequitur Affl. in d. dec. 107. post Alex. quem allegat consil. 17. vol. 4. col. 2. & consil. 9. col. 3. vol. 2. & Bald. in leg. 2. C. de legit. hered. & in l. si alienat. ff. de acquirend. hered. in verbo sed si non adierit, & in l. si filius C. de petir. hered. ubi ex antiquitate temporis præsumitur sollemnitas, quia interuenit scientia, & patientia illius, cuius auctoritas, vel consensus præsumitur, & successiuè non probata scientia Papæ, qui debebat consentire, non oritur præfumptio, & ex hac declaratione sequitur, quod beneplacitum sedis Apostolicæ ex cursu temporis non præsumitur data eius absentia, sed bene aliæ sollemnitates, vt tractatus, & consensus Capituli, Episcopi, & aliorum, qui fuerunt præsentēs: redditur igitur valdè dubia prima conclusio, vt assensus præsumatur, pro qua etiam videtur facere quod qui ab initio sine Papæ licentia cum Ecclesiâ contraxerit, & possessionem rei Ecclesiæ accepit, contra iura præsumitur, quod post adeptam possessionem non amplius curauerit de impetranda licentia, vt in regula, ubi quod requiritur probatio in contrarium, vt tollatur hæc præfumptio capitulo ferrum distin. 51. & prædicta tanto magis procedunt in personis rusticis, qui sæpè etiam si sciunt indigere dispensatione, vel licentia Papæ, neque illam impetrant, cum quibus præcipuè circa impedimenta iuris politici Prælati quandoque in praxi vtuntur dissimulatione argumen. capitulo quia circa de consanguinitat. & affinitat. vel limitarem tamen quando in instrumento reseruaretur auctoritas sedis Apostolicæ cum clausula, non aliter nec alio modo, tunc colligetur animus impetrandi assensum ad notat. per Iaf. in leg. 2. Cod. de iur. Emphyt. & ex diuturnitate temporis præsumi deberet.

Aa 3 Declarat

Declarat Tertio, vt beneplacitum sedis Apollolice etiam secundum Rot. opin. non procedat, si ad sit præsumptio in contrarium, vt optime tradit Seraph. d. decis. num. 8. & hæc breuiter circa hanc materiam dixisse sufficiat.

RESOLVT. DLVIII.

- 1 Refertur casus questionis.
- 2 Institutio hæredi, vt præbyter efficiatur dato ei substituto in casu contrarij, an possit statui terminus ad suscipiendum præbyteratum.
- 3 Conditioni meræ potestatiuæ, vel mixtæ potestati terminus ad implementum.
- 4 Quæ requirantur ad suspensionem sacrorum ordinum.
- 5 Ordinis susceptio dependet à voluntate, & potestate ordinandi.

Hæredi instituto, ita quod præbyter efficiatur dato substituto in casu contrarij, an substitutus possit petere, vt statuatur terminus ad suscipiendum præbyteratum.

Quidam præbyter ciuitatis Acceræ contulit mecum hunc casum in d. ciuitate sequutum.

- 1 Testator instituit hæredem Franciscum, & voluit quod efficeretur præbyter, & casu quo non fuerit effectus præbiter substituit Sempronium. Dubitatur nunc an substitutus possit petere statui terminum.
- 2 Francisco ad suscipiendum ordines sacros, & secundum Bart. in l. si quis suis ff. de iure delib. conditioni potestatiuæ vel mixtæ potestati statui terminus ad implementum, & est text. in l. suum quoque §. sed, & si filio, & in l. si quis instituitur hæres ff. de hæredibus instituend. sed conditio prædicta non videtur mera potestatiuæ, nec talis mixta quæ de facili adimpleri possit, cum ad suspensionem sacrorum ordinum, & celebrationem Missæ sit opus multis literaturæ voluntate Episcopi ordinatoris, & alijs Bart. in d. l. si quis suis videtur velle quod possit statui terminus idem Imol. in d. l. si quis instituitur Francisc. Aretin. in lege quamdiu ff. de acquirend. hæreditat. videtur velle, quod hæredi instituto sub conditione mixta, vel alia, quæ non sit in potestate non possit statui terminus ad instantiam substituti, sed bene ad instantiam creditorum non quidem vt impleat conditionem cum implementum ab eius voluntate non dependeat, sed statuitur terminus, quia nisi infra terminum institutus petat bonorum possessionem, vel nisi conditio eueniat, & hæreditatem adeat ipse institutus, permittit iudex per creditores bona defecti possidere, & quod procedetur ad dationem curatoris, idem voluit Inn. & hanc opinionem sequitur Bertrand. conf. 364. vol. 1. par. 2. Attamen mihi placet opinio Bartoli, & sic consuluit in hoc casu, cum ordinum susceptio dependeat magis à voluntate, & potestate ordinandi quam Episcopi, qui semper solet ordinare dignos ad not. in simili de principe solito concedere aliquid in l. apud Iulianum §. constat. ff. de legat. 1.

RESOLVT. DLIX.

- 1 Denunciatio excommunicati (vt videtur ab alijs) an dicatur facta per sententiam excommunicationis latam in tribunali, vel requiratur publicatio in Ecclesiâ, vel alijs locis publicis.
- 2 Ban nimentum dicitur fieri publicè quando fit in locis publicis ciuitatis.
- 3 Publicum dicitur quod fit coram sex personis.
- 4 Excommunicatio si probetur per viam exceptionis, an alij teneatur euitare excommunicatum.

An requiratur affixio cedulorum, vel publicatio in Ecclesiâ ad effectum, vt quis publicè declaratus dicatur excommunicatus, vel sufficiat solum sententia excommunicationis lata in tribunali.

IN facti contingentia dum de tali questione essem interrogatus, ex mente multorum doctorum, respondi, non sufficere sententiam excommunicationis fuisse latam in tribunali coram aliquibus testibus, sed debere publicari in Ecclesiâ, vel in alijs locis publicis Ciuitatis in prædicatione, aut per Cedulorum affixionem, ita quod transeat in notitiam populi, & ita tenent Anton. & Io. Andr. in cap. illa de elect. vbi dicunt illum dici notoriè excommunicatum, qui excommunicatur in publica excommunicatione, vel in prædicatione, aut in Ecclesiâ, præcipuè in solemnibus festiuitatibus quos sequitur Fely. in cap. exceptionem col. fin. de exception. vbi dicit dictos DD. sentire expressè quod excommunicatio lata pro tribunali non faciat propriè notorium excommunicatum, adducit cap. 1. de postulat. prælatus in verbo publicè promulgatur, per quem text. dicit Feder. de Senis conf. 212. super themate quod Ban nimentum dicitur fieri publicè, quando fit in locis publicis ciuitatis, eandem opinionem tenet glos. in pragmat. sanctione super extranag. Martini V. ad euitanda. in verbo generaliter, & ita se habere praxis testatur Nauar. in cap. 1. §. labore de panit. distinct. 6. num. 23. & in Manual. cap. 27. num. 35. Couar. in cap. alma mater. 1. par. §. 2. num. 7. Gutierrez lib. 1. quest. Canon. cap. 1. num. 29. & seq. facit Cle. quamuis in §. si verò de foro com. per. & in Clem. causa de elect. in verbo solemniter.

In contrarium tamen consuluit quod illud dicitur publicum, & publicè fieri quod fit coram sex personis capitul. aliquando de penitent. distint. 6. ergo videtur sufficere quod sententia sit lata coram sex personis in tribunali, vt dicatur quis declaratus excommunicatus. Secundo facit text. inenitabilis in cap. fin. de cohabit. cleric. & mulier. vbi habetur Missam non esse audiendam à notorio concubinario postea text. declarat notorium concubinarium dici per sententiam, aut per confessionem factam in iudicio, aut per euidentiam rei, quæ tergiuersatione aliqua celari non possit, & sic declaratus per sententiam excommunicatus in tribunali dicitur declaratus non solum publicè, sed notoriè, nec satisfacit responsio Fely. in d. c. exceptione, vbi dicit, non nego quod sententia excommunicationis lata pro tribunali inducat notorium per c. fin. de cohabit. cleric. & mulier. sed non debet quis puniri poena facientis actum cum publicè excommunicato, quia illa qualitas requirit notorietatem non iuris tantum, sed facti, inspecta verbi natura, & summa æquitate non inquam satisfacit, quia text. in d. c. si loquitur de pena quoad alios, vt nō possint audire Missam sub peccato. Præterea extranagās ad euitanda mandat publicè denunciari excommunicatos, vt enitentur, nec se restringit ad modum denunciandi, vnde videntur sufficere sex testes, vel sententia, quia ita ius intelligit publicum, & notorium ad euitanda correctionem iurium cap. cum expediat de elect. in 6. l. præcipimus Cod. de appell. glos. in d. cap. exceptionem inquit publicè excommunicatum dici, quando iudex tulit sententiam in loco, vbi publicè iudicare consuevit præsentibus officialibus, vel partibus, vel altera absente per contumaciam, & sic videtur secundum ipsam sufficere sententiā latam in iudicio, quia de facili non habetur notitia de eo, quod iudex facit in banco suo coram paucis, nisi sciretur iudicis sententia, & sic quoad scientes videatur sufficere sententia lata, idem videtur sentire glos. in

in Cle. r. de sepult. in verbo publicè, dum inquit non tamen fateor, quod hoc ipso, quod excommunicatus est per iudicem in loco, quo iudicare consuevit præsentibus officialibus suis, & partibus, vel altera contumaciter absente dicatur publicè excommunicatus, sed ex qualitate fori, multitudine, vel paucitate officialum perassantium dicatur publica, vel non publica, ita quod veritatis rei pòderetur an præsumatur sciètia, an præsumatur seipellentes scire excommunicatum, vel saltem sit casus, in quo sit eis imputandum si ignorauerint, quod publicè sciebatur 12. q. 2. c. qui & humanis, alias possit esse occultus, licet per iudicem in banco coram duobus, vel tribus fuerit promulgata facit auth. de litig. §. omnem verò, mens enim, & ratio iuris præponderat verbis, hæc sunt verba glos. ex quibus omnibus videtur tenendum, quod si sententia excommunicationis fuit lata pro Tribunali coram pluribus personis sed saltem, sex, dicatur denūciatio publicè facta, quia sententia non solum ex se facit publicum, sed etiam notorium, etiam quod esset lecta coram paucis testibus, cum ius non dicat contrarium. Verum ex quadam æquitate, & benigna interpretatione debet esse lata coram pluribus personis, præsumatur, vel non præsumatur scientia in populo, nisi dicas notitiam non faciliè præsumi in ciuitate insigni in qua est populus magnus, vt in Vrbe in ciuitate Mediol. Neap. & similibus, quod arbitrio iudicis remittitur, sed an probatio excommunicationis per viam exceptionis operetur, vt excommunicatus debeat euitari glos. in c. cum dilectus tenet quod non, nisi ex tali facto publica laboraret infamia, quam sequuntur Inn. contra Host. Abb. videtur sentire contra Inn. videtur dicendum quod requiritur sententia iudicis declarantis exceptionem excommunicationis subsistere, & quod sit lata coram pluribus personis, vt supra dictum est.

RESOLVT. DLX.

- 1 In distributionibus quotidianis an habeat locum ius accrescendi vide etiam num. 3.
- 2 Ius accrescendi habet locum in summis legatis sub nomine collectiuo.

In distributionibus relictis canonicis tempore funerum an habeat locum ius accrescendi.

- 1 PRO resolutione quæstionis distingue, quod aut distributiones fuerunt relictæ canonicis, qui præfentes erant tempore sepulturæ, & habet locum ius accrescendi quia propter nomen collectivum ius accrescendi habet locum etiam in summis legatis leg. qui quartam §. si quis vnā ff. de legat. 1. aut relictæ fuerunt singulis canonicis, qui præfentes fuerint, & nō habet locum ius accrescendi sequitur Valsq. de success. progress. lib. 3. §. 23.

RESOLVT. DLXI.

- 1 Ius patronatus erectum à Barone an in dubio pertineat ad feudum, vel ad eius familiam.
- 2 Vassallus præsumitur accipere ex industria sua, non ex bonis feudalibus, licet secus sit in Prælaro, & vxore.

Baro si erigit ius patronatus in Castro, an præsumatur illud acquirere vt persona priuata cuius linea potest de facili extingui in fauorem Ecclesiæ veluti Baro, ita quod ius patronatus transeat cum Castro.

Supponitur in facto quendam Baronem in eius Castro in Ecclesia cathedrali edificasse Cappellam iuris patronatus, postea vendidisse Castrum, nouus

Aloys. Ricc. Prax. Pars III.

Baro prætendit ius patronatus venire cum Castro, & ad ipsum tanquam Baronem peruenire ius præfentandi, Baro Antiquus dicit edificasse vt persona priuata, ac de Burgenfaticis construxisse Ecclesiam, & ius patronatus debere remanere apud eius familiam, & quia interest Ecclesiæ, quod præsumatur edificasse vt persona priuata, cuius linea potest facilius extingui, & effici Ecclesia libera, quod non ita de facili accidit in Castro, & videbatur dicendum edificasse, vt Baro ex regula iuris, quod actus præsumitur gestus ex titulo præcedenti glos. in leg. nemo C. de acquirenda possess. Verall. decis. 103. par. 2. Mantica Rota Roman. decis. 260. facit etiam quod in dubio præsumitur eum acquisiuisse potius sibi, & suæ familiæ, quam alienæ Bal. per illum text. in l. cum acutissimi C. de fideicommissis idem Bal. in leg. cum Auis ff. de condit. & demonstrationibus Lanarius conf. 73. facit etiam ad hoc illud, quod tradunt communiter omnes de Clerico beneficiato, quicquid acquirit de fructibus Ecclesiæ præsumitur sibi acquisiuisse glos. in cap. primo & secundo, de peculio clericor. & propterea in dubio Vassallus non præsumitur acquisiuisse de rebus feudalibus, sed ex sua industria leg. si defunctus, & ibi Bal. C. arbitri. tutel. Alex. conf. 193. Mandellus conf. 6. vol. 1. Monald. conf. 167. col. 2. & ex his sum voti, quod ius patronatus censetur erectum tanquam à persona priuata non tanquam à Domino feudi, vt pertineat ad feudum, nisi expressè Baro dicat, vel aliqua coniectura in contrarium vigeat, nempe si cappella reperiatur edificata intra Palatium Baronis, aut ex alijs coniecturis. Puta, quod in d. elect. esset adiectum verbum nos Baro, &c. quo quidem casu præsumitur contempnasse dignitatem Baronalem argument. text. leg. 4. ff. locati Capitulo si gratiosè de rescriptis in 6. Anna conf. 14. vol. 1. post Capyc. in decis. 116. & 136. & proinde præsumitur quasiuissse tanquam Baro, & non vt persona priuata.

Et ita ego consultus respondi in causa cuiusdam aduersarij: non obstat, quod quicquid est intra fines feudi præsumitur de feudo, & ad feudum pertinere, vt tradit Andr. in capitulo primo de controuers. inter masculum, & feminam Afflict. decisio. 161. latissime Mascard. conclus. 340. quia responderetur, quod ista regula non est simpliciter vera, vt per Affl. latè decisione 267. & præcipue non procedit in spiritualibus, nec in personis spiritualibus, non enim sequitur Ecclesiæ sunt in feudo, ergo pertinent ad feudum, vt per Andr. in capitulo primo, qualiter Vassallus iurare debeat fidelitatem, per Afflictum loco cit. Præterea fructus feudi non sunt de feudo per vt prædictos.

RESOLVT. DLXII.

- 1 Ecclesia an restituatur in integrum aduersus alienationem factam cum decreto commissarij Apostolici in euentem.
- 2 Restitutio in integrum an concedenda aduersus presumptionem iuris, & de iure.
- 3 Decretum iudicis inducit presumptionem iuris tantum non iuris, & de iure.
- 4 Ecclesia iuxta veriore opinionem non indiget restitutione in integrum quando alienatio est facta cum solemnitate, & decreto, si deficit causa necessitatis, vel vtilitatis, sed alienatio est ipso iure nulla.

An Ecclesia restituatur in integrum aduersus alienationem factam cum decreto commissarij Apostolici continente illam cedere in euentem vtilitatem.

- 1 Cvm essem consultus, circa hunc articulum, dicebam, quod in hoc aderat Concilium Ruin. 33.

Aa 4 vol.

vol. 1. ubi tenet, quod si Ecclesia contraxit cum auctoritate Papæ, & cum solemnī expeditione illius conditionis, si in eundem, non admittatur amplius ad probandam lationem, & consequenter nec ad restitutionem obtinendam, quæ non datur ubi non probatur latio l. minoribus C. de restitutione in integrum, quem refert, & videtur sequi Sfortia Odd. de restitutione in integrum q. 16. art. 10. num. 12. in illa quæstione an detur restitutio aduersus præsumptionem iuris, & de iure, in qua aliqui negant, aliqui affirmant, ipse verò Sfortia distinguit, aut præsumptio iuris, & de iure facit, & inducit veritatem in hoc, quod qui non dicatur latus, & tunc procedit prima opinio, & allegata pro ea, pro qua ipse adducit consilium Ruyn. quia si latio probari non potest restitutio non conceditur, vt clarum est, aut præsumptio iuris, & de iure inducit veritatem in hoc, quod facit aliquem debitorem, vel obligatum, qui non est, vel abstulit alicui ius suum, & inducit amissionem illius ex cursu temporis, & tunc procedit secunda opinio, quod detur restitutio, nam cum illa detur aduersus rem iudicatam, quæ dicitur facere veritatem, & constituere debitorem victum, & absolue victorem, & tamen ex clausula generali datur restitutio aduersus rem iudicatam, si constet de errore iudicis manifesto, vt in l. si mater ff. de re iudic. in hac quæst. contrarium est verius, quod quantumcunque in alienatione rei Ecclesiæ, vel minoris intervenierit decretum superioris, & omnis iuris solemnitas, tamen si minor, vel Ecclesia potest probare se latum ex illo contractu potest petere restitutionem in integrum per text. in l. si quidem C. de præd. minor. qui licet loquatur in minori, tamen minor, & Ecclesia in materia restitutionis in integrum æquiparantur cap. 1. de restitutione in integrum, & ita in specie tenet Abb. in capitul. constitutus numero 8. reddens rationem, quia decretum superioris inducit præsumptionem, quod omnia sint legitime acta, vt in l. 1. & quod ibi notat Bart. C. de præd. decur. sine decret. non alien. lib. 10. tamen non inducit præsumptionem iuris, & de iure, unde potest probari contrarium, vt in dicto capitul. constitutus, & dicta l. si quidem. Quinimo verior opinio est, quod nec requiratur restitutio in integrum non obstante decreto, & solemnitate adhibita, si deficit causa alienandi necessitatis, vel utilitatis, sed quod alienatio sit ipso iure nulla, nec sit opus restitutione tenet glos. penultima in cap. 1. de in integrum restitutione, & communem dicit Abb. in capitul. tua de his quæ fiunt a Prælati sine consensu Capituli Soc. Senior. conf. 29. libro 1. & conf. 52. lib. 4. ubi dicit in consulendo, & iudicando ab ea non esse recedendum, & multi alij quos refert, & sequitur Cardinalis Mantica de tacit. & ambiguis conventionibus lib. 4. tit. 7. num. 55. quæ opinio videtur probari in capit. 1. de rebus Ecclesiæ non alienan. lib. 6. & in Clementina prima eodem tit. in quibus, vt valeat alienatio duo requiruntur solemnitas, & iusta causa, alias contractus est nullus, facit text. in l. magis puto. §. si res alienum ff. de rebus eorum, qui sub tutela, ubi si res minorum cum decreto iudicis sine iusta causa distrahantur, alienatio est nulla, idem dicendum est in Ecclesia, & possit opponi, quod alienatio fuerit subreptitia ex supradictis, poterit igitur opponi de subreptione, & factis erit, vide tamen decisiones Rotæ Seraphini 1125, Papiens. bonorum, & 508. Placentina bonorum, ubi quod præsumitur pro decreto, quod sit utilis alienatio donec contrarium probetur.

RESOLVT. DLXIII.

- 1 An mors probetur ex sola testamenti productione, vide etiam num. 5. & 6.

- 2 Mors debet probari præsumptiue, quæ probatio de necessitate concludit.
3 Quando agitur de commodo pecuniario leuius probatio-
nes sufficiunt.
4 Quando aliquid dicitur de auctoritate iudicis semper in-
telligitur cum causæ cognitione.
5 Contra notarium ignarum de morte testatoris, & nolen-
tem exhibere copiam testamenti potest agi ex officio
iudicis.

An ex simplici productione testamenti probetur mors
testatoris beneficiati ad effectum, vt Episco-
pus valeat providere
de beneficio.

In hoc articulo licet tritissimo fuerint duæ princi-
pales doctorum opiniones.

Prima opinio fuit, quod mors non sit probanda, cum ex sola illa productione testamenti arguatur testatorem fuisse mortuum, & hanc opinionem, quam communem appellat. Cyr. iun. in l. fin. num. 54. & Zuccard. num. 247. C. de edict. Diui Adrian. tollend. tenuit Bart. Castren. Dec. Jacob. Mant. & alij in d. l. fin. quos refert Menoch. in tract. de adipiscend. poss. remed. 2. num. 661. & seq. mouentur ex text. in l. 2. §. si dubitetur ff. quemad. testam. aperiantur, ubi prætor non permittit inspicere tabulas testamenti, si testator viuus, ergo viuente testatore copia haberi non potest.

Secunda opinio fuit superiori contraria, quod imò per exhibitionem testamenti mors illius testatoris non probaretur, & hanc opinionem secutus fuit Alexand. in dicta leg. fin. 17. Fulg. num. 10. Sapia numero 23. Zuccard. practica. Papiens. & alij quos pariter refert Menoch. in tract. de adipiscend. poss. num. 669. in 4. remed. moti eo principali fundamento, quod mors sit probanda per eum, qui se fundat in ea leg. si quidem, ubi Bart. ff. sol. matrim. & alijs rationibus, de quibus per eos Menoch. tamen in supra citato loco n. 669. conciliare tentauit has opiniones consideratis duobus casibus.

Primus casus est quando hæres exhibet testamentum sibi consignatum a notario, prætor anthore, & tunc non esset necessarium mortem testatoris probare, cum prætor non permisisset copiam testamenti fieri, nisi cognouisset testatorem fuisse vita functum, & pro iudice magna est præsumptio.

Secundus casus est quando hæres habuit testamentum aliunde quam iudicialiter, & prætor anthore, & in isto casu, ex quo non constat, an hæres illud subtraxerit testatori, vel quod illi testator tradiderit, & isto casu dicit Menoch. esse probandam mortem.

Mihi tamen neque placet communis opinio, neque etiam distinctio Menoch. quia mors, vel est formiter probanda, vel præsumptiue adeo tamen, quod formiter, vel præsumptiue probata probatio illa de necessitate concludat leg. non hoc C. vide legit cap. in præsentia extra de probat. per productionem enim testamenti ab hærede factam doctor. non dicit directè, & formiter probari mortem testatoris, sed præsumptiue, cum copia testamenti concedi non solet viuo testatore d. §. si dubitetur, & sic per dictam exhibitionem testamenti mors non dicitur etiam præsumptiue probata concludenter, cum vel testator peregrè proficiscens reliquerit dictum testamentum in posse hæredis, vel aliqua alia via deuenire poterit in manibus ipsius hæredis, veluti considerant tenentes opinionem contrariam, quod ex productione illa simplicis testamenti, neque etiam præsumptiue dicatur probata mors ipsius testatoris.

Neque etiam distinctio Menoch. eneruat difficultatem, quia idem est dicere testamentum fuisse extractum mandato iudicis, & hæredi consignatum.

- ac dicere esse mortem virtualiter testatoris probatam, cum iudex, qui presumendus est, quod se conformet cum iure communi leg. heredes mei §. cum ita ff. ad Trebell. non mandasset extrahi dictum testamentum, nisi sibi constitisset saltem semiplenē, vel per presumptiones, puta quia fuerit factus luctus, quod d. testator fuerit mortuus, vt voluit Bartol. in d. §. si dubitetur num. 2. cum enim agatur de commodo pecuniario leniores probationes sufficiunt, vbi dicit Bartol. nec sit presumendum, quod iudex suam impartitus fuisset auctoritatem, nisi causa cognita, & sic antequam constaret saltem semiplenē de morte dicti testatoris adnot. per Bartol. & ibi las. n. 2. in l. cum hi §. vult igitur ff. de transact. quem communiter doctores sequuntur, vt voluit Moderni in tract. de decret. iud. lib. 1. tit. 1. numer. 33. vbi dicunt, quod quando aliquid dicitur de auctoritate iudicis semper intelligitur cum causa cognitione, si etiam esset probata mors ipsi iudici, qui mandat aperiri tabulas testamenti, & consignari heredi, casus iste esset de indubitabili contra leg. Labeo de Carbon. & dict. l. ancillæ C. de furt.
- 5 Propterea ego sequutus fui in hac causa opinionem Fulgof. & sequac. quod ex simplici productione testamenti non fuerit probata mors, quæ opinio est melioribus rationibus fulcita, & forsan auctoritatibus, quæ si dinumerentur apparebit etiam esse communem in practica tenendam, secundum quam multoties sententiaui, & sententiarum vidi, adhibitis tamen infra scriptis modificationibus, nam titulus ille quemadmodum testam. aperitur, & de tabulis exhibendis, quocumque iudex non debeat mandare aperiri testamenta viuis testatoribus, propriè loquitur in testamento in scriptis condito iuxta leg. hac consilissima C. de testament. ea ratione ne voluntas testatoris ipso inuito aperiat, & publicetur ante eius mortem.
- 6 Sed in testamento nuncupatiuo noto testibus, & quod verisimiliter testator non curauit, vt innotesceret ante eius mortem, non videtur notarius prohiberi extrahere dictum testamentum maxime, cum ex traditione illius testamenti absque iussu iudicis non contraueniatur dispositioni ipsius testatoris, quod eius voluntas publicetur ante eius mortem, quia cum hæc voluntas testatoris innotuerit etiam testibus adhibitis in dicto testamento nuncupatiuo, qui optimè nouerit mentem dicti testatoris, & contenta in dicto testamento sequitur, quod notarius non errat tradendo copiam, cum ex illo testamento productio non probetur mors dicti testatoris, & nisi testator voluisset eius mentem publicari ante eius mortem testatus fuisset iuxta dispositionem d. leg. hac consilissima, quæ omnia videntur virtualiter colligi ex glos. d. leg. 2. in princ. ff. quemadm. testam. aperian. & hæc de spontanea cognitione facta, a notario ipsi heredi absque mandato iudicis, & absque certificatione clara mortis testatoris.
- Si enim mors testatoris probaretur per productionem testamenti nuncupatiui, licet in scriptis redacti sequeretur, quod hæres faciendo examinari testes adhibitos in testamento de contentis in dicto testamento, quod esset etiam probata mors, quod est ridiculum.
- 7 Si autem notarius ignarus de morte testatoris nolit spontè tradere copiam testamenti ipsi heredi potest contra ipsum notarium agi officio iudicis, vt soluta competenti mercede exhibeat dictum testamentum Specul. in tit. de offic. omn. iudic. §. 1. versic. item imputatur, quandoque potest etiam cogi notarius per edictum de tabulis exhibendis Bartol. in leg. final. ff. de tabulis exhibendis, & iudici confiteri, vel per vnum testem, vel per semiplenam probationem, aut aliam presumptionem de morte ipsius te-

statoris potest mandare exhiberi heredi dictum testamentum, iuxta glos. in d. §. si dubitetur in versicul. liquerit in final. quod postea testamentum exhibitum a notario mandato iudicis ipsi heredi, cum ipsi iudici confiteri saltem semiplenē de morte testatoris, exhibitione illa postmodum facta ab herede de illo testamento extracto de mandato iudicis, cui saltem semiplenē constitit de morte testatoris concludenter diceretur probata mors ipsius testatoris quemadmodum diceretur concludenter probata, si testamentum non esset extractum mandato iudicis, sed hæres ultra productionem testamenti examinari faceret coram iudice aliquos testes de fama deponentes de morte ipsius testatoris, vel per vnum testem de visu, vt dicit dicta glos. vel presumptiue, quia consanguinei fecerint luctum, vt per Bartol. in d. §. si dubitetur. num. 2. isto etiam casu diceretur probata mors ipsius testatoris nõ ex sola illa productione testamenti, sed adiun. ctis istis alijs adminiculis siue altero ipsorum.

RESOLVT. DLXIV.

- 1 Nullius dubitationis est quin percutiens clericum sit excommunicatus.
- 2 Percutiens clericum probabiliter ignorans esse clericum non incidit in excommunicationem.
- 3 Absolutio potest impetrari ab ordinario offensa existente leui.
- 4 Scientiam concurrere oportet ad incurrendam excommunicationem.
- 5 Voluntas, & propositum distinguunt maleficia.

Remouens clericum magno impetu a loco, an sit excommunicatus.

- 1 Nemo dubitat percutientem clericum esse excommunicatum etiam si sit primæ tonsuræ dumtaxat, ita quod non potest absolui nisi a Romano Pontifice, vel ab eiusdem maiestatis Apostolicæ delegato ex vulgato tex. in cap. si quis suadente diabolo 17. quæst. 4. Menoch. de arbitr. iud. casu 389. numer. 16. Clar. pract. crim. §. fin. quæst. 77. num. 2. cum seqq. & plenissimè Grassius aurearum decisionum part. 1. lib. 2. cap. 49. sic in lacessente eum subito, immo idem est in offensione facta rei clerico adherenti, veluti in vestibus in equo, cui clericus infidebat, & similib. per glos. Innoc. & alios in cap. nuper de sentent. excommunicat. secus in vibrante baculum, sed non percutiente clericum, aut in remouente clericum magno impetu, ne legeret schedulam in manu alterius existentem Viui. decis. 368. n. 2. & 8. lib. 2. Nauar. in suo Manuali confessorum. cap. 27. n. 77. & Honded. consil. 103. n. 2. cum seqq. vol. 1.
- 2 Verumtamen prædicta procedunt in scienter offendente clericum, alioquin percutiens clericum probabiliter ignorans eum esse clericum, non incidit in excommunicationem glos. in c. si vero. verbo ignorauit de sentent. excommunicat. Clar. d. loco numer. 7. glos. est singularis in l. si ignorans ff. locat. Rimin. iun. consil. 654. nu. 17. & seq. vol. 6. vnde scribit Gil. Ken. tractat. de vfucap. part. 2. membro 2. capit. 6. num. 37. quod iudicibus excommunicatum ignorantibus culpa scribi nequit, ceterum, quoniam in quatuordecim casibus non incurrit excommunicationem, etiam, quia manus violentas iniicit in clericum, quos expendit Lopez ad leges partit. Hispan. tit. 9. de las descomuniones leg. 1. 2. 3. & 4.
- 3 Sciendum est, quod aliquando absolutio potest impetrari ab ordinario tantum, veluti quando offensa esset leuis Clar. dicto loco num. 14. & Crot. in cap. de appellationibus in fin. de appellat. vbi declaratur, quæ dici debeat offensa leuis veluti obseruat

tur in omni casu: vt excipiens de excommunicatione exprimere debeat speciem excommunicationis, sic fundans se in simulatione, & in minore ætate Viuius decil. 104. lib. 1. Abb. consil. 9. vol. 1. & Honded. consil. 46. volum. 1. in graui vero lensione recurritur ad summum Pontificem, nisi causæ arduitas, vt ita dicam, aliud flagitet, veluti in percussione clericum cum vxore fornicantem, tunc sufficit impetratio absolutionis ab Episcopo aliud tamen in percussione clericum, cum sponsa de futuro fornicantem cap. 3. vbi etiam, glos. de sentent. excommunic. & Didac. in Epitom. Sponsal. prima parte cap. 1. n. 12. & certè vt contrahatur excommunicatio per participationem cum excommunicatis ex Farinac. tract. crimin. part. 1. quæst. 19. num. 38. cum seqq. à Papa, necesse est, vt inter quinque requisita, de quibus apud Clar. præalleg. in loco num. 18. scienter quis participauerit abundantius tamen de excommunicati odio, & exclusione ab actibus ciuilibus agit. Farinac. tract. crimin. par. 1. quæst. 12. num. 27. cum seqq. & quod scientiam concurrere oporteat ad incurrendam excommunicationem, quo pacto hæc nota distinguitur ab irregularitate, quam sequitur factum, nec requirit culpam: latissimè enucleatum comperitur per Graff. decil. aurearum part. 1. lib. 4. cap. 9. potissimum num. 41. & 42. vbi errans in percussione, si voluerit percutere laicum, & percussit clericum non est excommunicatus, quia voluntas, & propositum distinguunt maleficia. l. verum ff. de furtis, an autem possit testamentum facere crebrior est opinio, quod nisi sit pro hæresi, aut pro vsuris, aut propter iniuriam facta Cardinali possit testari, veluti comprobat Gabriel suis communibus tit. de testam. conclus. 1. Iul. Clar. ad §. testamentum quæst. 24. & Fed. de Senis consil. 74. & 118. Costa in c. decreuimus num. 11. & 15. de sentent. excom. in 6. Crafs. tract. de succession. §. testamentum quæst. 24. Viui. decil. 96. & seq. par. 1. sim. de præst. de interpret. vlt. vol. lib. 2. fol. 1. num. 4. pagin. 123. Magdalen. tract. de numero testium par. 2. cap. 4. num. 110. Couar. de testam. in rub. par. 2. num. 18. etiam si sit denunciatus postquam editum de testamentis est permissorium omnium personarum l. si queramus ff. de testam. neque reperitur in specie prohibita excommunicatio factionis testamenti: ita Didac. à Spin. in specul. testam. gl. rub. par. 11. num. 66. vsque ad finem, vbi plura scripsit de excommunicatione, & re ad partes viriliter examinata tuetur istam opinionem: excipitur tamen solemniter anathematizatus mediante projectione candelæ, & lapidum, qui ex communi opinione est intestabilis Bursatt. consil. 14. n. 11. vol. 1. & Peregr. de iur. fisc. lib. 3. tit. 11. n. 26. Vestr. l. sua praxi lib. 8. cap. vlt. n. 18. cum seq. tametsi referat Gab. d. conclus. 1. n. 2. qui hoc dictum non approbent.

RESOLVT. DLXV.

- 1 Nobilitas Ciuitatis Neapolis est diuisa in quinque ordines, qui sedilia vocantur.
- 2 Potestas nobilitandi aliquem ad Principem dumtaxat spectat.
- 3 Nobiles sedilis non possunt aliquem nobilitare vide etiam num. 5.
- 4 Nobilitas data à Principe dicitur natalium restitutio.
- 6 Nobilis dicitur quem rex nobilem facit.
- 7 In collegium legistarum, & medicorum nemo potest aggregari nisi sit ex eadem ciuitate.

Nobiles de sedili an possint aggregare nobiles.

- 1 Quia nobilitas nostræ Florentissimæ Ciuit. Neap. est diuisa in quinque ordines, quos sedilia rectè vocamus, vt tradit D. Marin. Frec. in addit. libr. 2. de

subfeud. fol. 1. in princip. operis, idcirco fuit dubitatum, an nobiles Sedilium huius Ciuit. possint aliquem aggregare in sedile, & animaduerti distinguendum est hoc modo, scilicet aut volunt ipsi aggregare ignobiles, & plebeios, & non possunt, quia potestas aliquem nobilitandi ad Principem dumtaxat spectat, vt dixerunt Paul. Castren. in consil. 22. num. 2. lib. 2. glos. Paris. §. 9. glos. 3. num. 4. Afflic. in cap. si rusticus col. 1. in 4. notab. de pace tenend. & Tiraquel. in tract. de nobilitate cap. 6. num. 2. ergo non ad ipsos Nobiles Sedilium: ita dicebat D. Feder. Viual. in suo respons. incip. nobilitas &c. num. 80. & 81. nam per aggregationem quis magis nobilis efficitur, vt dixit de Franch. in decil. 207. num. 13. vltius facit, nam nobilitas data à Principe dicitur natalium restitutio cum per eam videtur quis magis ingenuus fieri, vt adnotat Budeus l. 1. 2. & 4. ff. de natal. restit. vt per Ignem in repet. §. non alias num. 627. l. necessarios ff. ad Silan. ergo nullo pacto possunt nobiles sedilis aggregare ignobiles, & plebeios, sed si desiderant nobiles aggregare tunc possunt, ac quoque ipsorum maior pars alijs contradicentibus, vt scribunt de Franch. in decil. 2. num. 1. 22. & 34. Viualdus in dict. suo respons. n. 44. & 45. & in fin. nam quod maior pars facit, id omnes fecisse intelliguntur l. quod maior cum sim. ff. ad municipi. quæ quidem regula in omnibus ciuileque vniuersitatis, aut collegij actibus habet locum l. nulli, & l. planè ff. quod cuiusque vniuers. l. 2. C. de præd. Decur. l. vlt. C. de vend. rer. ciuit. lib. 11. & not. in l. nominationem, vbi Lucas de Penna C. de decur. libr. 10. sic quoque habet locum in Concilio provinciali, quod reputatur vti collegium secundum Anchar. & Felyn. in cap. sicut olim de accusat. vt habetur in cap. non potest, vbi glos. de re iud. & scripserunt Card. Iacob. de Concilio lib. 6. artic. 2. & Henri. Bott. de Synod. par. 3. num. 137. quos sequitur Quaranta in suo vtili tract. de Concilio provinciali quæst. 29. pag. 15. & denique alijs omiffis generaliter vbicumque actus qui geritur ad gerentes, vt vniuersos pertinet, non vt singulos, ita Bart. & Doct. in dict. l. nulli, & dict. lege, quod maior Fely. & Dec. in capit. cum omnes de constit. Boer. decil. 3. & Viualdus loco cit. post num. 6. ideoque fuit lara sententia Regis nostri in causa dicti consilij Federici Vinaldi, quæ est scripta in fine dict. respons. & incipit vifa publicatione, in qua est dispositum, quod rectè fuerunt quidem nobiles aggregati per maiorem partem nobilium, vnde in Regno prædicta sententia Regis facit ius vniuersale, vt dixerunt Iaf. in l. cum prolatis num. 4. ff. de re iudicata, Ripa in cap. si quando num. 30. de rescript. Afflic. in decil. 190. num. 7. de Franchis in decil. 81. num. 2. per l. vlt. C. de leg. & nota, quod hæc conclus. dilatur, vt non tantum procedat in aggregatione nobilis genere, sed quoque ex virtute, nam nobilis dicitur quem Rex nobilem facit, vt dixerunt Bald. in l. 1. C. de dignit. libr. 12. Afflic. Aluar. Bald. in capit. 1. quis dicitur Dux. Iaf. in l. omnium in 1. not. C. de testib. Tiraq. in tract. de nobilit. capit. 7. & vide Lucam de Penna in l. mulieres versic. 4. an comitatu C. de dignitat. lib. 12. quia ipse quoque potest nouas dignitates creare secundum Anchar. in cap. 1. §. si quis de manso de controu. inuestit. Laude. in tract. de Princip. num. 325. & Mar. Frec. lib. 1. de subfeud. in tit. de orig. Baronum num. 26. & seq. & doctor dicitur magis nobilis, vt voluerunt Bart. in l. iudices C. de dignitat. libr. 12. Cyn. in l. prouidendum per illum text. C. de postu. & Alex. in consil. 94. col. 2. lib. 1. facit text. in l. 2. ff. de excusat. tut. & vlt. C. de stat. & imag. & hoc est ratione dignitatis, quam habet vt not. in cap. quanto de magistr. & not. doct. in l. ex eo ff. de test. milit. Alexand. in consil. 15. colu. vlt. consil. 18. in fine, & consil. 24. lib. 1. Iaf. in l. si quis in conscribendo num. 4. &

4. & ibi latè Mafuer. in addit. in verb. dignitas C. de pactis Grammat. in voto 1. num. 7. Caballin. milleloq. 140. Borgninus Caval. in decif. 11. nu. 5. in tit. de contract. & latè Maranta in confil. 25. num. 19. & 20. & fequent. & facit autoritas Ciceronis pro Rofc. Amer. vbi inquitis mihi videtur ampliffimus, qui fua virute in altiore locum peruenit, non qui ascendit per alterius incommodum, & calamitatem, & ad idem vide Neapod. in proem. confuet. Neap. in gl. in verb. vt igitur num. 275. hinc Princeps facilius inducitur ad nobilitandum virtuosum, vt concludit Neuiz. lib. 3. Sylue nupt. fol. 160. col. 2. Vnum denique non est omittendum, scilicet, quod libentius debent aggregari nobiles, qui sunt de eadem Ciuitate quam exteri, ita dicebat Feder. Vual. dict. responfo post nu. 13. nam postquam isti sunt adepti Ciuitatem, debent consequi omnia priuilegia vtilitates, & commoda aliorum ciuium, vnde debent admitti ad nobilium honores publicarumque rerum transactionem, & gubernationem, vt late tradit Boer. in decif. 260. sub num. 33. vbi allegat Bart. & Ang. in l. si maritus §. 1. ff. de adulter. & quam plures alios doct. & facit quoque nam prædicta sedilia videntur esse quædam collegia, ita dicebat de Franc. in decif. 2. numero 10. & quemadmodum in collegium legitimum, & medicorum nemo potest aggregari, nisi sit de eadem ciuitate, vt extant statuta per totam ferè Italiam, vt per Iaf. post alios in l. huiusmodi num. 11. ff. de leg. 1. & Boer. in decif. 13. num. 5. in fine, vnde licet idem esset dicendum in collegijs, seu nobilium sedilibus; tamen contrarium obseruari vidi prout poteris videre in descript. Regni Neap. Mazzellæ in familijs nobilium.

RESOLVT. DLXVI.

- 1 Adulterium grauius est in mente viri quam proprii filij homicidium vel filia stuprum.
- 2 Mulier adulterium committens dotem amittit.
- 3 Maritus occidens vxorem in adulterio deprehensam non lucratur dotem.
- 4 Vir tenens concubinam non lucratur dotem vxoris adultere.
- 5 Paria delicta mutua compensatione tolluntur.
- 6 Vxor adultera dote non priuatur, si eius vir debitum carnis ei non reddiderit.
- 7 Vxor aduersus maritum concubinarium potest agere ad dotem, & ad separationem thori.
- 8 Correlatiuorum eadem debet esse dispositio, vbi est eadem ratio.
- 9 Maritus concubinarium tenetur præstare alimenta vxori, quæ recessit propter pellicem.
- 10 Maritus concubinarium potest excommunicari, & ab affinibus suæ vxoris compelli dimittere concubinam.
- 11 Concubinam, & vxorem habere est contra bonos mores.
- 12 Vxoratus habens concubinam dicitur infamis.
- 13 Habens duas concubinas dicitur infamis.
- 14 Olim erat permiffum non vxorato habere concubinam.
- 15 Multæ sunt penæ aduersus concubinas tenentes remiffiue.

Dispositio tex. in cap. plerumque de donationibus inter virum, & vxorem quomodo procedat, & quibus casibus limitetur, & multa ad materiam.

Q Via grauius est in mente viri adulterium vxoris suæ, quam proprii filij homicidium leg. codicillis §. penult. ff. de legat. 2. vt dixerunt Bald. in c. ex parte de consuetu. & in confil. 161. lib. 3. Fel. in c. quæ in Ecclesiis col. 4. de constit. Iaf. in l. transigere in 2. not. C. de transact. Boer. in decif. 23. num. 72. Menoch. in confil. 31. incipient. grauius est in prima col. vol. 1. & quoque quam propriæ filia stuprum, secundum Lucam de Penna in leg. 1. C. de publi. latit. lib. 12. col. 26.

& latè de hac re scripsit de Copis in repetit. l. si pater num. 27. & 28. C. de heredib. instituendis, ideoque fuit constitutum mulierem adulterium committentem dotem amittere, vt notatur in l. quamuis la 2. C. de adult. & in auth. vt liceat matri, & auia, §. quia verò plurimas, & cap. plerique, vbi Abb. & alij doctores de donat. inter vir. & vxor. & scripserunt Paul. de Cast. in confil. 275. colum. penult. in fin. lib. 1. de Franch. in decif. 184. numer. 1. & bona quoque paraphernalia, vt ibidem notat glos. & eam sequuntur Gerard. sing. 48. Rom. sing. 315. Iaf. in rubr. C. de pactis num. 5. Choueronius de public. concub. in tit. de adult. numer. 48. & latè Costa lib. 1. var. iur. ambig. cap. 37.

3 Sed hæc decisio primo non habet locum, si per ipsum mulier fuerit à marito occisa iuxta text. in leg. Gracius C. de adult. vt per Bart. in leg. ei qui mortem ff. de his quib. vt indign. Iaf. in leg. si ab hostibus §. si vir vxorem per illum text. 1. not. ff. solut. mat. vt declarant Roland. à Valle in tractat. de lucr. dot. q. 91. num. 1. & Neuiz. lib. 1. Syl. nupt. n. 41. sed quando maritus possit eam occidere vide Clar. in pract. crim. §. homicidium numer. 42. Afflic. in confil. si maritus, & Tiraq. in tract. de leg. connub. l. 13. num. 15.

4 Secundo non habet locum si ipse maritus teneat quoque concubinam, nam hoc casu vxor adultera dotem non amittit, quia sunt in pari crimine, vt per not. in l. pacta quæ contra C. de pact. & paria delicta mutua compensatione tolluntur leg. viro, atque vxore ff. fol. mat. & hanc opinionem tenuerunt Decius in leg. semper in contractibus nu. 5. ff. de reg. iur. Marf. in leg. patre num. 12. ff. de quæst. & in sing. 234. incipient. paria delicta, & pro ea Alfanzus in rub. C. de edendo in nouis. comment. num. 83. allegat tex. in l. si vxor §. iudex ff. de adulterijs.

6 Tertio non amittit dotem si maritus carnis debitum non reddiderit, vt in capit. si tu abstines 21. q. 2. & refert Boer. in decif. 297. num. 18. & alios casus tradunt Add. ad Dyn. in reg. non debet text. de reg. iuris, & Lancellott. in tit. de adulterijs numer. 13. Anchar. in confil. 408. latè Couar. libr. 4. decret. §. 5. cap. 5. par. 2. & Bermond. loc. cit. numer. 64.

Vterius adnotandum est, quod si ex diuerso vxor non committit adulterium, sed ipsius vir tenet concubinam, tunc ipsa poterit agere ad dotem, & ad separationem thori, vt dixerunt Cuman. in confil. 169. incipient. Domina Andriola circa finem, & Ripa in leg. 2. n. 31. ff. solut. mat. & debet quoque lucrari donationem propter nuptias, seu antefatum per dictam leg. quamuis, & §. mitiores in auth. de nuptijs, vt scribunt Decius loc. cit. num. 6. Laurent. de Pinu in conf. 50. nu. Bermond. in tit. de adult. num. 55. de Franc. in decif. 244. & Thesau. in decif. 130. numer. 4. & ratio est, quia correlatiuorum eadem debet esse dispositio, vbi adest eadem ratio leg. vltim. ff. de accept. leg. vlt. vbi per doctores C. de indict. vid. tollen. vt tradunt Bolg. in rub. de acqui. pos. num. 73. Boer. in decif. 48. num. 3. Vrsillus in decif. 291. n. 4. & latè Euerar. in loco à correlatiuis num. 3. & 4. & quoque maritus tenens concubinam tenetur præstare alimenta vxori, quæ recessit ab eo propter pellicem, vt dixerunt Aff. & Vrsillus in decif. 10. numer. 6. ac postremo

9 vir tenens concubinam potest excommunicari, vt notat Aret. & Iaf. in l. ex ea parte §. mulier ff. de verb. oblig. & refert Bermond. de public. concub. in verb. penitus arcere num. 4. fol. 304. & quoque potest compelli ratione honestatis ab eius vxoris affinibus dimittere concubinam leg. vlt. C. comm. de manumif. vt dixit Cast. in l. iustitia §. iuris præcepta num. 3. ff. de iustitia, & iur. etiam habetur in leg. vnic. C. de concubinis, vbi non est permiffum vxorato habere concubinam, quia habere concubinam, & vxorem est contra bonos mores secundum not. per Iaf. in leg. ex parte

10 vir tenens concubinam potest excommunicari, vt notat Aret. & Iaf. in l. ex ea parte §. mulier ff. de verb. oblig. & refert Bermond. de public. concub. in verb. penitus arcere num. 4. fol. 304. & quoque potest compelli ratione honestatis ab eius vxoris affinibus dimittere concubinam leg. vlt. C. comm. de manumif. vt dixit Cast. in l. iustitia §. iuris præcepta num. 3. ff. de iustitia, & iur. etiam habetur in leg. vnic. C. de concubinis, vbi non est permiffum vxorato habere concubinam, quia habere concubinam, & vxorem est contra bonos mores secundum not. per Iaf. in leg. ex parte

- parte §. si mulier n. 4. ff. de verb. oblig. ideoque vxoratus habens concubinam dicitur infamis, vt dixit Caccialupus in auth. si qua illustis. num. 23. C. ad Orphic. & idem tradunt Decius in consil. 570. num. 4. & Thes. dicta decif. 130. hinc frater aduersus fratrem, qui instituit talem personam potest vt querela inofficiosa, vt consuluit Curt. iun. in consil. 136. vol. 2. & dixerunt Vrsillus in decif. 104. num. 2. & Laurent. de Pinu in consil. 50. num. 8. & ita quoque habens duas concubinas dicitur infamis §. consideremus versic. & hoc dicimus in auth. de trien. & semis. & per Barb. in tract. de testib. in quarta parte numero decimo.
- 14 Et tandem circa supradicta notandum est, quod licet olim esset permixtum non vxorato habere concubinam dicta leg. vnic. hodie tamen est prohibitum tam de iur. ciuili, vt in auth. de lenon. §. sancimus, & §. mulieres, ita tradit Abb. in c. cum venissent numer. 10. in fin. de infl. quam de iure canonico cap. nemo, & cap. concubinatus 32. q. 4. vt dixerunt Host. in c. lator, & Abb. in cap. tantum nu. 14. qui filij sint legitimi, & glos. in c. aliter 30. q. 3. & Caccialupus loc. cit. numer. 30. ac quoque illicitum coitum concubinatum reputauit Arist. lib. 2. polit. cap. 16. in final. vt refert Papon. in titul. de concubinato super præcepto decalogi
- 15 non mechaaberis lib. 1. & multæ adfunt pœnæ contra concubinaros, vt per Rebuff. super concord. in rub. de pub. concub. post principium Bellonus consil. 56. numer. 3. Gram. in vot. 4. Arnon. sing. 67. latè Bermondus in dicto tractatu de concub. in ver. pœnis alijs fol. 232. & Tarrag. in practic. crimin. in titul. de defenf. reorum cap. 40. nu. 7. & contra eodem vide Concilium Lateranense sub Leone X. fefs. 9. de ref. curiæ, & Conc. Trid. fefs. 24. in decretis de reformat. c. 8. fefs. 25. cap. 14. vt scribunt Quintil. in add. ad alleg. Lap. 9. in verb. concubinam, & Paulus Fufcus sing. 164. litera G.

RESOLVT. DLXVII.

- 1 *Primo beneficio vacante per assecutionem alterius possidens non potest resignare in fauorem alterius amici.*
- 2 *Quando beneficium vacat ipso iure, sed in priuatione requiritur sententia iudicis, possessor potest illud resignare in fauorem alterius, etiam cum reservatione pensionis, sed limita num. 3. & 4.*

An habens beneficium curatum si postea nanciscatur aliud beneficium incompatible possit primum resignare.

PRO huius articuli resolutione distinguendæ sunt duæ iuris conclusiones.

- 1 Prima conclusio quando beneficium primum vacat ipso iure per assecutionem secundi non potest possidens resignare illud in fauorem alterius amici, quia nemo dat, quod non habet, ita concludit Rebuff. in sua praxi beneficii lib. 3. de modis amittendi beneficia n. 52. Boer. decif. 205. per totam Alphons. Oieda in dict. tract. par. 1. cap. 13. n. 62. Rufiniacus in suo tract. de benefic. cap. 20. num. 4. & 5. cum sequentibus fol. 275. to. 15. tractatum nouorum par. 2. & id satis insinuat dict. extrauagans execrabilis cum ibi summus Pontifex sibi referuet collationem beneficij, quod ipso iure vacat, sic tanquam beneficium reueruatum non poterit resignari in præiudicium reservationis, satis enim id probat dict. cap. licet Episcopus, vbi Episcopus tale beneficium prouideri potest non citato possessore, qui aliud beneficium assequutus fuit, at vero si ille posset resignare, citandus esset antequam Episcopus alteri collationem faceret, licet ad hunc text. posset responderi, quod sufficit citari antequam prouiso tradat possessionem, & sic saluabitur

nullitas, quæ ex defectu citationis potest interuenire.

- 2 Secunda conclusio quando beneficium primum vacat ipso iure, sed est possessor priuandus ob incompatibilitatem, & non residentiam per sententiam iudicis, tunc possessor ipse potest resignare in fauorem alterius, etiam cum reservatione pensionis, vt est gl. in cap. 2. verbo finita, vt lite pendente lib. 6. per quam ita tenet, & defendit Boer. decif. 206. per totam Felyn. in cap. inquisitionis in princ. de accusat. Aufer. in decifio. Cappell. Tholof. decif. 237. Rebuff. vbi supra glos. in pragm. sanctio Gallicana tit. de collationibus §. item super verb. dispositio Dominicus consil. 105. per totum Ludouic. Gomel. in regula de annali quæst. 42. per totam Rufiniacus vbi supra Probus ad dictam pragmaticam Thomas Ferrarius cautela 44. Robert. Lancellott. in tract. de attent. p. 2. cap. 4. num. 503. fol. 312. tomo 5. tractatum, idem in cap. 5. a num. 10. 11. 12. & 13. fol. 338. & licet isti aliqua iura allegent, ea non bene probant, nec plures ex auctoribus ab eis citatis, qui loquuntur quando lis pendet super priuatione beneficij, & possessor cedit liti, tunc dicunt ipsi, quod cessat lis, sed non aperiunt, an possit cedere per viam resignationis in fauorem alterius, facit doctrina Bald. in l. incestas C. de incestis nupt. vbi dicit quod priuatus ipso iure, non potest bona alienare, secus priuandus, & plures alias auctoritates in confirmationem huius doctrinæ Bald. allegat ipse Oieda vbi supra cap. 4. numer. 11. limitant tamen hanc conclusionem plures ex supradictis cum Butrio, & alijs, duobus modis.

- 3 Primus quando lis vertitur super priuatione beneficij ob non residentiam, vel ob aliud delictum, & ante resignationem facta est testium publicatio, tunc enim habetur, ac si esset lata sententia priuationis, vt per iura ab eis allegata, & tunc non potest resignare, quam tamen limitationem ego intelligerem, quando facta testium publicatione apparet possessorem omnino priuandum, nullamque ei competere defensionem, tunc resignare non poterit, quia tunc perinde habetur, ac si esset priuatus ipso iure, nam idem esset in sententia, a qua ob notorietatem iustitiæ non posset appellari, alias si dubium versaretur in iure, & in facto, bene poterit resignare, quemadmodum posset resignare pendente appellatione a sententia priuationis, vt vult Rebuff. vbi sup.

- 4 Secundus modus est, quando antea quam reus, vel possessor priuandus resignaret, alius impetravit beneficium in casu priuationis, tunc enim si possessor sciat de dicta impetratione, & gratiæ concessione resignare non potest, si verò ignoret potest, & ita Gomelius, Domin. Butrios, & alij quos ipsi allegant tenent, tenet etiam Christoporus Rufiniacus vbi sup. c. 21. & latius Lancellott. in dict. c. 5. a num. 10. cum sequentibus fol. 338.

RESOLVT. DLXVIII.

- 1 *Bona mobilia prætiosa, vel immobilia Ecclesiæ non possunt alienari absque interuentu assensus Apostolici sub pœnis contentis in extrauagant. ambitiosa de rebus Ecclesiæ non alienand.*
- 2 *Fructus accedunt fundo, & tanquam accessorii fundi naturam sequuntur.*
- 3 *Comuniæ eorum idem debet esse iudicium.*

Fructus rei Ecclesiæ seminati an veniant appellatione immobilium ad effectum, vt illos alienantes absque solemnitatibus incendant in censuras extrauagantis ambitiosa.

- 1 **P**ER dispositionem text. in extrauaganti ambitiosa de reb. Ecclesiæ non alienandis cauetur ne sub pœnis

pœnis ibidem contentis bona immobilia vel mobilia pretiosa alienentur absque interuentu assensu Apostolici, quare fuit dubitatum, an id procederet in alienantibus legitimata Ecclesia absque assensu Apostolico alienata, & ab initio dicebamus non contineri, pendentesque fructus esse rei partem, l. fructus ff. de rei vendi. l. fin. §. fructus ff. quæ in fraud. credi. l. in Falcid. ff. ad l. falcid. item fructus accedunt fundo, & tanquam accessorij fundi naturam sequuntur l. quæ reliquos adherent ff. de rei vend. cap. accessorium de reg. iur. in 6. §. igitur institut. de pupill. substit. l. cum principalis ff. de regul. iur. cap. de prudentia de dona. inter vir. & vxor. & coniunctorum idem debeat esse iudicium l. cum actum ff. de negoc. gest. l. cum qui edes ff. de vluacionib. & in l. fin. ff. de calumn.

Ceterum contrarium iudicauimus per doctrinam Castrensis conf. 132. quem referunt, & sequuntur Soc. consil. 6. libro 1. Bologn. in additione ad Anan. consil. 6. Crauet. consil. 201. num. 2.

Licet pugnare videantur iuris regulæ, quæ de coniunctis, & accessorij loquuntur, tamen (inquit ille) quia in habitu sperantur fieri res mobiles arg. l. fundi §. final. cum l. seq. ff. de actio. empt. si regulæ detractæ ab edificio, vt reponantur ædibus accedunt: Itaque si sunt in fundo repositæ, vt deinde amoueantur, non debent dici esse fundi argum. à contrario sensu l. 1. §. 1. ff. de offic. eius cui manda est iurisdic.

Item quæ destinata sunt ad vnum vsum, pro factis habentur leg. si quis earum §. interemptu de leg. 1. leg. & si non sint §. quid ergo de auro, & argen. leg. grana enim seruntur in terris, vt deinde colligantur non, vt ibi perpetuo maneant. Ita non debet esse in consideratione illud modicum tempus, quo fundo adiecta sunt, cum parum durauerit leg. si pro parte §. verum ff. de in rem verso.

RESOLVT. DLXIX.

- 1 Sententia lata non visis actis est nulla, amplia si scriptura non visis releuant ad causam num. 2.
- 2 Nobili viro, & bono creditur.
- 3 Iudici asserenti vidisse processum creditur contra num. 8.
- 4 Index maximam habet præsumptionem pro se.
- 5 Iudici creditur in his, quæ coram eo gesta sunt, & causæ cognitionem adhibuisse in decreto num. 7. contr. 9. vbi adducuntur similia.
- 6 Iudici non creditur in his quæ redarguunt eius sententiam nullam intellige num. 11.

An credatur iudici asserenti eius sententiam mandatam fuisse executioni.

- 1 Sententia lata non visis actis est nulla Bartol. & DD. in l. prolatam C. de sent. Vanti. in tract. de nullitat. ex defectu process. vbi testatur communem opinionem Cumia super tit. 76. numer. 127. Paris. consil. 124. num. 1. cum seq. Marf. de Bannit. in vers. sent. §. 4. num. 91. & §. 6. num. 42. de Gregor. in tractat. de iud. caus. feudal. q. 37. maximè quando scripturæ non visæ releuant ad causam Fel. in cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ de constit. vbi ait esse communio-rem, & veriorum doctorum sententiam. Ratio est, quia acta mittuntur iudici, vt instruat, & procedat ad decisionem causa cognita, & auditis partibus cap. Abbate sanè de re iud. in 6. & in Regno iudex debet apponere vidit super scripturis, & nisi aliter appareat iudicium instructum fuisse sententia diceretur nulla, & in hoc standum erat iudici asserenti se vidisse processum, & causæ cognitionem adhibuisse in ipsius decisione, quia si creditur nobili viro, & bono, vt dixit glos. in leg. Titio fundum ff. de conditionibus, & demonstrationibus, multo magis deberet credi iu-

dici, leg. vir bonus ff. iudic. solui, qui maximam habet præsumptionem pro se leg. 2. ff. de off. iudicis Alciat. de præsump. reg. 3. præsump. 9. Menoch. de arb. iudic. cum q. 76. num. 3. cum similibus adductis per Mascardum conclus. 931. num. 1. & quod credatur iudici de his, quæ coram eo gesta sunt tradit Gram. consil. 130. n. 6. in ciuili, immo, & quod causæ cognitionem adhibuerit in decreto, dixit Iaf. in l. si donatione colum. antep. circa medium, & ibi Decius n. 69. C. de collat. Bartol. in l. ambitiosos ff. de decret. ab ordine faciend. quem refert Alex. conf. 34. ante finem lib. 5. vbi dicit, hanc esse communem opinionem Crauet. de antiq. temp. p. 2. n. 14. Caphal. conf. 185. n. 15. l. 2. sed in contrarium faciebat, quod iudicis asserenti non creditur in quocumq. casu ad tex. in c. cum à nobis de testib. & in c. post cessionem de probat. & tex. in l. eos si bene aduertatur, C. de appell. Menoch. de arbit. iudic. cum, cal. 187. n. 31. Mascard. dict. conc. 951. n. 2. vbi n. 10. post multos relatos subdit, quod non creditur iudici asserenti se adhibuisse causæ cognitionem, in decreto, vel detulisse iuramentum suppletorium, aut dedisse tutorem causa cognita, vel sequestrasse possessionem præ timore armorum, & in puncto, quod non credatur iudici in eo, quod redargueret eius sententiam nullam seu validam dixit But. in c. cum à nobis n. 10. col. 4. vers. 2. quando proceditur, & ibidem Fel. n. 8. vers. item procedit conclusio de test. Aufser. de repro. test. post n. 11. ver. arbiter vers. procedere etiam ista conclusio Crauet. conf. 265. per totum Menoc. de arb. iudicium q. 73. n. 8. Mascard. concl. 124. n. 9. Emilius de test. ver. arbiter n. 15. Farinac. de oppos. cont. personam test. q. 6. n. 103. & eo magis in casu isto, in quo iudex tenebatur apponere, vidit super scripturis decisus in tantum, quod nullitas dicebatur causata ob eius negligentiam respectu solemnitatis per eum obseruata, & sic agebatur de seipso exonerando, vt declarant Menoch. Mascard. in locis proximè relatis discussio negotio fuit conclusum in consistorio, quod iudicis asserenti super hoc crederetur, concurrentibus tamen alijs adminiculis, vt dixerunt Anchar. in consil. 439. Crauet. in locis præallegatis n. 22. cum alijs adductis per Mascard. in d. concl. 951. n. 15. & in specie respondet Decian. resp. 18. num. 202. vol. 1.

RESOLVT. DLXX.

- 1 De materia patrimonij clerici plura remissiue, & num. 2.
- 2 Concil. Trident. c. 2. sess. 21. renouans pœnas contra ordinatos sine patrimonio, de quibus pœnis loquitur num. 4. & n. 5. intelligitur loqui de pœnis cap. cum secundum.
- 6 Cap. neminem, & c. sanctorum 70. dist. sunt derogata per c. cum secundum de præbendis.
- 7 Ordinatus cum ficto patrimonio an sit suspensus de iur. com. & Conc. Trid. num. 8. 9. & 12.
- 10 Patrimonium nullum habere, vel fictum habere paria sunt.
- 11 Suspensionis pœna non incurritur nisi in casibus à iure expressis.
- 13 Fraudem faciens extraordinariè puniri debet.
- 14 Interpretatio in pœnis benignior est faciend.
- 15 Constitutio 29. Sixti V. contra promotos ficto, vel sine patrimonio.

Ordinatus cum ficto Patrimonio an sit irregularis.

- 1 De huius patrimonij materia vide cap. Episcopus cap. cum secundum cap. tuis questionib. de preb.
- 2 Concil. Trident. sess. 21. de ref. cap. 20. & const. Pij V. 74. secundum ordinem Bullarij Diaz in praxi criminali c. 18. per totum in nouis, & ibi additio Lopez de Salcedo Maiol. de irreg. lib. 4. cap. 15. Nauar. in Manual.

nual. cap. 27. à num. 138. & consil. 13. 14. 15. & 16. & 42. & 47. de temp. ordinat. cum alijs plurimis consilijs eiusdem tituli. Spinum de testament. glos. principal. 18. artic. 7. Rodriquez in sua sum. 2. par. c. 15. per totum Paris. de resign. benef. lib. 2. q. 6. per totam.

Concil. autem Trid. d. cap. 2. sels. 21. innouat penas contra ordinantes se, sine legitimo patrimonio, & si Navar. in consil. 14. numer. 4. de temp. ord. dixerit quod non solum innouatur pena capit. cum secundum Apostolum de prabendis dicentis, quod Episcopus teneatur tali ordinato sine titulo subuenire, & vita necessaria providere, sed etiam penam capit. neminem & c. sanctorum distin. 70. scilicet, ut sic ordinatus sine patrimonio sit suspensus: sacra tamen Congregatio Concilij Triden. aliter censuit videlicet, quod per d. c. secundum dumtaxat fuerit renouata pena d. c. cum secundum, non autem pena c. neminem & c. sanctorum 70. dist. prout sequitur.

Concilium renouat tantum penas cap. cum secundum ext. de prab. in hoc c. item dixit ordinatus contra formam huius decreti sine beneficio, aut patrimonio, non est per hoc suspensus, nec aliquam penam incurrit, sed cogendus est ordinarius ei providere iuxta cap. cum secundum ext. de prab. & hic solus canon non alij a Concilio renouatus est.

Quod fit, ut post dictas declarationes dici non possit ex iure com. vel ex Concilio Trident. sic ordinatum esse suspensum, & ministrando irregularem, praefertim cum dicti canones neminem, & sanctorum, ante Concil. Trident. fuissent abrogati in hac parte, per dictum capit. 2. versic. licet, per quem text. pena ipsorum, canonum est redacta ad terminos dumtaxat illius.

An autem hoc procedat quando quis ordinatur cum ficto patrimonio decipiendo Episcopum Navar. in dicto consil. 14. dicit, quod talis sit hodie suspensus, ne ex suo dolo commodum reportet, & ne sua culpa remaneat sine poena, & quia Episcopus, qui non fuit in culpa puniri non debet, item per text. in cap. per tuas il. 3. de Sim. imponitur poena suspensionis ordinato cum ficto patrimonio Episcopo ignorante, & cum Navarro videtur transire Parisius etiam post dictas declarationes lib. 2. quaest. 6. num. 18.

Ego verò stantibus praedictis declarationibus de hoc valde dubito, & contrarium verius esse puto, tum quia text. in dicto cap. per tuas il. 3. de sim. non potest applicari casui nostro, cum solum loquatur de assequente beneficio Ecclesiasticum per simoniam, seu confidentiam de dimittendo, quo casu ratione simoniae imponitur dicta poena suspensionis. Nos autem versamur in patrimonio, & bonis prophanis, in quibus non cadit simonia.

Tum quia dicti canones neminem, & sanctorum, non loquuntur de ordinato cum ficto patrimonio, sed indefinite de ordinato sine tit. & quatenus comprehenderent ordinatum cum ficto patrimonio essent per d. cap. secundum antiquati, & correcti.

Tum quia declarationes generaliter, & indefinite cantant (prout etiam Concilium) quod ordinatus sine tit. non sit per hoc suspensus, & sic habent locum in ordinato cum ficto, & simulato patrimonio, quia non habere patrimonium, vel fictum, falsum, & simulatum habere paria sunt l. 2. §. 1. ff. quemad. testa. apertant. Alex. consil. 104. num. 3. lib. 1. Roland. consil. 63. num. 28. lib. 1. Tiraq. de retract. lig. glos. 20. num. 11.

Tum quia poena suspensionis non incurritur, nisi in casibus à iure expressis cap. 1. de sent. excom. in 6. gl. penult. in fin. in c. fin. de iur. pat. Menochius de arb. iud. lib. 2. cas. 275. per totum.

Tum denique quia Concil. Trid. in d. c. 2. expressè loquitur de ordinatis cum patrimonijs fictis, ut in illis verbis, qui varijs artibus, & fallacijs constringunt

se beneficium Ecclesiasticum, aut etiam idoneas facultates obtinere.

Neque obstat, quod taliter ordinatus non debet remanere sine poena, & ex suo dolo commodum reportare, nec Episcopus sine penitus culpa debet gratiari, quia ratione fraudis, & doli possit extra ordinari puniri cum à iure certa poena sancita non sit l. i. vers. quib. nulla ff. de effra. cor. cum similibus, ac posset Episcopus forsitan illi necessaria denegare, nec ad poenam d. cap. cum secundum teneretur, cum ipse in culpa non fuerit, sed deceptus ab ordinario Decius in c. Episcopus num. 13. in fin. de prab.

At vero non sequitur, quod propterea sic ordinatus cum ficto patrimonio ipso iure suspensus remaneat, & in penis benignius est interpretandum l. i. penis l. interperatatione ff. de penis.

Ceterum hodie per constitutionem Sixti V. 29. contra male promotos, ordinati sine patrimonio sunt suspensi, & si ministraverint erunt irregulares.

RESOLVT. DLXXI.

- 1 *Facti species.*
- 2 *Reservatio assensus etiam, quod non requiratur non facit ut intervenire debeat.*
- 3 *Reservatio assensus facit actum conditionalem.*

An reservatio assensus Apostolici in alienatione rei Ecclesiae, in qua non exigitur, operetur ut propter illam reservationem sit necessarius.

FActi species ita fuit mihi proposita: quidam Rector cuiusdam Ecclesiae alienavit nonnulla bona suae Ecclesiae, in qua alienatione non requirebatur assensus Apostolicus: dictus verò Rector in alienatione praedicta interposuit clausulam reservato assensu Apostolico, nec aliter, nec alio modo, querebatur stante dicta reservatione an esset necessarius assensus Apostolicus quamvis alienatio esset de casibus, in quibus illud non exigitur, & respondit dictam reservationem nihil operari, ex quo reservatio assensus facit actum conditionalem, & sic si exigitur, ut gl. in l. item Labeo §. 1. in ver. pure ff. fam. l. herc. Brun. in consil. 42. in fin. Cur. iun. in consil. 77. n. 3. And. in cap. Imperialem §. scriba col. 2. versic. secus si vendidit de prohib. feud. alienat. per Fed. & ibi Capyc. col. 218. in parvis de reintegrat. fol. 147. Moder. in c. 1. in fin. quid sit inuestitura Anna in repet. consil. Regni constitutionem diuæ memoriae num. 194.

RESOLVT. DLXXII.

- 1 *Vicarij sunt loco rectorum, seu priorum.*
- 2 *Vicarij habent perpetua beneficia.*
- 3 *Qui servit altari de illo vivere debet.*
- 4 *Dignus est mercenarius mercede sua.*
- 5 *Naturali iure sancitum qui portat onus debere mercedem reportare.*
- 6 *Labor non debet esse sine mercede.*
- 7 *Opera nunquam est sine emolumento.*
- 8 *Salarium praestatur pro labore.*
- 9 *Naturali ratione cautum deberi cibaria servienti.*

Congrua portio debita Vicario perpetuo quanta sit.

CUm Vicarij perpetui sint loco Rectorum seu Priorum Valaf. consult. 14. num. 4. & 5. Gabriel consil. 190. num. 16. & consil. 196. num. 18. tom. 2. & perpetua beneficia dicantur habere Gamba de potest. leg. lib. 5. num. 100. & lib. 6. tit. de pens. num. 10. & nemo cogatur proprijs stipendijs militare cap. cum ex officij

ex officiis 16. de præscript. c. precario 10. q. 2. cap. Ecclesias 10. q. 1. §. his itaque c. iam nunc in fin. 28. q. 1. c. cum sit Romana de Sim. D. Thom. lib. 3. de regim. princip. c. 11. Simancas lib. 9. de republica cap. 24. n. 15. & qui altari seruit de altari viuere debet, vt inquit Apostolus 1. Corinth. cap. 9. c. cum secundum Apostolum de præb. cuius ea verba, cum secundum Apostolum, qui altari seruit viuere debeat de altari, & qui ad onus eligitur repelli non debeat à mercede cap. extirpanda eod. tit. Marf. tract. de Eccl. reddi. orig. p. 3. cap. 24. n. 37. Vran. consil. 42. num. 1. to. 1. Redditi enim Ecclesiastici principaliter assignantur à iure clericis, vt ex ipsis honeste viuere possint. c. cum ab omni de vit. & honest. cler. vbi Abb. notab. Bald. in consil. quod inferitur post decisionem 68. Chacher. n. 14. merito dictus vicarius de fructib. dictæ Ecclesiæ congruā, & sufficientem portionem debet habere, iuxta iurilprudentiæ constitutiones, cum dignus sit mercenarius mercede sua cap. charitatem 12. quæst. 2. cum apud iudæos hi, qui sacrorum vice fungebantur; & altari præsto erant, eorundem donorum, quæ altari offeriebantur fuerint participes 9. reg. c. 12. Ezech. cap. 44. Ioan. Elcius c. 22. locorum com. contra Luther. econom. canon. 2. claf. c. 3. 81. dicens post D. Gregorium iustum esse vt illi consequantur stipendium, qui pro tempore suum commodare reperiuntur obsequium can. charit. iuncto c. Ecclesiasticis 12. q. 2. Robert. Aurel. l. 1. rer. iudæic. c. 7. vnde ex Conc. Agatenf. cap. 36. clerici omnes, qui Ecclesiæ fideliter, vigilanterque deferunt stipendia sanctis laboribus debita secundum seruitij sui meritum per ordinationem canonum à sacerdotibus consequuntur cum naturali iure ad quem onus spectat debeat etiam commodum pertinere leg. secundum naturam ff. de reg. iuris l. fin. §. sed cum C. de furtis, & ser. cor. cap. Ecclesiasticis 12. q. 2. c. de lapsis, vbi glof. 16. q. 6. Cast. consil. 187. num. 3. par. 1. Alexand. consil. 32. numer. 1. lib. 5. Gomef. in regula Cancellariæ de imp. benef. per obitum famil. Cardin. q. 8. nec debet esse labor sine iusta mercede, cap. fin. vbi glof. 7. q. 1. auth. de iudicibus §. ne autem collat. 6. quia ingratus est labor, quem debita præmia fallunt; vnde Cassiod. ait libr. 2. variar. epist. 28. tribuenda est iustis laboribus compensatio præmiorum, quia exprobat militia creditur, quæ irremunerata transiit. Alexander Senerus Imperator vt in eius vita refert Lamprid. dicebat nihil esse iniquius, quam vt è republica annonas congererent ij, qui nihil in eam labore suo conferrent; & Appius Claudius apud Liuium libr. 7. dixit, nusquam operam esse sine emolumento, nec emolumentum sine impensæ operæ nam si beneficij possessor fructibus sibi subtractis, & ab alio perceptis nudum nomen haberet dignitatis; eueniret, quod Constantin. Imperatoris Leonis filio contingisse narrat Cedrenus pagin. 521. vt ei nomine Imperatoris relicto fructus tollerentur Imperij, vel similibus Ecclesiastica pœna Melitij, nam cum eius temeritas à Synodo Niceno damnaretur simul constitutum fuit, vt non Episcopali sede deiceretur, sed potestate, & iuribus amissis, nudum dignitatis nomen retineret, vt referunt Niceph. lib. 8. Eccles. hist. cap. 24. 8. Anrelius dicto c. 7. cum enim salaria præstentur pro labore leg. idem leg. in fundo §. idem Labeo ff. mandati, aut pro scientia; & probitate Gratian. decif. 101. num. 2. & decif. 201. num. 5. naturali ratione debentur cibaria; & alimenta ei, qui seruit l. in reb. §. possunt ff. commodati l. item si serui ff. de adil. edicto. l. diuortio §. fin. ff. solut. matr. leg. cum duob. §. si quis ff. pro socio Durand. super 6. in cap. 1. num. 68. de postulando.

RESOLVT. DLXXIII.

3 An falsificantes literas, & accipientes pecunias, & po-

stea aufugientes ad Ecclesias an gaudeant immunitate, vide num. 13.

- 2 Falsitas est grauissimum crimen, & perditur per ipsum honorem, & dignitas num. 4.
- 3 Qui committunt crimina magna, & atrocia non gaudent immunitate Ecclesiæ.
- 5 Falsarij non gaudent immunitate Ecclesiæ, nec committentes crimen læsæ maiestatis, nec insuper sodomitæ, nu. 6. & 7. & 9. vide num. 17.
- 8 Homicida, qui ex proposito interemit aliquem, non gaudet immunitate Ecclesiæ, & num. 18. & vide de veritate num. 18. & 19.
- 10 Famosi latrones non gaudent Ecclesiæ immunitate, & qui dicantur, vide n. 11. & seq.
- 14 Omnes gaudent immunitate Ecclesiæ, sed excipiuntur nonnulli casus, vide num. 15.
- 16 Declaratur regula quod exclusio vnius casus, est inclusio alterius.
- 18 Vita hominis omnibus alijs rebus præferri debet.
- 20 An raptor virginis gaudeat immunitate Ecclesiæ.
- 21 An etiam gaudeat eadem immunitate, qui fractis carceribus fugiunt ad ipsas.
- 22 An committens falsum cum periurio gaudeat immunitate Ecclesiæ.

An falsificantes literas cambij Mercatorum, & cum illis recipiendo falso pecunias ab eorum respondentibus aufugiens ad Ecclesiam gaudeant illius immunitate.

Cum in facti contingentia euenisset hic casus & essem consultus quid sentirem, pro parte negatiua videbantur facere plura fundamenta adducta, per Febum d. 81. in simili casu,

1 Et primo, quod falsitas, est crimen grauissimum, & ex atrocioribus, quia ex falsitate oritur delictum, furti, & insuper mutatio veritatis in dictis literis cambij, & sic in eis datur pena mortis, & confiscatio bonorum ex ord. lib. 5. tit. 53. in princip. Farinacius de falsitate q. 150. in 2. p. numer. 24. & in criminibus magnis, & atrocibus non gaudent delinquentes immunitate Ecclesiæ ex Couar. lib. 2. variarum c. fin. a. num. 8. vers. deinde Auendan. c. 22. prætor. nu. 9. Salzed. in additionibus ad Bernardum Diaz in præct. canonica c. 86. ex pœna enim arguimus qualitatem culpæ pro regula ponit textus in c. non afferamus 24. quæst. 1.

2 Et adeo graue, & infame iudicatur crimen falsitatis, quod propter illud perditur nobilitas, & perduntur etiam omnia priuilegia honoris, & homo remanet sine fide, & ad nihilum reducit ex allegatis per Marfilium in rubr. ff. ad leg. Cornel. de falsis n. 27. Affl. decif. 404. num. 3. & ampliat Farinacius in tit. de falsitate q. 150. in 1. par. nu. 12. quod hoc crimen homicidii, & facit ord. lib. 5. tit. 139. §. fin.

3 Secundo, quod hoc crimen est exceptuatum in c. inter alia de immun. Eccles. vt probat tex. & ibi Bart. in leg. Lucius 7. ad Turpill. plenè Farinacius de falsitate d. q. 150. i. p. n. 14. vbi alios refert; confirmatur ex eo, quod quamuis crimen falsitatis non sit per verba expressa exceptum in d. c. inter alia, tamen quia exceptio in eo textu stat demonstratiuè, licet sit per verba taxatiua, non excludit casus similes, vt probat gl. per tex. ibi in l. ob æs alienum C. de prædijs minor. glof. in verb. voluerit in l. fin. C. reuocand. donat. probat. cap. ad audientiam, & ibi Abb. de clericis non residentib. Bartol. in leg. serui num. 2. ff. vfucapionib. Cou. lib. 2. var. cap. 5. num. 6.

6 Et est exemplum in crimine læsæ maiestatis quod quamuis non sit exceptum in dict. cap. inter alia, tamen propter eius atrocitatem delinquens in eo non gaudet immunitate Ecclesiæ comprobat Gig. in tractat. crimin. læsæ maiestatis lib. 3. quæst. 3. per totam sub

- sub rubrica de pluribus, & diuersis quaestionibus resoluit Farinacius alios referens titulum de carceribus, & carceratis quest. 28. numero 27. Rebuff. 2. tom. ad leg. Gallic. parte 1. glos. 1. numero 23. in fine Clarus lib. 5. §. final. quest. 30. num. 10. quos refert, & sequitur Bobadilla lib. 2. capit. 14. numero 54. hoc idem est in somitis propter immanitatem delicti, tradit Salced. in addition. ad Bernard. Diaz in pract. crim. cap. 86. de crimine nefando pag. 354. col. 2. in fine, & sic erit dicendum in crimine falsitatis.
- Tertio adducitur contra tales reos, quod immunitate Ecclesiarum gaudere non debent ratione euitandi absurdi, quod sic considerant hac argumentatione, si enim inquit homicida, qui ex proposito, & insidiosè interemit Titium videlicet, non gaudet eadem immunitate, ut probat cap. 1. de homicid. Bobadilla in lib. 2. & capit. 14. n. 36. Remigius de immunit. Fallent. 3. Menoch. de praesumption. lib. 5. praesumption. 10. numero sexto, a fortiori non gaudebit falsarius.
- Cuius rei ratio assignari potest, quia crimen falsitatis magis graue est quam crimen homicidij, ut probat Marfilus in rubrica ff. ad leg. Cornel. de falsis numero 1. ex multis resoluit Farinacius de falsitate quest. 150. numero 12. ubi numero 15. ex alijs concludit, quod falsarius dicitur etiam proditor, & pro euitanda hac absurditate idem resoluunt in crimine laesae maiestatis Farinacius dicta quest. 28. nu. 72. Bobadilla dict. capit. 14. num. 54.
- Vltimo adduci potest illud principale fundamentum, quod tales rei sunt publici latrones, quia iam alia furta commiserunt, ex quo non possunt gaudere immunitate Ecclesiastica, ut probat dicto capit. inter alia Rebuff. ubi supra num. 18. Cou. dict. §. fin. nu. 13. versic. 19. Farinac. dicta quest. 28. num. 50. Gregor. in l. 4. in glos. los latrones manifestos, & in glos. sequenti tit. 11. par. 1. Gutierrez practica. lib. 1. quest. 1. num. 21. Farinac. dicta quest. 28. num. 51. qui hoc ampliunt in quocunque latrone inquit enim, quod ille appellabitur in iure latro publicus, qui fecerit tria furta, ut tradit glos. in auth. sed non iure C. de seru. fugit. & ibi Bart. num. 2. Farinac. de furtis quest. 166. num. 6. ubi dicit quod veritas est, & in pract. seruatur, quod si fur fecerit tria furta, reputatur famosus, & Farinacius quest. 167. num. 1. Clar. lib. 5. §. furtum. num. 8. Gom. 3. ca. 10. num. 2. statim post principium ubi dicit, quod si fur tria, vel plura furta commisit, potest extrahi de Ecclesia, quia per talem consuetudinem efficitur famosus. argumento textus in l. capitalium §. famosi ff. de pennis, & in d. auth. sed non iure, & illis addo Cassan. in consuetud. Burgund. rubr. 1. §. 5. verb. prout la primete n. 4. & est extrauag. nouissima huius Regni §. 20.
- His tamen non mouentibus, in fauorem talium reorum iudicatum fuisse dicit idem Phebus, ut possint, & debeant gaudere immunitate Ecclesiarum.
- Ex eo potissimum fundamento, quia certum est in iure, quod Ecclesia priuilegium habet, ut pro quocunque crimine ab ea quis extrahi non possit c. diffiniuit cum alijs 17. quaestione quarta, capitulo reos 23. quaestione 5. d. c. inter alia, ubi Abb. & Anchar. de immunit. Eccles. & refert multos Cened. in collectan. 54. ad dictum cap. inter alia.
- Ex qua regula nonnulli casus relati in dictis iuribus excipiuntur, inter quos primus est publicus latro, qui est famosus, seu in itinere publico palam publice furatur ex Abbate numero quinto, in dicto capitulo inter alia in dicta l. capitalium §. famosi, & §. graffatores ff. de pennis, ord. libro secundo, tit. 5. §. 3. ibi Olodrano publico tre dor de stradas. ou. caminos quem elles costumar, matar, ou. ferir, ou. roubar, sequitur Tiberius Decianus in praxi 2. part. capi-

tulo vigesimo octauo. n. 2. referens multos Clar. lib. 5. §. fin. quest. 30. num. 9. ibi qui in strada publica, & frequentata paratis insidijs obfederint afferens hanc esse communem canonistarum opinionem.

Et cum in actis supradictae qualitates non apparent, nec per testes probarentur, rectè sequitur, quod isti rei debent frui immunitate Ecclesiarum, exceptio enim facta in vno casu firmat regulam in contrarium ex Bart. in l. quaesitum §. denique ff. de fundo instruct. Surdus ex multis decif. 185. a num. 8.

16 Et quia exclusio vnius casus est inclusio aliorum. l. cum prator. ff. de iudic. eleganter declarat Menoch. conf. 111. n. 39. lib. 1. & conf. 106. n. 232. lib. 2. & ita per simplex furtum latro non priuatur Ecclesiarum immunitate ex communi relata a Gomezio 3. to. c. 10. n. 2. Deciano ubi supra c. 28. num. 4.

17 Insuper falsitas non eximit reos ab immunitate Ecclesiastica, quia omnes illi delinquentes ab Ecclesia protegentur, qui crimina excepta in dictis capitulis non commiserunt, & cum falsitas in dictis iuribus non inueniatur, sequitur etiā, quod huiusmodi rei immunitate gaudere debent, in cōcernentibus enim immunitatem Ecclesiasticam iuri canonico standum est, ut per Abbat. in dicto cap. inter alia num. 16.

Iuuat, quod licet simplex homicidium sit graue delictum vtpote hominis vitam auferens ex l. sancimus C. de sacrosanct. Eccles. nihilominus talis homicida non priuatur Ecclesiarum immunitate Abb. in d. c. inter alia n. 17. Alexan. lib. 7. conf. 147. n. 7. communis ex Deciano ubi supra lib. 6. c. 28. num. 16.

20 Accedit, quod quamuis in virginis raptore graue delictum reperitur, nihilominus ipse raptor gaudet Ecclesiarum immunitate c. de raptoribus 36. quaestione 2. Ord. lib. 2. tit. 5. §. 4. & sic seruari testatur Clar. lib. 5. §. fin. quest. 30. n. 20. & ita a iudicibus Deum timentibus seruari asserit Bossius tit. de captura post numerum 12. & Clar. ubi supra testatur se vidisse quandam hominem condemnatum pro violentia mulieri illata Ecclesiarum restitutum fuisse.

Item in eo, qui dum in carceribus detineretur pro aliquo crimine carceribus fractis ad Ecclesiam confugit, licet in frangendo carceris muros videatur sacrilegium committere, cum sacri sint, prout, & muri Ciuitatis ex l. sanctum l. sacro. l. final. ff. rer. diuis. idem seruatur, & ab Ecclesia non extrahitur cum casus iste nullo iure exceptum appareat, nec etiā de consuetudine, & ita iudicatum fuisse resoluit Boer. decif. 110. n. 9.

Tamen in committendo falsum cum periurio, 22 quod est grauissimum crimen contra secundum preceptum Decalogi, idem seruatur, & delinquens gaudet Ecclesiarum immunitate, quia crimen hoc in iure Canonico est exceptum, ut asserit doctissimus Decianus ubi supra lib. 6. cap. 28. num. 21. ex quibus hac sententia in fauorem immunitatis amplectenda est.

Ad argumenta autem in principio adducta dicendum, quod procedunt de iure communi, non verò de iure Regio ex ordin. l. 2. tit. 5. §. 4. ibi ladron. publico.

RESOLVT. DLXXIV.

- 1 Clerici sunt exempti à iurisdictione laicorum omni iure.
- 2 Laici, nec principaliter, nec incidenter cognoscunt de causis clericorum.
- 3 Clericus non potest trahi coram seculari, siue agatur realiter, siue personali, siue possessorio, siue petitorio.
- 4 Non potest clericus in iudicem laicum consentire, & ipsum capacem facere.
- 5 Mobilia clericorum sequuntur conditionem personae.
- 6 Patrimonialia clericorum non ligantur statuto laicorum.
- 7 Quando est controuersia inter iudicem Ecclesiasticum, & secularem, cognitio spectat ad Ecclesiasticum.
- 8 Iurisdicctio Ecclesiastica reputatur, ut mater.

Cl-

Clerici obtinent privilegium fori, etiam quoad bona patrimonialia.

- 1 Clerici omni iure, a laicorum iurisdictione sunt exempti cap. significasti. cap. si diligenti de foro compet. cap. si quis clericus, vbi Abb. & Fely. eodem tit. constitut. Federici II. hac editali §. sancimus in vrb. feud. Turretus consilio 36. numero 11. & seq. Pacian. consilio 146. numero 115. Duaren. de sac. Eccles. minist. lib. primo c. 2. in fine, & laici iudices nec principaliter, nec incidenter cognoscunt de causis clericorum e. nunquam, c. si Imperat. c. cum ad verum 96. distinct. Agia tract. de exhibendis auxiliis fundam. 26. a Valle cons. 12. n. 37. lib. 2. dicens, quod clericus non potest trahi coram seculari, siue agatur realis siue personalis, siue possessorio, siue petitorio, siue iudicium sit ordinarium, siue summarium, nec secularis iudex potest incidenter, nec per viam exceptionis contra clericum iudicare, vt probat idem a Valle, vbi proxime n. 38. & 41. nec etiam de voluntate ipsius clerici, qui etiam iuramento nequit in laicum consentire, & ipsum capacem facere d. cap. significasti, vbi gloss. Alex. cons. 8. lib. 1. Specul. lib. 2. tit. de competentis iud. addit §. 1. num. 21. Lapsus allegat. 58. n. 14. Philipp. Franch. in questionibus super materia petitorij dubit. 4. n. 11. Abb. q. 6. n. 3. Castren. cons. 259. incip. omnis difficultas n. 5. par. 1. Hugo cons. 46. n. 3. de Senis q. 235. n. 2. Menoch. libro 2. de arbitrar. casu 430. num. 2. a Valle cons. 4. num. 10. vol. 1. Aff. decif. 24. & 85. vtrisque num. 1.
- Clerici enim omnes etiam in minoribus ordinibus constituti maxime beneficium habentes sunt de foro Ecclesie cap. cum non ab homine de iudicijs cap. 2. de foro compet. cap. clericum, cap. nullus 11. q. 1. Dec. in c. Ecclesia S. Mariae num. 19. de constit. & in c. de cernimus n. 166. de iudicijs, Rebuff. in commen. ad l. Gallicas tract. vt laici non conueniant coram Iudicib. Eccles. n. 10. Conc. Trid. sess. 13. sub decreto de reformat. c. 6. a Valle cons. 23. num. 12. lib. 2. dicens quod clericus debet conueniri coram suo Iudice Ecclesiastico, siue conueniatur a laico, siue a clerico Ioseph. Cumia in ritus M. C. V. Regni Sicilie c. 2. n. 40. laté Gram. decif. 61. a num. 4.
- Idemque procedit respectu bonorum, nam bona mobilia Clericorum sequuntur conditionem, & privilegium personae cap. fin. de vit. & honest. Cler. Io. de Plat. in l. 2. in fin. C. de priuilegiis qui in Sac. Palat. milit. lib. 12. Rebuff. in proemio ad consil. Franciae gloss. 5. num. 36. Bal. in l. mercatores C. de commerc. & mereat. quem refert, & sequitur Alex. cons. 31. vifo tit. questionis pramissa vol. 1. & alij relati per Hugonem cons. 60. n. 51. Caballin. milleloq. 617. n. 2. Cephal. cons. 178. n. 105. vol. 2. Grat. cons. 61. num. 47. vol. 2. vnde sicut personae Clericorum non ligantur statuto laicorum, non ligabuntur bona, quae gaudent privilegio clericorum gloss. 2. in cap. Ecclesia S. Mariae vbi Abb. n. 7. & 21. de constitutionibus, qui post alios, quos citat, dicit, quod etiam patrimonialia clericorum non ligantur laicorum statuto, sequitur Fely. ibi n. 10. circa principium, Dec. n. 18. Ripa cons. 81. n. 6. Sicul. cons. 1. n. 66. vol. 3. Surd. decif. 160. n. 10. & 11. Putens lib. 1. decif. Rotæ 63. n. 2. vbi dicit, quod clericus est eiusdem fauoris, cuius est Ecclesia, Lopez 7. in l. 58. tit. 6. par. 1.
- 7 Et quando est competentia inter Iudices quis ipso- rum cognoscere debeat Ecclesiasticus, an secularis spectat cognitio ad Ecclesiasticum ex c. si Iudex laicus de sententia excom. l. 6. & c. vnico de cler. coniug. cod. lib. vbi DD. tradunt Fulgos. cons. 124. Couar. in practicis cap. 33. n. 1. Paz. in praxi tom. 2. prælud. 2. num. 9. reputatur enim maior Iudex Ecclesiasticus, vt coram ipso tractetur an sua sit iurisdictione Butr. in c.

Aloy. Ricc. Praxis. Pars III.

ceterum colum. 2. vers. nota hoc dictum de iudicijs, Dec. in cap. pastoralis n. 8. de rescriptis, Azuvedo in leg. 4. tit. 1. lib. 4. recopilat. numer. 25. Gutierrez lib. 1. practicarum q. 6. num. 2.

- 8 Nam iurisdictione Ecclesiastica reputatur mater, vt inquit Dignus Chrysostomus homilia 2. in epist. 2. Pauli ad Timotheum, Hostiens. in cap. 1. de officio ordinarij, Bouadilla lib. 2. c. 18. n. 39. ideò Butr. in cap. si clericus laicum n. 5. Abb. n. 8. de foro compet. ait, quod ex quo reuocatur in dubium qualitas, vel causa, ex qua datur iurisdictione cognoscere potest de illa Iudex Ecclesiasticus cap. super literis de rescript. l. si quis ex aliena ff. de iudicijs leg. 2. ff. si quis in ius vocatus non ierit. Vran. in c. pastoralis n. 2. de rescriptis, & si reperit causam Ecclesiasticam pronunciat suam esse iurisdictionem, alias remittet ad saecularem leg. si quis a liberis §. si vel parens ff. de liber. agnosc. cap. veniens de testibus cap. cum personae de priuileg. in 6.

RESOLVT. DLXXXV.

- 1 Si verba habent duplicem sensum, videlicet bonum, & malum, sunt interpretanda in benigniorem partem ad euitandum delictum.
- 2 Reus lingua non est, nisi mens concurrat.
- 3 Si verba secundum communem sensum sunt haeretica, sunt exponenda iuxta communem intelligendi sensum.
- 4 Proferens verba, quae simpliciter habent sensum haeticum, iudicandus est haeticus.

Verba omnino dubia potius in sensum catholicum, quam haeticum interpretanda sunt.

- EX lapsu linguae, vel ex alia leui causa solent quandoquidem homines proferre aliqua verba, quae in sensum haeticum, & catholicum sumi possunt, & sic denunciantur tribunali sanctae Inquisitionis, quare fuit dubitatum quomodo sint interpretanda, d. verb. in cuius articuli dilucidatione allegauit Trinitanum, decisionem 34. p. 1. vbi si verba huiusmodi duplicem habeant intellectum bonum, scilicet, & malum, quod in benigniorem partem interpretentur ad euitandum delictum, quod nunquam in dubio praesumitur, nisi probetur de Marl. cons. 77. n. 124. seu saltem prolator verborum ea interpretatur, & non alius, Alex. cons. 126. vol. 1. per tex. in l. merito ff. pro socio Alciat. de praesumpt. reg. 3. praesumpt. 1. n. 3. Dec. cons. 599. in principio, & cons. 189. in fin. Et tanto minus quando prolator verborum vidit aliter interpretari, quod dixit, incontinenti declarat, & reuocat, id quod per errorem ab alio intelligitur, vt Royas de haeret. in 3. p. cap. 112. & reum lingua nunquam facit, nisi, & mens concurrat, ex Augustino, quem refert Simanc. de Cathol. instit. tit. 17. de defensione reorum num. 19. & a simili voluit Zanchin. de haeret. cap. 7. num. 9.

Hanc etiam conclusionem intelligendam putant quando, vt dixi, verba omnino sunt dubia, secus si secundum communem sensum sunt haeretica, nam iuxta communem intelligendi sensum sunt exponenda cap. ex literis de sponsalibus. l. labeo ff. de suppellect. legat. leg. librorum §. quod tamen Cassius ff. de legat. 3. leg. cum de sanionis §. afinam molendinariam ff. de fund. instr. vnde pulchre, & erudite inquit doctif. Melchior. Cano de locis Theologicis lib. 12. cap. 11. nihil tam absurdum dici, aut excogitari poterit, quod si in aliquem sensum factum detorqueas, verum non sit, ac rationi tam humanae, quam diuinae consonum: veluti in illa propositione, Christus est creatura, quae est haeretica, vt in Concilio Niceo, & in alio sensu, quatenus homo est, censetur catholica, sed quia absolute prolata habet sensum haeticum.

Bb

cum-

4 cum iudicandus est hæreticus, qui eam protulisset, quia hæretici verbi sua ambigunt, & versute proferre solent, ut optime declarat a Gandauo de moder. hereticis titulo 4. articulo 12. & titulo 26. articulo 1. dicens, quod instar anguilla per caudam hæreticus labitur.

RESOLVT. DLXXVI.

- 1 Omnes de familia admittuntur in iure patronatus relicto familiae.
- 2 Femina potest dotare, fundare, & construere Ecclesiam.
- 3 Femina non veniunt appellatione familiae.
- 4 Ad fideicommissum relicto familiae, femina non admittuntur, etiam si femina sit agnata.
- 5 In Regno Neapolitano stantibus masculis feminae non succedunt.
- 6 Femina nupta excluditur à substitutione, ad quam vocantur proximiores.
- 7 Iniuria facta uxori, censetur facta viro.
- 8 Vidua quousque nubet, retinet nomen prioris mariti.
- 9 Vidua retinet forum viri mortui.

Feminae an habeant vocem in presentando in iure patronatus familie relicto.

In iure patronatus familie relicto admittuntur omnes de familia, ut voluit tex. in l. cum ita §. in fideicommissum ff. de legat. 2. l. peto §. fratre ff. eod. Causale. in decis. 9. num. 17. & in decis. 43. par. 1. Lambert. de iur. patron. lib. 1. p. 2. art. 9. q. 2. in prin. n. 12. & quamplures alij relati nouissime in mea praxi decis. 195. vbi iuxta hanc opinionem fuisse pluries in Rot. Rom. decusum testor, & signanter in vna papiensi iuris patronatus 19. Februarij 1601. coram Illustrissimo Lancellotto, & iterum in vna Placentina iuris patronatus 10. Iunii 1602. coram Litta: Ideo eum in facti contingentia euenisset, quendam fundasse iur. patronatus ad cuius presentationem voluit, ut omnes de sua familia ad presentandum admitterentur, insurrexit dubitationis articulus, si feminae de eadem met familia haberent vocem in presentando, & requisitus de voto meo; primo aspectu affirmatiue censendum putabam, ex eo quod iur. patronatus competit tam masculis, quam feminis dd. in clem. 2. de iur. patronat. Abbas in c. dilecto in 2. notab. de testibus Bero. in cap. 1. n. 42. & 50. de iur. patron. & in c. ex literis num. 24. eod. tit. Viuius in lib. com. opin. conclus. 608. num. 7.

2 Et femina potest fundare Ecclesiam, construere, & dotare illam, Abb. in c. fin. n. 7. & ibi Addentes de concessione prebend. & in cap. ex literis, & c. cum saeculum de iur. patron. Rota decis. 10. de iur. patron. in nouis, Castador. decis. 1. eod. tit. Lambert. de iur. patr. in 2. art. 7. q. principalis p. 1. lib. 1. Roccus de Curr. in d. tract. in ver. competens alicui in principio, & ideo iur. patronatus transit ad heredem feminam tam ex testato, quam ab intestato, sicuti transit ad heredem masculinum, gl. in clem. fin. de iur. patr. & ibi Cardinalis in q. 6. Decius in conf. 127. n. 3. in fi. Abb. in cap. cum saeculum de iur. patr. Paris. in conf. 48. n. 5. vol. 4. Roland. in conf. 47. n. 7. vol. 1.

Ceterum his minimè suffragantibus contrarium vocauit, & motus fui, quod feminae minimè veniunt appellatione familiae l. fam. ff. de verb. signif. l. pronunciatum §. familiae ff. eod. & minimè dicuntur de familia, Corn. in conf. 13. & 26. vbi dicit quod cum familia dicatur cippus, & conseruatio cippi, & familia, fiat quod masculos, feminae dicuntur, quasi folia arborum, quae decidunt leuiter, & stirpes remanent intacti, sequitur Crauet. in conf. 180. & amplè in conf. 800. latè Borrell. in conf. 94. Cur. Iun. conf. 154. &

172. vbi hanc latè opinionem corroborat, & copiose Cacher. in decis. 127. Hinc euenit quod ad fideicommissum familie relicto, feminae minimè admittuntur etiam si femina esset agnata, ut celsit Rot. Rom. in vna Nucetina fideicommissi 16. Ianuarij coram Illustr. Mantica, ut patet ex lib. 8. de coniect. vlt. volunt. tit. 12. Et iterum fuit resolutum in ead. Rota 24. Nouembris coram eod. Illustris. ut secutus est etiam Viuius in decis. 10. vbi voluit quod testator instituendo hæredes, & ordinando quod bona conferuentur in familia, & cippo quod minimè includantur feminae, & exclusè omnino censentur, tanquam familiae non facientes, & pariter de Ponte decis. 5. vbi refert in collateralis decusum, quod descendentes ex sanguine Regio minimè gaudent immunitate concessa omnibus descendentes de sanguine Regio, & propterea frequentius videmus, quod parentes de posteritate familiarum parum curant quin transeunt ad alienas familias. Imo ipsis filiabus, propterea quod in alienas transeunt familias, dotes quantum possunt exiguae constituuntur, ut perpendit Crauet. in conf. 67. num. 5. & hæc opinio tantò magis est vera, in Regno nostro, in quo stantibus masculis filiae feminae minimè succedunt, ut patet ex constitutione, In aliqub. quae constitutio solum sibi vendicat etiam in iure patronatus Anch. in c. ex insinuatione num. 20. de iure patron. Feder. de Senis in conf. 111. Lambert. in d. tract. p. 2. l. 1. q. 2. art. 15. Roc. de Curte vbi sup. q. 6. prout hæc omnia etiam locum tanto magis habent in femina nupta, quae emittat genus, & familiam patris, & tranfit in familiam viri l. quicumq. C. de re militari lib. 10. Surd. in conf. 140. n. 20. cum seq. lib. 1. Tiraquel. de legibus connubialibus gl. 1. p. 1. n. 31. Gozzad. in conf. 434. num. 15. & propterea iure optimo censuit Cacher. in d. decis. 127. feminae nuptae excludi à substitutione, in qua vocantur proximiores de agnatione, quia femina nupta sequitur familiam sui viri, & eius honore augetur, & nobilitatur l. mulieres C. de dignitatibus lib. 12. l. feminae ff. de Senatoribus l. fin. C. de Incolis l. 10. l. ceterum §. mulier cum §. seq. de vlt. & habitatione l. cum te ff. de Senatoribus l. 1. ff. rerum amotarum, & ideo iniuria facta uxori, est facta viro, ita ut ex ea agere possit, & hinc etiam euenit, quod priuilegium concessum cuidam pro se, suisque filiis, & filiabus non competit filiae nuptae, & sic priuilegio hoc filia nupta gaudere, nequit secundum Bald. Angel. Ioann. de Platea, & ceteros in l. quoties C. de priuilegiis lib. 12. Fely. in c. nouit col. 1. de iud. Corsetum in singul. in verbo priuilegium Barb. in c. proposuisti col. fin. de for. competent. l. as. in l. cum quædam puella ff. de iurisd. om. iud. & Ripam in respon. 2. libro 2. de ref. numero 2. vbi perhibet istorum sententiam communem esse, ut pariter quoque dicimus, quod vidua quousque nubet retinet nomen prioris mariti l. feminae ff. de senat. l. cum te Cod. de nup. & c. ex parte de foro compet. Imo dicitur durare in primo matrimonio §. soluto in Authen. de nuptijs collatione 4. & l. fin. Cod. de bonis mater. & hinc euenit, quod priuilegia concessa uxori ratione dignitatis mariti durant quoque soluto matrimonio, & sic vidua retinet forum viri mortui, & eius priuilegia l. quoties Cod. de priuilegiis lib. 12. l. alia, & §. eleganter & l. seq. §. si cum seq. ff. solut. matr. & d. l. feminae, & ibi Bart. l. si col. 1. Cod. de verb. signif. & in leg. fin. C. de bon. mater. & latè Viuius qui de communi testatur in Silua communium opinionum conclus. 1041.

RESOLVT. DLXXVII.

- 1 Verberans clericum incidit in excommunicationem, siue verberans sit masculus, siue femina.

2. Relat.

- 2 Relatiuū, si quis, comprehendit tam masculos, quā feminas.
- 3 Mandans, vel consulens verberari clericum est excommunicatus.
- 4 Nemo est Dominus membrorum suorum.
- 5 Clericus se percutiens, utique clericum verberat.
- 6 Explicatur tex. in c. si quis suadente 17. q. 4.
- 7 Ad incurrendam excommunicationem sufficit, quod adfit manus iniuriōsa.
- 8 Clerici videntur tenere locum Apostolorum.
- 9 Clerici debent esse vti Candelæ super Candelabrum, & aliorum lumen.

An Clericus se ipsum percutiens, incidat in Canonem si quis suadente 17. q. 4.

Aperta est iuris concl. quod iniiciens manus contra clericum ipso iure est excommunicatus, vt habetur per tex. in d. cap. si quis suadente 17. q. 4. & voluerunt Men. de arb. iudic. casu 493. n. 39. Villagut. dec. 34. de pot. secul. Anter. Reg. 3. n. 1. Baiar. in addit. ad Clarum in q. 77. n. 3. Duen. in regula 99. quæ habet locum, tam si percussor sit femina, quam masculus, vt per Nau. in Man. c. 27. num. 77. Viuius in sylua comm. opin. opinione 104. num. 8. & ratio est, quia illud relationum, si quis, est generale, & comprehendit, tam masculos, quam feminas, vt in l. 1. ff. de verbor. sign. procedit tam si percutiens sit secularis, quam regul. c. Porro c. cum pro causa, & c. Monachi de sententia excommunicationis, tam si fuerit persona priuata, quam publica, vt in officiali c. si suadente diabolo, & c. 3. de sent. excom. tam in eo, qui impias manus in clericum iniecerit, quam in mandante, consulente, & sollicitante. Cabal. in resolu. crim. casu 56. n. 11. circa fin. Franc. Marc. in dec. 878. n. 1. vol. 2. Aufter. de potest. iudic. secul. reg. 3. num. 6. & 7. Mozzius de Contractibus in titul. de donat. sub rubrica quomodo annullatur donatio n. 34. quia, qui per alium facit, per se ipsum facere videtur cap. vt famæ de sentent. excom. l. nihil interest ff. de Sicar. c. qui facit de reg. iur. in 6. l. ita autem §. gessisse ff. de administ. tutorum.

Idco cum in facti contingencia euenisset, quod quidam clericus se ipsum enormiter percussisset fuit dubitatum si dispositio dicti c. si quis suadente haberet locum in eo, & cum fuisset interrogatus affirmatiuè respondi, quia nemo est dominus membrorum suorum l. liber homo. ff. ad leg. Aquil. & ita in propriis terminis scripserunt Franc. Marc. in dec. 287. num. 6. vol. 2. Graffius in dec. Aur. p. 1. l. 2. c. 49. n. 21. Gram. dec. 44. Nau. in Man. c. 15. n. 11. Men. de arb. iud. casu 284. n. 32. Gutierrez de iuramento confirmatorio c. 16. n. 54. par. 2. Carrer. in sua practica §. final. q. 27. num. 5. textus enim d. c. si quis suadente excom. cum qui verè clericum percutit, ergo incidit in canonem, & non obstat, quod posset dici quod tex. in d. c. si quis suadente excommunicat qui in clericum iniiceret manus, & sic quod videatur considerare agentem, & patientem esse diuersos, cum non possint dici manus violentæ, quæ in violentem iniicerentur, namq. in volentes non fit iniuria leg. 1. §. vsq. adeo ff. de iniurijs l. 3. §. si quis violentem de liber. homin. exhibend. leg. quamuis ff. de in ius vocando, quia in hoc respondet Decian. in suo tract. Crim. c. 3. n. 4. lib. 9. quod illa vox violentas potest capi actiue, & passiuè, & declarat Bar. in l. 2. n. 7. ff. de duobus reis, & in l. si ita scripserit ff. de militari test. licet ergo, vulneret tanquam patientis non fit vis, tamen respectu eiusdem, vt agentis est vis, quia cum vi vulneraret, & ultra responsionem Decian. Respondeo per tex. in c. contingit de sent. excommunic. in vers. nos autem fraternitati suæ, vbi notat, quod ad incurrendam excommunicationem sufficit quod adfit manus iniuriōsa, & si non violenta, neque manus iniuriōsa solum respectu sui, sed etiam sit iniuriōsa respectu ordinis Clericalis tantum, ergo absque diff.

Aloys. Ricc. Praxis. Pars III.

ficulitate est amplectenda ista opinio, & eo magis quia si laici de iure civili se ipsos percutere prohibentur Dec. in leg. 3. num. 5. C. de pact. Marc. in dec. 879. num. 2. vol. 2. Gram. in dec. 44. n. 4. & 5. Menoch. de arb. iudic. casu 284. num. 22. Cened. in Collect. iuris Canonici Collect. 30. num. 4. par. 1. ergo tanto magis in clericis debet hoc habere locum qui quodammodo tenere videntur locum Apostolorum, vt habetur in c. res sanctæ 16. q. 1. dicentes res sacræ sanctæ, & spirituales c. cui portio 12. q. 1. & turpitudinis suspicionem fugere debent. tot. tit. de cohabitatio. clericorum & mulierum, imo debent esse vti candelæ super candelabrum, & aliorum lumen, vt habetur in Euangelio, vos estis lux mundi, & sic sum in voto.

RESOLVT. DLXXVIII.

- 1 Citatio in quolibet negotio, & causa requiritur.
- 2 Citatio requiritur in electione illiciti possessoris.
- 3 In sententijs procedentibus à Rege, vel Papa, requiritur citatio.
- 4 Est citandus quilibet qui ex actu faciendo offendi potest.
- 5 Non requiritur citatio vbi non agitur de alicuius præiudicio.
- 6 Quando datur possessio absque citatione, iudex debet reseruare iura legitimi contradicitori.

Citatio an sit de substantia ad obtinendam possessionem vacantem.

In hoc articulo mihi proposito primo affirmatiuè respondendum vibebatur ex eo, quod citatio in quolibet negotio, & causa requiritur l. de vnoquoque ff. de re iudic. l. si quando C. de testib. l. nam ita Diuus ff. de adop. cle. pastoralis de re iudic. Causal. d. c. 11. Fran. Marc. dec. 393. vol. 1. nam in iudicijs citatio est, & dicitur propriè principium, ex quo quicquid petitur per libellum, vel aliter iam est notificandum parti per citationem, vt propterea per commissionem citationis omnia acta iudicij efficiuntur nulla tanquam facta contra Ius Diuinum, & naturale, quo disponitur quemlibet esse citandum, ne tollatur defensio, quæ de iure naturali, & Diuino oritur cle. pastor. §. Ceterum, de re iudic. c. Absens. c. caueant. c. absentia, & c. omnia 5. q. 9. & propterea requiritur citatio etiam quoties agitur de eijsdem aliquem iniustum, & illicitum, detentorem à possessione Rot. in Antiq. in dec. 5. de rest. spoliatorum Bal. in dec. 245. Magon. dec. 20. Crau. conf. 172. nu. 10. imo etiam ageretur in causis summarijs, in quibus proceditur omisso iuris ordine, & sine iudicij figura Capic. dec. 1. n. 35. & 36. Milanens. in dec. 21. n. 14. l. 1. Cartar. in dec. 27. num. 34. & 36. Cachera. in dec. 79. sub n. 197. Gratian. in dec. 231. nu. 2. & 4. & etiam si effemus in sententijs procedentibus à Rege, vel à Papa, vt per Gram. in dec. 105. n. 4. Dec. in conf. 603. Boer. dec. 247. imo etiam in negotijs preiudicii minime grauis Roman. in singul. 403. Marfil. in leg. de vnoquoque ff. de re iudicata, & Gabrielem in commun. conclu. in titul. de citat. requiritur etiam, quod sententia esset probata in fauorem non citati.

His tamen nihil obstantibus contrarium in hoc casu sensi, & motus fui, quia quilibet est citandus, qui ex actu faciendo offendi potest Cephal. conf. 23. num. 17. vol. 1. latè Mantica de coniecturis vltimarum voluntatum tit. 1. lib. 3. Castrenf. conf. 41. sed hic dum agitur de possessione vacante obtinenda, non adest vllus qui de huius possessionis obtentione posset lædi, ergo non requiritur in isto actu citatio non. n. existimatur necessaria citatio vbi non agitur de præiudicio alicuius l. ille à quo §. si de testamento ff. ad trebellianum. latè Men. de recuperanda poss. remed. 6. num. 87. & hanc opinionem sectati sunt

Bb 2 Doct.

Doct. in l. fi. C. de edict. Diui Adrian. tollendo, vbi concludunt bonorum hereditariorum vacantium possessiones absque vlla citatione accipi posse, imo propria autoritate, vt ex text. in l. heredes in principio ff. de acquir. possessione, & huius sententia fuerunt etiam Añius in sua practica iudiciaria c. 55. §. 7. lim. 86. num. 2. Marfil. in l. de vnoquoq; num. 109. ff. de re iudicata, & Gabr. in tit. de citat. n. 367. cum seq. putarem tamē quod iudex sapiens vteretur hac cautela vt. s. concedendo vt quis obtineat possessionem, referuaret iura legitimi contradicitoris illam pos. seu iura legitimi possessoris, & quarumcūq; personarum, vt optime aduertit etiam Peregrin. de fideicom. art. 48. n. 36. nam per adiectionem huius clausule iudex rem in integrum restituit ita quod alteri non inferatur praiudicium, nec in petitorio, neque in possessorio. Natta in conf. 653. n. 5. post Ias. in l. naturaliter §. nihil commune in fi. ff. de acquir. posses. & Bal. in consil. 104. sequuntur Put. in decis. 36. lib. 2. Berous in consil. 110. n. 4. in consil. 170. num. 15. post Salyc. & Bal. in l. fin. C. de edict. Diui Adriani tollen.

Non obstant ea omnia, quae pro negatiua sententia fuerunt adducta, quia illa locum sibi vendicant quoties pars interesse pretendens reperiretur, & non habent locum in articulo nostrae quaestionis vbi agitur quando sunt bona vacantia.

RESOLVT. DLXXIX.

- 1 Officia non possunt renunciari sine licentia superioris.
- 2 Si renunciatio fiat absque licentia superioris beneficium non vacat.
- 3 Renunciatio beneficij non tenet, praeterato non acceptante.
- 4 Donec renunciatio sit admissa per superiorem, renunciatio retinet titulum.
- 5 Renunciatio non admissa a superiore, non nocet in possessorio.
- 6 Clericus, eo ipso quod accepit beneficium, per quasi contractum se obligat ad administrationem.

An renunciatio officij facta in manibus superioris, qui officium illud solus conferre, aut auferre non potest, sit valida, an verò sit ipso iure nulla.

- 1 Clarum est de iure, officia, seu beneficia non posse renunciari sine licentia, & auctoritate superioris secundum Bar. in l. fi. C. de defensoribus ciuitatum gloss. in c. 2. de rest. in integr. Lapus allegat. 14. num. 7. Ant. Gramma. decis. 128. num. 1. Nauar. conf. 2. num. 3. & 7. & conf. 5. num. 1. de renunciatio. Men. de recuper. posses. remed. 1. num. 277. ex cap. admonet. cap. quod in dubijs de renunciatione, & cap. nisi cum pridem eodem tit. Couar. lib. 1. variarum cap. 5. num. 6. Ioan. Gutierrez conf. 42. num. 3. Rebuff. in cap. decernimus 16. q. 7. vers. sed contra, & in repet. cap. pastor. vers. notetis etiam de causa posses. & propriet. respons. 36. vers. 3. & vers. non obstat. Ioan. Andr. qu. Mercurial. 38. super regula. mutare numero 10. Mantua sing. 28. numero 3. additio ad Bellam. decis. 220. numero 1. Herculan. de attentatis cap. 6. numero 7. Fuscus de visitatione leg. 2. cap. 28. n. 11. & seq. & lib. 2. c. 20. n. 19. Nau. in c. accepta de restit. spol. in resolutione possessionis 7. n. 28. in tantum quod si renunciatio fiat absq; licentia superioris beneficium non vacat etiam quoad renunciatio, donec renunciatio per superiorem, aut Episcopum admittatur, vt not. Abb. in c. ad aures col. pen. n. 7. de his quae vi. Card. in c. quod in dubijs proxime alleg. Abb. in c. quae Dei timorem n. 4. Io. Vinc. de Anna allegat. 98. n. 34. dicens renunciationem beneficij non tenere Pra-

lato non acceptante ex c. admonet. de renunc. Seraph. dec. 803. n. 2. & dec. 1471. n. 6. Cou. dict. n. 6. dicens renunciantem beneficio Ecclesiastico post renunciationem verum habere titulum, & ius in beneficio, donec renunciatio per superiorem fuit admissa, vt notant Innoc. Butr. & Henric. in d. c. quod in dubijs Alberic. in regul. quod in initio de reg. iur. Io. And. in c. ratum n. 1. eod. tit. in 6. Rot. antiquiorum de renunciatione Cassad. dec. 2. eod. tit. Fely. in c. in nostra Corollar. 34. n. 31. de refer. Aspilcueta in c. accepta de restit. spol. opposit. 6. ilat. 5. p. 3. n. 1. Rebuff. ibidem eisdem numeris gloss. 12. Fiam. Paris. de resign. beneficiorum li. 13. q. 5. num. 154. & ita si spoliatur renunciatio venit restituendus, vt ceter Abb. in c. 2. n. 10. vers. hoc. n. dictum de rest. spol. Men. d. remad. 1. n. 303. tanquam verus possessor; cui etiam quo ad possessorium non obstat renunciatio talis, vt per Doct. in c. sollicitudine de rest. spol. Nicolaus Milis in repertorio verbo renunciatio Celsus Hugo conf. 45. n. 4. & conf. 78. n. 2. Io. Gut. vbi proxime n. 1. similiter renunciatio officij non perdit illud quouque superior qui officium conferre potest illum admittat, vt ex traditis per Rebuff. in praxi par. 1. tit. de resign. expressa num. 14. & c. admonet ibi se inconsulto dimittere, & in cap. fi. de renunciatio. tradit Lud. Rom. sing. 352. an tabellio, & probat. leg. 5. tit. 4. lib. 7. recopil. vbi Azeuedo hoc not. idem in rubr. n. 5. eodem tit.

Quorum rationem Paul. Fusc. deducit d. n. 11. ex allegato c. admonet, nam eo ipso, quod clericus acceptauit beneficium vilis est per quasi contractum se obligare ad administrationem illius beneficij arg. c. nisi cum pridem §. verum eod. tit. Fely. in c. quae in Ecclesiis n. 1. circa medium de consuet. ita fit, vt neque officium publicum etiam saeculare priuata renunciatione quis a se possit abdicare iuxta ea quae in legato Caesaris, & ciuitatis defensore tradit text. in l. legatus ff. de offic. Praefidis, & in l. fi. C. de defensoribus ciuitatum Bart. in l. 1. C. de petitionibus bonorum sublati l. 10. Celsus Hugo d. conf. 43. n. 4. Paul. Fusc. d. n. 11.

RESOLVT. DLXXX.

- 1 Clerici de bonis acquisitis intuitu Ecclesiae non possunt testari.
- 2 Bona clericorum applicantur Camerae Apostolicae.
- 3 Clerici possunt testari de distributionibus quotidianis.
- 4 Distributiones quotidianae acquiruntur ratione operarum.
- 5 Distributiones licet dentur beneficiato propter beneficium fructus non sunt de corpore beneficij, nec dicuntur fructus.
- 6 Fructus dicuntur illi qui supersunt superpositis oneribus.
- 7 Fructus non dicuntur quod datur pro seruitio.
- 8 Regulariter in condemnatione fructuum perceptorum non veniunt distributiones quotidianae.
- 9 Charitativum subsidium non debetur ex distributionibus quotidianis.

Bona acquisita a Clerico per distributiones quotidianas, an veniant in spolio.

- 1 Autum est, quod clerici beneficiati de bonis acquisitis intuitu Ecclesiae minimè valent testari, sed in eorum morte quaelibet bona per Ecclesiam acquisita debent penes Ecclesiam remanere cap. cum in officio de test. cap. relatum il 2. ext. eo tit. cap. ad hac. & ibi scribentes, & praecipue Abb. eo tit. c. hucus 12. q. 5. late per Quarantam in summa Bullarum in vers. spolia clericorum, & hodie loco Ecclesiae succedit camera Apostolica, vnde cum quidam commissarius super spolijs vellet facere spolia in quibusdam bonis cuiusdam mortui clerici, sui requisitus si in distributionibus quotidianis posset spolia colligere, & respondit negativè secundum Gem. in c. vnic. §. si verò n. 3. de cler.

- 3 cler. non residentibus de ipsis possunt testari, ergo non veniunt in spolio, vt in specie sequitur Oldrad. in conf. 9. Anan. in conf. 87. col. 1. vbi dicit, quod illa, quae recipit clericus intuitu personalis seruitij trāseant ad successeorem exclusa Ecclesia, & facit dec. Caput. 92.
- 4 n. 3. par. 1. nec mirum, quia potius acquiruntur ratione operarum impenfarum, quam ratione praebend. Rot. in dec. 26. sub n. 1. ante medium, de praebendis in nouis tradit etiam Redoan. in suo tractatu de spolio Ecclesiae q. 10. n. 28. Couar. in c. cum in officiis n. 4. de testamentis, & distributiones non dicuntur de corpore beneficii, sed sunt de diuerso genere, & diuersa natura, nec augent corpus praebendae, ex quo dantur ratione operae, & personalis Ministerij Rota in decis. 8. n. 1. de praeb. in nou. Cal. de Grassi. in dec. 5. n. 4. eo. tit. Oldrad. conf. 118. n. 4. Rota diuersorum in dec. 402. n. 4. par. 1. Staphileus de literis gratiae in §. 9. forma expectatarum num. 45. & seq. & licet dentur beneficiato propter beneficium, fructus tamen non sunt, & fructuum appell. non veniunt c. vnica. de cler. non residentibus lib. 6. Rot. in d. dec. 80. n. 1. de praeb. in nouis, & in dec. 33. n. 1. & 2. de sententia, & de iudic. in antiq. Cal. de Grassi. in dec. 5. n. 1. de praeb. Cassad. dec. 6. n. 6. eo. tit. Put. dec. 489. n. 3. lib. 2. Rot. diuersorum in dec. 230. n. 1. par. 1. idque ea ratione, quia sunt redditus censuales, & ad corpus praebendae nihil attinent cum incerti sunt, & ideo in praebendarum valore non computantur, vt late Oldr. conf. 118. ex virtute gratiae Io. Andr. in rubr. de concess. praebendae Gig. conf. 35. n. 11. Parisien. conf. 33. n. 4. vol. 4. si quidem fructus dicuntur illi, qui supersunt supportatis oneribus secundum Oldrad. in d. conf. 118. n. 39. Staphil. de grat. expectat. in noua forma num. 6. repetitio Rotae super regul. de vero Val. §. 4. nam quod datur pro seruitio non dicitur fructus Gem. in conf. 143. cum ratione operis & laboris detur leg. si duobus §. si coeundo ff. pro socio Rot. decis. 134. in nouis, & 776. in antiq. & Anchar. in Cle. 1. de praebendis Barbat. in cap. vlt. col. pen. de peculio cler. Fely. in cap. ad aures num. 14. de rescri. Prob. in cap. vnico numero 37. 5. 2. & 57. de clericis non residentibus lib. 6. Ripa lib. 1. respons. cap. 1. Paris. diuers. conf. 33. col. 2. Staphil. de liter. gratiae fol. 29. Gomef. in tract. de expect. num. 104. & ista est communis opinio secundum Viuium in sylua communium opinionum concl. 194. n. 5. & hinc euenit, quod regulariter in condemnatione fructuum perceptorum non veniunt distributiones quotidianae,
- 8 quia vt dictum est non sunt de corpore beneficii, sed dantur intuitu seruitij personalis Put. in dec. 383. n. 7. lib. 1. Boer. dec. 340. n. 4. Rot. diuersorum in dec. 1170. n. 2. par. 3. Caputaq. in dec. 29. n. 1. par. 1. etiam dicimus de charitativo subsidio, qui non debetur ex his distributionib. quotidianis Lap. alleg. 136. n. 5. Belam. de charitativo subsidio q. 76. n. 1. & 2. Mantua, qui idem dicit in terminis in conf. 1. post n. 89. lib. 1. Mandos. in conf. 15. n. 4. & secundum Abbatem in cap. cum in officiis col. fi. vers. item dubitatur de testam. Idem procedit in omnibus illis, quae clericus lucratus fuit pro celebrandis Missis, vt habetur per Host. in c. quia eod. tit. de testam. ex ea ratione, quia intuitu personae fuerunt acquisitae, & propterea non debent venire in spolio, & sic sum in Voto.

RESOLVT. DLXXXI.

- 1 Deliquisse sub spe immunitatis Ecclesiae videtur, qui prope Ecclesiam deliquit, & propterea non gaudet immunitate.
- 2 Committens homicidium prope aliquam Ecclesiam, & confugiens ad aliam distantem gaudet immunitate Ecclesiastica.
- 3 Animus ex coniecturis, & praesumptionibus probatur.

- 4 Ex sequentibus colligitur qualis fuerit animus in praecedentibus.

Committens homicidium prope Ecclesiam, si aufugerit in aliam Ecclesiam ab ea distantem, an gaudeat immunitate Ecclesiastica.

- 1 Deliquisse sub spe immunitatis Ecclesiae videtur, qui prope Ecclesiam deliquit, & propterea in Ecclesia non est tutus, si ibi fugerit, quia delinquendo prope Ecclesiam videtur deliquisse sub spe, & fiducia illius immunitatis, quo casu cessat immunitas, & illius privilegium, vt per Anch. in cap. fi. extra de immunitate Eccl. Alciat. de praesump. Regula 3. praesump. 33. num. 22. vbi late hanc comprobatur opinionem Guid. Papa in dec. 21. Iodoc in practica Crim. c. 107. de Violat. templorum n. 8. Gig. de Crim. laesa Maiest. lib. 5. rub. qualiter, & a quibus Cr. laesa Maiest. committatur q. 10. n. 7. Vulpellus in respons. Crim. 130. n. 7. & sequente lib. 1. Farin. de Carcerib. & Carceratis q. 28. n. 56. Couar. variar. resol. lib. 2. c. 20. num. 15. art. 26. & praesumptio fuit fundata optima ratione, ne scilicet domus Dei fiat spelunca latronum, & ne immunitas, quae ad bonum finem introducta fuit ob reuerentiam Ecclesiarum tendat ad malum, & delinquentibus causam delinquendi tribuat contra text. in c. est iniusta 24. q. 4. & sic fuisse decusum in vna Panormitana immunitatis Ecclesiae testatur Farin. vbi supra, ideo cum in facto euenisset, quod quidam commiserat homicidium prope Ecclesiam, & aufugisset in aliam Ecclesiam ab ea distantem, fuit dubitatum si immunitate Ecclesiastica gauderet, & requisitus respondi affirmatiue, & motus fui ex eo, quod est non dicitur habuisse animum committendi homicidium fretus spe immunitatis Ecclesiae, proptereaque in aliam Ecclesiam ab ea amplius distantem se contulit, ergo cum cesset causa praesumptionis iuris debet cessare & eius dispositio; & sic gaudere debet immunitate, nam cessante causa debet cessare effectus: secundo moueor, quia iniuria non dicitur aliter fieri, nisi animus dehonestandi adsit illud. vbi DD. omnes ff. de iniuriis l. non conuicti C. eo. tit. Ruin. conf. 145. n. 10. vol. 5. Dec. conf. 478. n. 13. & 15. Viuius in dec. 75. n. 2. sed iste non habuit animum committendi delictum
- 3 fretus immunitate Ecclesiae, nam animus ex coniecturis, & praesumptionibus probatur, vt per Inn. & reliquos in c. Ecclesia il. 2. de elect. Men. conf. 334. n. 62. cum sequent. vol. 4. atq; maior coniectura, & praesumptio esse potest, dum iste perpetratur delictum iuxta Ecclesiam, & aufugit ad aliam ab ea amplius distantem, cum propriae vitae periculo, ergo omnino Ecclesiastica immunitate gaudere debet, tertio quia ex sequentibus
- 4 colligitur qualis fuerit animus in praecedentibus l. sed Iulianus §. proinde ff. ad Macedonianu §. Patronum. instit. de rerum diuisione Mandosius conf. 76. n. 7. vol. 1. Dec. conf. 104. n. 4. & 6. vol. 3. Rim. conf. 254. n. 28. vol. 4. Gabr. conf. 85. n. 15. Dec. in conf. 336. Bar. & alii in l. cetera §. fi. ff. de leg. 1. sed sic est quod iste dum committit homicidium potens se conferre in eam Ecclesiam propinquam quod non fecit, quia ad aliam plus distantem se contulit, ergo dubium non est, quod iste debeat immunitate Ecclesiastica gaudere, nam si fretus dictae Ecclesiae immunitate deliquisset, vtique ad eam, & non ad aliam se contulisset, & ita ex his breuiter prolatis, &c.

RESOLVT. DLXXXII.

- 1 Spurijs non succedunt patri, nec possunt a patre heredes institui.
- 2 Instituti filijs spurijs hereditas debetur venientibus ab intestato.

3 Spurijs

- 3 Spurijs non possunt paterna bona capere ex pupillari substitutione.
- 4 Filius illegitimus, & spurius per ingressum religionis legitimatur sicuti per oblationem Curie.
- 5 Filijs legitimati succedunt ab intestato, & possunt institui.
- 6 Spurius potest institui sub conditione, scilicet si a patre legitimabitur.
- 7 Spurio ingresso in Religionem interdicitur omnis praelatura, nisi fuerit expresse per Papam ad hoc dispensatus.

Num Monasterium ex persona filij spurij in Religionem ingressi eius patri ab intestato succedat.

Circa propositi dubij resolutionem. Dubitandi ratio pro opinione negatiua videbatur esse, quod spurij nullo modo patri, aut coniunctis ex linea paterna succedunt, nec possunt a patre haeredes institui, Auth. ex complexu. C. de Incest. nuptijs §. fin. in Auth. quibus modis naturales eff. sui gl. in §. nouissime institui. ad Senat. consult. Orfician. & in l. si qua illustis C. eo. tit. Aff. in dec. 96. Foller. in. constit. Regni sicut accepimus n. 24. latè Acolin. de primogen. Hispan. lib. 2. c. 11. n. 28. Ceph. conf. 28. latissime plura in epitome delictorum c. 41. nu. 11. Valascus in dec. 19. Dec. in c. in praesentia col. 18. vers. limitationes extra de probat. Alban. ad Bar. in dict. Auth. ex complexu C. de incestis nuptijs Gabr. in lib. commun. opin. in verbo superius Neuizan. consilio 34. Caballin. milleloq. 767. & institutis filijs spuriis, haereditas debetur venientibus ab intestato, & per Crafs. in lib. Comm. opin. lib. 1. c. 5. q. 15. Duen. in regula 366. ampliat. 3. & sicut institui non possunt a patre, ita neque ex pupillari substitutione possunt paterna bona capere d. l. is, qui ff. de vulg. & pupill. Plaza in d. epitom. delict. c. 41. num. 13. Bal. in l. eam quam n. 35. C. de fideicom. neque vulgariter, aut fideicommissarie substitui possunt Couar. in epitom. de sponsal. §. 4. vers. 3. deducitur Benedict. in c. Raynuius de testamentis num. 128. & 690.

His tamen in contrarium non obstantibus in casu proposito contrarium respondi, nam Filius illegitimus, & spurius, per ingressum religionis legitimatur sicut per oblationem Curie Bal. in l. 1. col. 41. de Sacrosan. Eccles. Duennas in regula 366. in 3. limit. ubi alios allegat. Tiraq. in tract. de pia causa priuileg. 29. Marfil. in singul. 223. & in rubric. ff. de fideiuls. num. 143. circa finem Paleotus in suo tractat. de Nothis, & spuriis c. 45. n. 6. Euerard. in conf. 239. nu. 6. sed sic est quod filij legitimati succedunt patri ab intestato, & possunt institui per tex. in l. communium Cod. de natur. liber. & latè Dec. in conf. 365. ergo omnino Monasterium ex persona dicti filij spurij potest succedere patri ab intestato morienti, sicuti etiam valet institutio filij spurij, vel naturalis sub conditione si filius a Principe legitimabitur, cum tunc dispositio in tempus habile conferatur l. in tempus ff. de hered. instituendis Bald. & communiter omnes in l. Gallus §. instituens ff. de liberis, & posth. Molin. de primogenit. Hispan. lib. 2. cap. 7. num. 4. Socin. in l. 1. numer. 11. C. de institut. & substitut. Curt. lun. in consil. 48. num. 3. pari modo valebit si fiat sub conditione, si fiat clericus, vel monachus: ita Duennas in regula sup. 366. in 3. limit. post Bal. in l. 1. num. 3. vers. iuxta hoc quero Cod. de sacrosan. Eccl. Aduertendum est tamen quod licet per ingressum Monasterii quis legitimetur, tamen absque Papae dispensatione ei interdicitur omnis praelatura Archid. in cap. quam sit 18. q. 2. loquitur Felyn. in cap. in omnibus de accusat. Muroll. in suo tractatu de irregularitate capit. 29. num. 10. lib. 1. Cucch. institut. Canonic. tit. 1. num. 5. 2. lib. 3. Cappell. Tholof. in dec. 296.

- 1 Successio iuris patronatus competit haeredibus in stirpes.
- 2 Haeredes vnus patroni habent vocem vnus tantum in praesentatione beneficii, qui ex concordia praestare poterunt alternis vicibus.
- 3 Duo Episcopi habentes parochiam communem possunt adstringi ad conferendum alternis vicibus.
- 4 Quando ius patronatus donatur familiae, tunc omnes de familia succedunt in Capita, & non in stirpes.
- 5 In iure patronatus competente alicui collegio sit praesentatio in Capita, refertur decisio Rota.
- 6 Quando testator utitur aliquo verbo denotante quod sine patroni omnes illi, qui sunt de vna stirpe, tunc omnes succedunt in Capita.
- 7 Quando plura coniunguntur in vnum ad aliquem actum explicandum succedunt in Capita.

Text. in Clem. plures de iure patronatus an procedat in iure patronatus legato, vel dato alicui familiae.

Post decisionem istius textus, cessauit iam dubium satis controuersum a Doctoribus, an successio iuris patronatus competat haeredibus in stirpes, an vero in Capita, nam ex istius textus dispositione apparet succedere in stirpes, atque ita plures descendentes, vnus dumtaxat loco habentur, vt tradunt Abb. in capit. 1. num. 5. de iure patron. optimè Perez lib. 1. tit. 6. cap. 1. pag. 140. vers. monere iurat Abbas conf. 54. post num. 3. post medium, latè Rocchus de Curte de iure patronat. verb. ipse velis, a quo num. 2. latissime Lambert. de iure patronat. lib. primo 2. part. num. 25. articulo primo. quaestio. principalis ex fol. 107. vnde haeredes vnus patroni quantum vis plures sint vocem vnus dumtaxat habebunt in praesentatione beneficii, quam vocem ex concordia praestare poterit alternis vicibus, vt decidit idem tex. imo propter euitandam discordiam inter eos deberent ad hoc compelli sicut & duo Episcopi habentes parochiam aliquam communem debent ad hoc adstringi iuxta gloss. verbo conuenire in cap. licet 12. quaest. 3. quam ad hoc allegat, & sequitur Abb. in capit. fin. n. 5. de sentent. & re iud. & communiter ceteri DD.

4 Dubium tamen est si dispositio supradicta procedat etiam in iure patronatus donato, vel legato alicui familiae, & respondeo negatiue, & sic quod in istis casibus omnes de familia succedant in Capita, & non in stirpes, prout in propriis terminis sic sequitur Alexand. de Neuo in conf. 63. num. 3. & 4. ex Bald. in l. 2. lib. 6. nu. 4. de suis, & legitimis, quam sententiam amplexus est Artamon. in conf. 23. Ruin. consil. 77. num. 7. & sequente Alban. in conf. 122. Genuen. in sua praxi Episcopali cap. 83. Idque tenuit Rota Romana in vna Regien. prioratus 13. Nouembris 1601. coram. Peña, & Bald. loc. supra citato voluit, quod quando plures succedunt in feudo, vel in iure patronat. non iure haereditatis, sed ex prouidentia, & ordinatione fundatoris, veniunt in Capita vnusquisque habendo vocem suam, dum omnes illud habent a primo fundatore cum certum sit mortuo fundatore, qui ius patronatus referuauit suae familiae in omnes de sua familia esse translatum praesentes, & futuros, tanquam in collegium, vt punctualiter tenet Lamb. in secunda part. 1. lib. 8. articulo 2. q. num. 8. & probatur in l. cum ita §. in fideicommissis ff. de leg. 2. ubi patet, quod si sit legatum illis, qui sunt de familia testatoris, & aliqui, qui sunt gregatim nominati, quod illi praeferruntur aliis, & post ipsos vocantur illi, qui sunt proximiores, & si sunt aequè pariter succedunt, vt habetur clarius per Alexand. de Neuo conf. 63. & haec sententia procedit etiam quando ius patronat. pertinet ad singulos, vt fin-

5 vt singulos non vt vniuersos, sicut quando ius patronatus comperit alicui collegio, seu familiae n. fit praesentatio in capita, & non in stirpes, vt per Lambertin. de iure patronat. in 2. parte 1. lib. in 25. artic. prima quaestio. in princip. numer. 17. incertus Author. eiusdem nominis tractatus quaest. 23. Macer. in consil. 69. numer. 16. Odd. conf. 24. numer. 5. Sangh. consil. 39. numer. 5. & Rot. Roman. in vna Statutien. iuris patronat. 11. Ianuarij 1583. coram Illustrissimo Cardinal. Pamphilio, vbi ex coniecturis enumeratis fuit dictum quoddam ius competere quatuor fa-

6 milijs non tamquam diuersis corporibus, sed tanquam facientibus vnum corpus sub nomine ex decisione Butrij in consil. 29. vbi dicit, quod quando testator vtitur aliquo verbo denotante, quod sint patroni omnes illi, qui sunt de vna stirpe, tunc omnes succedunt in capita, vt etiam decidit Anch. in consil. 356. & pro hac sententia faciunt late dicta per Abb. in cap. scriptus in 2. colum. & in princ. sequ. de elect. 7 vbi quando plura coniunguntur in vnum ad aliquem actum explicandum succeditur in capita, sicut est in iure patroni familiae.

F I N I S.

